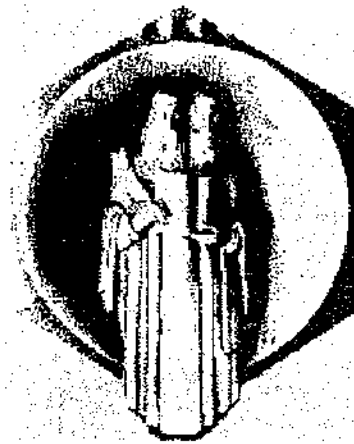

**РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
ВО СКОПЈЕ**

Б И Л Т Е Н

**НА
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
ВО СКОПЈЕ**

**Број 1039
Скопје, 1 октомври 2012 година**

Издание на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

ПРВИОТ БРОЈ НА БИЛТЕНОТ Е ОБЈАВЕН ВО МАЈ 1957 ГОДИНА

**Главен и одговорен уредник: м-р Илија ПИПЕРКОСКИ,
генерален секретар**

Уредник: Томислав БАШЕВСКИ

Лектор: Весна Илиевска-Цветановска

**Умножено на Универзитетот во Скопје
Тираж: 70 примероци**

Содржина на Билтен број 1039 од 1 октомври 2012 година

ФАКУЛТЕТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје (Дарко Трајаноски, Менче Галапчева, Владимир Близнаковски, Ефтим Пејовски, Екатерина Поповска, Методија Јакимовски).....1-2

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ “БЛАЖЕ КОНЕСКИ”

1. Реферат за избор на асистент по предметот граматика на современиот англиски јазик на Филолошкиот факултет “Блаже Конески” во Скопје (м-р Анастасија Киркова-Наскова).....3-13

МАШИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Машинскиот факултет во Скопје (Емил Хаџи Пецов).....14

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ “ЈУСТИНИЈАН ПРВИ”

1. Рецензија на ракописот Службенички систем, од авторите проф. д-р Ана Павловска-Данева и доц. д-р Елсена Давитковска, пријавен на Правниот факултет “Јустинијан Први” во Скопје.....15-18
2. Рецензија на докторската дисертација Ефективност на административни организации, од м-р Драган Гоцевски, пријавена на Правниот факултет “Јустинијан Први” во Скопје19-27

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација Меѓугенерациските врски-системи на поддршка на старите лица, изработена од м-р Жаклина Атанасовска, пријавен на Филозофскиот факултет во Скопје.....28-33

ГРАДЕЖЕН ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Градежниот факултет во Скопје (Слободанка Спироска, Раде Златески).....34

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник по група предмети од областа на биофизиката и општата физика, на Институтот за физика при Природно-математичкиот факултет во Скопје (д-р Маргарита Пецовска-Ѓорѓевиќ).....35-46

ФАКУЛТЕТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ

1. Рецензија на ракописот за учебник Трифазни електрични кола и електрични водови од д-р Момчило Богданов, редовен професор на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје.....47-52

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација Олеснување на трговијата во современиот мултилатерален трговски систем, изработена од м-р Катерина Тошевска-Трпчевска, пријавена на Економскиот факултет во Скопје.....53-65

ГРАДЕЖЕН ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на ракописот под наслов Инженерска геологија од авторите: Милорад Јовановски, Наум Гапковски, Игор Пешевски и Биљана Аболмасов, пријавен на Градежниот факултет во Скопје.....66-77

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите звања по група предмети од областа на етнологијата и социјалната и културната антропологија на Институтот за етнологија и антропологија при Природно-математичкиот факултет во Скопје (д-р **Љупчо Ристески**).....78-100

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Управување и раководење со системот за одбрана на Република Македонија**, изработена од м-р **Игор Горески**, пријавен на Филозофскиот факултет во Скопје.....101-107а

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ "ЈУСТИНИЈАН ПРВИ"

1. Рецензија на докторската дисертација **Деловната комуникација во менаџментот на медиумите на Република Македонија**, изработена од м-р **Даниела Блажевска**, пријавена на Правниот факултет "Јустинијан Први" во Скопје.....108-116

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Компаративна анализа на моделите на државата на благосостојба во Обединетото кралство и Германија**, изработена од м-р **Агрон Русеми**, пријавен на Филозофскиот факултет во Скопје.....117-121

МАШИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на еден соработник-асистент при Одделот за математика и информатика на Машинскиот факултет во Скопје (м-р **Мирко Петрушевски**).....122-124

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ "БЛАЖЕ КОНЕСКИ"

1. Реферат за избор на лектор по предметот француски јазик на Филолошкиот факултет "Блаже Конески" во Скопје (**Зоја Јосифоска**).....125-133
2. Реферат за избор на лектор по предметот француски јазик на Филолошкиот факултет "Блаже Конески" во Скопје (**Зоја Јосифоска**).....134-142
3. Реферат за избор во звањето асистент по предметите старословенски јазик и современ македонски јазик на Филолошкиот факултет "Блаже Конески" во Скопје (м-р **Марија Паунова**).....143-145

ПЕДАГОШКИ ФАКУЛТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

1. Реферат за избор на еден извршител во сите наставно-научни звања по предметот основи на физичкото воспитание со методика, за групите одделенска настава и предучилишно воспитание на албански наставен јазик, на Педагошкиот факултет "Св. Климент Охридски" во Скопје (д-р **Бујар Саити**).....146-156

ЕКОНОМСКИ ИНСТИТУТ

1. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски труд на Економскиот институт во Скопје (**Марин Велковски, Наташа Лазаревска, Нива Крстевска, Бисера Христовска, Дарко Трифуновски, Марија Димитровска, Инес Јосифовска, Александар Арсовски, Магдалена Софеска, Арта Исмаили**).....157

ФАКУЛТЕТ ЗА ИНФОРМАТИЧКИ НАУКИ И КОМПЈУТЕРСКО ИНЖЕНЕРСТВО

1. Рецензија на докторската дисертација **Перформанси и безбедноста кај пресметување во облак** од м-р **Сашко Ристов**, пријавена на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје.....158-169

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на асистент по предметот развој на економската мисла и општествено богатство и национални сметки, пријавена на Економскиот факултет во Скопје (м-р **Борче Треновски**).....170-175

ФАКУЛТЕТ ЗА ФИЗИЧКА КУЛТУРА

1. Реферат за избор на тројца наставници по предметот физичко образование и спорт во Центарот за физичко образование при Факултетот за физичка култура во Скопје (д-р **Бранко Крстевски**, д-р **Сашо Тодоровски**, м-р **Ристо Стаменов**).....176-184

ФАРМАЦЕВТСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Генетски и епигенетски механизми во етиопатогенезата на наследните и спорадични форми на колоректален карцином кај пациенти од Република Македонија** од м-р **Марија Хиљадникова-Бајро**, пријавена на Фармацевтскиот факултет во Скопје.....185-191

ФАКУЛТЕТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ

1. Реферат за избор на еден наставник во сите звања по наставните предмети хармоника и камерна музика на Факултетот за музичка уметност во Скопје (м-р **Златко Мадевски**).....192-195

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по група предмети од областа на растителна физиологија и физиологија на развојот на растенијата во *in vitro* услови на Институтот за биологија при Природно-математичкиот факултет во Скопје (д-р **Соња Гацовска-Симиќ**).....196-212

ГРАДЕЖЕН ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на помлад асистент по геотехника на Градежниот факултет во Скопје (м-р **Игор Пешевски**).....213-221
2. Реферат за избор на асистент на група предмети од областа на бетонските и дрвените конструкции на Градежниот факултет во Скопје (д-р **Наков Дарко**).....222-226

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски труд на Филозофскиот факултет во Скопје (**Невена Фотева**, **Сирма Спировска**, **Славица Цекова**, **Мирјана Петрушевска**, **тесалија Жирова**, **Александра Спасовска**, **Филип Трајковски**, **Емина Шемо**, **Виолета Симоновска**, **Кристијан Ангелов**, **Сања Ангеловска**, **Ѓулјас Сефери**).....227

ФАКУЛТЕТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Факултетот за драмски уметности во Скопје (**Убавка Богоевска Филип**, **Александар Степанулески**).....228

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на одобрени теми за изработка на докторска дисертација на Филозофскиот факултет во Скопје (м-р **Ѓорѓи Аврамчев**, м-р **Анкица Антоvsка**, м-р **Христина Ристевска**, м-р **Тања Мишовска Стојковска**).....229

СТОМАТОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски труд на Стоматолошкиот факултет во Скопје (д-р **Панче Мишковски**, д-р **Надире Неџипи**, д-р **Дејан Гацов**, д-р **Горан Мишевски**, д-р **Ермира Цамбази**).....230

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Партиципацијата на Ватикан во дијалогот меѓу цивилизациите**, од **м-р Георги Ангелов**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....231-232
2. Рецензија на докторската дисертација **Албанската национална преродба, мисионерското библиско друштво и бекташизмот 1814-1897 година**, изработена од **м-р Мемли Красниќи**, поднесена на Филозофскиот факултет во Скопје.....233-237

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ "ЈУСТИНИЈАН ПРВИ"

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања на научната област меѓународно јавно право, на Правниот факултет "Јустинијан Први" во Скопје (**д-р Дејан Маролов**, **д-р Елена Михајлова**).....338-362

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на еден вонреден професор на Институтот за хемија при Природно-математичкиот факултет во Скопје (**д-р Петре Макрески**).....263-288

ГРАДЕЖЕН ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на соработник по математика на Градежниот факултет во Скопје (**м-р Даниел Велинов**).....289-291

ФАКУЛТЕТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ

1. Реферат за избор на помлад асистент од областа електрични машини, трансформатори и апарати на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје (**м-р Михаил Дигаловски**).....292-294
2. Реферат за избор на помлад асистент по предметите од наставно-научната област компјутерска техника и информатика на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје (**м-р Ивана Арсова**, **м-р Гоце Доковски**).....295-299
3. Реферат за избор на помлад асистент по предметите од наставно-научната област преносни електроенергетски системи на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје (**м-р Јорданчо Ангелов**, **м-р Јовица Вулетик**).....300-303
4. Рецензија на докторската дисертација **Напреден пристап кон определување на карактеристиките на заземјувачите на високонапонски постројки од аспект на нивна оптимална заштита од атмосферски празнења** изработена од **м-р Владимир Талевски**, пријавена на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје.....304-308

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Описменувањето на возрасните во Република Македонија - состојби и тенденции**, од **м-р Елена Ризова**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....309-315

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
 Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје
 Факултет за електротехника и информациски технологии

Преглед

на прифатени теми за изработка на магистерски труд од Наставно-научниот совет
 на седницата одржана на 29.8.2012 година

1. Обновливи извори на енергија

ред. бр.	студент	тема на македонски јазик	тема на англиски јазик	предложен ментор
1	Дарко Трајаноски	Фотоволтаични системи имплементирани во паметна мрежа комбинирани со напредни системи за складирање на енергија	PV system implemented in smart grid combined with advanced energy storage systems	Проф. д-р Атанас Илиев

2. Проектен менаџмент

ред. бр.	студент	тема на македонски јазик	тема на англиски јазик	предложен ментор
1	Менче Галапчева	Анализа на отворени податоци во Република Македонија преку моделите Open Government Data, Crowdsourcing и социјални мрежи	Open Data Analysis in Macedonia through the Open Government Data Model, Crowdsourcing and social networks	Проф. д-р Владимир Трајковиќ

3. Метрологија и менаџмент на квалитет

ред. бр.	студент	тема на македонски јазик	тема на англиски јазик	предложен ментор
1	Владимир Близнаковски	Подобрување на мерен систем за тестирање и дијагностика на квалитетот на челични подвижни јажиња	Improvement of measurement system for testing and diagnosis of steel rope quality	Проф. д-р Цветан Гавровски
2	Ефтим Пејовски	Виртуелни мерни системи за верификација на лабораториската практика во електротехничките училишта	Virtual instrumental systems for verification of laboratory practice in electro technical schools	Проф. д-р Цветан Гавровски

4. Електроенергетика

ред. бр.	студент	тема на македонски јазик	тема на англиски јазик	предложен ментор
1	Екатерина Поповска	Системи за поддршка на одлучувањето и примена на интегриран повеќекритериумски пристап при планирањето во енергетиката	Integrated multi-criteria approach for decision support in power systems planning	Проф. д-р Атанас Илиев
2	Методија Јакимовски	Методи за анализа на неизвесноста во електроенергетските системи во услови на либерализиран пазар	Methods for the analysis of uncertainty in electric power systems in liberalized market	Проф. д-р Атанас Илиев

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТ ПО ПРЕДМЕТОТ ГРАМАТИКА НА СОВРЕМЕНИОТ АНГЛИСКИ ЈАЗИК НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет во Скопје, на својата дваесет и деветта редовна седница одржана на 15.6.2012, не избра за рецензенти во врска со пријавата на м-р Анастасија Киркова-Наскова на конкурсот објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Лајме“ од 6.6.2012, за избор на асистент по предметот граматика на современиот англиски јазик. Откако ги прегледавме приложените материјали, чест ни е да го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

М-р Анастасија Киркова-Наскова, асистент

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

Датум на раѓање: 17.9.1974 во Скопје
Адреса: ул. „Нобелова“ 12А/6, 1000 Скопје
Телефон: 070/350-531 (моб.); (02) 30-68-437 (дома)
е-пошта: akirkova@t-home.mk

ОБРАЗОВАНИЕ

- 2009 - **Филолошки факултет „Блаже Конески“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје**
- Изработка на докторска теза-во тек
  - Наслов на тема (пријавена и одобрена):
„Фонологија на странски јазик: влијанието на перцептивната обука врз англискиот изговор на македонските изучувачи на англискиот јазик“
- 2001 - 2009 **Филолошки факултет „Блаже Конески“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје**
- Постдипломски студии по јазик/лингвистика
  - Наслов на магистерска теза:
„Показатели на странски изговор во англомакедонскиот меѓујазик“
- 1993 - 2000 **Филолошки факултет „Блаже Конески“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје**
- Диплома за завршени студии по англиски јазик и книжевност (VII/1 степен)
  - Просечен успех: 9,36
  - Добитник на Пофалница за постигнат висок успех во студирањето

- Предложена за студент на генерација на ниво на Филолошкиот факултет
- 1989 - 1993 ОУ, „Никола Карев” - Скопје
- Диплома за завршено средно образование
  - Просечен успех: одличен (5)

Список на научни и стручни трудови

Kirkova-Naskova, A., and Trajanov, D. (2011). Using web technologies for L2 speech evaluation by native speakers: Some methodological issues and implications. In Ćubrović, B., and T. Paunović, (Eds.) *Exploring English Phonetics*, 179-196. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing.

Киркова-Наскова, А. (2011). Усвојување на фонологија на странски јазик: теориски согледувања. Во Анчевски, З. и Р. Бужаровска (Уред.): *Англиските студии во европски/глобален контекст: современи текови, идни трендови, Зборник на трудови по повод прославата на 50 години од основањето на Катедрата за англиски јазик и книжевност*, стр.113-123. Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески.

Киркова-Наскова, А. (2011). Меѓујазична фонологија: споредба на консонантските системи на англискиот и на македонскиот јазик. Во: *Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“*, кн. 37, стр. 259-275. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.

Kirkova-Naskova, A. (2010). Book review: “Ta(l)king English Phonetics Across Frontiers” by Biljana Ćubrović and Tatjana Paunović (Eds), Cambridge Scholars Publishing, 2009, pp. xvii + 205, *Philologia*, 8, 155-160.

Kirkova-Naskova, A. (2010). Native speaker perceptions of accented speech: The English pronunciation of Macedonian EFL learners. *Research in Language*, 8, 41-61. <http://versita.metapress.com/content/036n5614m0gt3650/fulltext.pdf>

Kirkova-Naskova, A., Trajanov, D., Apostolski, V., and Bakraceski G. (2010). Phonetic experiment web application. In Davcev, D. and J. M. Gómez (Eds.) *ICT Innovations 2009*, pp. 237-245. Berlin: Springer-Verlag. <http://www.springerlink.com/content/k5478171j8542n59/>

Киркова-Наскова, А. (2009). Показатели на странски изговор во англомакедонскиот меѓујазик. Во: *Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“*, кн. 35, стр. 45-61. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.

Киркова-Наскова, А. (2009). Природата на лингвистичкиот феномен странски изговор. Во: *Зборник во чест на проф. д-р Лилјана Минова-Ѓуркова*, стр. 175-191. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.

Киркова-Наскова, А. (2009). *Показатели на странски изговор во англомакедонскиот меѓујазик*. Магистерска теза. Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“.

Киркова-Наскова, А. (2008). Аспекти на социокултурната компонента: јазични експоненти за започнување, одржување и завршување на конверзација во македонскиот јазик. Во Тренивски, Т., С. Саздов и М. Паунова (Уред.): *Петти научен собир на млади македонисти*, стр. 59-69. Скопје: Академски печат.

Георгиевска, Е., Киркова-Наскова, А. и Ончевска, Е. (2007). Академско писмено изразување: стекнување знаења и вештини кај студентите - усовршување на наставниот кадар. Во: *Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“*, кн. 33, стр. 271-281. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.

Georgievska, E., Kirkova-Naskova, A., and Oncevska, E. (2007). Academic writing: From student learning to teacher learning. In: *Proceedings of the International Conference on Foreign Language Education, Tuning in: Learners of language, language of learners*, Sabanci University, Turkey (on-line proceedings and CD edition)
<http://www.sabanciuniv.edu/do/eng/?/SLConf2007/proceedings.html>
http://sl.sabanciuniv.edu/eng//SLConf2007/conf2007_docs/ACADEMICWRITING-EmilijaGeorgievska_AnastazijaKirkova-Naskova_ElenaOncevska.pdf

Рид, М., Бекар, М., и Киркова-Наскова, А. (2005). Проект за академско писмено изразување. Во: *Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“*, кн. 30, стр. 233-235. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

- 2009 - **Асистент по граматика на современиот англиски јазик**
- Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје, Катедра за англиски јазик и книжевност
  - Предмети (прв циклус студии-ЕКТС):
    - граматика на современиот англиски јазик - морфологија 1
    - граматика на современиот англиски јазик - морфологија 2
    - граматика на современиот англиски јазик - фонетика и фонологија 1
    - граматика на современиот англиски јазик - фонетика и фонологија 2
  - Консултации (просечен број на студенти во академска година): 500-600
- 2003 - 2009 **Помлад асистент по граматика на современиот англиски јазик**
- Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје, Катедра за англиски јазик и книжевност
  - Предмети (прв циклус студии ЕКТС):
    - граматика на современиот англиски јазик - морфологија 1

- граматика на современиот англиски јазик - морфологија 2
  - граматика на современиот англиски јазик - фонетика и фонологија 1
  - граматика на современиот англиски јазик - фонетика и фонологија 2
- 2001 - 2003 **Соработник/демонстратор за фонетски вежби**
- Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје, Катедра за англиски јазик и книжевност
  - 2 Лингвалинк, Училиште за странски јазици, Скопје
- 2001 - 2002 **Професор по англиски јазик**
- Проект под покровителство на Британската амбасада во Скопје во соработка со Воената академија во Скопје
- 1998 - 2002 **Професор по англиски јазик**
- Центар за странски јазици, Скопје

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКИ ПРОЕКТИ

- 2010 - English Pronunciation Teaching in Europe Survey
<http://linguistlist.org/issues/21/21-4805.html>
- заеднички проект на група истражувачи од универзитети во Финска, Франција, Ирска, Полска, Македонија, Германија, Шпанија, Шведска и Швајцарија
- 2010 - Анализа на англискиот меѓујазик од македонски говорители на А1, А2 и Б1-ниво од заедничката европска референтна рамка за јазиците (ЗЕРРО), со посебен осврт на меѓујазичното влијание
<http://www.mofk.gov.mk/novosti/643-2010-09-28-08-18-03>
<http://www.fon.edu.mk/novost.aspx?cid=61>
- Проект на Министерството за образование и наука на Република Македонија, во соработка со универзитетите ФОН и УКИМ
- 2004 – 2007 Проект за академско писмено узразување/Writing University (координатор)
<http://www.teachingenglish.org.uk/elt-projects/university-academic-writing-project-macedonia>
- Проект на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, во соработка со Британскиот совет, Скопје

ПУБЛИКУВАНИ НАУЧНИ ТРУДОВИ

Kirkova-Naskova, A., and Trajanov, D. (2011). Using web technologies for L2 speech evaluation by native speakers: Some methodological issues and implications. In Čubrović, B., and T. Paunović, (Eds.) *Exploring English Phonetics*, 179-196. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing.

- Киркова-Наскова, А.** (2011). Усвојување на фонологија на странски јазик: теориски согледувања. Во Анчевски, З. и Р. Бужаровска (Уред.): *Англиските студии во европски/глобален контекст: современи текови, идни трендови, Зборник на трудови по повод прославата на 50 години од основањето на Катедрата за англиски јазик и книжевност*, стр. 113-123. Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески.
- Киркова-Наскова, А.** (2011). Меѓујазична фонологија: споредба на консонантските системи на англискиот и на македонскиот јазик. Во: *Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“*, кн. 37, стр. 259-275. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.
- Kirkova-Naskova, A.** (2010). Book review: “Ta(l)king English Phonetics Across Frontiers” by Biljana Čubrović and Tatjana Paunović (Eds), Cambridge Scholars Publishing, 2009, pp. xvii + 205, *Philologia*, 8, 155-160.
- Kirkova-Naskova, A.** (2010). Native speaker perceptions of accented speech: The English pronunciation of Macedonian EFL learners. *Research in Language*, 8, 41-61. <http://versita.metapress.com/content/036n5614m0gt3650/fulltext.pdf>
- Kirkova-Naskova, A., Trajanov, D., Apostolski, V., and Bakraceski G.** (2010). Phonetic experiment web application. In Davcev, D. and J. M. Gómez (Eds.) *ICT Innovations 2009*, pp. 237-245. Berlin: Springer-Verlag. <http://www.springerlink.com/content/k5478171j8542n59/>
- Киркова-Наскова, А.** (2009). Показатели на странски изговор во англомакедонскиот меѓујазик. Во: *Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“*, кн. 35, стр. 45-61. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.
- Киркова-Наскова, А.** (2009). Природата на лингвистичкиот феномен странски изговор. Во: *Зборник во чест на проф. д-р Лилјана Минова-Ѓуркова*, стр. 175-191. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.
- Киркова-Наскова, А.** (2008). Аспекти на социокултурната компонента: јазични експоненти за започнување, одржување и завршување на конверзација во македонскиот јазик. Во Треневски, Т., С. Саздов и М. Паунова (Уред.): *Петти научен собир на млади македонисти*, стр. 59-69. Скопје: Академски печат.
- Георгиевска, Е., Киркова-Наскова, А. и Ончевска, Е.** (2007). Академско писмено изразување: стекнување знаења и вештини кај студентите - усовршување на наставниот кадар. Во: *Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“*, кн. 33, стр. 271-281. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.

Georgievska, E., Kirkova-Naskova, A., and Oncevska, E. (2007). Academic writing: From student learning to teacher learning. In: *Proceedings of the International Conference on Foreign Language Education, Tuning in: Learners of language, language of learners*, Sabanci University, Turkey (on-line proceedings and CD edition)
<http://www.sabanciuniv.edu/do/eng/?/SLConf2007/proceedings.html>
http://sl.sabanciuniv.edu/eng//SLConf2007/conf2007_docs/ACADEMICWRITING-EmilijaGeorgievska_AnastazijaKirkova-Naskova_ElenaOncevska.pdf

Рид, М., Бекар, М., и Киркова-Наскова, А. (2005). Проект за академско писмено изразување. Во: *Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“*, кн. 30, стр. 233-235. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.

НАУЧНИ КОНФЕРЕНЦИИ И СОБИРИ (презентер и учесник)

- 2012 BIMEP 2012: Third Belgrade International Meeting of English Phoneticians, University of Belgrade, Belgrade, Serbia. March 23-24th, 2012.
 Presentation title:
 “English pronunciation teaching in Europe survey: Teachers, learners, models”
- 2011 Vth International Conference on Native and Non-native Accents of English – Accents 2011: Tools for Accent Studies, University of Łódź, Poland, December 15-17th, 2011.
 Presentation title (joint session with A. Henderson, D. Frost, E. Tergujeff, A. Kautzsch, D. Murphy, E. Waniek-Klimczak, D. Levey, U. Cunngham, L. Curnick):
 “EPTIES - English pronunciation teaching in Europe survey”
- 2011 Науката за македонскиот јазик – состојби и перспективи, Истражувачки центар за ареална лингвистика, МАНУ, Скопје, Р Македонија, 18-19 април 2011.
- 2010 IVth International Conference on Native and Non-native Accents of English – Accents 2010: Accents in Teaching English Across Time and Space, University of Łódź, Poland, December 9-11th, 2010.
- 2010 BIMEP 2010: Second Belgrade International Meeting of English Phoneticians, University of Belgrade, Serbia. March 24-25th, 2010.
 Presentation title: “Using web technologies in L2 phonological research: Methodological issues and implications”.
- 2009 IIIrd International Conference on Native and Non-native Accents of English: Variability Across Time and Space, University of Łódź, Poland, December 11-13th, 2009.
 Presentation title:
 “L2 phonological acquisition: What sounds non-native in Macedonian-English accented speech?”

- 2009 English Language and Literature Studies: Image, Identity, Reality (ELLSIIR), Belgrade, University of Belgrade, Serbia. December 4-6th, 2009.
Presentation title:
“Native speaker perceptions of Macedonian-English accented speech”
- 2009 ICT Innovations Conference 2009, Ohrid, Macedonia. September 28th-29th, 2009.
Presentation title (together with D. Trajanov, V. Apostolski and G. Bakraceski):
“Phonetic experiment web application”
- 2009 International Conference on English Pronunciation: Issues and Practices, Université de Savoie, Chambéry, France. June 3-5, 2009.
Presentation title:
“Online-conducted experiment for foreign accent ratings”
- 2009 Experimental Studies on Intonation: Phonetic, Phonological and Psycholinguistic Aspects of Sentence Prosody, University of Potsdam, Potsdam, Germany. January 5-7, 2009.
- 2008 Fifth International ELTAM-IATEFL-TESOL Conference, Skopje, R Macedonia. October 24-26, 2008.
Presentation title:
“Developing computer-assisted methodology for foreign accent ratings”
- 2008 BIMEP 2008: First Belgrade International Meeting of English Phoneticians, University of Belgrade, Belgrade, Serbia. March 27-28, 2008.
- 2007 Phonetics Teaching and Learning Conference 2007, University College London (UCL), London, UK. August 24 - 26, 2007.
- 2007 The International Conference on Foreign Language Education, Tuning in: Learners of language, language of learners, School of Languages, Sabanci University, Istanbul, Turkey. May 24-26, 2007.
Presentation title (together with E. Georgievska and E. Oncevska):
“Academic writing: From student learning to teacher learning”
- 2006 Петти научен собир на млади македонисти, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје, Р Македонија. 11-12 декември 2006.
Наслов на презентација:
„ Аспекти на социокултурната компонента: јазични експоненти за започнување, одржување и завршување на конверзација во македонскиот јазик“

СТУДИСКИ ПРЕСТОИ

13-24. 08. 2007 Summer Course in English Phonetics, University College London, London, UK

- специјалистички курс од областа на англиската фонетика и фонологија

6-8. 11. 2007 EMLAR IV: Workshop on Experimental Methods in Language Acquisition Research, Utrecht University, UiL OTS, Utrecht, Holland

- специјалистички курс од областа на усвојување на мајчин и странски јазик

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

ЧЛЕНСТВО ВО АСОЦИЈАЦИИ

- 2007 - IATEFL - International Association of Teachers of English as a Foreign Language
 2007 - PronSIG - IATEFL Pronunciation Special Interest Group
 2007 - ELTAM SLA Research SIG - Second Language Acquisition Research Special Interest Group
 2003 - Друштво за применета лингвистика на Македонија
 2001 - Здружение на англисти на Македонија (член на ESSE)
 2000 - ELTAM - Асоцијација на наставници по англиски јазик и книжевност на Република Македонија

АДМИНИСТРАТИВНИ АКТИВНОСТИ

- 2011 – 2013 Член на Дисциплинска комисија (заменик)
 2009 Член на Комисија за попис на постојани средства
 2009 Член на Комисија за изработка на централен распоред
 2008 Член на Комисија за изработка на централен распоред
 2006 - 2010 Член на Комисија за упис на нови студенти
 2004 - Член на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје
 2004 – Изготвува распоред на часови за Катедрата за англиски јазик и книжевност
 2004 – 2006 Приредувач на прирачникот за наставни програми по ЕКТС за Катедрата за англиски јазик и книжевност
 2004 - 2006 Секретар на Катедрата за англиски јазик и книжевност, Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје
 2002 Администратор за меѓународна соработка, Оддел за меѓународна соработка при Ректоратот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (договор: март-септември)

СОРАБОТКА СО ИНСТИТУЦИИ

- 2009 - UCLES ESOL Oral examiner FCE/B2 level
 • лиценциран испитувач за усниот дел од стандардизираните испити за познавање на англискиот јазик при Универзитетот во Кембри

СОРАБОТНИК (издавачка и промотивна дејност)

- 2011 Промотивно видео по повод 15 години Британски совет во Македонија
- 2009 Коректура на текст
- Janeva-Mihajlovska, M. (2009). *Modern English Grammar, Handbook*. Skopje: Trimaks.
- 2005 Работни листови за изведување на вежбите по предметот *граматика на современиот англиски јазик – морфологија 2* (со проф. д-р Марија Јанева-Михајловска)
- 2003 Јазичен консултант
- Language Square: Интерактивен англиско-македонски и македонско-англиски речник (PC CD - Rom)
- 2003 English Phonetics and Phonology - discussion questions and pronunciation exercises
- работни листови за потребите на предметот *граматика на современиот англиски јазик - фонетика и фонологија 1 и фонетика и фонологија 2*
- 2000 Соработник (фонетска обработка на речник)
- Корнети, Ф. (2000). *Dentistry, Beginner's Course (Англиски јазик за стоматолози, почетен курс)*. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.
- 1996 Соработник (фонетска обработка на речник)
- Korneti, F., и Rapova-Ignjatović, T. (1996). *English for Teacher Students*. Скопје: Педагошки факултет.

СЕМИНАРИ (учесник)

- 2004-2007 *Writing University Project Training Seminars*, Dr Teresa O'Brien, Skopje
- јуни 2004 *Project Management Training Event*, British Council, Skopje
- мај 2004 *International ELTA Conference*, Belgrad, Srbija i Crna Gora
- ноември 2001 *ESP Teacher Training Peacekeeping English Project Winter School*, British Council, Sofija, Bugarija
- јануари 2001 *Teachers' Self-Assessment*, Gillies Haughtorn, Skopje
- декември 2000 *UCLES Exams: FCE Writing*, Margaret Reid, Skopje
- ноември 2000 *Longman ELT: Maximising Potential with Mixed Ability Classes*, Douglas Allan Pearson, Skopje
- јуни 2000 *UCLES Exams*, Margaret Reid, Skopje
- мај 2000 *Towards Excellence in Language Teaching* ELTAM-IATEFL Conference, Struga
- април 1999 *Neuro-Linguistic Programming (NLP method)*, Nick Owen, Skopje

- октомври 1998 *Structure of Learning*, Nick Owen, Skopje
- март 1998 *Teacher Development: Managing Change*, David Hill and Sue Leather, Skopje

ПРЕВЕДУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Приказни за деца 2005 (превод од англиски на македонски на приказни за деца од повеќе автори за потребите на Детската болница од Сиднеј)

Николчина, М. (2004). Прашања за бесмртноста во фрагмент од Сафо. *Идентитети: Списание за политика, род и култура*, том 3, бр. 2. Скопје: Институт Евро-Балкан (превод од англиски на македонски).

Благојевиќ, Ј. (2004). Мислам, значи го мислам другото: Деридовата поетика на гостоприемство. *Идентитети: Списание за политика, род и култура*, том 3, бр. 2. Скопје: Институт Евро-Балкан (превод од српски на англиски).

Котеска, Ј. (2004). Санитарна енигма. *Идентитети: Списание за политика, род и култура*, том 3, бр. 1. Скопје: Институт Евро-Балкан (превод од македонски на англиски).

Стауфер, Ц. (2003). Интервју со Џудит Батлер: Етиката на ненасилството. *Идентитети: Списание за политика, род и култура*, том 2, бр. 1. Скопје: Институт Евро-Балкан (превод од англиски на македонски).

Шелева, Е. (2003). Гранични култури/култури на границата. *Идентитети: Списание за политика, род и култура*, том 2, бр. 1. Скопје: Институт Евро-Балкан (превод од македонски на англиски).

Бадаревски, Б. (2002). Наука, геј ген, човекови права. *Идентитети: Списание за политика, род и култура*, том 1, бр. 3. Скопје: Институт Евро-Балкан (превод од македонски на англиски).

Стојановиќ-Лафазановска, Л. и Лафазановски, Е. (2002). *Егзодусот на жените во Втората светска војна*. Скопје: Институт Евро-Балкан (литературен превод од македонски на англиски, копреведувач заедно со О. Чемерски).

Министерство за животна средина и просторно планирање (2002). *Архуска Конвенција - Прирачник за имплементација*. Aarhus: Milieukontakt OOST – Europa (превод од англиски на македонски).

Консекутивен превод на семинари:

- јуни 2002 *Евалуација на високообразовните институции во Република македонија - Холандското искуство*, Antoniuos Vroeijenstijn
- ноември 2000 *Policy Making*, Colm McClements

- март 2000 *Management, module 2, Mary O'Rafferty*
- февруари 2000 *Leadership Styles, Per Kristian Jansen*
- јануари 2000 *Change Management, Per Kristian Jansen*
- ноември 1999 *Human Resources Management, James Connington and Mary Fingleton*

Писмен превод на стручни документи за потребите на EUROCUSTOMS, DFID, и PHARE PAR.

Писмен превод на дневен печат за потребите на UNHCR (1999 - 2000)

ДРУГИ АКТИВНОСТИ

1995-1996 Едногодишен престој во Лондон, Велика Британија

ЗАКЛУЧОК

Досегашните достигнувања на м-р Анастасија Наскова-Киркова на стручно и научно ниво, напредувањето во научната работа, успешното изведување на вежбите по морфологија и фонетика на англискиот јазик на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, потоа одбранетиот магистерски труд, објавените статии и трудови, даваат цврста гаранција дека станува збор за афирмиран асистент по граматика на англискиот јазик. Прифатената тема за докторат од страна на Наставно-научниот совет при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ под наслов: *Фонологија на странски јазик: влијанието на перцептивната обука врз англискиот изговор на македонските изучувачи на англискиот јазик* ветува дека м-р Анастасија Киркова –Наскова ќе продолжи со успех да ја врши својата дејност врз високите критериуми што ги поставува наставата по англиски јазик.

Имајќи ја предвид научната, стручната и наставно-педагошката активност на кандидатката, Рецензентската комисија е на мислење дека м-р Анастасија Киркова-Наскова ги исполнува сите законски услови предвидени со Законот за високото образование и има особена чест на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје да му предложи м-р Анастасија Киркова-Наскова да биде избрана во звањето асистент по предметот граматика на современиот англиски јазик.

Членови на Рецензентската комисија

1. Д-р Марија Јанева-Михајловска, редовен професор, с.р
2. Д-р Екатерина Бабамова, редовен професор, с.р
3. Д-р Анжела Николовска, вонреден професор, с.р

Скопје, 4.9.2012

ПРЕГЛЕД

на теми за изработка на магистерски труд прифатени од
Наставно-научниот совет на Машински факултет во Скопје
на седницата одржана на 6.9.2012 година

Кандидат	Тема	Ментор
Емил Хаџи Пецов	<i>Одредување на температурата и влажноста во индустриски термички процеси</i>	Проф. д-р Александар Мојсовски

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ СЛУЖБЕНИЧКИ СИСТЕМ ОД АВТОРИТЕ ПРОФ. Д-Р АНА
ПАВЛОВСКА-ДАНЕВА И ДОЦ. Д-Р ЕЛЕНА ДАВИТКОВСКА

Со одлука на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје донесена на 23.3.2012, определен сум за рецензент на учебникот “Службенички систем” од проф. д-р Ана Павловска-Данева и доц. д-р Елена Давитковска, што за мене претставува посебна чест и задоволство. Врз основа на анализата на доставениот ракопис на учебникот “Службенички систем”, го доставувам следниов:

Извештај

Учебникот “Службенички систем” од проф. д-р Ана Павловска-Данева и доц. д-р Елена Давитковска е труд систематизиран во повеќе делови и поглавја во чијашто содржина се врши структурна поделба помеѓу компаративниот службенички систем и службеничкиот систем во Република Македонија. Авторите го завршуваат учебникот со критичка анализа на изнесеното, а на крајот имаат изложено голем број прилози кои се поврзани со материјата на службеничкиот систем.

Самиот учебник е идеално структуриран согласно со новите стандарди кои се користат подолг период во рамките на земјите од Европската унија, но и во САД, со тоа што истовремено се дава паралелен примат како на теоретските гледишата, така и на практичните постигнувања и резултати поврзани со реформата на администрацијата. Посебно треба да се напомене дека авторите вршат една многу темелна и сериозна анализа на тоа како администрацијата во Република Македонија ги применува надворешните модели на реформа и како се справува со препораките за реформа на администрацијата и службеничкиот систем како интегрален дел од таа администрација, кои се дадени од страна на Европската унија во процесот на приближување на Република Македонија кон европското семејство.

На многу иновативен начин, со содржина која изобилува со податоци, академски гледишта и голем број истражувања и прилози, проф. д-р Ана Павловска-Данева и доц. д-р Елена Давитковска успеале да создадат еден универзитетски учебник кој сум убеден дека ќе им служи на студентите од втор и трет циклус на Правниот факултет “Јустинијан Први” од областа на административното право и јавната администрација, но, и на други области каде што постои интердисциплинарна поврзаност. Пред сè, овој учебник ќе има најголема корист за студентите кои ќе го изучуваат предметот службенички систем, но земајќи предвид дека се работи за труд која за првпат се зафаќа со

детално истражување на оваа појава во Република Македонија и негова систематизација во универзитетски учебник, сигурен сум дека ќе служи и како алатка не само за студентите на Правниот факултет туку и за студентите од многу други универзитети, а и на голем број практичари, пред сè мислејќи на вработените во државната и јавната администрација.

Ми претставува особена чест и задоволство да му предложам на наставно-научниот совет на Правниот факултет да го прифати учебникот "Службенички систем" како основен универзитетски учебник, како прво, бидејќи сум длабоко убеден дека се работи за едно дело кое ќе ја прошири дебатата за реформата на службеничкиот систем во Република Македонија, но и бидејќи истовремено ќе го надополни знаењето на младите студенти, кои со тие стекнати знаења ќе успеат да преземат вистински мерки во овој битен процес за нашата земја.

Рецензент

Проф. д-р Тито Беличанец с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ СЛУЖБЕНИЧКИ СИСТЕМ ОД АВТОРИТЕ ПРОФ. Д-Р АНА
ПАВЛОВСКА-ДАНЕВА И ДОЦ. Д-Р ЕЛЕНА ДАВИТКОВСКА

Со одлука на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје донесена на 23.3.2012, определен сум за рецензент на учебникот “Службенички систем” од проф. д-р Ана Павловска-Данева и доц. д-р Елена Давитковска, што за мене претставува посебна чест и задоволство. Врз основа на анализата на доставениот ракопис на учебникот “Службенички систем”, го доставувам следниов:

Извештај

Учебникот “Службенички систем” од проф. д-р Ана Павловска-Данева и доц. д-р Елена Давитковска брши теоретски, практичен и компаративен приказ на постојните национални и глобални текови поврзани со службеничкиот систем, кој генерално опфаќа феномени поврзани со правата, обврските, статусот и работењето на службениците кои ја составуваат администрацијата. Додека првиот дел од учебниот е повеќе фокусиран на компаративните аспекти, вториот дел дава свој осврт, кој е често објективно критички напорен, кон развитокот на службеничкиот систем во Република Македонија. Посебно треба да се напомене дека во овој учебник се вметнати и концепти за тоа како треба да се развива службеничкиот систем во Република Македонија, во иднина за да се постигне соодветна реформа на администрацијата согласно со екстерните препораки кои се во најголема мера дадена од Европската унија.

Земајќи предвид дека службеничкиот систем по својата природа е испреплетен со трудовото право, а исто така и со пазарот на труд, од една страна бидејќи администрацијата дејствува во процесот на регулирање и “управување” со пазарот на трудот, а од друга страна и самата претставува еден паралелен пазар, можеме да утврдиме дека авторите на темелен начин ги користат компаративните искуства како и врвните научни мисли за да создадат една симбиоза на знаење и на креативен начин вршат дистинкција помеѓу јавното и приватното право. Учебникот “Службенички систем” од проф. д-р Ана Павловска-Данева и доц. д-р Елена Давитковска претставува еден нов, современ модел на структурирање на научната мисла со цел презентирање пред студентската, академската и пошироката јавност, дело преку кое ќе може да се совлада материјата по предметот службенички систем. Апсолутно сум сигурен дека овој учебник ги исполнува сите услови да биде користен од страна на студентите на постдипломските (мастер) студии на Правниот факултет “Јустинијан Први” од областа на административното право и јавната администрација, но и од страна на сите други универзитети во Република Македонија, а исто така сум длабоко

убеден, земајќи го предвид неговиот квалитет, дека ќе биде користен и од страна на странски високообразовни институции при изучување на компаративниот службенички систем.

Ми претставува особена чест и задоволство да му предложам на Наставно-научниот совет на Правниот факултет "Јустинијан Први" во Скопје да го прифати учебникот "Службенички систем" како основен универзитетски учебник, за кој уште еднаш ќе повторам дека сум убеден дека ќе биде користен на само од Правниот факултет и правните факултети во Република Македонија, туку и пошироко.

Рецензент

Проф. д-р Тодор Каламетиев с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ЕФЕКТИВНОСТ НА
АДМИНИСТРАТИВНИ ОРГАНИЗАЦИИ“ ОД М-Р ДРАГАН
ГОЦЕВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН
ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на седницата одржана на 31.8.2011 година, донесе одлука за формирање на Комисија за оцена и одбрана на докторската дисертација на кандидатот **м-р Драган Гоцевски** под наслов: **„Ефективност на административни организации“**, во состав проф. д-р Борче Давитковски (ментор), проф. д-р Тодор Каламатиев, проф. д-р Ванчо Узунов, проф. д-р Ана Павловска-Данева и доц. д-р Ненад Марковиќ.

Комисијата во горенаведениот состав, со внимание ја прочита и ја оцени подготвената докторска дисертација и на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, со задоволство му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Приказ на докторската дисертација

Докторската дисертација под наслов „Ефективност на административни организации“, изработена од кандидатот м-р Драган Гоцевски, опфаќа текст од 314 страници во компјутерска техника со проред 1.5, и Georgia 12, 267 фусноти и 145 странски и домашни библиографски единици, законски прописи, извештаи и електронски извори. Структурата на дисертацијата се состои од кратка содржина, четири дела, список на користена литература и анекс. Четирите дела содржат: теоретски аспекти на ефективност на административните организации, методи за мерење и анализа на ефективност, ефективност на административните организации во Република Македонија и заклучни согледувања во кои се анализираат достигнувањата во теоријата на организација кои се однесуваат на евалуацијата на организационата ефективност со конкретен осврт на јавните организации. Низ студија на случај

кандидатот ја проверува основната хипотеза во дисертацијата: “успешноста на една административна организација во остварувањето на своите цели и задачи, зависи од постигнувањето на минимум консенсуз од сите релевантни актери, дека целите и задачите на организацијата се оправдани и треба да се остварат, и зависи од општата оперативна способност на организацијата”. Секој дел има соодветна внатрешна систематизација која овозможува преку насловите и поднасловите да се препознае проблемот што се обработува и со тоа лесно да се следи неговата елаборација. Структурните делови на дисертацијата се правилно сигнирани и распоредени, меѓусебно поврзани и адекватно димензионирани.

Првиот дел (5-32 стр.), кандидатот го започнува со воведно излагање за оправданоста на темата и целите на истражувањето, укажувајќи на важноста на успешноста на јавните одлуки како прашање за кое се расправало уште во древниот Рим. Првиот, воведен дел е структуриран во пет глави. На самиот почеток кандидатот поставува врска помеѓу административниот систем на една држава и консензусот на “доминантни вољи” во општеството. Единствена материјална манифестација на државата се институциите на власта, а тие како такви настанале преку чин на легитимен законодавен процес. Во различен историски контекст станува збор за различна конфигурација на институциите и различни носители на власт биле на различна положба и со различен степен на влијание, но инструментите преку кои административниот систем функционира во суштина останале исти. Целта на истражувањето е да се испита дали постои рационална врска помеѓу обликот на административната организација и целта за нејзиното основање.

Притоа, кандидатот, во почетните излагања, укажува на фактот дека релативно мала држава е “поскапа” отколку големите држави, бидејќи сите држави без разлика на големината треба да вршат слични државни функции и да имаат слични јавни институции. Имајќи го сето ова предвид, кандидатот ги поставува фундаментите на своите тези, врз постулатот дека помалите земји треба да бидат порационални и организациски иновативни во споредба со големите, а за Република Македонија сутерира институционална едноставност.

Понатаму, низ главата, кандидатот дава преглед на поважните правни акти кои од историско-компаративна перспектива дале најголем придонес кон зголемувањето на ефикасноста на административните организации, пред сè спомнувајќи ги “Chief Financial Officers Act”, усвоен во 1990 година и Законот за перформанси и ефекти на администрацијата (Government Performance and Results Act), усвоен во 1993 година во САД.

Теоретската аргументација за тезите кандидатот ја изложува повикувајќи се фонд на релевантни дела и автори кои се занимавале со оваа проблематика: Wholey и Newcomer (1989), Wholey и Hatry (1992), Quigley и Scotchmer (1989), Brandl (1988, 1989), Cohen (1993), и Wolf (1995). Kimm (1996) дал корисни заклучоци од Академијата за федерални менаџери на проекти и програми,

Jones и McCaffery (1997) и Long (1994) кои го обработуваат развојот на специфични /посебни критериуми за евалуација на имплементацијата на реформите на федералните департмани за општи и конкретни програми; Грегори Гартнер и С. Рамнарајан во “Organizational Effectiveness: An Alternative Perspective” (1983), и Кишор Гаванде и Тимоти Вилер, со истражувањето на ефективноста на крајбрежната стража на САД од 1999 година.

За непосредни, или интерни детерминанти на организационата ефективност, кандидатот ги користи: нормативната рамка врз која се темелат организацијата и внатрешните процеси на организацијата, квалитетот и бројот на кадрите, износот на средства со кои организацијата располага, рационалноста на внатрешната организација и статусот кој јавната организација го има. Како надворешни детерминанти кандидатот ги користи демографските карактеристики и бројот на населението кое е непосреден корисник на услугите на јавната организација, територијата над која се простира месната надлежност на организацијата и постоењето на политички консензус помеѓу доминантните политички структури во оправданоста на целите на административната организација.

По изложувањето на хипотетичката рамка и основните постулати од кои тргнува во истражувањето, кандидатот врши поимно разграничување на организационата ефективност од сродни и синонимни појави во соодветен контекст како што се: ефикасноста и економичноста како принципи на работа на административните организации. М-р Драган Гоцевски во оваа тематска целина ги анализира трите Е-принципи низ нивната правна манифестација во позитивното административно право во Република Македонија, како и во историско-компаративен контекст на нивната застапеност во правни акти на други држави. Воведниот дел, кандидатот го затвора со преглед на истражувањата вршени над ефективноста во човечките ресурси и ефективноста во испитувањата на јавните политики.

Вториот дел (33-113 стр.) кандидатот го посветува на феноменолошка и компаративна анализа на методите за евалуација и мерење на ефективноста на организационата ефективност и ефективноста на јавните политики. Оваа тематска целина претставува потрага за „стандарден“ метод, применлив врз административните организации во Република Македонија, кој со извесна адаптација може да даде валидни резултати. Вториот дел на докторската дисертација е структуриран во осум глави. Во првата глава кандидатот ги изложува методите за мерење на ефективноста на административните организации: со примена на одлучувачи и егзогени променливи; случајни променливи; мерење преку примена на четири аспекти кон мерењето на организационата ефективност (општи мерила на аутпут, мерила за утпути специфични за организацијата, општи мерила, погледи специфични за одреден тип организација); и парадигмата на мерењето на организационата ефективност за прв пат утврдена од Грегори Гартнер.

Во втората глава кандидатот ги анализира целите на организацијата и различните евалуациони техники како зависни варијабли во мерењето и анализата на ефективноста, во обид за одговор на прашањето дали се посоодветни изведените цели или, пак, предвидените цели на организацијата за успешно мерење и евалуација на организационата ефективност. Во третата и четвртата глава кандидатот ги изложува методите за мерење на ефективноста во човечките ресурси и анализата на расходи-ефективност.

Во петтата глава кандидатот посветува екстензивно внимание на еден од основните и најкористени научни методи како во општествените науки, така и во природните науки, набљудувањето како метод за мерење на ефективноста на јавните политики. Во тематската единица кандидатот ги анализира следните техники кои се користат за прикажување и анализа на податоци добиени преку набљудување: график на временски ред, расеан дијаграм, неповрзани интерпретации, графикон со столбови, фреквенции, хистограм, Цини индекс, табеларен приказ и индексни бројки. Како посебни начини на анализа кандидатот ги изложува анализата на прекинат временски ред, анализата на контролните редови и регресивно-дисконтинуитетна анализа. Шестата глава кандидатот ја посветува на оцената на ефективноста на јавните политики, притоа разработувајќи четирите аспекти на евалуација на јавните политики: пристап, цели, претпоставки и главни форми; потоа псевдоевалуацијата, формалната евалуација и евалуацијата со теоретско одлучување. Во седмата и осмата глава кандидатот го затвора вториот дел од докторската дисертација, со критички осврт на методологијата за мерење на ефективноста на административните организации и методологијата за мерење на ефективноста на јавните политики.

Во **третиот дел** (114-235 стр.), под посебен наслов „Ефективност на административните организации во Република Македонија“, кандидатот преку примена на утврдена методологија за која стана збор во вториот дел до дисертацијата, преку студија на случај на два државни органа во Република Македонија и ја утврдува нивната способност да ги остваруваат законски утврдените цели и задачи. Третиот дел е структуриран во три засебни тематски целини: „Развој на административниот систем во Република Македонија 1990-2011“, „Студија на случај I“ и „Студија на случај II“. Првата тематска целина е структурирана во осум глави, во кои м-р Драган Гоцевски го изложува институционалниот развој на административниот систем, и развојот на административно-правната рамка од 1990 година, заклучно со 2011. Целта на оваа глава кандидатот ја оправдува уште во воведот. Имено, непосредна компарација на еден административен систем со друг евозможен само доколку тие системи се слични. Па така, и оцената на ефективноста на еден административен систем може да се споредува со друг само доколку детерминантите кои ја условуваат неговата ефективност се слични. Кандидатот низ анализа на административниот систем на Република Македонија низ

период од 21 година, ги лоцира детерминантите кои го обликувале и кои најмногу влијаат врз неговата успешност, по што врз основа на веќе утврдена методологија, врши адаптација на модел за евалуација на организациона ефективност применлив на административните организации во Република Македонија.

Овој модел, кандидатот го тестира преку две студии на случај.

Во посебна глава, насловена „Студија случај I - Агенција за администрација“, кандидатот ја анализира успешноста на институционалниот механизам во Република Македонија за регрутирање, обука и правна заштита на правата на државните службеници. Во осум точки, кандидатот врши преглед на правната рамка преку која се развиваше и менуваше овој механизам, со сите измени на Законот за државни службеници и Законот за организација и работа на органите на државната управа од 2000 год. до 2012 год. Институционалниот механизам кандидатот го формулира како збир на надлежности и средства кои во различен временски период законски ѝ биле доверени на Агенцијата за државни службеници од 2000 до 2011, а потоа се пренесени врз правниот сукцесор на АДС - Агенцијата за администрација и, делумно, врз тогаш преструктурираното Министерство за информатичко општество и администрација. По прегледот на развојот на институционалниот механизам, кандидатот врши интерна и екстерна анализа на успешноста на АДС, АА и МИОА во извршувањето на своите задачи. Интерната анализа кандидатот ја врши преку метод на интервју со раководни државни службеници кои биле на раководни звања во времето на АДС и продолжиле со работа во АА; преку анкетен прашалник на државни службеници вработени на различни нивоа на хиерархија и различни органи на управата и органите на локалната самоуправа; преку анализа на податоци достапни преку годишни извештаи на АДС/АА. Екстерната анализа на состојбите кандидатот ја врши преку преглед-метод на “In-desk” преглед на извештаи за напредокот на јавната администрација кои се однесуваат на работата на АДС, АА и МИОА; како и преку преглед на најзастапените ставови и анализи релевантната експертска јавност.

Во посебна глава насловена „Студија на случај II - Дирекција за заштита на лични податоци“, кандидатот врши анализа на успешноста на ДЗЛП во остварувањето на своите законски цели и задачи. Како и во претходниот случај, поради конзистентност, кандидатот ја користи истата методологија. Првин изложува преглед на развојот на правната рамка и институционалниот развој од основањето на ДЗЛП, заклучно со извештајниот период за 2011/12 година. Интерната анализа кандидатот ја врши преку: “In-desk” анализа на годишни извештаи; анализа над работата на ДЗЛП како прекршочен орган со податоци добиени преку барања за информации од јавен карактер; интервју со вработени во ДЗЛП. Екстерната анализа кандидатот ја врши преку: анализа на студија спроведена над примената на Законот за заштита на личните податоци и

влијанието на ДЗЛП врз повредите на правото на приватност од страна на медиумски работници; анализа на извештајот за претставки и жалби од поединци за злоупотреба на правото за заштита на личните податоци од медиумите и медиумски работници; преглед на процените на почитување на начелата за заштита на податоци од страна на медиумите и медиумските работници во Република Македонија; анализа на заклучоците во извештаите за напредокот на Европската комисија кои се однесуваат на заштитата на личните податоци.

Четвртиот дел (236-271 стр.) носи наслов „Заклучни согледувања“. Оваа тематска целина е структурирана во две глави. Во првата глава, под наслов „За мерењето на ефективностa на административните организации“, дава сумарен осврт врз стандардизираната методологија за мерење и евалуација на организационата ефективност, заклучувајќи дека ефективностa зависи и од степенот до кој документираните состојби соодветствуваат со реалноста во опкружението на организацијата, со процесите кои треба да ги застапуваат и помеѓу себе. Процената на овие врски претставува особено комплексен методолошки проблем. Како најрелевантни фактори кои ја условуваат ефективностa на административните организации, а кои овозможуваат во рамките на разумното, евалуација на организационата ефективност на административните организации во Република Македонија на униформен начин, кандидатот групира две групи фактори: интерни и екстерни. За интерни фактори кандидатот ги наведува: волјата и перцепцијата на одлучувачките структури во организацијата, како и волјата и перцепцијата на извршувачите на задачите и насоките на самата организација односно вработените. За екстерни фактори кандидатот ги наведува: околината во која функционира организацијата сочинета од релевантни актери за неа, во случајот на административните организации: Собранието, Владата и корисниците на нејзините услуги, а за индикатори на успешноста, кандидатот ги користи релевантните податоци добиени како сумарни резултати од работата на организацијата изложени во официјални извештаи на самата организација, но очекувањата и перцепцијата на засегнатите актери за севкупната успешност на организацијата во постигнувањето на своите цели и задачи, перцепцијата и анализите на стручната и научна јавност кои како непристрасни актери даваат индикации за успешноста на организацијата, а чиишто ставови подоцна влијаат врз формирањето на перцепцијата на другите релевантни актери.

Во посебна точка од оваа глава, кандидатот дава одговор на прашањето: дали Агенцијата за администрација во текот на своето постоење успеа во градењето на стручна, компетентна администрација која се вработува по пат на заслуги? Од прегледот на надлежностите доверени на АДС, подоцна АА како основни цели на постоењето на оваа агенција, кандидатот ги изведува: таа е единствен механизам за селекција и вработување на државните службеници и

да обезбедува заштита на правата на државните службеници со одлучување во втор степен по жалби и приговори на државните службеници. Остварувањето на овие цели од аспект на организациона ефективност, кандидатот го анализира од 2000 година, заклучно со извештајната година 2010. Од достапните податоци, кандидатот заклучува дека оваа мисија АДС/АА со сигурност ја врши од 2005 до 2011 година, додека од 2000 до 2005 речиси воопшто и не постои формална евиденција за активностите на Агенцијата. Од достапните формални податоци, не може да се извлече конклузивен став за успешноста на Агенцијата од причина што сумарните статистики за секоја извештајна година се сувопарни и не даваат квалитативен увид во исходот во секоја постапка за вработување и од секоја жалбена постапка, туку само едноставен број на почнати и завршени постапки. Од друга страна, пак, кандидатот под реторичко прашање ја ипитува валидноста на опсервациите на Европската комисија изложени во извештаите за напредок, како и ставовите на релевантната експертска јавност од што кандидатот извлекува разочарувачки впечаток за организационата ефективност на Агенцијата. Од заклучоците на кандидатот се извлекува и разочарувачки податок за мисијата на институционалниот механизам: АДС подоцна МИОА во градењето на ефективен систем на обуки на државни службеници што се поткрепува како со споменатите извештаи за напредок и ставови на експертска јавност, така и од анкетен прашалник спроведен врз примерок од државни службеници.

Од втората студија на случај, засебна глава, кандидатот дава одговор на прашањето дали Дирекцијата за заштита на личните податоци влијае врз зголемувањето на свеста и врз намалувањето на бројот на повреди на правото на заштита на личните податоци, како генерални цели на Агенцијата. Од аргументите изложени во дисертацијата, кандидатот констатира дека во незавидни услови со 20 вработени и буџет кој од година во година се намалува, ДЗЛП од страна на сите релеванти актери е оценета како успешен механизам во остварувањето на заштитата на личните податоци.

Во последната глава од докторската дисертација со наслов „**Заклучок**“, кандидатот ги образложува детерминантите за успехот на ДЗЛП, и неуспехот на АДС/АА. Кандидатот го завршува заклучокот со генерички предлог за внатрешната организација на органите на државната управа во Република Македонија, кој би воспоставил баланс помеѓу прифатените оправдани цели на административните организации и констатираните негативни детерминанти, со цел зголемување на организационата ефективност на административните организации во државата.

Оцена, заклучок и предлог

Докторската дисертација под наслов „Ефективност на административни организации“, изработена од кандидатот м-р Драган Гоцевски, претставува самостоен научен труд во кој на академски прифатлив начин се елаборира значајна и исклучително комплексна материја. Трудот има јасна систематика и употребениот стил и јазик овозможуваат лесно да се следи мислата во текстот, односно ставовите на авторот за предметот на поставеното истражување.

Дисертацијата се истакнува со исклучителна вредност, бидејќи внесува свеж дух во теоријата за организација која се занимава со организационата ефективност. Ова е тема која била обработувана од седумдесеттите до половината на деведесеттите години на минатиот век, за потоа речиси петнаесет години речиси и да не постојат публикации за истражувања на оваа проблематика. Кандидатот преку примена на стандардизирана методологија ги реактуализира прашањата кои не биле поставени повеќе од една деценија и нив успешно ги става во локален контекст што истражувањето го прави општествено оправдано и практично применливо за административните организации во Република Македонија денес. Преку анализа на комплексен сет на фактори кои ја условуваат организационата ефективност на администрацијата, од политички консензус, организационата структура и кадровски потенцијал до прифатеноста на целите на административните организации од страна на крајните корисници на административните услуги, кандидатот извлекува конкретни заклучоци и гради предлог на модел за внатрешна организација на органите на државната управа со цел да постигне минимум оперативна ефективност на сите сектори во една организација како предуслов за општа организациона ефективност на организацијата како целина.

Врз основа на изнесениот приказ и оцена, Комисијата констатира дека се работи за докторски труд што ги задоволува стандардите за изработка на научни и стручни трудови од ваков вид, предвидени во соодветната законска регулатива и актите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ и Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Од тие причини, на Комисијата за оцена на докторската дисертација на кандидатот м-р Драган Гоцевски ѝ причинува особена чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје да го усвои овој извештај со позитивна оцена и да закаже јавна одбрана на докторската дисертација.

Комисија за оцена и одбрана

1. Проф. д-р Борче Давитковски, ментор с.р.

---

2. Проф. д-р Тодор Каламатиев, член с.р.

---

3. Проф. д-р Ванчо Узунов, член с.р.

---

4. Проф. д-р Ана Павловска-Данева, член с.р.

---

5. Доц. д-р Ненад Марковиќ, член с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „МЕЃУГЕНЕРАЦИСКИТЕ ВРСКИ-СИСТЕМИ НА ПОДДРШКА НА СТАРИТЕ ЛИЦА”, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р ЖАКЛИНА АТАНАСОВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата XXIII редовна седница одржана на 18.6.2012 година, донесе одлука за формирање Комисија за оцена на докторската дисертација под наслов **Меѓугенерациските врски-системи на поддршка на старите лица**, поднесена од м-р Жаклина Атанасовска, во состав: **проф. д-р Сунчица Димиријоска, проф. д-р Дивна Лакинска, проф. д-р Јован Пејковски, проф. д-р Сузана Борнарова и доц. д-р Најшаша Бојоевска.**

Заблагодарувајќи му се на Наставно-научниот совет за укажаната доверба, го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација на м-р Жаклина Атанасовска **Меѓугенерациските врски-системи на поддршка на старите лица**, се состои од 268 страници, од кои 260 се однесуваат на теоретско-емпириската разработка на проблемот, 9 страници се однесуваат на користената литература и 10 страници се прилози. Најголемиот број на библиографски единици користени при пишувањето на трудот се од понов датум и од современата литература од англиско говорно подрачје.

Докторската дисертација на м-р Атанасовска претставува научно-емпирииска студија која глобално е структурирана во две посебни логички заокружени целини, односно теоретски и истражувачки дел.

Првиот дел претставува теоретска обработка на предметот на истражување, а вториот дел ги опфаќа истражувачките активности и резултатите кои се добиени од нив.

Теоретскиот дел се состои од пет поглавја и основната цел е да се објаснат сите елементи кои се значајни за меѓугенерациските врски како системи за поддршка на старите лица генерално, во семејството, во заедницата и во општеството.

Во првото поглавје со наслов „Глобалното стареење и предизвиците за семејствата во 21 век”, кандидатката најпрво ги разгледува светските трендови на стареење на популацијата проектирани за дваесет и првиот век и елаборира како ваквите големи демографски промени влијаат на генерацискиот состав на семејствата и структурите на меѓугенерациските ресурси. Во овој дел се анализирани промените во возрастната структура на индустријализираните земјим и земјите во развој, и импликациите кои произлегуваат од тоа за владите и семејствата.

Кандидатката ја анализира состојбата на стареењето на популацијата во Република Македонија и вкупните општествени последици од демографските промени укажувајќи на менувањето на социјалното опкружување на старите лица и врските меѓу генерациите. Таа, исто така, укажува дека врските никогаш не се статични, веќе имаат динамична природа и ваквите социјални врски во семејствата секогаш привлекувале истражувачки интерес како што е и интерес на самата кандидатка.

Во второто поглавје со наслов „Стареењето и меѓугенерациските врски“, кандидатката м-р Атанасовска ги анализира темите кои се меѓусебно поврзани: интеракцијата на промените во раниот живот на индивидуите и семејствата, подоцнежните промени и нивното влијание во староста; заедничкото домување меѓу генерациите; настаните кои во текот на животот придонеле во обликувањето на меѓугенерациската поддршка во доцните години од животот; помагањето на старите родители од страна на децата и другите роднини со кои не живеат; институционалното опкружување кое влијае на меѓугенерациската поддршка и на реципрочноста во староста и влијанието на општествените промени врз меѓугенерациските врски.

Кандидатката се согласува дека меѓугенерациската поддршка во староста е дел од континуумот на животниот тек на реципрочни врски меѓу генерациите, прифаќајќи го мислењето на Kiyomi Morioka (2011) и идентификува посебни фази во меѓугенерациските размени во текот на животот. Одредувањето на тоа кој ќе се грижи за родителите во староста претставува значаен „императив“ кој често изискува претходни подготовки, како, на пример, договори за наследување или други стратегии. Во урбаните средини, изборот на тоа кој ќе се грижи зависи од конкретните договори меѓу родителите и детето кое ќе се грижи, а кој се обликува во текот на животот. Преземањето грижа за старите родители е поврзано не само со бројот на деца кои се на располагање, туку и со системите на наследување, културните вредности кои ја уредуваат меѓугенерациската поддршка, значењето на полот и редот на раѓање на децата во преземањето на овие одговорности. Кандидатката се согласува со ставовите дека меѓугенерациското помагање во доцните години од животот е под влијание на вредностите и искуствата кои се развиваат или се менуваат во текот на севкупниот животен тек.

Во третото поглавје со наслов „Меѓугенерациските врски како системи на поддршка на старите лица“, м-р Жаклина Атанасовска ги разгледува можностите на меѓугенерациските врски како системи на поддршка на старите лица, влијанието на нормите во семејството и средината врз меѓугенерациските врски и односи, како и причините за меѓугенерацискиот конфликт и подвоеност во семејството и општеството.

Кандидатката ја прифаќа Бенгтсоновата теорија за меѓугенерациската поддршка (Mangen, Bengtson и Landry 1988) која укажува на многуте начини на кои генерациите се поврзани или упатени едни кон други во смисла на домувањето, заедничките вредности, нормите, контактите, блискоста и инструменталната поддршка. Постарите генерации, главно, се восприемаат како лица кои инвестираат во

помладите генерации (т.н. генерациски влог), бидејќи најчесто се забележува дека ресурсите течат надолу, од постарите кон помладите генерации. Пет од овие компоненти ги одразуваат однесувачките, сочувствувачките и когнитивните ориентации на меѓугенерацискиот пар членови, еден спрема друг. Овие форми вклучуваат: (1) дружење (или контакт); (2) наклонетост, сочувство (или емоционална приврзаност); (3) општ консензус (или согласување); (4) функционирање (или обрасци на инструментална поддршка или споделување на ресурси); (5) фамилијарност (норми или очекувања за личните обврски кон семејството) и (6) структура, која се однесува на „градењето на можности“ за семејна интеракција; достапноста на членовите за интеракција, кои се под влијание на факторите како што се блискоста, продуктивноста, морбидитетот и морталитетот. Кандидатката се согласува со заклучоците од досегашните истражувања дека вкупниот број и видовите остварени услуги на помош на старите лица, нивните семејства се најважен јавен сервис во нивниот живот.

Во четвртото поглавје со наслов "Потребите на поединците и заедницата за меѓугенерациска поддршка", кандидатката ги анализира можностите кои ги дава заедницата како систем кој може да обезбеди поддршка за старите лица. Организирањето и поттикнувањето на давање услуги за стари лица во локалната заедница бара јакнење на свеста во локалната заедница за одговорноста кон сите граѓани кои живеат на нејзиното подрачје. Кандидатката ја истакнува потребата за вклучување на сите расположливи ресурси на државно и локално ниво како што се: надлежните органи на државната и локалната самоуправа, верските организации, здруженијата на граѓани, самите стари лица и членовите на семејството во составот на грижата за старите лица. Заедничкото дејствување на сите наведени чинители може да создаде услови за достоинствено, квалитетно, сигурно и активно живеење, приспособено на потребите и способностите на секое поединечно старо лице. Остварувањето на оваа цел налага промени во досегашната политика и практика во грижата за старите лица, од претежно институционални облици кон вонинституционални, децентрализирана грижа и воспоставување на модел на грижа и услуги кои се достапни на поголем број стари лица во нивниот дом, со вклучување и ангажирање на сите расположливи ресурси, особено оние во локалната заедница. Во овој дел од трудот се објаснува и концептот на „Заедници за сите возрасти“, кој се заснова на верувањето дека опкружувањето во заедницата помага во обликувањето на развојот и однесувањето. Процесот на создавање "Заедници за сите возрасти" започнува со обединувањето на клучните носители, т.е. организациите кои ги претставуваат различните заинтересирани, на пр. здруженијата на пензионери, образовните установи, библиотеките, групите за заштита на животната средина, сервисите за семејствата, детските градинки, верските здруженија во опкружувањето), креаторите на политики и жителите од сите возрасти – да се идентификуваат заедничките интереси и да се развијат стратегии од кои ќе имаат полза повеќе генерации и ќе се запазат ограничувањата на финансиските и еколошките ресурси. Тоа подразбира интегрирање на прашања за стареењето во контекст на други планови и иницијативи кои имаат влијание врз целата заедница.

Во петтото поглавје со наслов "Поттикнување на меѓугенерациски политики", се нагласува потребата за поттикнување на дополнителна

грижа за семејството и старите лица и потребата за подобра поврзаност, заемност и поддршка меѓу генерациите која треба да резултира со реорганизација на постојниот систем на заштита на старите лица. Со носењето на стратегии за стари лица секоја држава сака да ја потврди својата определеност за конкретна грижа за старите лица и да ја нагласи интенцијата за поврзаност на помладите и постарите генерации. Кандидатката ја анализира документацијата по хронолошки редослед и се земаат предвид најрелевантните и јасни предлози и тоа: пораката на Европската комисија насловена *Кон општинскиво за ситише возрастити* (1999), изразено со поднаслов *Промовирање на ипросиеришети и меѓугенерациска солидарносити*.

Во **истражувачкиот дел**, м-р Жаклина Атанасовска презентира наоди од истражувањето кое се однесува на меѓугенерациските врски како системи на поддршка за старите лица, а кои овозможуваат објаснување на семејните односи и меѓугенерациската поврзаност. Кандидатката ја користи теоријата на меѓугенерациска поддршка како организациона рамка на дискутирање за значајните аспекти кои влијаат на односите родител - возрастно дете (McChesney & Bengtson, 1988). Семејната поддршка во ова истражување се проучува преку шесте компоненти на меѓугенерациска поддршка и секоја поодделно претставува систем на поддршка за старите лица: *низ друкжење, низ наклонешосити и ситоделување на чувситава, низ соиласување, функционална иоддршка или размена, нормативна иоддршка и ситруктитурна иоддршка*.

Теоријата на меѓугенерациска поддршка нуди организациска рамка и за оваа студија, бидејќи шесте компоненти како системи помагаат да се идентификуваат важни аспекти во истражувањето на односите родител - возрастно дете. Прегледот на литературата околу овие компоненти открива дека додека на функционалната поддршка и се посветило многу истражувачко внимание, на другите пет компоненти не. Научниот труд на кандидатката, исто така ќе се фокусира на тоа како различните компоненти на теоријата на меѓугенерациска поддршка кои влијаат на добросостојбата на генерациите кои се вклучени во истражувањето.

Прибраните и анализирани податоци од спроведеното истражување за меѓугенерациските врски како системи на поддршка на старите лица во Република Македонија се презентирани низ основните компоненти на меѓугенерациската поддршка. Истражувањето на меѓугенерациските врски како системи на поддршка на старите лица во македонското општество, овозможува проширување на сознанијата за современите семејни односи на старите лица, како и стекнување на заклучоци и давање препораки за нивно унапредување и отстранување на проблемите. Кога се разгледуваат семејните односи меѓу старите лица и возрастните деца се забележува постоење на две главни форми на меѓугенерациски врски: врски меѓу старите лица и возрастните деца и врски меѓу старите лица и внуците.

Во ова истражување се мерени шесте компоненти на меѓугенерациска поддршка кои претставуваат системи на поддршка во животот на старите лица:

За првата компонента на меѓугенерациската поддршка, поддршката преку дружење, истражувањето покажа дека како најчеста форма се формалните средби, како прослави на родендени и верски празници а сосема малку се посветува на неформалните дружења со старите родители. Ваквиот однос на возрастните деца кон старите родители може да е одраз на недоволни финансиски средства, нарушени семејни односи, немањето навика за неформални дружења или поради незнаењето дека неформалните дружења (заедничко одење на одмор, одење на излет, секојдневни прошетки и сл.) придонесуваат за поголемо задоволство кај старите родители.

За втората компонента на меѓугенерациската поддршка, мерена преку почитувањето на возрастните деца кон старите родители, истражувањето покажува дека само 49% од вкупниот број на испитаници-стари лица се изјаснија дека возрастните деца изразуваат почитување кон нив.

За третата компонента на меѓугенерациската поддршка, мерена преку ставот за заедничко меѓугенерациско живеење, истражувањето покажува дека и двете генерации се за живеењето да биде одвоено, но блиску.

За четвртата компонента на меѓугенерациската поддршка, мерена преку функционалната поддршка која децата ја даваат на старите родители, истражувањето покажува дека возрастните деца најчесто даваат физичка поддршка на старите родители, а најмалку финансиска поддршка.

За петтата компонента на меѓугенерациската поддршка, мерена преку нормативната поддршка, а анализирана преку проценката на јачината на обврските на децата кон старите родители, истражувањето покажува дека возрастните деца имаат високо ниво на воспоставени норми на одговорност да се возврати на родителите за дадената физичка, емотивна и материјална грижа. Општ заклучок во однос на нормативната поддршка е дека децата имаат повисоко ниво на позитивни ставови за семејните обврски кон старите родители отколку старите лица за самите себе. Ваквите ставови кај старите лица кандидатката заклучува дека можат да бидат и одраз на негативните чувства и одбивност кои се јавуваат при помислата дека треба да зависат од помошта на други лица, односно дека ја губат самостојноста.

За шестата компонента на меѓугенерациската поддршка, структурната поддршка мерена преку блискоста на живеење на членовите на семејството и задоволството од воспоставените меѓугенерациски врски, истражувањето покажува дека незадоволството е најчесто кај оние стари лица кои живеат заедно со своите деца или се во непосредна близина.

Врз основа на поставените хипотези и резултатите кои се добиени со истражувањето, кандидатката м-р Жаклина Атанасовска изведува релевантни заклучоци користејќи прецизен научен јазик. При толкувањето на добиените наоди, своите сознанија ги поврзува со сознанијата на други афирмирани автори од оваа област.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторската дисертација **Меѓугенерациските врски како системи на поддршка на старите лица**, изработена од м-р Жаклина Атанасовска, претставува автентично дело со научно-академски пристап кон проблемот што е предмет на проучување. Анализата на дисертацијата упатува на заклучок дека е направена исцрпна теориско-научна елаборација и дека е применет релевантен методолошки пристап кој обезбедува оригинални и значајни интерпретации и заклучоци.

Докторската дисертација на м-р Жаклина Атанасовска претставува вредно научно дело, со значаен потенцијал за придонес во општественото живеење со оглед на природата на проблемот. Анализата на трудот покажува дека тој се одликува со обемна теориска анализа, прецизна и релевантна методологија и детална анализа и елаборација на резултатите. Тие се квалитетно интерпретирани и проследени со оригинални и значајни рефлексии и заклучоци. Согласно со изнесеното, Комисијата со задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје да го усвои овој извештај и да ѝ одобри на кандидатката м-р Жаклина Атанасовска јавна одбрана на докторската дисертација на тема **Меѓугенерациските врски како системи на поддршка на старите лица**.

Комисија

Проф. д-р Сунчица Димитријоска, с.р.
 Проф. д-р Дивна Лакинска, с.р.
 Проф. д-р Јован Пејковски, с.р.
 Проф. д-р Сузана Борнарова, с.р.
 Доц. д-р Наташа Богоевска, с.р.

28.8.2012

П Р Е Г Л Е Д

1. За да се види како се работи на кандидатски трудови на Градежниот факултет во Скопје на 998. седница на Наставно – научниот совет одржана на 14.9.2012 година

Р. бр.	Кандидат	Работен наслов на темата	Ментор
1	Слободанка Спировска, дипл. град.инж.	"Геотехнички и геоеколошки услови за градба на гасоводи "	проф. д-р Милорад Јовановски. Градежен факултет - Скопје
2	Раде Златески, дипл. град.инж.	"Попречна носивост на единечен вертикален кол во некохерентна почвена средина "	доц. д-р Јосиф Јосифовски, Градежен факултет - Скопје

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ПО ГРУПА ПРЕДМЕТИ ОД ОБЛАСТА НА
БИОФИЗИКАТА И ОПШТАТА ФИЗИКА, НА ИНСТИТУТОТ ЗА ФИЗИКА ПРИ
ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на седницата одржана на 23.8.2012 година, со одлука број 07 1281/3, формира Рецензентска комисија за избор на наставник по група предмети од областа на биофизиката и општата физика во следниов состав: проф. д-р Александар Андоновски, проф. д-р Мимоза Ристова и проф. д-р Верка Георгиева.

На распишаниот конкурс објавен во весниците „Дневник“ и „Коха“ од 28.6. 2012 година, се пријави само кандидатот д-р Маргарета Пецовска-Ѓорѓевиќ, вонреден професор на Институтот за физика при ПМФ во Скопје. По прегледот на приложената документација, Рецензентската комисија на Наставно-научниот совет има чест да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

Д-р Маргарета Пецовска-Ѓорѓевиќ е родена на 28.2.1963 година во Скопје. Основно и средно образование завршила со континуиран одличен успех во Скопје. На Институтот за физика при Природно-математичкиот факултет во Скопје, дипломирала на применетата насока, како инженер по физика, во април 1987 година. По завршувањето на студиите во ноември 1987 година била примена како помлад асистент на Институтот за физика при ПМФ, каде што се вклучила во наставниот процес од повеќе предмети како на самиот Институт, така и во одржување на нумеричките и лабораториските вежби за студентите од другите институти на ПМФ и другите факултети на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Постдипломските студии по сончева енергија на Институтот за физика при ПМФ во Скопје ги завршила во јуни 1994 со одбрана на магистерскиот труд под наслов „Влијание на условите за добивање на Si_2O тенки филмови со метод на хемиска депозиција врз нивната микроструктура и некои физички својства“. Во мај 2002 година, на Институтот за физика при ПМФ, ја одбранила докторската дисертација насловена како „Електронско карактеризирање на тенки филмови од за примена во микроелектрониката“ и притоа се здобила со VIII научен степен-доктор на физички науки.

Во февруари 2003 година била избрана за доцент на Институтот за физика при ПМФ во Скопје, а во февруари во 2008та година била избрана за вонреден професор.

2. НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Наставната ангажираност на д-р Маргарета Пецовска-Ѓорѓевиќ, по изборот за доцент, опфаќа изведување на наставата по предметите: одбрани делови од физиката за студентите ид Институтот за информатика на ПМФ; физика за двопретметни студии биологија-хемија; физика за аналитичка биохемија на Институтот за хемија при ПМФ. За сите три предмети подготвила интерни скрипти од предавањата.

Во периодот по изборот во звањето вонреден професор изведувала настава за првиот циклус студии по предметите физика 1 (механика) и физика 2 (молекуларна физика) за двопредметните студии математика-физика на ПМФ; општа физика Б-ниво наменета за студентите од групата аналитичка биохемија на Институтот за хемија на ПМФ. Во учебната 2008/09 година таа ја преземала наставата по предметот биофизика на Институтот за физика, како и наставата по биофизика за сите профили (физиотерапевти, радиолошки технолози; логопеди) редовни и вонредни студенти од Медицинскиот факултет. Во 2009 година го вовела предметот електронска микроскопија како изборен за студентите од Институтот за физика.

Во овој период, исто така, учествувала во реализација на наставата од вториот циклус студии на Институтот за физика на студиските програми: Сончева енергија со предметот сончево зрачење, како и на студиската програма Методика на наставата по физика со предметот физички семинар.

За успешна реализација на наставата и подобрување на нејзиниот квалитет, д-р Маргарета Пецовска-Ѓорѓевиќ изработила интерни скрипти за сите предмети, изведува редовни консултации, како и семинарски работи по предметот биофизика за студентите од различните профили на Медицинскиот факултет.

Во рамките на наставно-образовните активности, по изборот за вонреден професор, д-р Маргарета Пецовска-Ѓорѓевиќ се јавува како ментор на три и член на комисија за одбрана на 24 дипломски работи, како и член на комисија за оцена и одбрана на една докторска дисертација.

3. НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Научната истражувачката активност д-р Маргарета Пецовска-Ѓорѓевиќ ја реализирала во неколку полиња, како што се: физика на кондензираната материја, физика на полупроводниците и диелектрицита, како и физика и екологија/животната средина. Во последните години, по изборот во вонреден професор, таа се ориентирала и успешно навлегла во полето на биофизиката и оптоелектрониката. Посебно се посветила на електрично и фотоелектрично карактеризирање на тенки диелектрични филмови и флуиди, како и на микроструктурното, електричното и електрооптичкото карактеризирање на материјали.

Резултат на нејзината научноистражувачка работа се повеќето научни трудови кои се објавени во домашни и меѓународни списанија, но и научни трудови кои биле презентирани на конференции во земјата и во странство, како автор или коавтор.

Досега таа има објавено вкупно 26 научни и повеќе стручни трудови. Во меѓународни списанија има објавено 17 научни трудови, од кои 11 се индексирани според SCI и имаат импакт-фактор. На научни манифестации (конференции, школи) презентирала 19 трудови, од кои 12 надвор од Македонија, а 7 во Македонија. Учествувала во 6 научноистражувачки проекти, а во периодот по изборот за вонреден професор во 3 проекти. Реализирала кратки престои на неколку странски универзитети: Вороњез-Русија, Бодрум-Турција, Трст-Италија, Гент-Белгија, Солун-Грција, Софија-Бугарија.

Трудовите објавени до изборот во звањето вонреден професор биле рецензирани во билтените на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, под бр. 640, бр. 783, бр. 816, бр. 933. Во последниот петгодишен период од изборот за вонреден професор, таа има објавено 7 научни труда, од кои 3 во списанија со фактор на влијание, 3 во национално списание и еден во Зборник на трудови на меѓународна конференција. Во овој период резултатите од научноистражувачката работа ги презентирала на 3 научни конференции преку 5 соопштенија. Исто така учествувала

и во работата на еден меѓународен научноистражувачки проект и во два развојно-истражувачки проекти од областа на екологијата.

3.1. НАУЧНИ ТРУДОВИ

Објавените научни трудови, во периодот од изборот во звањето вонреден професор, на д-р Маргарета Пецовска-Ѓорѓевиќ со редни броеви [1] до [7] се наведени во анексот кон извештајот.

Во трудот под реден број [1] е презентирана постапката за добивање на никелоксидните (NiO_x) филмови. Добиените никелоксидни филмови покажуваат аноден електрохромизам, со промена на бојата на филмовите од белосивкасти до темнокафени. Во истражувањето за карактеризирање на филмовите се применети повеќе техники, како што се дифракција на X-зраци (XRD), видлива спектроскопија и електрохемиски методи. Од истражувањата со наведените методи определени, се зависноста на оптичката апсорбација од густината на електричните полнежи, коефициентот на обоеност, како и времето на одговор.

Во трудот под реден број [2] се презентирани резултатите од истражувањата со методот на диелектрична спектрометрија на пет типа растителни масла. Истражувана е фреквентната зависност на диелектричната константа, факторот на диелектрични загуби на маслата во фреквентен интервал 100 kHz - 13 MHz при различни температури. Индексот на прекршување, моларната и ориентационата поларизација се определени за сите типови на масла со примена на теоријата дадена од Н.М.Путинчев и Д.Н. Путинчев. Добиените резултати покажуваат дека ориентационата поларизација придонесува во диелектричната константа при ниски температури и фреквенции. Тоа покажува дека маслата за јадење не се чисти неполарни диелектрици.

Во трудот под број [3] се дадени резултатите од истражувањата на диелектричните и електричните параметри на честици од калцит и доломит во водни раствори со примена на диелектричната спектроскопија и формализмот на електричен модул. Утврдено е влијанието на големината на зрната (5 μm ; 10 μm ; 20 μm), концентрацијата (10^{-5} - 10^{-2} g/l) на водените раствори и температурата (295 K-313 K) врз диелектричната константа, електричните модули и спроводливоста. Cole-Cole дијаграмите покажуваат зависност од дијаметарот на зрната на колоидните честици и температурата. Тие укажуваат дека релаксационите процеси не се Дебсе-ови.

Во трудот под реден број [4] се истражувани електрохромните карактеристики на NiO_x тенки филмови, добиени со метод на испарување во низок вакуум, со помош на циклична волтаметрија. Показано е дека филмовите се транспарентни во редуцирана состојба, а се кафеаво обоени во оксидирана состојба. Трансмисијата на целосно обелените и обоените филмови била снимена во видливиот дел од оптичкиот спектар. Од добиените спектри била определена ширината на забранетата зона и за двете состојби, целосно обелената и целосно обоената, на филмовите. За да се објасни механизмот на обедување – обојување, била извршена анализа на спектрите со помош на рендгенската фотоелектронска спектроскопија (XPS).

Во трудот под број [5] се презентирани резултатите од истражувањата на дебелината и електрохромните карактеристики на никел оксидни филмови, подготвени со помош на хемиска депозиција, како функција од времето на растење на филмот со помош на *in-situ* мерења на трансмисијата. За реализирање на истражувањата е конструирана електрохромна тест-келија во која филмовите од никел оксид се употребени како работна електрода, а стакло обложено со алуминиум оксиден филм допингован со флуор (FTO) било употребено како спротивна електрода во алкална средина 0,1 M NaOH воден раствор. Добиените филмови покажуваат аноден електрохромизам менувајќи ја бојата од скоро безбојна до темно кафена. Во трудот биле истражувани разликата во оптичката густина,

ефикасноста на обојување (SE) и времето на обојување - обезбојување на филмовите во зависност од нивната дебелина.

Во трудот под број [6] се презентирани резултатите од истражувањата на растителни масла со примена на диелектричната спектроскопија. Неколку својства (диелектричните загуби, реалниот и имагинарниот дел од комплексната диелектрична константа, специфичната спроводливост, како и релаксационите времиња на релаксационите и спроводните процеси) на пет вида растителни масла и едно моторно масло, биле истражувани во температурен интервал од 300 K до 318 K и фреквентен интервал од 10 Hz до 13 MHz. Анализирани се графикот на зависноста на наведените параметри од температурата и фреквенцијата за растителните во однос на моторното масло. Добиените Cole-Cole дијаграми покажуваат постоење на повеќе од еден релаксационен процес. Показано е дека зависноста на Cole-Cole диелектричните параметри од фреквенцијата е добар индикатор за карактеристиките на различни сустанции. Инаку, диелектричните својства на растителните масла се од витално значење за разбирање на однесувањето на овие материјали кога се користат како изолатори наместо минералното масло.

Во трудот под број [7] се презентирани резултатите од ефектот на микробрановото (MW) загревање врз диелектричните својства и оксидационите процеси на ладно цедено маслиново масло и рафинирано сончогледово масло, добиени со диелектрична и УВ-спектрометрија. Примероците биле загревани во микробранова печка (850 W, 2.450 MHz) за време од 0 до 14 минути. Резултатите покажуваат деградација на диелектричните карактеристики, спроводливоста и оксидационата стабилност на испитуваните масла, и нивно наголемување со времето на експонирање. Промените се забележуваат и кај УВ-спектрите. Маслиновото масло содржи повеќе мононезаситени масти (71,8%), додека сончогледовото масло (34%). Апсорпциониот спектар од маслиновото масло покажува само еден добро дефиниран пик на 206 nm, поврзан со оксидацијата на мононезаситените масти, додека широко плато се набљудува на 230 nm што укажува на присуство на полинезаситени масти во мал износ. Апсорпциониот спектар од сончогледовото масло пак, покажува три пика (203 nm, 230 nm и 269 nm) зависно од износот на полинезаситените масти. Се набљудува промена на сите пикови во зависност од времето на експонирањето на маслата на микробранови.

4. СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Д-р Маргарета Пецовска-Ѓорѓевиќ во изминативе пет години покажала завидна активност во стручно-апликативната дејност. Во изминатиов период активно учествувала во подготвување на учебниците по физика за средните стручни училишта. Коавтор е на учебникот по физика за трета година за сите средни стручни училишта во Р.Македонија. во изминативе пет години покажала завидна активност во стручно-апликативната дејност. Како резултат на нејзините научни и стручни постигнувања таа се јавува како рецензент на труд во меѓународно списание *Physica Status Solidi* (2008), на два труда во домашното списание *Physica Macedonica* (2008; 2011) и на еден труд во списанието *Macedonian Physics Teacher* (2007/08). Исто така, таа била и рецензент на еден предлог за национален научен проект (2009). Активно била вклучена во работата на комисиите за државни натпревари по физика за учениците од основно и средно образование. Земала учество и во промотивните активности на Институтот за физика. Инаку, член е на Друштвото на физичарите на Република Македонија, Македонското астрономско друштво и на здружението на физичари-инженери. Со преземање на наставата по предметот Биофизика за студентите физичари, таа започнала да раководи со научната лабораторија за биофизика и електрооптика.

5. ДЕЈНОСТ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Д-р Маргарета Пецовска-Ѓорѓевиќ во изминатиов период, покрај стручната и научната дејност, покажала активности од поширок интерес. Учествовала во изготвување и пријавување на два научни национални проекта, и тоа во еден како носител, а во другиот како член. Учествовала во повеќе комисији и одбори на ниво на Факултет, како на пример, Комисија за прием на студенти, Наставна комисија за втор циклус на студии. На Институтот за физика учествовала во повеќе комисији за избор во звање; во комисији за подготвување и оформување на наставните планови за првиот и вториот циклус на студии. Во овој период била и заменик-раководител, раководител, како и координатор на двопредметните студии математика-физика. Д-р Маргарета Пецовска-Ѓорѓевиќ учествовала и во комисији на државни органи надвор од Факултетот, како, на пример, член на Изборната комисија за парламентарните избори во 2008 година.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на изнесените активности на кандидатката во наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес, едновременно анализирајќи ги и ценејќи ги покажаните резултати, може да се заклучи дека д-р Маргарета Пецовска-Ѓорѓевиќ, во периодот од изборот во наставно-научно звање вонреден професор, остварила значителни резултати со својата севкупна работа.

Во однос на наставно-образовната дејност, кандидатката д-р Маргарета Пецовска-Ѓорѓевиќ континуирано била ангажирана во изведувањето на наставата на првиот циклус студии, преку успешна и квалитетна работа со студентите, со непосредна комуникација, коректен однос и мотивација на студентите. Преку организирање студентски семинари и консултации остварила посебен интерактивен пристап во пренесување на знаењата и искуството на студентите, кои ги почитуваат и поддржуваат таквите методи. Исто така, д-р Маргарета Пецовска-Ѓорѓевиќ била активно вклучена и во работата со студентите на постдипломските студии. Во насока на подобрување на квалитетот на наставата и спроведувањето на ЕКТ-системот, учествовала во формирањето на нови наставни програми за дадени предмети, а воедно се јавила и како автор на повеќе интерни скрипти.

Во својата научноистражувачка дејност, кандидатката д-р Маргарета Пецовска-Ѓорѓевиќ работи истражувања во областа на применатата физика со посебен акцент на карактеризација на полупроводници и диелектрици, а во последните години успешно навлегува во физиката на меките материјали и оптоелектрониката. Учествова во научноистражувачки, развојно-истражувачки проекти од национален и меѓународен карактер. Таа има објавено повеќе научни и стручни трудови во списанија и зборници на меѓународни и домашни симпозиуми. Активно учествува во организацијата и работата на домашни и меѓународни семинари, со цел размена на знаења и пренесување на искуства со стручната јавност од регионот и пошироко.

Во текот на изминатите години кандидатката остварила солидна наставно-образовна и научноистражувачка дејност. Таа се изградила во добар педагошки и научен работник кој наставните обврски и научните истражувања успешно и навремено ги реализира, а воедно е секогаш подготвена за соработка со колегите и студентите.

Врз основа на претходно изнесеното, како и врз основа на податоците дадени во анексот кон овој извештај, Рецензентската комисија констатира дека д-р Маргарета Пецовска-Ѓорѓевиќ е целосно оформен универзитетски професор и истражувач, кој во целост ги исполнува и ги надминува условите за избор во звањето за кое конкурира, пропишани со Законот за високото образование и Правилникот за критериумите на УКИМ во Скопје. Поради тоа, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет да ја избере д-р Маргарета Пецовска-Ѓорѓевиќ во наставно-научното звање редовен професор по група предмети од областа на биофизиката и општата физика и да ја проследи одлуката до Сенатот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ на усвојување.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА,

1. Д-р Александар Андоновски, редовен професор на ПМФ-Скопје (во пензија), с.р.
2. Д-р Мимоза Ристова, редовен професор на ПМФ-Скопје, с.р.
3. Д-р Верка Георгиева, редовен професор на ФЕИТ-Скопје, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Маргарета Илија Пецовска Ѓорѓевиќ

(име, татково име и презиме)

Институција: Природно-математички факултет, Институт за физика

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: физика

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	<p>Одржување на наставата од прв циклус студии:</p> <p>Предмети:</p> <p>1. Физика 1 за двопредметни студии математика-физика, ПМФ, (4+4), зимски 2007/08, 2008/09 $2 \times (60 \times 0,04) = 2 \times 2,4 = 4,8$</p> <p>2. Физика 2 за двопредметни студии математика-физика, ПМФ (4+4), летен 2007/08, 2008/09 $2 \times (60 \times 0,04) = 2 \times 2,4 = 4,8$</p> <p>3. Физика за аналитичка биохемија, ПМФ, Институт за хемија, (4+4), летен 2007/08, 2008/09 $2 \times (60 \times 0,04) = 2 \times 2,4 = 4,8$</p> <p>4. Семинар за двопредметни студии мат-физ (0+2) 2007/08, 2008/09, $2 \times (30 \times 0,04) = 2,4$</p> <p>5. Биофизика, Институт за физика - ПМФ (3+3), 2008/09, 2009/10, 2010/11 $(3 \times 45 \times 0,04) = 3 \times 1,8 = 5,4$</p> <p>6. Механика за двопредметни студии математика-физика, ПМФ, (4+4), зимски 2009/10, 2010/11, 2011/12 $3 \times (60 \times 0,04) = 3 \times 2,4 = 7,2$</p> <p>7. Молекуларна физика за двопредметни студии математика-физика, ПМФ (4+4), летен 2009/10, 2010/11, 2011/12 $3 \times (60 \times 0,04) = 3 \times 2,4 = 7,2$</p> <p>8. Општа физика Б-ниво, Институт за хемија, ПМФ (4+4), летен 2009/10, 2010/11, 2011/12 $3 \times (60 \times 0,04) = 3 \times 2,4 = 7,2$</p> <p>9. Биофизика за физиотерапевти, Медицински факултет (2+1), зимски 2009/10, 2010/11 $2 \times (30 \times 0,04) = 2,4$</p> <p>10. Биофизика за радиолошки технолози, Медицински факултет (2+1), зимски, 2009/10, 2010/11 $2 \times (30 \times 0,04) = 2,4$</p> <p>11. Биофизика со акустика за логопеди, Медицински факултет (1+0), зимски 2009/10, 2010/11 $2 \times (15 \times 0,04) = 1,2$</p> <p>12. Биофизика за ФТ, РТ, ЛП, вонредни, Мед факултет, (1+0), зимски 2009/10, 2010/11 $2 \times (15 \times 0,04) = 1,2$</p> <p>13. Електронска микроскопија, Институт за физика, ПМФ (2+1),</p>	52,65

	зимски 2009/10 $(30 \times 0,04 + 15 \times 0,03) = 1,2 + 0,45 = 1,75$	
2.	Одржување настава од втор циклус студии Предмети: 1. Сончево зрачење, постдипломски студии на Институтот за физика. Сончева енергија, ПМФ (20), 2007/08, 2009/10 $2 \times (20 \times 0,05) = 2$ 2. Физички семинар, постдипломски студии на Институтот за физика. Методика на наставата по физика, ПМФ (10) 2007/08, 2009/10 $2 \times (10 \times 0,05) = 2$	4
3.	Подготовка на нов предмет 1. Електронска микроскопија, предавања	1
4.	Консултации со студенти, 2007/08 $(108 \times 0,002) = 0,216$ Консултации со студенти, 2008/09 $(92 \times 0,002) = 0,184$ Консултации со студенти, 2009/10 (157) зимски (109) летен $(266 \times 0,002) = 0,532$ Консултации со студенти 2010/11 (207 зимски (105) летен $(312 \times 0,002) = 0,624$ Консултации со студенти 2011/12 (9) зимски (108) летен $(117 \times 0,002) = 0,234$	2,79
5.	Ментор на дипломска работа $(3 \times 0,2) = 0,6$ Член на комисија за оцена и одбрана на дипломска работа $(24 \times 0,1) = 2,4$ Член на комисија за оцена и одбрана на докторска дисертација бр.07-585/14 (2007) Ратка Нешковска 0,5	3,5
6.	Семинарски работи Биофизика за физиотерапевти 2 год x 3x 15 x 0,03 = 2 x 1,35 = 2,7 Биофизика за радиолошки технолози 2 год. x 3x 15 x 0,03 = 2 x 1,35 = 2,7 Биофизика акустика за логопеди 2 год. x 1x 15 x 0,03 = 2 x 0,45 = 0,9 Општа физика В-ниво за АБХ 5 год x 4x 15 x 0,03 = 5 x 1,8 = 9	15,3
7.	Пакет материјали за одреден предмет $(7 \times 1 = 7)$ 1. Механика за двопредметни студии математика-физика 2. Општа физика Б-ниво за аналитичка биохемика 3. Електронска микроскопија 4. Биофизика за медицинска физика на Институтот за физика 5. Биофизика за физиотерапевти 6. Биофизика за радиолошки технолози 7. Биофизика со акустика за логопеди	7
8.	Научно-популарна статија Експеримент LIFE: Посета на Фобос. Астрономски алманах, 2011	1
		87,24

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Учесник во меѓународен научен проект (1x5) 1. NEW UNIVERSITY CURRICULA FOR PHYSICS AND TECHNOLOGY OF RENEWABLE ENERGY: AN EDUCATIONAL NETWORK IN BALKAN AREA -научно-истражувачки ЈЕР TEMPUS проект (07-663/3)	5
2	Учесник во истражувачки проект (2x3) 1. Мерење и анализа на микроклиматски услови во погони на Newko Balkan LCC, под раководство на Друштвото за електроника и применето машинство, РИ ЕПМ, Скопје, 2012 2. Мерење на параметри на работа во погон за цемент поради негово пренаменување во погон за мелење и сушење јаглен и рестартирање, под раководство на Друштвото за електроника и применето машинство, РИ ЕПМ, Скопје, 2012.	6
3	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно списание со фактор на влијание со меѓународен уредувачки одбор 1. J. Velevska, M. Pecovska-Gjorgjevich , M. Najdoski, N. Stojanov, STUDIES ON ELECTROCHROMISM OF CHEMICALLY DEPOSITED NICKEL OXIDE THIN FILMS, <i>Silpakorn U Science & Tech J</i> , 5(5), (2011) 34-42. (IF=0,105) 2. M. Pecovska-Gjorgjevich , J. Velevska, A. Andonovski, DIELECTRIC CONSTANT AND INDUCED DIPOLE MOMENT OF EDIBLE OILS SUBJECTED TO CONVENTIONAL HEATING, <i>Macedonian Journal of Chemistry and Chemical Engineering (accepted for publication)</i> (IF=1,079) 3. M. Pecovska-Gjorgjevich , J. Velevska, A. Andonovski, DIELECTRIC RELAXATION AND AC CONDUCTIVITY STUDY OF CALCITE AND DOLOMITE AQUEOUS SOLUTIONS <i>Physics and Chemistry of Liquids Volume 50, Issue 5, 2012 (online September 2012)</i> (IF=0,603)	14,987 3,705 5,879 5,403
4	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание 4. J. Velevska, M. Ristova, M. Pecovska – Gjorgjevich , X – RAY PHOTOELECTRON SPECTROSCOPIC CHARACTERIZATION OF ELECTROCHROMIC NiO _x THIN FILMS PREPARED BY LOW VACUUM EVAPORATION, <i>Physica Macedonica</i> 59 (2011) 61-69 5. J. Velevska, M. Pecovska - Gjorgjevich , M. Najdoski, N. Stojanov, THICKNESS - DEPENDENT AND ELECTROCHROMIC PROPERTIES OF CHEMICALLY DEPOSITED NICKEL OXIDE FILMS, <i>Physica Macedonica</i> 59 (2011) 91 - 98 6. M. Pecovska - Gjorgjevich , A. Andonovski, J. Velevska, MEASURING FREQUENCY-AND TEMPERATURE- DEPENDENT PERMITTIVITY OF VEGETABLE OILS, <i>Physica Macedonica</i> 59 (2011) 77 - 89	8,8 3,2 2,4 3,2
5	Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор 7. M. Pecovska - Gjorgjevich , J. Velevska, M. Najdoski, DIELECTRIC ANALYSIS OF SUNFLOWER AND OLIVE OIL	2,4

	SUBMITTED TO MICROWAVE RADIATION, Proceedings of The First International Conference on Radiation and Dosimetry in Various Fields of Research (RAD 2012) 379-382, April 25-27, 2012, Nish, Serbia	
6	Учество во научен/стручен собир со реферат усна презентација (1) 1. 8 th Conference of the Society of Physicists of Republic of Macedonia, September 23-25, 2010, Skopje, Macedonia: M. Pecovska - Gjorgjevich , A. Andonovski, J. Velevska, MEASURING FREQUENCY-AND TEMPERATURE - DEPENDENT PERMITTIVITY OF VEGETABLE OILS	1
	Постер (4) 1. 10 th International Balkan Workshop on Applied Physics, July 6-8 2009, Constanta, Romania: J. Velevska, M. Pecovska - Gjorgjevich , M. Najdoski, ELECTROCHROMIC PROPERTIES OF THIN NICKEL OXIDE FILMS PREPARED BY SIMPLE CHEMICAL DEPOSITION TECHNIQUE, 2. The First International Conference on Radiation and Dosimetry in Various Fields of Research (RAD 2012) April 25-27, 2012, Nish, Serbia: M. Pecovska - Gjorgjevich , J. Velevska, M. Najdoski, DIELECTRIC ANALYSIS OF SUNFLOWER AND OLIVE OIL SUBMITTED TO MICROWAVE RADIATION 3. 8 th Conference of the Society of Physicists of Republic of Macedonia, September 23-25, 2010, Skopje, Macedonia: X – ray photoelectron spectroscopic characterixation of electrochromic nickel oxide thin films prepared by low vacuum evaporation, J. Velevska, M. Ristova and M. Pecovska - Gjorgjevich 4. 8 th Conference of the Society of Physicists of Republic of Macedonia, September 23-25, 2010, Skopje, Macedonia J. Velevska, M. Pecovska - Gjorgjevich , M. Najdoski, TICKNESS - DEPENDENT AND ELECTROCHROMIC PROPERTIES OF CHEMICALLY DEPOSITED NICKEL OXIDE FILMS	2
8	Апстракт објавен во зборник на конференција Меѓународна (1) 1. J. Velevska, M. Pecovska - Gjorgjevich , M. Najdoski, ELECTROCHROMIC PROPERTIES OF THIN NICKEL OXIDE FILMS PREPARED BY SIMPLE CHEMICAL DEPOSITION TECHNIQUE, Book of Abstracts, pp 93, 10 th International Balkan Workshop on Applied Physics, July 6-8 2009, Constanta, Romania	1
	Национална (3) 1. J. Velevska, M. Pecovska - Gjorgjevich , M. Najdoski, TICKNESS - DEPENDENT AND ELECTROCHROMIC PROPERTIES OF CHEMICALLY DEPOSITED NICKEL OXIDE FILMS, Book of abstracts, pp 20, 8 th Conference of the Society of Physicists of Republic of Macedonia, September 23-25, 2010, Skopje, Macedonia 2. J. Velevska, M. Ristova, M. Pecovska – Gjorgjevich , X – RAY PHOTOELECTRON SPECTROSCOPIC CHARACTERIZATION OF ELECTROCHROMIC NICKEL OXIDE THIN FILMS PREPARED BY LOW VACUUM EVAPORATION, Book of abstracts, pp 26, 8 th Conference of the Society of Physicists of Republic of Macedonia, September 23-25, 2010, Skopje, Macedonia	1,5

	3. M. Pecovska - Gjorgjevich , A. Andonovski, J. Velevska, MEASURING FREQUENCY-AND TEMPERATURE-DEPENDENT PERMITTIVITY OF VEGETABLE OILS, Book of abstracts, pp 27, 8 th Conference of the Society of Physicists of Republic of Macedonia, September 23-25, 2010, Skopje, Macedonia	
	Вкупно	42,687

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Основен средношколски учебник Физика за трета година средно стручно училиште, коавтор	6
2	Експертски активности: -Стручна ревизија: (5) Експертски активности: стручна ревизија: Рецензент на труд во Physica Status Solidi, Physica Macedonica (2), Macedonian Physics Teacher , Рецензент на предлог-национален научен проект 2009 бр.13-2453/2 -Студија (2) 1. Indoor measurements of noise, level illumination and vibration, microclimatic conditions and chemical hazards (dust, gases, VOCs) Report for Newco Balcan LLC Kosovo 2. Мерење на концентрација на гасови и прав во цементарница "Усје" Стар Погон-Млин и Сушара за јаглен	7
3	Учество во работата на комисијата за државни натпревари: (2) Републички натпревар по физика за основно образование (2007, 2008)	2
4	Учество во промотивни активности на Институтот: 2007, 2008, 2009, 2010, (x 0,5)	2
5	Раководител на Лабораторијата биофизика и електрооптика	1
	Вкупно	18

ДЕЈНОСТ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект Носител (07-2959/1) (07-1667/4) Физичко и структурно карактеризирање на атмосферски аеросолни честички во Скопје Учесник , Добивање и карактеризација на тенки електрохроматски филмови од метални оксиди (рак. J. Велеvsка)	1,5
2.	Член на факултетска комисија - Конкурсна испитна комисија за прием на студенти по физика и двопр.математика-физика (2007/08) - Комисија за проверка на психофизичка способност на кандидати за студирање на наставни насоки (2007/08;	4,4

	2008/09; 2009/10) - Комисија за расходување и отуѓување (2007, 2008, 2009 и 2010) - Член на Комисија за јавни набавки (2)	
3.	Член на комисија за избор во звање (3х0,2) - (2008) Ирина Петреска (прием и избор во звање- помлад асистент (2010) м-р Боце Митровски (избор во звање-асистент) - (2011) д-р Александар Скепаровски (избор во звањето доцент)	0,6
4	Член на институтска Комисија за втор циклус на студии, 2010, бр.07-961/14 (Наставно-научен колегиум за втор циклус студии по физика)	0,5
5	Заменик-раководител на двопредметни студии математика - физика (2007-09)	1
6	Раководител на двопредметни студии математика-физика (2009)	3
7	Координатор на двопредметни студии математика-физика за физика - 2007/08, 2008/09, 2009/10, 2010/11	4
8	Член на Комисија за подобност на магистерски труд (Ангела Глигорова), бр.04-11/117 (2010)	0,2
9	Член на Изборна комисија за парламентарни избори, 2008 (учество во комисији и тела на државни и други органи)	1
	Вкупно	16,2
ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ		Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ		87,24
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ		42,687
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ		18
ДЕЈНОСТ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС		16,2
	Вкупно	164,127

Членови на рецензентска комисија

1. Д-р Александар Андоновски, редовен професор на ПМФ-Скопје (во пензија), с.р.
2. Д-р Мимоза Ристова, редовен професор на ПМФ-Скопје, с.р.
3. Д-р Верка Георгиева, редовен професор на ФЕИТ-Скопје, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ ЗА УЧЕБНИК „ТРИФАЗНИ ЕЛЕКТРИЧНИ КОЛА И ЕЛЕКТРИЧНИ ВОДОВИ“ ОД Д-Р МОМЧИЛО БОГДАНОВ, РЕДОВЕН ПРОФЕСОР НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, донесена на седницата од 30 мај 20012. година, определен сум за рецензент на ракописот „Трифазни електрични кола и електрични водови“ од д-р Момчило Богданов, редовен професор на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје. Во тоа својство, по деталното проучување на ракописот, го поднесувам следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Основни податоци за ракописот

Ракописот со наслов „Трифазни електрични кола и електрични водови“ е составен од два дела. Првиот дел содржи анализа на урамнотежени и неурамнотежени трифазни електрични кола. Во вториот дел е обработена основната теорија на електричните водови. Ракописот има вкупно 158 страници. Форматот на страниците е В5. Големината на буквите во текстот и на основните симболи во формулите е 10 точки. Материјалот е обработен во седум поглавја. На крајот е даден список на консултираната литература и индекс на користените поими. За да се овозможи подобро следење на излагањата, во ракописот се внесени и 67 слики.

2. Содржина на ракописот

Најнапред, во првото поглавје е даден опис на математичките модели на елементите на трифазни системи и начините на нивното практично поврзување. Изведени се основните равенки кои ги поврзуваат параметрите и променливите на урамнотежените трифазни електрични кола за случаите кога се користи врската во триаголник и кога се користи врската во звезда. За истите кола е објаснето како во нив се пресметуваат: активна моќност, реактивна моќност, привидна моќност, фактор на моќност и фактор на реактивната моќност.

Предмет на разгледување на второто поглавје се неурамнотежените трифазни електрични кола. Притоа е земен предвид фактот дека трифазните генератори се градат како урамнотежени (а може да се смета дека истото важи и за трифазните електрични водови и за трифазните трансформатори) и дека практична причина за постоење неурамнотежени електрични кола се само електричните приемници, т.е. нееднакви оптоварувања на одделните фази на трифазното коло. За тие услови се изведени основните равенки кои ги поврзуваат параметрите и променливите на неурамнотежените трифазни електрични кола за случаите кога се користи врската во триаголник и кога се користи врската во звезда. Освен тоа, објаснето е како и кај неурамнотежените трифазни електрични кола се пресметуваат: активна моќност, реактивна моќност, привидна моќност, фактор на моќност и фактор на реактивната моќност.

Третото поглавје ги содржи основите на еден од најпознатите методи за анализа на трифазни електрични системи, познат под името симетрични компоненти. Дефинирана е матрицата на трансформација со која големините од системот на симетрични компоненти

се трансформираат во соодветни големини од трифазниот систем. Објаснето е во што се состои практичноста на методот, особено за анализа на неурамнотежените трифазни системи. Показано е како се земаат предвид спрегите помеѓу фазите и како се пресметуваат моќности со помош на симетрични компоненти.

Како пример за примена на методот на симетрични компоненти за анализа на неурамнотежени трифазни системи, во четвртото поглавје е детално објаснето како методот се користи за пресметка на струи и напони при кој било вид куса врска (на кое било место) во трифазниот систем и при каков било прекин (на кое било место) на спроводниците од водовите на трифазниот систем. Со оглед на сложеноста на овие проблеми, користени се вообичаените претпоставки. На таков начин од постапката се изоставени ненеопходни детали и таа е приспособена за практична примена.

Во петтото поглавје се обработени основните особености на електричните водови како елементи на електричните кола кај кои параметрите не се сконцентрирани туку се распределени. Укажано е на широка примена на водовите во практиката и потребата од различни пристапи при анализа на одделни случаи. Изведени се општите равенки на вод. Посебно внимание е посветено на разгледувањата на хомоген вод во простопериодичен режим на работа. Прикажани се комплексните равенки на хомоген вод и воведени се секундарните параметри. Објаснето е општото решение на комплексните равенки на хомоген вод и начинот на определување на интеграционите константи во него.

Шестото поглавје се однесува на специјален случај, важен во теоријата на електричните водови, т.е. на неограничен електричен вод. Детално е обработено и дискутирано решението на равенките на неограничен вод. Објаснета е брзината на простирање на фаза и разгледани се секундарните параметри на вод – како функции од кружната фреквенција.

Во седмото поглавје е обработен случајот на вод со конечна должина. Најнапред е дадено општото решение на комплексните равенки на таков вод. Потоа е обработен случај на отворен вод. Воведена е декомпозиција на моментните вредности на напонот и на струјата по должината на водот и објаснети се особеностите на тој пристап. Дефиниран е коефициентот на рефлексija на крајот на водот. Обработен е и важен случај на кус вод и висока фреквенција на генераторот. Изложениот пристап е применет и при разгледување на вод во куса врска и на вод затворен со зададена импеданса. Во последниот дел на седмото поглавје се обработени случаите кога хомоген електричен вод се претставува како мрежа со два пристапа. Овие претстави се мошне важни бидејќи се широко применувани во практиката

3. Мислење за ракописот „Трифазни електрични кола и електрични водови“

Материјата обработена во ракописот „Трифазни електрични кола и електрични водови“ е од областите кои се сметаат за фундаментални за студиите по електротехника, и тоа напивно оправдано. Имајќи го предвид тој факт, и врз основа на своето повеќедецениско искуство, проф. Момчило Богданов создал дело во кое складно се вградени сите важни карактеристики на еден квалитетен учебник, како што се: систематичност во излагањето, доследност при користење на термините и ознаките, прецизност во исказите, постепено преминување од поедноставни кон посложени случаи, разбирливо и логично објаснување на проблемите и решенијата, дискусија за сите фактори кои можат да имаат влијание врз решенијата, користење на слики како средство за ефикасно дополнување на текстот, изоставување на ненеопходни повторувања, отсуство на несуштински содржини и др.

Веќе од првото поглавје на читателот му се наметнува впечатокот дека трудот е напишан од извонреден познавач на сите аспекти на обработуваната проблематика и дека излагањето е логично и наполно разбирливо. Исказите се секогаш прецизни и во нив не е оставено место за какви и да е нејасноти. Употребените ознаки за големините со кои се оперира се внимателно одбрани, со што се отстранети можностите за несоодветно разбирање. Сликите се изработени мошне квалитетно и ги содржат сите потребни информации за нивното потполно разбирање.

4. Заклучок и предлог

Ракописот за учебник „Трифазни електрични кола и електрични водови“ претставува исклучително квалитетен труд. Неговото издавање ќе придонесе вистински да се збогати и осовремени литературата од областа на електротехниката.

Имајќи го предвид наведеното ми претставува особена чест да му предложам на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје да донесе одлука со која ракописот „Трифазни електрични кола и електрични водови“ од д-р Момчило Богданов, редовен професор на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, ќе го прифати како основен универзитетски учебник и ќе преземе соодветни чекори за неговото издавање

Рецензент,

Д-р Драгослав Рајичиќ, редовен професор, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

**НА РАКОПИСОТ ЗА УЧЕБНИК „ТРИФАЗНИ ЕЛЕКТРИЧНИ КОЛА
И ЕЛЕКТРИЧНИ ВОДОВИ“ ОД Д-Р МОМЧИЛО БОГДАНОВ, РЕДОВЕН
ПРОФЕСОР НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА
И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО СКОПЈЕ**

Со одлука на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, донесена на седницата од 30.5.2012 година, определен сум за рецензент на ракописот „Трифазни електрични кола и електрични водови“ од д-р Момчило Богданов, редовен професор на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје. Во тоа својство, по детално проучување на ракописот, го поднесувам следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Основни податоци за ракописот

Ракописот со наслов „Трифазни електрични кола и електрични водови“ е организиран во два дела: „Трифазни електрични кола“ и „Електрични водови“. Првиот дел е поделен на четири и вториот на три глави. Заедно со 67 слики, список на користена литература и индекс на употребени поими, понудениот ракопис има 158 страници. Во првиот дел е изложена анализа на урамнотежени и неурамнотежени трифазни електрични кола, а во вториот дел основата теорија на електричните водови.

2. Содржина на ракописот

Во првото поглавје се опишани математичките модели на елементите на урамнотежените трифазни системи и нивните врски. Изложени се основните усвојувања и дефиниции и изведени се основните релации помеѓу големините кои го карактеризираат однесувањето на урамнотежените трифазни електрични во простопериодичен принуден режим. Потоа се дадени основите на анализата во доменот на комплексните претставници. При тоа детално се анализирани врските во триаголник и звезда. Посебен дел е посветен на моќноста и енергијата во урамнотежените системи.

Во второто поглавје се прикажани основите на анализата на неурамнотежените трифазни електрични кола. Разгледувањето е ограничено на неурамнотежени електрични кола поради несиметричен трифазен приемник. Изведени се основните релации за анализа на неурамнотежени кола врзани во звезда, триаголник и врската звезда-триаголник. За тие услови се изведени основните равенки кои ги поврзуваат параметрите и променливите на неурамнотежените трифазни електрични кола за случаите кога се користи врската во триаголник и кога се користи врската во звезда. И во ова поглавје посебен дел е посветен на моќноста и енергијата.

Третото поглавје е посветено на основниот метод за анализа на трифазни електрични системи – методот на симетрични компоненти. Изложени се основните дефиниции и терминологија и детално се изведени релациите меѓу симетричните компоненти. Дадени се релации на спрегите помеѓу големините од системот на симетрични компоненти и трофазниот систем, како и спрегите помеѓу фазите. Последниот дел од ова поглавје е посветен на пресметувањето моќност со методот на симетрични компоненти.

Темата на четвртото поглавје е примената на методот на симетрични компоненти за анализа на неурамнотежени трифазни системи во случаи на куса врска и прекин во

трифазно електрично коло. Покрај постапките на анализа јасно се изложени поимите, дефинициите и претпоставките кои се во основа на анализите.

Во петтото поглавје, кое е прво од вториот дел посветен на електричните водови, детално се обработени основните поими и дефиниции. Изведени се општите равенки на водови, како и водовите во простопериодичен режим. Дефинирани се елементите на водовите како електрични кола со распределени параметри, воведени се секундарните параметри и изведено е општото решение на комплексните равенки на хомогени водови.

Шестото поглавје е посветено на неограничени електрични водови. Детално е објаснето решавањето на равенките на неограничени водови. Посебен дел е посветен на брзината на простирање на фаза, како и на секундарните параметри на водовите како функција од фреквенцијата.

Во седмото поглавје е прикажана анализата на водови со конечна должина. Тргувајќи од општото решение на комплексните равенки на таквите водови, детално се анализирани случаите на отворени водови, водови во куса врска, како и водовите затворени со импеданса. Во последниот дел се анализирани практично важните можности за еквивалентирање на водовите со мрежа со два пристапа.

3. Некои карактеристики на ракописот

Материјата е изложена во согласност со принципите на теоријата на електрични кола каде што се дефинирани основни (неделиви) елементи – отпорници, кондензатори, напонски генератори, индуктивни елементи итн. Врз основа на тие принципи се изградени математички модели на реални електроенергетски системи за производство, пренос и користење на електрична енергија.

Анализите се ограничени на функционирањето на трифазни системи и хомогени двојични водови во принуден простопериодичен режим. Преодни режими не се разгледувани. Единствен исклучок претставува воведот во вториот дел посветен на двојичен електричен вод дефиниран најопшто со парцијални диференцијални равенки чии променливи се време и растојание.

Објаснети се условите под кои во практика е оправдан третманот на електричен вод со методи и техники на електрични кола, наместо ригурозниот кој бара користење на теоријата на електромагнетски полиња. Истакнати се различните проблеми при анализа на електроенергетски водови и телекомуникациски водови.

4. Мислење за ракописот „Трифазни електрични кола и електрични водови“

Ракописот „Трифазни електрични кола и електрични водови“ обработува материја која е од посебна важност во образованието на инженерите по електротехника бидејќи припаѓа на основите на студиите по електротехника. Материјата опфатена во ракописот претставува проширување на основите поставени во теоријата на електричните кола. Оваа материја е неопходно потребна посебно за студиите на електроенергетскиот систем, а делот за електричните водови и за студиите на телекомуникациските системи. Разгледуваната проблематика е обработена детално и систематично, со прецизен и јасен стил, карактеристичен за делата на проф. Момчило Богданов. Методологијата на излагањето е внимателно избрана и е посветена на систематско и разбирливо изложување на материјата преку прецизно дефинирање на појдовните поими до логично објаснување на методите за анализа и нивната примена.

Концизността и јасноста на изложувањето на материјата во овој ракопис се карактеристики на врвен универзитетски учебник, што секако е резултат на огромното педагошко искуство на проф. Момчило Богданов, како и на неговиот нашироко признаен научен углед во предметните области.

Авторот заслужува посебно признание за извонредната техничка обработка, едноставните и прецизни илустрации, како и за јасниот и убав јазик.

5. Заклучок и предлог

Ракописот „Трифазни електрични кола и електрични водови“ претставува високо квалитетен универзитетски учебник. Издавањето на овој учебник би бил исклучително важен придонес кон универзитетската литература во областа на електротехниката на македонски јазик.

Имајќи го предвид претходно изложеното, со чувство на посебна чест му предлагам на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје да донесе одлука со која ракописот „Трифазни електрични кола и електрични водови“ од д-р Момчило Богданов, редовен професор на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, ќе го прифати како основен универзитетски учебник и ќе ја спроведе постапката за неговото издавање.

Рецензент,

Академик Леонид Грчев, редовен професор на ФЕИТ, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА **ОЛЕСНУВАЊЕ НА ТРГОВИЈАТА ВО СОВРЕМЕНИОТ МУЛТИЛАТЕРАЛЕН ТРГОВСКИ СИСТЕМ**, ИЗРАБОТЕНА ОД КАНДИДАТКАТА М-Р КАТЕРИНА ТОШЕВСКА-ТРПЧЕВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на членот 120 од Законот за високото образование (Сл. весник на РМ, бр. 64/00, 113/05 и 51/07), членовите 56, 57, 58, 59, 60 и 61 од Правилникот за единствените основи за организирање постдипломски и докторски студии на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 7/2011) и член 39 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Економскиот факултет во Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, како и согласно со Одлуката бр.202-2952/2 од 6.9.12 година на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, определени сме за Комисија за оцена и одбрана на докторската дисертација со наслов: **ОЛЕСНУВАЊЕ НА ТРГОВИЈАТА ВО СОВРЕМЕНИОТ МУЛТИЛАТЕРАЛЕН ТРГОВСКИ СИСТЕМ**, пријавена од кандидатката м-р Катерина Тошевска-Трпчевска.

По проучувањето на доставената докторска дисертација, Комисијата дава извештај за нејзината содржина, ја оценува и дава предлог за нејзина одбрана во следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. Содржина на докторската дисертација

Концепциски погледнато, докторската дисертација на тема: **ОЛЕСНУВАЊЕ НА ТРГОВИЈАТА ВО СОВРЕМЕНИОТ МУЛТИЛАТЕРАЛЕН ТРГОВСКИ СИСТЕМ**, пријавена од кандидатката м-р Катерина Тошевска-Трпчевска, е структурирана на следниов начин:

АПСТРАКТ (на македонски и на англиски јазик)

стр. I-IV

ВОВЕД	<i>стр. 1-17</i>
ГЛАВА I ОЛЕСНУВАЊЕ НА ТРГОВИЈАТА ВО СОВРЕМЕНИОТ МУЛТИЛАТЕРАЛЕН ТРГОВСКИ СИСТЕМ	<i>стр. 18-43</i>
ГЛАВА II ОЛЕСНУВАЊЕ НА ТРГОВИЈАТА ВО РАМКИТЕ НА СВЕТСКАТА ТРГОВСКА ОРГАНИЗАЦИЈА	<i>стр. 44 -88</i>
ГЛАВА III ОЛЕСНУВАЊЕ НА ТРГОВИЈАТА И СВЕТСКАТА ЦАРИНСКА ОРГАНИЗАЦИЈА	<i>стр. 89-157</i>
ГЛАВА IV ОЛЕСНУВАЊЕ НА ТРГОВИЈАТА И ЕВРОПСКАТА УНИЈА	<i>стр. 158-204</i>
ГЛАВА V ОЛЕСНУВАЊЕ НА ТРГОВИЈАТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	<i>стр. 205-267</i>
ЗАКЛУЧОК	<i>стр. 268-284</i>
КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА	<i>стр. 285-</i>
295	
ПРИЛОГ БР. 1: ПРАШАЛНИК	<i>стр. 296-306</i>
ПРИЛОГ БР. 2: ДЕСКРИПТИВНИ СТАТИСТИКИ	<i>стр. 307-</i>
312	

Во **воведот**, кандидатката м-р Тошевска-Трпчевска ги посочува актуелноста на проблематиката, предметот и целите, методите и планот на научното истражување. Таа уште на почетокот посочува дека учесниците во меѓународната трговија во современи услови се судираат со бариери од неформален и административен карактер што значително ја отежнува размената на стоки во меѓународни рамки. Сè поголемо значење во размената добиваат бариерите од административна природа, односно сложените царински процедури и обемената документација за

стоката што претставува предмет на размена. Истражувањата што биле направени во регионот на АПЕК покажале дека просечно во реализација на една трговска трансакција биле вклучени 27 до 30 учесници, се подготвувале приближно 40 документи, биле потребни 200 податоци, од кои најмалку 30 се повторувале 30 пати, а 60-70 % било потребно да се внесат барем два пати¹.

Загубите и трошоците што компаниите ги имаат поради задржувањата на стоките на граничните премини, недостатокот на транспарентноста и на предвидливоста на процедурите, обемната и сложена документација, како и примената на некои стари и надминати царински процедури, во многу случаи ги надминувале трошоците на наплатените царини². Според кандидатката м-р Тошевска-Трпчевска, намалувањето на овие бариери претставува составен дел на концептот за олеснување на трговијата во современиот мултилатерален трговски систем во насока на либерализација на меѓународната трговска размена.

Освен за либерализација на меѓународната трговска размена, концептот на олеснување на трговијата кандидатката м-р Тошевска-Трпчевска го споменува и при развојот на безбедносните иницијативи во синџирите за снабдување, како и во рамките на многу иницијативи за модернизација на царината и на царинските служби.

Потоа, таа посочува дека либерализацијата на трговијата што се очекува да се постигне со преземање мерки за олеснување на трговијата е поврзана и со намалувањето на таканаречените трансакциски трошоци што произлегуваат од процесот на тргување. Досега направените анализи покажале дека трансакциските трошоци во трговијата се движат од 2 до 15% од вредноста на стоката што се тргува. Оттаму, висината на трансакциските трошоци покажува дека станува збор за подрачје со чие намалување може да се постигне значителен степен на либерализација на меѓународната трговска размена. Големите разлики меѓу трансакциските трошоци произлегуваат од различното дефинирање на нивниот опфат и од различните степени на ефикасност на одделните царински

¹ UN/ECE: *Income Distribution Impact of Trade Facilitation in Developing Countries*, United Nations, New York and Geneva, 2003, p. 4

² Engman M.: „The Economic Impact of Trade Facilitation“ in OECD Trade Policy Studies *Overcoming Border Bottlenecks, The Costs and Benefits of Trade Facilitation*, OECD, USA, 2010, p. 82

администрации. Помалку развиените земји имаат релативно неефикасни царински администрации и поради тоа, високи трансакциски трошоци во меѓународната трговија. Развиените земји имаат многу поефикасни царински администрации и трговците во тие земји се соочуваат со помали трансакциски трошоци.

Актуелноста на проблематиката за олеснување на трговијата е особено важна и за Република Македонија. Кандидатката м-р Тошевска-Трпчевска спровела емпириско истражување за согледување и мерење на ефектите од примената на некои мерки за олеснување на трговијата што се веќе во употреба во Република Македонија, како едношалтерскиот систем за дозволи и распределба на царинските квоти и примената на поедноставените царински постапки, што гледано од аспект на компаниите што се вклучени во меѓународната трговија е истовремено актуелно и многу важно. Според неа, не помала важност има и истражувањето за согледување на подготвеноста на македонските трговски компании за прифаќање на концептот овластен економски оператор, како едно од најновите и најактуелните решенија на меѓународната заедница за зголемување на безбедноста и олеснување на трговијата.

Во **првата глава** на докторската дисертација насловена: **„Олеснување на трговијата во современиот мултилатерален трговски систем“**, по дефинирањето на олеснувањето на трговијата во современиот мултилатерален трговски систем, кандидатката м-р Тошевска-Трпчевска се осврнала на емпириски истражувања за важноста на олеснувањето на трговијата, каде што посебно внимание посветила на олеснувањето со гравитациските и со моделите на општа рамнотежа. Потоа, таа се задржала на односот на СТО, на останатите меѓународни организации и иницијативи и на самата царина кон предизвиците поврзани со олеснувањето на трговијата.

Во **втората глава** од дисертацијата, **„Олеснување на трговијата во рамките на Светската трговска организација“**, кандидатката м-р Тошевска-Трпчевска посветила посебно внимание на членовите 5, 8 и 10 на спогодбата ГАТТ од 1994 година. Потоа, се осврнала на модалитетите на преговорите за олеснување на трговијата и тоа преку

детално разгледување на член 1 од Спогодбата - Објавување и достапност на информациите, член 2, што се однесува на претходно објавување и консултирање и на членовите 3, 4, и 5, што се однесуваат на законските мерки, процедурите за жалба и другите мерки за подобрување на неделивоста, недискриминацијата и транспарентноста. Анализата ја продолжила сè до член 15 од Спогодбата, што се однесува на: одредбите за трошоците и давачките поврзани со увозот и извозот, ослободување и царинење на стоките, конзуларизација, соработка меѓу граничните агенции, формалности поврзани со увозот и извозот, слобода на транзит, соработка меѓу царинските служби и разни институционални одредби. Кандидатката се осврнала и на можната содржина на Спогодбата за олеснување на трговијата, а потоа говори и за третманот на олеснувањето на трговијата во Спогодбата за определување царинска вредност на стоките, во Спогодбата за правилата за потекло на стоките, Спогодбата за контрола на стоката пред испорака, Спогодбата за технички бариери во трговијата и Спогодбата за санитарни и фитосанитарни мерки.

Третата глава насловена „**Олеснувањето на трговијата и Светската царинска организација**“, започнува со кратка презентација за поврзаноста на работата на Светската царинска и Светската трговска организација на подрачјето на олеснување на трговијата. Потоа е презентирана ревидираната Кјото-конвенција, како најпозната конвенција на Светската царинска организација, а чија цел е поедноставување и усогласување на царинските постапки на нејзините членки и потписнички. Излагањето продолжува со детално презентирање на Рамката на стандарди на Светската царинска организација за обезбедување и поедноставување на глобалната трговија како најголемо достигнување на подрачјето за олеснување на трговијата, со оглед на тоа што 160 земји-членки на организацијата покажале подготвеност за нејзино прифаќање и примена во практиката. Во овој дел се прикажани целите што треба да се постигнат со примената на Рамката на стандарди и придобивките што се очекуваат за сите учесници во меѓународната трговија од нејзината примена. Рамката на стандарди за обезбедување и олеснување на глобалната трговија е составена од седумнаесет стандарди организирани во два т. н. столба. Во рамките на трудот, тие се целосно

прикажани. На крај е презентираан концептот овластен економски оператор како програма во состав на Рамката на стандарди за обезбедување и олеснување на глобалната трговија, што е тесно поврзан со исполнувањето на стандардите од вториот столб царина – бизнис. Потоа, објаснети се условите и критериумите што компаниите вклучени во меѓународната трговија треба да ги исполнат за да се стекнат со поволностите од стекнувањето на статусот. Посебно место во трудот е одвоено за објаснување на придобивките што одделните царински администрации можат да им ги понудат на компаниите што ги исполниле условите и критериумите за стекнување на повластениот статус. Во трудот се укажува и на трошоците со кои компаниите би се судриле при исполнување на бараните критериуми за стекнување на статусот овластен економски оператор, како и насоките на Светската царинска организација и искуствата на националните економии што веќе вовеле програми за овластени економски оператори за начинот, постапката и чекорите за воведување на овие програми од страна на националните царински администрации. Посебно внимание му е посветено на проблемот за заемно признавање на програмите и на статусот овластен економски оператор. Овозможувањето заемно признавање на овластените економски оператори и на другите стандарди за олеснување на трговијата е клучот за постигнување вистински олеснета и безбедна трговија во светот. На крајот од овој дел е согледана важноста и влијанието на мерките и препораките на Светската царинска организација за олеснување на трговијата и за подигнување на економската благосостојба на земјите во светот.

Наредната, **четвртата глава** со наслов: „**Олеснување на трговијата и Европската унија**“ има за цел и задача согледување на ефектите и влијанието на олеснувањето на трговијата врз Европската унија како најголем трговски блок во светот. За таа намена овде се презентирани два аспекта:

Првиот аспект се однесува на правниот третман и регулирањето на подрачјето на олеснување на трговијата во рамките на Европската унија. Објаснети се поважните измени во регулативата на Европската унија преземени во насока на соочување со современите предизвици на

меѓународната економија за одржување на безбедноста со истовремено поедноставување на легитимната трговија. Исто така е направена презентација на безбедносните измени што биле направени во Заедничкиот царински закон и прикажано е воведувањето на програмата овластен економски оператор во рамките на Европската унија. Потоа, направена е презентација на Модернизираниот царински закон на Европската унија што треба целосно да почне да се применува на 1 јануари 2013 година. Разработката на Модернизираниот царински закон на Унијата е направена со ставање акцент на одредбите за понатамошно олеснување на трговијата, што е посебно важно за нашата земја како кандидат за членство во Унијата. Хармонизацијата на подрачјето на царинското законодавство во таков случај е неопходна во процесот на пристапување кон Унијата бидејќи царинската политика за сите земји-членки е единствена и задолжителна.

Вториот аспект се однесува на согледување на конкретните ефекти од преземените мерки за олеснување на трговијата врз надворешнотрговската политика на Европската унија. Проблематиката во овој дел е многу посложена, бидејќи станува збор за регионална економска интеграција составена од 27 одделни национални економии, кои како единствен регионален трговски блок воспоставуваат различни надворешнотрговски односи со различни групации земји. Во оваа смисла доаѓа до испреплетување на ефектите од заедничката надворешнотрговска политика на Унијата, ефектите од политиката на Унијата за проширување со нови членки и ефектите од политиката на Унијата за потпишување трговски договори со трети земји со истовременото преземање мерки за модернизација и зголемување на ефикасноста на националните царински администрации за олеснување на трговијата во согласност со препораките на Светската трговска и Светската царинска организација.

Разгледани се повеќе аспекти за тоа дали Европската унија претставува вистинска царинска унија од аспект на подрачјето за олеснување на трговијата. Потоа е направено согледување на третманот и влијанието што подрачјето за олеснување на трговија го има во различните преференцијални трговски договори што Европската унија ги

склучува со своите трговски партнери. На крајот од четвртиот дел е објаснета важноста на подрачјето и на мерките за олеснување на трговијата што ги промовира меѓународната заедница за Европската унија како најразвиен трговски блок во светот.

Последната, **петта глава**, насловена: **„Олеснување на трговијата во Република Македонија“**, се однесува на мерките за олеснување на трговијата што се преземени или се планира да се преземат во Република Македонија. За оваа цел е даден краток преглед на некои досега применети мерки за олеснување на трговијата. Прикажана е регулативата на царинското подрачје со ставање посебен акцент на воведувањето на концептот овластен економски оператор и поедноставените царински постапки како негови претходници. Направена е темелна разработка на воведувањето на електронскиот едношалтерски систем за издавање увозни и извозни дозволи и распределба на царинските квоти во Република Македонија. Исто така е направена кратка анализа на неколку досегашни истражувања за подрачјето на олеснување на трговијата во Република Македонија.

Во рамките на оваа глава целосно е презентирano емпириското истражување во македонската економија спроведено како основна нишка и повод за изработка на докторска дисертација од оваа област. Истражувањето се однесува на согледување и оценување на ефикасноста на преземените мерки од страна на Царинската управа за олеснување на трговијата преку примената на електронскиот едношалтерски систем за добивање дозволи за увоз, извоз и транзит и за распределба на царинските квоти (ЕКСИМ-от) и со примената на поедноставените царински постапки. Во истражувањето е направен обид за согледување на заинтересираноста на македонските компании за стекнување на статусот овластен економски оператор, како и правење првична процена и споредба на очекуваната придобивка во олеснувањето на трговијата и потребните трошоци што македонските компании би требало да ги направат за исполнување на критериумите за стекнување на повластениот статус. Истражувањето е спроведено со помош на анкетен прашалник доставен до репрезентативен примерок од 211 македонски компании активно вклучени во меѓународната трговска размена. Врз

основа на добиените резултати од анкетниот прашалник дадени се согледувањата на македонските компании за придобивките и олеснувањата во трговијата од примената на едношалтерскиот систем и од примената на поедноставените царински постапки и се согледани нивните размислувања за очекуваната полза и трошоци од спроведувањето на концептот овластен економски оператор во практиката. Добиените резултати овозможуваат да се согледуваат потребните мерки што царинската администрација треба да ги преземе на ова подрачје во насока на зголемување на извозот и на трговската размена и подигнување на економската благосостојба на целата земја.

По ова следуваат заклучните согледувања.

II. Оцена на докторската дисертација

Докторската дисертација со наслов: **ОЛЕСНУВАЊЕ НА ТРГОВИЈАТА ВО СОВРЕМЕНИОТ МУЛТИЛАТЕРАЛЕН ТРГОВСКИ СИСТЕМ**, пријавена од кандидатката м-р Катерина Тошевска-Трпчевска, целосно го пренасочува фокусот од вообичаените трговски бариери како стандардни пречки за слободната меѓународна трговска размена врз неформалните и административните бариери. Процесите на трговска либерализација што интензивно се одвиваат во рамките на преговорите на СТО се повеќе ја ограничуваат можноста за попречување на слободната стоковна размена преку воведување класични интервенционистички трговски мерки и инструменти или преку нивно своеволно или неосновано покачување. Но, ваквата состојба предизвика желба кај повеќе учесници во меѓународната размена за заобиколување на правилата на мултилатералниот систем и употреба на различни административни и неформални бариери што не подлежат на строги правила на воспоставената мултилатерална регулатива. Ова подеднакво се однесува и на развиените и на нерзвиените земји, а особено дојде до израз со појавата на економската криза од 2008 година, кога сите економии почнаа да се соочуваат со сериозни економски проблеми и, барајќи начин да ја ублажат внатрешната нерамнотежа, почнаа да

посегнуваат по различни решенија за спречување и отежнување на либералниот режим на увоз на стоки.

Концептот за олеснување на трговијата преку воведување на категоријата овластен економски оператор беше интензивно промовиран од страна на САД и Европската унија по падот на кулите-близначки во 2001 година. За немилиот настан голем дел од вината беше префрлен врз царинските служби кои не успеале навреме да го откријат и спречат. Овој нов концепт беше прикажуван на начин што оставаше впечаток дека сите земји што нема навреме да го прифатат и да го спроведат ќе се соочат со сериозни проблеми при извозот на стоки на странските пазари. Со оглед на тоа што исполнувањето на предвидените стандарди е оптоварено со значителни трошоци, помалку развиените земји стравуваа дека нема да бидат во можност навреме да се приспособат кон новите правила на игра и дека на овој начин повторно ќе се судрат со нов вид бариера што може сериозно да го наруши нивното присуство на меѓународната трговска сцена.

Проблемите што ги наметна последната криза го турнаа овој концепт во втор план. Но, дека тој воопшто не изгубил од своето значење, се гледа од фактот што неодамна неговите најголеми промотори – САД и ЕУ – потпишаа билатерална спогодба за меѓусебно признавање на статусот овластен економски оператор.

Докторската дисертација е обработена на вкупно 295 страници, од кои на последните 10 страници се прикажани вкупно 190 референтни наслови најнова литература од областа, главно од англиското говорно подрачје, и уште дваесетина интернет-страници. По користената литература, додадени се анекси на уште вкупно 15 страници во кои е прикажан прашалникот што бил употребен за истражувањето во рамките на македонската економија и релевантните табели со статистички обработените резултати. Покрај овие, во текстот има уште 17 табели и графикони во функција на изнесените констатации.

Текстот е пишуван со почитување на сите академски правила и со уредено наведување наводи од користената литература. Кон страниците на дисертацијата се наведени вкупно 470 референци. Текстот е напишан

на коректен литературен македонски јазик, со сите одлики на највисока писменост и избегнување на употреба на странски зборови и термини.

Од докторската дисертација евидентен е сериозниот пристап на кандидатката м-р Катерина Тошевска-Трпчевска во истражувањето на негативните ефекти и трошоците што произлегуваат од функционирањето на постојните и воведувањето на нови неформални и административни бариери за слободното движење на стоките. Кандидатката м-р Тошевска-Трпчевска јасно посочува на сериозноста на проблемот што произлегува од фактот што најголем број од овие бариери се скриени, но и од фактот што најголем број од економските оператори нивното постоење го сфаќаат како нешто што се подразбира во рамките на постојните надворешнотрговски системи, па воопшто не се ни обидуваат да побараат елиминирање или намалување на постојните формалности и пречки. Посебно е важно тоа што кандидатката м-р Тошевска-Трпчевска успеала да ги евидентира трошоците што произлегуваат од скриените бариери и долгите формалности и процедури, што значително ја намалува ефикасноста на меѓународната трговска размена и во голема мера придонесува за губење на конкурентските предности на странските пазари. Ова особено важи за помалку развиените земји каде што администрацијата, целокупната поставеност на надворешнотрговскиот систем и капацитетот на самите економски оператори не соодветствуваат на стандардите и практиките поставени во високоразвиените земји.

Од аспект на нашата економија, со оглед на непостоењето на излез на море и со оглед на тоа што извезуваните стоки до својата финална дестинација треба да поминат повеќе граници, олеснувањето на царинските и другите формалности е од исклучителна важност. Ова особено се однесува на мерките за олеснување на транзитот, олеснувањето и намалувањето на формалностите и документите при спроведување на царинските постапки, зголемувањето на ефикасноста на националната царинска администрација и зајакнувањето на соработката меѓу царинските администрации со соседните земји. Кандидатката м-р Тошевска-Трпчевска правилно оценува дека преземањето мерки за олеснување на трговијата е важно не само за нашата земја туку и за

нашите трговски партнери, бидејќи позитивните ефекти од преземните мерки се чувствуваат едновремено и во економијата што ги презема и во економиите на трговските партнери.

Посебно значење за придонесот на оваа докторска дисертација има спроведеното емпириско истражување од аспект на компаниите што се вклучени во меѓународната стоковна размена за согледување и мерење на ефектите од примената на некои мерки за олеснување на трговијата што се веќе во употреба во Република Македонија, како едношалтерскиот систем за дозволи и распределба на царинските квоти и примената на поедноставените царински постапки. Подеднакво е важно и истражувањето за согледување на подготвеноста на македонските трговски компании за прифаќање на концептот овластен економски оператор како едно од најновите и најактуелните решенија на меѓународната заедница за зголемување на безбедноста и олеснување на трговијата. Резултатите на истражувањето потенцираат дека економските оператори не гледаат посебна придобивка од стекнувањето на повластениот статус во националната економија за своите компании, но и за зголемување на ефикасноста и конкурентноста на извозот, доколку не се најде начин за потврдување на стекнатиот национален повластен статус на меѓународно ниво.

IV. ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на проучувањето на докторската дисертација под наслов **ОЛЕСНУВАЊЕ НА ТРГОВИЈАТА ВО СОВРЕМЕНИОТ МУЛТИЛАТЕРАЛЕН ТРГОВСКИ СИСТЕМ УСЛУГИ**, од кандидатката м-р Катерина Тошевска-Трпчевска, Комисијата за оцена на докторската дисертација, како и за оспособеноста на нејзиниот подносител за научна работа, му предлага на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје да ги прифати следниве предлози и заклучоци:

1. да го прифати извештајот за содржината и оцената на докторскиот труд на тема **ОЛЕСНУВАЊЕ НА ТРГОВИЈАТА ВО СОВРЕМЕНИОТ МУЛТИЛАТЕРАЛЕН ТРГОВСКИ**

- СИСТЕМ** од кандидатката м-р Катерина Тошевска-Трпчевска;
2. да определи комисија за одбрана на докторската дисертација;
  3. да определи ден за јавна одбрана на докторската дисертација.

Скопје, 17.9.2012

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Ирена Кикеркова, с.р.
2. Академик д-р Гоце Петрески, с.р.
3. Проф. д-р Љубица Костовска, с.р.
4. Академик д-р Таки Фити, с.р.
5. Проф. д-р Билјана Секуловска-Габер, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ ЗА УЧЕБНИК ПОД НАСЛОВ ИНЖЕНЕРСКА
ГЕОЛОГИЈА ОД АВТОРИТЕ: МИЛОРАД ЈОВАНОВСКИ, НАУМ
ГАПКОВСКИ, ИГОР ПЕШЕВСКИ И БИЉАНА АБОЛМАСОВ

Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје, на својата 366 седница одржана на 16.9.2010 год., донесе одлука со која ме определи за рецензент на пријавениот ракопис за учебник ИНЖЕНЕРСКА ГЕОЛОГИЈА од авторите: проф. д-р Милорад Јовановски, проф. Наум Гапковски и ас.м-р Игор Пешевски од Градежниот факултет - Скопје и проф. д-р Биљана Аболмасов од Рударско-геолошкиот факултет во Белград, Р.Србија.

По извршениот преглед на поднесениот ракопис, имам чест и задоволство, до Наставно-научниот совет на Градежниот факултет да го поднесам следниов

ИЗВЕШТАЈ

Ракописот ИНЖЕНЕРСКА ГЕОЛОГИЈА во целост ја покрива наставната програма по предметот инженерска геологија за студентите од првиот циклус на студиските програми по градежништво и геотехника на Градежниот факултет во Скопје. Дополнително, презентираниите содржини корисно можат да послужат и за одредени сродни дисциплини од вториот циклус на студии од геотехника, на инженерите во практиката, а и на други корисници кои се усовршуваат или работат во други области поврзани со геотехниката, градежништвото, рударството и заштитата на животната средина.

Содржините во ракописот се презентирани на 595 страници и голем број слики. Користени се 119 библиографски единици, а во анексите детално се прикажани податоци за геолошката хронологија, минералите, карпите, начин на обработка на структурните податоци на стереографска проекција, катастри според препорачани методологии од Меѓународното друштво за механика на карпи, податоци за најчести физичко-механички параметри за главните видови на карпести маси, класификации на карпести маси и методи за пресметка на филтрациони парамет.

На крајот на книгата се приложени и задачи.

Материјалот е систематизиран во три дела, и тоа: првиот дел е предговор, содржина и податоци за авторите, потоа во вториот дел е изложена материјата подредена во 16 глави и третиот дел се анексите и задачите. На почетокот на секоја глава е даден краток вовед кон содржината што следува. Потоа методолошки низ теориски и практичен приод, слики, фотографии и табели е изнесена материјата и целта за секоја глава.

Првата глава е воведна и во неа е даден краток осврт за основите на инженерската геологија и нејзиното значење како научна дисциплина во светот и кај нас, врските со другите научни дисциплини и методите кои ги користи како наука.

Во втората глава се прикажани податоци за Земјата како планета, детали за градбата на Земјата и нејзините внатрешни и надворешни сфери, формата и димензиите, како и податоци за геолошката хронологија.

Основите на минералологијата се предмет на третата глава. Тука читателот се воведува во поимот за петрогените минерали, нивната систематика и нивните основни физички и хемиски својства.

Основите на петрологијата се прикажани во четвртата глава. Теоретското и практичното значење на тектонските елементи со приказ на основите на тектониката е дискутирано во петтата глава.

Во шестата глава се прикажани најзначајните физичко-структурни својства на карпите, со осврт кон хетерогеноста, анизотропијата, природната напрегнатост, дисконтинуалноста и ефектот на размер. Во седмата глава се прикажани податоци за техничките својства на карпите, преку детална анализа на физичките, механичките и технолошките својства кои имаат големо практично значање за решавање на проблемите во геотехниката.

Осмата глава се однесува на подземните води, како природен ресурс, при што посебно внимание е посветено на инженерските аспекти на дејството на подземните води при изведба и експлоатација на инженерските објекти, на методите за пресметка на дотоците на подземни води и други значајни практични аспекти.

Современите егзогени процеси и појави се многу значаен елемент кој директно или индиректно влијае врз однесувањето на теренот и објектите кои се градени врз него. Па така, деветтата глава е посветена на најзначајните современи геолошки процеси и појави. Оваа глава е посебно богато илустрирана со голем број фотографии, главно од архивата на авторите, при што е посветено големо внимание на методите за квалитативна и квантитативна анализа.

Десеттата глава е надоврзување на претходната глава, каде што е прикажан осврт на инженерскогеолошките процеси и појави кои се предизвикани поради инженерски интервенции од различен карактер во склоп на теренот.

Единаесеттата глава го воведува читателот во основните концепти на сеизмологијата, односно тука се дадени јасни дефиниции за поимот земјотрес, основните макросеизмички скали, индиректните ефекти од земјотресите и други детали. Покрај тоа, прикажани се најзначајните елементи за проценка на ликвидацијата како феномен кој може да биде предизвикан од земјотресите, како и за постапките на сеизмичка микрореонизација и начини на дефинирање на ефектите од земјотресите врз градбите и теренот.

Во дванаесеттата глава студиозно се обработуваат и прикажуваат најзначајните аспекти на инженерскогеолошкото класифицирање на карпите и најзначајните феномени кои можат да се појават за секоја од главните инженерскогеолошки групи на карпи.

Во тринаесеттата глава, пак, се прикажани можностите за употреба на природните геолошки материјали за градежни намени и потребните критериуми кои треба да ги задоволат материјалите за конкретна примена при инженерските работи.

Во четиринаесеттата глава детално се презентираат проблемите на инженерскогеолошките истражувања и испитувања, со посебен осврт

на сите истражни методи и постапки, условите за програмирање на видот и обемот на истражните работи за различни видови на објекти, како и податоци за подготовка на инженерскогеолошката документација, започнувајќи со основите за подготовка на геолошките карти и профили, па се до елементите за подготовка на ГИС (географски информациона системи). Изборот на презентираниот содржина во оваа глава секако е направен со цел студентот и инженерот да има увид во методите за подготовка на ваквите документи, имајќи предвид дека таа е основа за квалитетно проектирање на кој било вид инженерски објект.

Во петнаесеттата глава се анализира примената на инженерската геологија при проектирањето на различните инженерски објекти. Во оваа глава на почетокот е потенцирано значењето на геолошките хазарди и ризици, додека понатаму е прикажана примената на инженерската геологија при проектирањето на инженерските објекти и работи. Потенцирано е дека, за да дојде до успешна реализација на некој проект, мора да има јасна поврзаност меѓу фазите на истражување и проектирање. Понатаму, во материјата се изнесени најзначајните инженерскогеолошки аспекти кои треба да се земат предвид при проектирање на условите за планирање на просторот, кај сообраќајните системи, гасоводи и нафтоводи, подземните работи, кај површинските ископи, депониите, хидротехничките објекти и кај објекти од високоградбата.

Во последната, шеснаесетта глава се прикажани основните постапки за подобрување на својствата на карпестите маси и теренот, како и начините на контролиран ископ, со цел да се зачува природната структура на карпата колку што е можно повеќе.

Врз прикажаните содржини, читателот стекнува целосни сознанија за предметот на истражување во инженерската геологија и за нејзините најзначајни теоретско-практични аспекти.

Заради олеснување во совладување на изложената материја, покрај анексите, приложен е и регистар на поими кои најчесто се сретнуваат во книгата.

Изборот на примерите во книгата е репрезентативен, со посебно внимание и илустрирација на геолошки проблеми кај нас, со паралелна анализа на случаи и од светската пракса.

ЗАКЛУЧОК

Ракописот ИНЖЕНЕРСКА ГЕОЛОГИЈА во целост ја покрива наставната материја за истоимениот предмет на студиските програми за градежништво и геотехника при Градежниот факултет. Концептот на изложување е и многу професионален и јасен. Содржините се многу успешно обработени, а сите глави се богато документирани со фотографии кои се многу репрезентативни и илустративни. При приказ на материјата низ поглавијата, авторите покажале умешност во изборот на содржините кои ќе бидат од голема корист, како за студентите кои студираат на студиските програми по геотехника, градежништво, рударство и заштита на околината, при што ќе го стекнат потребното знаење за значењето на геолошките феномени при градба и експлоатација на објекти од каков било вид и карактер. Користењето на учебникот е олеснето со приложените фотографии, опишаните примери

од нашата, а и светската практика како и анексите. Ова, секако, е од голема помош за читателот во совладување на материјалот и идното користење на геолошките и геотехничките подлоги во практиката при проектирањето, градењето и експлоатацијата на објектите.

Особено е големо задоволството што овој ракопис претставува продолжување на активоста на авторите за подготовка на универзитетски учебници, бидејќи досега го имаат издадено и учебникот „Општа геологија“, кој претставува база на инженерската геологија.

Треба да се напомене дека некои делови од учебникот ја надминуваат наставната содржина по предметот инженерска геологија на редовните студии од првиот циклус. Тие делови се наменети за студентите од вториот циклус од геотехника, како и за инженерите и другите корисници кои се занимаваат со решавање на различни проблеми од геотехниката, градежништвото, рударството и екологијата.

Врз основа на досега кажаното, имам особено задоволство и чест да му препорачам на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје да го прифати ракописот за учебникот по предметната програма инженерска геологија, за студиските програми по градежништво и геотехника на Градежниот факултет во Скопје, од авторите: проф. д-р Милорад Јовановски, проф. Наум Гапковски, ас. м-р Игор Пешевски и проф. д-р Биљана Аболмасов и да го одобри за печатење.

Рецензент

Проф. д-р Васил Витанов с.р

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ ЗА УЧЕБНИК ПОД НАСЛОВ ИНЖЕНЕРСКА
ГЕОЛОГИЈА ОД АВТОРИТЕ: МИЛОРАД ЈОВАНОВСКИ, НАУМ
ГАПКОВСКИ, ИГОР ПЕШЕВСКИ И БИЉАНА АБОЛМАСОВ

Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје, на својата 366 седница одржана на 16.9.2010 год., донесе одлука со која ги определува проф. д-р Никола Думурџанов, проф.д-р Васил Витанов и проф. д-р Соња Лепиткова за рецензенти на ракописот за учебник ИНЖЕНЕРСКА ГЕОЛОГИЈА од авторите: проф. д-р Милорад Јовановски, проф. Наум Гапковски и ас.м-р Игор Пешевски од Градежниот факултет во Скопје и проф. д-р Биљана Аболмасов од Рударско-геолошкиот факултет, Белград, Р.Србија.

По извршениот преглед на поднесениот ракопис имаме чест и задоволство до Наставно-научниот совет на Градежниот факултет да го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Ракописот ИНЖЕНЕРСКА ГЕОЛОГИЈА во целост ја покрива наставната програма по предметот инженерска геологија за студентите на студиската програма по градежништво и геотехника на Градежниот факултет во Скопје. Меѓутоа, презентираниите содржини корисно можат да им послужат и на инженерите во практиката, како и на други корисници кои се усовршуваат или работат во други области поврзани со геотехниката, градежништвото, рударството и заштитата на животната средина.

Содржините во ракописот се презентирани на 595 страници и голем број слики. Користени се 119 библиографски единици, а во анексите детално се прикажани податоци за геолошката хронологија, минералите, карпите, начин на обработка на структурните податоци на стереографска проекција, катастри според препорачани методологии од Меѓународното друштво за механика на карпи, податоци за најчести физичко-механички параметри за главните видови на карпести маси, класификации на карпести маси и методи за пресметка на филтрациони параметри. На крајот на книгата се приложени и типски задачи. Материјалот е систематизиран во неколку дела, и тоа: првиот дел е предговор, содржина и податоци за авторите, потоа во вториот дел е изложена материјата подредена во 16 глави и третиот дел се анексите и задачите. На почетокот на секоја глава е даден краток вовед кон содржината што следи. Потоа методолошки низ теориски приод, слики, фотографии и табели се анализирани проблемите и целите за секоја глава.

Првата глава е воведна и во неа е даден краток осврт за основите на инженерската геологија и нејзиното значење како научна дисциплина во светот и кај нас, врските со другите научни дисциплини и методите кои ги користи како наука.

Во втората глава се прикажани податоци за Земјата како планета, детали за градбата на Земјата и нејзините внатрешни и надворешни сфери, формата и димензиите, како и податоци за геолошката хронологија.

Основите на минералогијата се предмет на третата глава. Тука читателот се воведува во поимот за петрогените минерали, нивната систематика и нивните основни физички и хемиски својства.

Основите на петрологијата се прикажани во четвртата глава. Теоретското и практичното значење на тектонските елементи со приказ на основите на тектониката е дискутирано во петтата глава.

Во шестата глава се прикажани најзначајните физичко-структурни својства на карпите, со осврт кон хетерогеноста, анизотропијата, природната напрегнатост, дисконтинуалноста и ефектот на размер. Во седмата глава се прикажани податоци за техничките својства на карпите, преку детална анализа на физичките, механичките и технолошките својства кои имаат големо практично значање за решавање на проблемите во геотехниката.

Осмата глава се однесува на подземните води, при што посебно внимание е посветено на инженерските аспекти на дејството на подземните води при изведба и експлоатација на инженерските објекти, на методите за пресметка на дотоците на подземни води и други значајни практични аспекти.

Современите егзогени процеси и појави се многу значаен елемент кој директно или индиректно влијае врз однесувањето на теренот и објектите кои се градени врз него. Па, така, деветтата глава е посветена на најзначајните современи геолошки процеси и појави. Оваа глава е посебно богато илустрирана со голем број фотографии, главно од архивата на авторите, при што е посветено големо внимание на методите за квалитативна и квантитативна анализа.

Десеттата глава е надоврзување на претходната глава, каде што е прикажан осврт на инженерскогеолошките процеси и појави кои се предизвикани поради инженерски интервенции од различен карактер во склоп на теренот.

Единаесеттата глава го воведува читателот во основните концепти на сеизмологијата, односно тука се дадени јасни дефиниции за поимот земјотрес, основните макросеизмички скали, индиректните ефекти од земјотресите и други детали. Покрај тоа, прикажани се најзначајните елементи за проценка на ликвидацијата како феномен кој може да биде предизвикан од земјотресите, како и за постапките на сеизмичка микрореонизација и начини на дефинирање на ефектите од земјотресите врз градбите и теренот.

Дванаесеттата глава е студиозно обработена и ги прикажува најзначајните аспекти на инженерскогеолошкото класифицирање на карпите и најзначајните феномени кои можат да се појават за секоја од главните инженерскогеолошки групи на карпи.

Во тринаесеттата глава, пак, се прикажани можностите за употреба на природните геолошки материјали за градежни намени и потребните критериуми кои треба да ги задоволат материјалите за конкретна примена при инженерските работи.

Четиринаесеттата глава ги презентира подетално проблемите на инженерскогеолошките истражувања и испитувања, со посебен осврт на

сите истражни методи и постапки, условите за програмирање на видот и обемот на истражните работи за различни видови на објекти, како и податоци за подготвка на инженерскогеолошката документација, започнувајќи со основите за подготвка на геолошките карти и профили, па се до елементи за подготвка на ГИС (географски информациона системи). Изборот на презентираниот содржина во оваа глава секако е направен со цел студентот и инженерот да има увид во методите за подготвка на ваквите документи, имајќи предвид дека таа е основа за квалитетно проектирање на кој било вид инженерски објект.

Во петнаесеттата глава се анализира примената на инженерската геологија при проектирањето на различните инженерски објекти. Во оваа глава на почетокот е потенцирано значењето на геолошките хазарди и ризици, додека понатаму се прикажани основните принципи при проектирањето на инженерските објекти и работи, со потенцирање дека, за да дојде до успешна реализација на некој проект, мора да има јасна поврзаност меѓу фазите на истражување и проектирање. Понатаму, во материјата се изнесени најзначајните инженерскогеолошки аспекти кои треба да се земат предвид при проектирање на условите за планирање на просторот, кај сообраќајните системи, гасоводи и нафтоводи, подземните работи, кај површинските ископи, депониите, хидротехничките објекти и кај објектите од високоградбата.

Во последната, шеснаесетта глава се прикажани основните постапки за подобрување на својствата на карпестите маси и теренот, како и начините на контролиран ископ, со цел да се зачува природната структура на карпата колку што е можно повеќе.

Врз основа на оваа глава, како и врз основа на материјата од претходните глави, читателот стекнува целосни сознанија за предметот на истражување во инженерската геологија и за нејзините најзначајни теоретско-практични аспекти.

Заради олеснување во совладување на изложената материја, покрај анексите, приложен е и регистар на поими кои најчесто се сретнуваат во книгата.

Изборот на примерите во книгата е репрезентативен, со посебно внимание и илустрирација на геолошки проблеми од кај нас, со паралелна анализа на случаи и од светската практика.

ЗАКЛУЧОК

Ракописот ИНЖЕНЕРСКА ГЕОЛОГИЈА во целост ја покрива наставната материја за истоимениот предмет на студиските програми за градежништво и геотехника при Градежниот факултет. Концептот на изложување е професионален и јасен. Содржините се адекватно и едукативно обработени, а сите глави се богато документирани со фотографии кои се многу репрезентативни и илустративни. При приказ на поглавјата, авторите покажале умешност во изборот на материјата за која неопходно потребно е да имаат познавања студентите кои студираат на студиските програми по геотехника, градежништво, рударство и заштита на околината, а со цел да се стекне потребното знаење за значењето на геолошките феномени при градба и експлоатација на објекти од каков било вид и карактер. Користењето на учебникот е олеснето со приложените фотографии, анекси, што секако е

од голема помош за читателот во совладување на материјалот и идното користење на геолошките и геотехничките подлоги во практиката при проектирањето, градењето и експлоатацијата на објектите.

Особено е големо задоволството што овој ракопис претставува продолжување на активоста на авторите за подготовка на универзитетски учебници, бидејќи досега го имаат издадено и учебникот „Општа геологија“. Исто така, авторите се потрудиле да ја збогатат терминологијата во областа на инженерската геологија со македонски изрази, со што се збогатува и фондот на нашиот јазик.

Треба да се напомене дека некои делови од учебникот ја надминуваат наставната содржина по предметот инженерска геологија на редовните студии. Тие делови се наменети на инженерите и другите корисници кои се занимаваат со решавање на различни проблеми од геотехниката, градежништвото, рударството и екологијата.

Врз основа на досега кажаното, имам особено задоволство и чест да му препорачам на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје да го прифати ракописот за учебник по предметната програма инженерска геологија, за студиите по градежништво и геотехника на Градежниот факултет во Скопје, од авторите: проф. д-р Милорад Јовановски, проф. Наум Гапковски, ас. м-р Игор Пешевски и проф. д-р Биљана Аболмасов и да го одобри за печатење.

Рецензент

Проф. д-р Никола Думурџанов с.р
(универзитетски професор во пензија)

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ ЗА УЧЕБНИК ПОД НАСЛОВ ИНЖЕНЕРСКА
ГЕОЛОГИЈА ОД АВТОРИТЕ: МИЛОРАД ЈОВАНОВСКИ, НАУМ
ГАПКОВСКИ, ИГОР ПЕШЕВСКИ И БИЉАНА АБОЛМАСОВ

Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје, на својата 366. седница одржана на 16.9.2010 год., донесе одлука со која сум определена за рецензент на ракописот за учебник ИНЖЕНЕРСКА ГЕОЛОГИЈА од авторите: проф. д-р Милорад Јовановски, проф. Наум Гапковски и асист.м-р Игор Пешевски од Градежниот факултет во Скопје и проф. д-р Биљана Аболмасов од Рударско-геолошкиот факултет во Белград, Р.Србија.

По извршениот преглед на поднесениот ракопис, имам чест и задоволство, до Наставно-научниот совет на Градежниот факултет да го поднесам следниов

ИЗВЕШТАЈ

Ракописот ИНЖЕНЕРСКА ГЕОЛОГИЈА во целост ја покрива наставната програма по предметот инженерска геологија за студентите на студиската програма по градежништво и геотехника на Градежниот факултет во Скопје. Со цел да им овозможи на инженерите од практиката и на студентите од втор циклус на други предмети од геотехниката, во одредени делови материјалот е прикажан поопширно.

Имено, содржините во ракописот се презентирани на 595 страници и голем број слики. Користени се голем број библиографски единици, прикажани се поголем број анекси и одреден број задачи.

Материјалот е систематизиран во три дела и тоа: првиот дел е предговор, содржина и податоци за авторите, потоа во вториот дел е изложена материјата подредена во 16 глави и третиот дел се анексите и задачите. На почетокот на секоја глава е даден краток вовед кон содржината што следува.

Потоа, методолошки, низ теориски приод, слики, фотографии и табели се анализирани проблемите и целите за секоја глава.

Првата глава е воведна и во неа е даден краток осврт за основите на инженерската геологија и нејзиното значење како научна дисциплина во светот и кај нас, врските со другите научни дисциплини и методите кои ги користи како наука.

Во втората глава се прикажани податоци за Земјата како планета, детали за градбата на Земјата и нејзините внатрешни и надворешни сфери, формата и димензиите, како и податоци за геолошката хронологија.

Основите на минералогијата се предмет на третата глава. Тука читателот се воведува во поимот за петрогените минерали, нивната систематика и нивните основни физички и хемиски својства.

Основите на петрологијата се прикажани во четвртата глава. Теоретското и практичното значење на тектонските елементи со приказ на основите на тектониката е дискутирано во петтата глава.

Во шестата глава се прикажани најзначајните физичко-структурни својства на карпите, со осврт кон хетерогеноста, анизотропијата, природната напрегнатост, дисконтинуалноста и ефектот на размер. Во седмата глава се прикажани податоци за техничките својства на карпите, преку детална анализа на физичките, механичките и технолошките својства кои имаат големо практично значање за решавање на проблемите во геотехниката.

Осмата глава се однесува на подземните води, при што посебно внимание е посветено на инженерските аспекти на дејството на подземните води при изведба и експлоатација на инженерските објекти, на методите за пресметка на дотоците на подземни води и други значајни практични аспекти.

Современите егзогени процеси и појави се многу значаен елемент кој директно или индиректно влијае врз однесувањето на теренот и објектите кои се градени врз него. Па, така, деветтата глава е посветена на најзначајните современи геолошки процеси и појави. Оваа глава е посебно богато илустрирана со голем број фотографии, главно од архивата на авторите, при што е посветено големо внимание на методите за квалитативна и квантитативна анализа.

Десеттата глава е надоврзување на претходната глава, каде што е прикажан осврт на инженерскогеолошките процеси и појави кои се предизвикани поради инженерски интервенции од различен карактер во склоп на теренот.

Единаесеттата глава го воведува читателот во основните концепти на сеизмологијата, односно тука се дадени јасни дефиниции за поимот земјотрес, основните макросеизмички скали, индиректните ефекти од земјотресите и други детали. Покрај тоа, прикажани се најзначајните елементи за проценка на ликвидацијата како феномен кој може да биде предизвикан од земјотресите, како и за постапките на сеизмичка микрореонизација и начините на дефинирање на ефектите од земјотресите врз градбите и теренот.

Дванаесеттата глава е студиозно обработена и ги прикажува најзначајните аспекти на инженерскогеолошкото класифицирање на карпите и најзначајните феномени кои можат да се појават за секоја од главните инженерскогеолошки групи на карпи.

Во тринаесеттата глава, пак, се прикажани можностите за употреба на природните геолошки материјали за градежни намени и потребните критериуми кои треба да ги задоволат материјалите за конкретна примена при инженерските работи.

Четиринаесеттата глава ги презентира подетално проблемите на инженерскогеолошките истражувања и испитувања, со посебен осврт на сите истражни методи и постапки, условите за програмирање на видот и обемот на истражните работи за различни видови на објекти, како и податоци за подготовка на инженерскогеолошката документација, започнувајќи со основите за подготовка на геолошките карти и профили,

па се до елементите за подготовка на ГИС (географски информативни системи). Изборот на презентираниот содржина во оваа глава секако е направен со цел студентот и инженерот да имаат увид во методите за припрема на ваквите документи, имајќи предвид дека таа е основа за квалитетно проектирање на кој било вид инженерски објект.

Во петнаесеттата глава се анализира примената на инженерската геологија при проектирањето на различните инженерски објекти. Во оваа глава на почетокот е потенцирано значењето на геолошките хазарди и ризици, додека понатаму се прикажани основните принципи при проектирањето на инженерските објекти и работи, со потенцирање дека, за да дојде до успешна реализација на некој проект, мора да има јасна поврзаност меѓу фазите на истражување и проектирање. Понатаму, во материјата се изнесени најзначајните инженерскогеолошки аспекти кои треба да се земат предвид при проектирање на условите за планирање на просторот, кај сообраќајните системи, гасоводи и нафтоводи, подземните работи, кај површинските ископи, депониите, хидротехничките објекти и кај објектите од високоградбата.

Во последната, шеснаесетта глава се прикажани основните постапки за подобрување на својствата на карпестите маси и теренот, како и начините на контролиран ископ, со цел да се зачува природната структура на карпата колку што е можно повеќе.

Врз основа на оваа глава, како и врз основа на материјата од претходните глави, читателот стекнува целосни сознанија за предметот на истражување во инженерската геологија и за нејзините најзначајни теоретско-практични аспекти.

Заради олеснување во совладување на изложената материја, покрај анексите, приложен е и регистар на поими кои најчесто се сретнуваат во книгата.

Изборот на примерите во книгата е репрезентативен, со посебно внимание и илустрирација на геолошки проблеми од кај нас, со паралелна анализа на случаи и од светската практика.

ЗАКЛУЧОК

Ракописот ИНЖЕНЕРСКА ГЕОЛОГИЈА во целост ја покрива наставната материја за истоимениот предмет на студиските програми за градежништво и геотехника при Градежниот факултет. Концептот на изложување е професионален и јасен. Содржините се многу успешно обработени, а сите глави се богато документирани со фотографии кои се многу репрезентативни и илустративни. При приказ на поглавјата, авторите покажале умешност во изборот на материјата за која неопходно потребно е да имаат познавања студентите кои студираат на студиските програми по геотехника, градежништво, рударство и заштита на околината, а со цел да се стекне потребното знаење за значењето на геолошките феномени при градба и експлоатација на објекти од каков било вид и карактер. Користењето на учебникот е олеснето со приложените фотографии и анекси, што секако е од голема помош за читателот во совладување на материјалот и идното користење на геолошките и геотехничките подлоги во практиката при проектирањето, градењето и експлоатацијата на објектите.

Особено е големо задоволството што овој ракопис претставува продолжување на активоста на авторите за подготовка на универзитетски учебници, бидејќи досега го имаат издадено и учебникот „Општа геологија“.

Треба да се напомене дека некои делови од учебникот ја надминуваат наставната содржина по предметот инженерска геологија на редовните студии. Тие делови се наменети на инженерите и другите корисници кои се занимаваат со решавање на различни проблеми од геотехниката, градежништвото, рударството и екологијата.

Врз основа на досега кажаното, имам особено задоволство и чест да му препорачам на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје да го прифати ракописот за учебник по предметната програма инженерска геологија, за студиите по градежништво и геотехника на Градежниот факултет во Скопје, од авторите: проф. д-р Милорад Јовановски, проф. Наум Галковски, ас. м-р Игор Пешевски и проф. д-р Биљана Аболмасов и да го одобри за печатење.

Рецензент

Проф. д-р Соња Лепиткова с.р
(Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип)

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА НА ИНСТИТУТОТ ЗА
ЕТНОЛОГИЈА И АНТРОПОЛОГИЈА - ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ
ФАКУЛТЕТ - СКОПЈЕ, ПО ГРУПА ПРЕДМЕТИ ОД ОБЛАСТА НА
ЕТНОЛОГИЈАТА И СОЦИЈАЛНАТА И КУЛТУРНАТА АНТРОПОЛОГИЈА

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, бр. 07-931/3 од 2. 7. 2012 година, одредени сме за рецензенти за избор на наставник во сите звања по група предмети од областа на етнологијата и социјалната и културната антропологија на Институтот за етнологија и антропологија при ПМФ. По разгледувањето на доставените документи од конкурсот објавен во весниците „Дневник“ и „Коха“ од 11. 5. 2012 година на кој се пријави д-р Љупчо С. Ристески, вонреден професор при Институтот за етнологија и антропологија (ПМФ), Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

РЕЛЕВАНТНИ ПОДАТОЦИ ЗА ОЦЕНА НА КАНДИДАТОТ Д-Р ЉУПЧО С. РИСТЕСКИ, вонреден професор, Институт за етнологија и антропологија, Природно-математички факултет - Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

1970

Роден е во Прилеп.

1989/90

Се запишал на Филозофскиот факултет во Белград (Одделение за етнологија и антропологија).

1992/93

Дипломирал, се стекнал со стручно звање: *дипломиран етнолог*.

1993/94

Се запишал на интердисциплинарни постдипломски студии по социо-културна антропологија на истиот Факултет.

1994

Се вработил како асистент во Институтот за старословенска култура во Прилеп. Избран е во институтско соработничко звање - помлад истражувач.

1995

Избран е во институтско соработничко звање - помлад асистент.

1996/97

Одбранил магистерска теза: "Посмртниот обреден комплекс во традициската култура на Мариово". Стекнал научно академско звање: *магистер по социо-културна антропологија*.

1998

Извршена нострификација на дипломата за завршен VII-2 степен на образование на ПМФ во Скопје и признат академски степен магистер на етнолошки науки.

1998

Избран е во институтско соработничко звање – асистент-истражувач.

1998

Се вработил како асистент при Заводот за етнологија на Институтот за географија на Природно-математичкиот факултет при Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" – Скопје.

1999

Прифатена тема за докторска дисертација под наслов: "Категориите простор и време во народната култура на Македонците" (ментор: проф. д-р Анета Светиева, Одлука на Наставно-научниот совет на ПМФ бр. 07-2168/5, од 3.3. 1999 г.).

2002

На 10.5.2002 година успешно јавно ја одбранил докторската дисертација и се стекнал со научно звање: *доктор на етнологски науки*.

2002

Избран е во наставно-научно звање-доцент при Заводот за етнологија на Институтот за географија на Природно-математичкиот факултет при Универзитетот "Св. Кирил и Методиј", за предметите: вовед во етнологија, општа етнологија, методологија на етнологските истражувања и теренска етнологија 2.

2007

Избран е во наставно-научно звање - вонреден професор на Институтот за етнологија и антропологија на Природно-математичкиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ за група предмети од етнологија и социо-културна антропологија.

Наставни активности, додипломски студии

2002-

Вовед во етнологија и антропологија
 Вовед во методологија на етнологски и антрополошки истражувања
 Историја на етнологијата во Македонија
 Етнологски и антрополошки теории
 Теренска етнологија II
 Етнологски и антрополошки теории
 Социјална антропологија
 Културна антропологија
 Методологија на етнологски истражувања
 Политичка и економска антропологија
 Духовна култура на балкански народи и етнички заедници
 Духовна култура на Македонци
 Концептите за времето и просторот во народните култури

Наставни активности, постдипломски студии

2002-

Методологија на етнологски истражувања

2010

Етнологија на Македонија

Дипломски работи

2011

Бошков Јован, *Техниката набљудување во етнологските и антрополошките истражувања*, ментор.

2010

Стојчевски Петар, *Динамиката на идентитетите во егејскиот дел на Македонија – историографија и секавања*, ментор.

2009

Величковски Владимир, *Набљудувањето како истражувачка техника во етнологијата и антропологијата*, ментор.

2009

Велевски Филип, *Црквата и нејзиното значење за националните односи во Македонија*, ментор.

2009

Милева Тања, *Свадебни обичаи во с. Дедино, Радовишко*, ментор.

2009

Ѓорѓиев Марјан, *Евтаназијата и народното сфаќање во Виничко*, член на Комисија за одбрана.

2009

Спасески Гоце, *Современа состојба и карактеристики на пентекосталната верска заедница во Македонија*, член на Комисија за одбрана.

2008

Арсовски Дејан, *Структурална анализа на две волшебни приказни собрани од Марко Цепенков*, ментор.

2008

Јованова Дунавка, *Состојбите со Ромите во скопската населба Злокуќани (домување, образование, вработување)*, ментор.

2008

Николова Емилија, *Идентитетот на унијатите-католици со источно-православен обред во Македонија*, ментор.

2008

Кутев Иван, *Општествениот статус на жената-бајачка во Македонија во минатото и денес*, ментор.

2007

Славе Цигулевски, *Политизација на идентитетот на Торбешите*, ментор.

2007

Иван Митков, *Религиозноста и религискиот идентитет во Македонија по 1991 година*, ментор.

2007

Оливера Цартовска, *Женските елементи и елементите на плодност во пролетниот циклус обичаи*, ментор.

2007

Дамјан Богдановски, *Современите навигациски системи во анализата и претставувањето на просторот во антрополошките истражувања*, ментор.

2007

Един Ајдарпашиќ, *Етнолошко и антрополошко проучување на влијанието на телевизиските реклами врз формирањето на ставовите кај потрошувачите во Република Македонија*, ментор.

Магистерски работи

2011

Ивона Опетческа-Татарчевска, *Мијачките ора во традиционалниот живот и на сцена*, член во комисији за подобност, оценка и одбрана.

2011

Милановска Билјана, *Прашањето за црквата во Македонија како проблем на националниот идентитет*, ментор и член во комисији за подобност, оценка и одбрана.

2011

Донов Александар, *Етнолошко и антрополошко проучување на локалните културни политики и практики по примерот на Општина Неготино од 2000 до 2010 година*, ментор и член во комисији за подобност, оценка и одбрана.

2011

Наковски Мартин, *Етнолошко и антрополошко проучување на идентитетот и на статусот на внатрешно раселените лица во Република Македонија*, ментор и член во комисији за подобност, оценка и одбрана.

2010

Станимировиќ Жарко, *Антрополошко и етнографско проучување на селото Пустец, Република Албанија*, ментор и член во комисији за подобност.

2009

Павковиќ Елизабета, *Семеен албум како извор за проучување на идентитетот кај Мијаците*, член во комисији за подобност, оценка и одбрана.

2009

Димитриевски Вања, *Менување на општествените вредности низ културен активизам на граѓанските здруженија во Република Македонија*, член во комисији за подобност, оценка и одбрана.

2009

Стојанова Мери, *Можности за културна и економска афирмација на Преспа врз основа на етнолошки и фолклорни вредности*, член во комисији за подобност, оценка и одбрана.

2009

Николов Гордан, *Грнчарството во Вранешница*, член во Комисија за подобност на тема.

2009

Наумов Гоце, *Орнаментиката и телесноста во неолитската материјална култура од Република Македонија*, член во комисији за подобност, оценка и одбрана на Филозофскиот факултет во Скопје, Институт за историја на уметност со археологија.

2008

Ана Ашталковска, *Озборувањето како механизам за социјална контрола во народната култура Струшки Дримкол*, член во комисији за подобност, оценка и одбрана.

Докторски студии**2011**

Avramoski Oliver, Construction of place-based Identities across scales: implications for ecosystem management, Department of Environmental Sciences and Policy, SEU, Budapest, Member of the Committee.

2011

Димитриевски Вања, *„Етнолошките и антрополошките дискурси во креирањето политики за употребата на дроги во Република Македонија од 1991 до 2011 година“*, ментор и член на Комисија за подобност на тема.

2011

Блажева Ана, *„Меланхолија и политика – меланхолија на маргинализираниот субјект и заедници во Р. Македонија“*, пријавена во Институтот за општествени и хуманистички истражувања, ЕвроБалкан, ментор и член на Комисија за научна издржаност.

2011

Милановска Билјана, *Етнолошки и антрополошки проучувања на потрошувачката во Република Македонија. По примерот на Скопје*, ментор и член на Комисија за научна издржаност.

2011

Ашталковска Ана, *Антропологија на штипноста во македонската народна култура*, член на Комисија за оцена на подобност на тема, оценка на тема и јавна одбрана.

2010

Трпески Даворин, *Креирањето на културната политика во процесот на заштита на културното наследство во Република Македонија во периодот од 1991 до 2007 година*, член во комисији за оцена и одбрана.

2010

Цветановска Јелена, *Институцијата село како суд во традициското народно право на Македонците*, член во Комисија за јавна одбрана.

2008

Јакимовска Илина, *Телото во народната култура на Македонците*, ментор одбранета докторска теза.

2009

Наумов Гоце, *Неолитски антропоморфизам и хибридноста (третманот на телото на Балканот од VII до V милениум пред н.е.)*, член на Комисија за одобрување тема за докторска дисертација

2008

Стојанова Мери, *Влијанието на границата врз животот и народната култура на „Нашинците“ од македонско-албанското пограничје (1919-2009)*, член на Комисија за оцена на подобност на тема, за оцена и јавна одбрана.

Професионални и други стручни активности

2006-2008

Координатор за ЕКТС на Институтот за етнологија и антропологија

2002-

Уредник и оперативен менаџер на ЕтноАнтропозум – Списание на Институтот за етнологија и антропологија на ПМФ.

2010

Главен и договорен уредник на ЕтноАнтропозум – Списание на Институтот за етнологија и антропологија на ПМФ.

БИБЛИОГРАФИЈА

Приредувач

2007

Другоста во етнологијата. Автор на предговор. Едиција хрестоматии: Теории на другоста, Менора и ЕвроБалкан прес, Скопје, 330.

Објавени статии:

2012

Die Torbeshen in Makedonien, vo. Religion & Gesellschaft in Ost und West, RGOW 4/2012, 22-24.

2011

Митско-религиските и општествено-економските аспекти на културната топографија на традициското село по примери од Скопско, во. Етнографија и антрополошка топографија на Скопско во XX век, Ур. Анета Светиева, Музеј на град Скопје, 101-119.

2011

Josef Obrebski's Anthropological Research on Macedonia, in. Етноантрополошки проблеми год. 6, св. 4/2011, Одељење за етнологију и антропологију, Филозофски факултет, Универзитет у Београду, Београд, 837-858

2011

Himalajsko, a naše. Postsocijalistička saga o makedonskom kraljevstvu na Himalaji, Horor, porno, ennuj. Kulturne prakse postocijalizma, Ur. Ines Prica, Tea Škokič, Zagreb, 71-92.

2010

Предговор на книгата на Илка Тусен, **Чекајќи ја Македонија. Идентитет во свет кој се менува**, Табахон, 5-11.

2010

Предговор на книгата на Кит Браун, **Минатото под прашање. Модерна Македонија и неизвесностите на нацијата**, Евро Балкан прес и МЕД, xi-xxiii.

2010

Phenomenology of Folk Religion. Examples from Macedonian Folk Tradition, **Olvasó. Studies in Honour of Gábor Barna on His 60th Birthday**, Szeged, 724-733.

2010

Essay on Festivities. Transformation of the Holiday Calendar in the Republic of Macedonia from 1991 until the Present, ЕтноАнтропоЗум/EthnoAnthropoZoom

2009

Признавањето на автокефалноста на Македонската православна црква (МПЦ) како прашање на македонскиот национален идентитет, **ЕтноАнтропоЗум/EthnoAnthropoZoom 4/2004**, Институт за етнологија и антропологија, ПМФ,УКИМ, Скопје 144-190.

2009

Dynamika tożsamości Torbeszów w Republice Macedonii, во. Sąsiedztwo w obliczu konfliktu. Relacje społeczne i etniczne w zachodniej Macedonii, Red. Karolina Karolina Bielenin – Lenczowska, IEAK, Warszawa, 179-191.

2009

Assaig sobre les festes: transformació del calendari festiu a la República de Macedònia des del 1991 fins l'actualitat. Во *Revista d'ethnologia de Catalunya*, No.34, Barcelona 34-43.

2008

The Category of Linear (Historical) Time in the Traditional Culture of Macedonians, Space and Time in Europe: East and West, Past and Present, Ljubljana, 199-212.

2008

За истражувањето на народната култура, Гласник Етнографског Института, САНУ, LVI, Књ.1, Београд, 71-86.

2007

Живот на граница, Голо Брдо - Живот на граница, Ур. Анета Светиева, IEA – MED, Скопје, 2007, 26-34.

2007

Речник на народна терминологија од Голо Брдо, Голо Брдо- Живот на граница, Ур. Анета Светиева, IEA – MED, Скопје, 2007, 134-146.

2007

Ethnography of "Socially Marginalized Groups". Mapping and Community Based Research Study

on Most At-Risk Adolescents to HIV/AIDS/STIs in Macedonia. *Methodological Issues* во. **Antropologija postsocijalizma** : zbornik radova / uredio Vladimir Ribic – Beograd : Srpski genealoški centar : Odeljenje za etnologiju i antropologiju Filozofskog fakulteta, 172-200.

2007

МИ-АНОВА Енциклопедија. Општа и македонска (во четири тома), МИ-АН, Скопје, коавтор на 130 одредници од областа на етнологијата и антропологијата.

Преводи од англиски на македонски јазик

Монографски публикации

2010

Илка Тисен, *Чекајќи ја Македонија. Идентитет во свет кој се менува*, Табахон, 308.

Стручни текстови

2009

Владан Јовановиќ (Белград, Србија), *Псевдо-европски поглед помеѓу урнатините на Истокот: Градот Скопје во југословенската национална политика од 1918 до 1941 година*, ЕтноАнтропозум 5, 2009.

Илка Тисен, (Канада), *Идентитет со цена: потрошувачката и политичката економија во Македонија*, ЕтноАнтропозум 5, 2009.

Инес Прица (Загреб, Хрватска), *Политички работи на нивото на тривијалното. Опевање на политиката на хрватската транзиција*, ЕтноАнтропозум 5, 2009.

Преводи од словенечки на македонски јазик

2009

Сара Арко (Љубљана, Словенија), *„Јас (не)сум Торбеш“*. Етничноста во едно западномакедонско село – конструкции и политизации, **Етнолог бр. 12**, 2009.

Проекти

2006-2007

Хрестоматија „Теории за другоста“, Зборник текстови од областа на етнологијата и антропологијата. Приредувачи и стручна редакција: Љупчо С. Ристески и Илина Јакимовска. Издавач Менора

2009 -

COST Action ISO 803 “Remarking Eastern Borders in Europe: A Network Exploring Social, Moral and Material Relocations of Europe’s Eastern Peripheries”, учесник како претставник на РМакедонија во Комитетот за менаџирање на проектот и учесник на акција.

2010-2012

Обрасци и дилеми на етнокултурните идентите помеѓу Европа и Азија. Етнографска анализа и споредби на претставите за просторот во Македонија и Словенија. Главен истражувач на билатерален меѓународен истражувачки проект на ИЕА со Одделението за етнологија и културна антропологија на Универзитетот во Љубљана, Словенија

2011-2013

Стратегии на симболичкото градење на нациите во државите на Западен Балкан. Научноистражувачки проект на Универзитетот во Осло. Главен истражувач: проф. д-р Пал Косто. Учесник од македонска страна.

Студиски престои

2007

Јагјелоњски универзитет. Институт за етнологија и антропологија. Гостин - професор во рамки на ЦЕЕПУС - програмата „Граници и гранични линии во студиите по антропологија“, 6-22 април 2007.

2008

Јагјелоњски универзитет. Институт за етнологија и антропологија. Гостин - професор во рамки на ЦЕЕПУС - програмата „Граници и гранични линии во студиите по антропологија“, 13-19 април 2008.

2010

Универзитет во Гранада, Филозофски факултет, Одделение за социјална антропологија во рамки на програмата JoinEU-SEE, 1.3.до 2.4.2010 година.

2010

Универзитет во Загреб, Филозофски факултет, Одделение за етнологија и антропологија во рамки на програмата СЕЕПУС, 3.5.2010 - 30.5.2010 г.

Учество на семинари, конференции, летни школи, предавања

2012

17th Annual ASN World Convention: *The Wages of Nationhood: Conflicts, Compromises, and Costs*, Columbia University, NY Sponsored by the Harriman Institute, 19-21 April 2012, NY, USA, paper "Monuments and Urban Nationalism. Skopje 2014 Project".

2011

Phenomenology of Folk Religion. Examples from Macedonian Folk Tradition International Balkan Annual Conference, Skopje, Macedonia, 9-13 May.

2011

Remarking Borders, International Conference, Catania, Sicily, 20-21 January 2011. Chair of the Panel 25 – Refashioning of the Balkans and Panel 16 – Translation, Education, Media.

2010

Macedonian north border – politics and reflections. On the memorial center of anti-fascist assembly for the people's liberation of Macedonia (AAPLM) in Pelince, that marks Macedonian recent past, COST Action ISO 803 "Remarking Eastern Borders in Europe: A Network Exploring Social, Moral and Material Relocations of Europe's Eastern Peripheries", Berlin 8-9. April 2010.

2009

"We Just Put Off The Peasant Sandals, And Ethnologists Want To Take Them On Again". Status Of Ethnology In Macedonia During The Period Of Socialism, Alignment with the regime of Communism – 20 years later multidisciplinary conference, Sofia, 9-11 November 2009

2009

Предавање: *Методолошки пристапи и теренска работа со социјално маргинализирани и тешко достапни групи*. Универзитет во Љубљана, Одделение за етнологија и културна антропологија, 6.1.2009 година.

2009

'Bulgarian Passports' – A Possibility for Greater Mobility of Macedonians and/or Manipulating Strategies of Identity, COST Action ISO 803 "Remarking Eastern Borders in Europe: A Network Exploring Social, Moral and Material Relocations of Europe's Eastern Peripheries", Manchester, UK, 15-16. 05.2009.

2008

Летна школа по фолклор, етнологија, антропологија и компаративни студии во Коница, Грција. Предавач. Курс: *Етнографија на општествено маргинализираните групи*. Јули-август 2008.

2008

International Conference "Folk Culture and Boundaries in the Balkan, Volos 7-8 June, Greece. Paper "Symbols, Mythological And Religious Meanings Of The Village Space Among Balkan Slavic People".

2008

Курс: *Етнологија на Македонците*. Семинар за македонски јазик, литература и култура, Охрид, август.

2008

Предавање одржано во Етнографски институт, САНУ. „*Terenski rad medju nepostojecim ljudima. Etnografija drustveno marginalizovanih grupa*“. Белград, 10.11.2008 г.

2007

Rethinking Crossroads: Macedonia in a Global Context, 31 March 2007, Center for East European and Russian/Eurasian Studies, University of Chicago, USA.

Рецензентската комисија со должно внимание ги разгледа доставените материјали за избор во сите наставно-научни звања на кандидатот д-р Љупчо С. Ристески и по тоа прашање го заведе следниов став:

Неспорно е дека кандидатот скрупулозно одел по академскиот пат и својата професионална кариера ја градел без заобиколувања на тешкотиите што се појавувале. Видливо е дека вложил огромна енергија во сите активности, почнувајќи од наставната и понатаму во општествената и научната дејност.

Обемот на ангажманот на кандидатот во наставната дејност одговара на ангажманот на најмалку тројца наставници на приближно исто ниво, кои, за жал, недостигале поради ограничувањата во кадровската политика. Сите наведени предмети кои ги предавал д-р Љупчо Ристески во изборниот период спаѓаат во базични од областа на етнологијата, социјалната и културната антропологија, како на пример: вовед во етнологија и антропологија; вовед во методологија на етнолошки и антрополошки истражувања; историја на етнологијата во Македонија и сите други наведени во тој дел. Паралелно со предметите на додипломските студии, кандидатот предавал два важни базични предмета на постдипломските студии: методологија на етнолошки истражувања и етнологија на Македонија.

Во делот поврзан со наставната дејност, спаѓаат и редица други неопходни активности кои кандидатот сукцесивно ги извршувал, како што се реализацијата на дипломските и магистерските работи и докторските студии. Тука спаѓа неговиот ангажман во оформувањето на дипломските работи бидејќи тоа е првиот и најчувствителниот чекор на студентот во структурата и науката што ја одбрал. Во изборниот период кандидатот бил ментор на дваесет и четири (24) дипломски работи меѓу кои има и многу амбициозни теми водени од сигурната рака на менторот, како на пример: „Динамиката на идентитетите во егејскиот дел на Македонија - историографија и сеќавања“ и други. Истовремено, кандидатот бил ментор на четири (4) магистерски работи и член во комисија за подобност на тема, оценка и јавна одбрана на седум (7) други магистерски работи. Комисијата посебно го вреднува ангажманот на кандидатот во доменот на докторските студии каде што четири (4) пати се појавува како ментор и седум (7) пати како член на комисија за оценка на подобност на тема, оценка и јавна одбрана. Како придонес на кандидатот во овој дел спаѓа и неговиот

ангажман како координатор за ЕКТС на Институтот за етнологија и антропологија, како и неговиот посебен придонес во иницијативите за издавањето на списанието на Институтот за етнологија и антропологија на ПМФ - „ЕтноАнтропоЗум“, најпрво како уредник и оперативен менаџер во 2002 година, а од 2010 година како главен и одговорен уредник.

Оригиналниите авторски текстови на д-р Љупчо Ристески наведени во библиографијата (што го прават поголемиот дел од вкупно 18 библиографски единици), можат да се следат во три насоки на научниот интерес:

- Оригинални авторски текстови од доменот на феноменологијата на народната религија. Овој научен интерес може да се следи уште од првите објавени текстови на авторот. Во оваа смисла, сите досега објавени текстови, како и последните објавени во изборниот период, се темелат на сериозни теориски проучувања и богати емпириски материјали на авторот. Во емпирискиот и делумно во теорискиот дел, текстовите поврзани со оваа тема главно се однесуваат на просторот на Македонија и поширокиот Балкан, а цитираната литература како теориска поддршка, се темели на пригодни делови од монографии и статии на голем број автори од разни делови на светот.

- Оригинални авторски текстови од доменот на институционалната религија. Овој научен фокус се појавува паралелно со истражувањето на етнографските и антрополошките појави на современото македонско општество. Во таа смисла, објавените статии со тема „македонска православна црква“ се однесуваат на просторот на Македонија и поширокиот Балкан, а цитираната литература како теориска поддршка, се темели на пригодни делови од монографии и статии на голем број автори од разни делови на светот. Во текстовите од доменот на институционалната религија се индиректно опфатени актуелни општествени процеси на релација политика - власт - институционална религија - нација.

- Третата група текстови се однесуваат најдиректно на општествените процеси поврзани со интервалите на реструктурирање на македонското општество во зависност од идеологијата на актуелната власт и регионалната политичка и општествена реалност. Конкретни теми на оваа група текстови претставуваат опседнатоста со националниот идентитет што се поттикнува вештачки заради одредени потреби на власта, или се поттикнува поради непознавање на механизмите на менаџирање на националниот идентитет, или поради националните митови во непосредното окружување кои се наметнуваат како оружје во борбата „кој е постар на територијата“ што треба да покаже и „чија е таа територија“, или, поради долгорочното негирање на македонскиот народ и нација од страна на соседите, или, конечно, поради препуштањето на овие деликатни теми на лаици, наместо на стручни лица. Типичен текст од оваа група текстови, што на оригинален начин на едно место ги покрива сите претходно наведени можности и причини за постанок и одржување на оваа тензија, претставува обемната статија „*Himalajsko, a naše*“ (2011). Текстот е оформен инспиративно при што вешто обединува неколку методи: биографски, есеистички, рефлексивен, етнографски, историски, херменевтички и други - што сè заедно, во методолошка смисла, претставува промоција на слободата на авторот да користи „свој метод“ што произлегува од неговото суштинско познавање на работите.

Во наведениот приказ Комисијата ги истакнува и останатите постигања на кандидатот д-р Љупчо С. Ристески и во таа смисла ги упатува заинтересираните лица да се запознаат со деловите: Преводи од англиски на македонски јазик и преводи од

словенечки на македонски јазик; Проекти; Студиски престои и Учество на семинари, конференции, летни школи, предавања.

Делот што се однесува на преводите покрај вредноста и користа сама по себе, ја покажува и амбицијата на кандидатот постојано да биде во контакт со англискиот јазик со оглед на неможноста за секојдневна комуникација, на тој начин да ја одржува јазичната кондиција. Во делот „Проекти“ може да се констатира дека во најголем дел станува збор за меѓународни проекти, во кои, покрај научната, важна организациска позиција држи д-р Љупчо С. Ристески. Такви се проектите „Повторно обележување на границите на Источна Европа“, „Стратегии на симболичкото градење на нациите во државите на Западен Балкан“ и сите други наведени во материјалите. Студиските престои на кандидатот претставуваат посебно важна дејност бидејќи кандидатот настапувал како гостин-професор, како на пример на Јагјелошкиот универзитет, или вршел истражувања, како на пример на Универзитетот во Гранада или Универзитетот во Загреб. Кандидатот бил исклучително активен во учеството на семинари, конференции, летни школи и предавања, од кои поголемиот број во странство. Во изборниот период реализирал тринаесет активности од овој вид и тоа пет (5) во поблиското и подалечното соседство (Србија-1, Словенија-1, Бугарија-1, Грција-2), во Македонија, две (2), во САД две (2), и по едно (1) во Британија, Германија и Сицилија. Станува збор за спремност на д-р Љупчо С. Ристески да држи чекор со сите класични и современи теми од неговата научна област поврзани со Балканот и светот, кои ги провоцираат научниците да размислуваат, да ги изнесуваат своите гледишта и да дискутираат. Такви се, на пример, темите: „Поново размислување за крстопатите - Македонија во глобален контекст“, „Етнографија на општествено маргинализираните групи“, „Регулирањето во режимот на комунизмот - 20 години подоцна“, „Поново обележување на границите“, „Цената на националното уредување: конфликт, компромис и цена“ итн.

Рецензентската комисија смета дека со наведениот приказ се опфатени најсуштинските оценки за квалитетот и квантитетот на работата на кандидатот во изборниот период. Податоците недвосмислено покажуваат дека д-р Љупчо Ристески е солидно образован научник кој постојано ги надополнува своите знаења консултирајќи соодветна литература од најразлична провениенција и соработувајќи со повеќе светски образовни и научни институции. Во тој однос кандидатот е несекојдневно динамичен и подготвен да се натпреварува и споредува со секој од неговата потесна научна област - етнологијата, социјалната и културна антропологија, на светската научна сцена.

ПРЕДЛОГ

Д-р Љупчо С. Ристески со својата досегашна активност во доменот на наставно-педагошката дејност и научноистражувачката работа, континуирано покажува исклучителни способности. Работејќи ги секојдневните задолженија со голема енергија и ентузијазам, тој успева да ги заврши во рок сите свои преземени обврски поврзани со сите аспекти на наставата на додипломските, постдипломските и докторските студии. Особено е значајна неговата позиција на координатор за ЕКТС- програмата на Институтот во периодот 2008 - 2012 година.

По однос на научните резултати, видливо е дека кандидатот напредува со брзина и квалитет што ги надминува стандардните очекувања. Неговата

афирмација на балканската, европската и пошироката светска научна сцена во последните пет години, неговата соработка со европските и другите западни образовни и научни институции се должи на неговата квалитетна научна работа и угледот што го ужива меѓу научниот свет од областа на етнологијата, социјалната и културната антропологија. Неговата афирмација значи истовремено и афирмација на македонската академска средина како и на македонската етнологија и социо-културна антропологија.

Вез основа на изнесеното во извештајот, Комисијата смета дека д-р Љупчо С. Ристески ги задоволува бараните критериуми на објавениот конкурс по сите основи. Во таа смисла имаме чест да му предложиме на Стручниот совет на Институтот за етнологија и антропологија и Наставно-научниот совет на ПМФ во Скопје, да го избере во наставно-научното звање РЕДОВЕН ПРОФЕСОР по група предмети од областа на ЕТНОЛОГИЈАТА, СОЦИЈАЛНАТА И КУЛТУРНАТА АНТРОПОЛОГИЈА.

Скопје
6.9. 2012

РЕЦЕНЗЕНТИ

Д-р Анета Светиева, ред. проф. на ПМФ (во пензија), с.р.

Д-р Иван Ковачевиќ, ред. проф. на Одделението за етнологија и антропологија на Филозофскиот факултет при Универзитетот во Белград, с.р.

Д-р Рајко Муршич, редовен професор на факултет при Универзитетот во Љубљана, Р. Словенија, с.р.

ОБРАЗЕЦ КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО- НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Љупчо Славе РИСТЕСКИ
(име, татково име и презиме)

**Институција: Природно-математички факултет, Институт за
етнологија и антропологија**
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: етнологија и антропологија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред.бр.	Назив на активноста:	Поени
1.	Прв циклус	
	Учебна 2007/2008 – зимски семестар	
	1. Вовед во етнологија 2x15x0,04	1,2
	2. Социјална антропологија 2x15x0,04	1,2
	3. Етнолошки и антрополошки теории 2x15x0,04	1,2
	4. Антропологија на етничност 2x15x0,04	1,2
	5. Концептите за Времето и Просторот во народните култури 2x15x0,04	1,2
	Учебна 2007/2008 – летен семестар	
	1. Вовед во методологија на етнолошки истражувања 2x15x0,04	1,2
	2. Историја на етнологијата во Македонија 2x15x0,04	1,2
	3. Културна антропологија 2x15x0,04	1,2
	4. Теренска етнологија 2 2x15x0,04	1,2
	5. Методологија на етнолошките истражувања 2x15x0,04	1,2
	6. Политичка и економска антропологија 2x15x0,04	1,2
	Учебна 2008/2009 – зимски семестар	
	1. Вовед во етнологија 2x15x0,04	1,2
	2. Социјална антропологија 2x15x0,04	1,2
	3. Етнолошки и антрополошки теории 2x15x0,04	1,2
	4. Антропологија на етничност 2x15x0,04	1,2
	5. Концептите за времето и просторот во народните култури 2x15x0,04	1,2
	Учебна 2008/2009 – летен семестар	
	1. Вовед во методологија на етнолошки истражувања 2x15x0,04	1,2
	2. Историја на етнологијата во Македонија 2x15x0,04	1,2
	3. Културна антропологија 2x15x0,04	1,2
	4. Теренска етнологија 2 2x15x0,04	1,2
	5. Методологија на етнолошките истражувања 2x15x0,04	1,2
	6. Политичка и економска антропологија 2x15x0,04	1,2
	Учебна 2009/2010 – зимски семестар	
	1. Вовед во етнологија и антропологија 2x15x0,04	1,2
	2. Социокултурна антропологија 2x15x0,04	1,2
	3. Етнолошки и антрополошки теории 2x15x0,04	1,2
	4. Политичка антропологија 2x15x0,04	1,2

5. Антропологија на етничност 2x15x0,04	1,2
Учебна 2009/2010 – летен семестар	
1. Вовед во методологија на етнoлошки и антрополошки истражувања 2x15x0,04	1,2
2. Теренска етнологија 2 2x15x0,04	1,2
3. Економска антропологија 2x15x0,04	1,2
4. Методологија на етнoлошки и антрополошки истражувања 2x15x0,04	1,2
5. Историја на етнологијата во Македонија 2x15x0,04	1,2
6. Антропологија на етничност 2x15x0,04	1,2
Учебна 2010/2011 – зимски семестар	
1. Вовед во етнологија и антропологија 2x15x0,04	1,2
2. Социокултурна антропологија 2x15x0,04	1,2
3. Етнoлошки и антрополошки теории 2x15x0,04	1,2
4. Политичка антропологија 2x15x0,04	1,2
5. Духовна култура на балкански народи и етнички заедници 2x15x0,04	1,2
Учебна 2010/2011 – летен семестар	
1. Вовед во методологија на етнoлошки и антрополошки истражувања 2x15x0,04	1,2
2. Теренска етнологија 2 2x15x0,04	1,2
3. Економска антропологија 2x15x0,04	1,2
4. Методологија на етнoлошки и антрополошки истражувања 2x15x0,04	1,2
5. Историја на етнологијата во Македонија 2x15x0,04	1,2
6. Духовна култура на Македонците 2x15x0,04	1,2
Учебна 2011/2012 – зимски семестар	
1. Вовед во етнологија и антропологија 2x15x0,04	1,2
2. Социокултурна антропологија 2x15x0,04	1,2
3. Етнoлошки и антрополошки теории 2x15x0,04	1,2
4. Политичка антропологија 2x15x0,04	1,2
5. Духовна култура на балкански народи и етнички заедници 2x15x0,04	1,2
Учебна 2011/2012 – летен семестар	
1. Вовед во методологија на етнoлошки и антрополошки истражувања 2x15x0,04	1,2
2. Теренска етнологија 2 2x15x0,04	1,2
3. Економска антропологија 2x15x0,04	1,2
4. Методологија на етнoлошки и антрополошки истражувања 2x15x0,04	1,2
5. Историја на етнологијата во Македонија 2x15x0,04	1,2
6. Духовна култура на Македонците 2x15x0,04	1,2
<i>Втор циклус</i>	
Учебна 2007/2008 – зимски семестар	
1. Методологија на етнoлошки истражувања 24x0,05	1,2
Учебна 2008/2009 – зимски семестар	
1. Методологија на етнoлошки истражувања 24x0,05	1,2
Учебна 2009/2010 – зимски семестар	
1. Етнологија на Македонија 30x0,05	1,5
2. Етнологија и антропологија на митот и религијата 30x0,05	1,5
3. Методологија на етнoлошки и антрополошки истражувања 30x0,05	1,5
Учебна 2010/2011 – зимски семестар	
1. Етнологија на Македонија 30x0,05	1,5
2. Етнологија и антропологија на митот и религијата 30x0,05	1,5
3. Методологија на етнoлошки и антрополошки истражувања 30x0,05	1,5

	Учебна 2011/2012 – зимски семестар	
	1. Етнологија на Македонија 30x0,05	1,5
	2. Етнологија и антропологија на митот и религијата 30x0,05	1,5
	3. Методологија на етнолошки и антрополошки истражувања 30x0,05	1,5
2.	Настава во школи и работилници	
	2008	
	Konitsa Summer School in Anthropology, Ethnography and Comparative Folklore of the Balkans Konitsa, Greece, 27/7-9/8/2008 Course offered: "Ethnography of 'socially marginalized groups': Theoretical and methodological approaches"	1,5
	2009	
	Konitsa Summer School in Anthropology, Ethnography and Comparative Folklore of the Balkans Konitsa, Greece, 27/7-9/8/2009 Course offered: " History of Balkan ethnology "	1,5
	2008	
	Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура, 11-28.8.2008 г. Курс: Етнологија на македонскиот народ	1,5
	2009	
	Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура, 2009 г. Курс: Етнологија на македонскиот народ	1,5
	2010	
	Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура, 28.07-16.08.2010 г. Курс: Етнологија на македонскиот народ	1,5
3.	Одржување теренска настава	
	Теренска етнологија 2, учебна 2008/09 20x0,04	0,8
	Теренска етнологија 2, учебна 2009/10 20x0,04	0,8
	Теренска етнологија 2, учебна 2010/11 20x0,04	0,8
	Теренска етнологија 2, учебна 2011/12 20x0,04	0,8
4.	Подготовка на нов предмет - предавања	
	1. Вовед во етнологија и антропологија	1
	2. Вовед во методологија на етнолошки и антрополошки истражувања	1
	3. Историја на етнологијата во Македонија	1
	4. Етнолошки и антрополошки теории	1
	5. Социјална антропологија	1
	6. Културна антропологија	1
	7. Теренска етнологија 2	1
	8. Методологија на етнолошки истражувања	1
5.	Консултации со студенти	
	учебна 2008/09 100x0,002	0,2
	учебна 2009/10 100x0,002	0,2
	учебна 2010/11 100x0,002	0,2

	учебна 2011/12 100X0,002	0,2
6.	Ментор на дипломска работа	
	Ментор на 14 дипломски работи x 0,2	2,8
7.	Член на комисија за оцена и јавна одбрана на дипломска работа	
	Член во Комисија на 12 дипломски работи x 0,1	1,2
8.	Член на Комисија за оцена или одбрана на магистерска работа	
	Член во Комисија за оцена и одбрана на магистерска работа – 11X0,3 1. Ана Ашталковска, <i>Озборувањето како механизам за социјална контрола во народната култура Спрушки Дримкол</i> , член во комисији за подобност, оцена и одбрана, 2008. 2. Наумов Гоце, <i>Орнаментиката и телесноста во неолитската материјална култура од Република Македонија</i> , член во комисији за подобност, оцена и одбрана на Филозофскиот факултет во Скопје, Институт за историја на уметност со археологија, 2009. 3. Николов Гордан, <i>Грнчарството во Вранешница</i> , член во Комисија за подобност на тема, 2009. 4. Стојанова Мери, <i>Можности за културна и економска афирмација на Преспа врз основа на етнолошки и фолклорни вредности</i> , член во комисији за подобност, оцена и одбрана, 2009. 5. Димитриевски Вања, <i>Менување на општествените вредности низ културен активизам на граѓанските здруженија во Република Македонија</i> , член во комисији за подобност, оцена и одбрана, 2009. 6. Павковиќ Елизабета, <i>Семеен албум како извор за проучување на идентитетот кај Мијаците</i> , член во комисији за подобност, оцена и одбрана, 2009. 7. Станимировиќ Жарко, <i>“Антрополошко и етнографско проучување на селото Пустец, Република Албанија”</i> , ментор и член во комисији за подобност, 2010. 8. Наковски Мартин, <i>Етнолошко и антрополошко проучување на идентитетот и на статусот на внатрешно раселените лица во Република Македонија</i> , ментор и член во комисији за подобност, оцена и одбрана, 2011. 9. Донов Александар, <i>Етнолошко и антрополошко проучување на локалните културни политики и практики по примерот на Општина Неготино од 2000 до 2010 година</i> , ментор и член во комисији за подобност, оцена и одбрана, 2011. 10. Милановска Билјана, <i>Прашањето за црквата во Македонија како проблем на националниот идентитет</i> , ментор и член во комисији за подобност, оцена и одбрана, 2011. 11. Ивона Опетческа-Татарчевска, <i>Мијачките ора во традиционалниот живот и на сцена</i> , член во комисији за подобност, оцена и одбрана, 2011.	3,3
9.	Член на комисија за оцена или одбрана на докторска дисертација	
	Член на комисија за оцена или одбрана на докторска дисертација 10x 0,5 1. Стојанова Мери, <i>Влијанието на границата врз животот и народната култура на „Нашиниците“ од македонско-албанското пограничје (1919-2009)</i> , член на Комисија за оцена на подобност на тема, за оцена и јавна одбрана, 2008. 2. Наумов Гоце, <i>Неолитски антропоморфизам и хибридноста (третманот на телото на Балканот од VII до V милениум пред н.е.)</i> , член на Комисија за одобрување тема за докторска дисертација. 2009.	5

	<p>3. Јакимовска Илина, <i>Телото во народната култура на Македонците</i>, ментор, одбранета докторска теза, 2008.</p> <p>4. Цветановска Јелена, <i>Институцијата село како суд во традициското народно право на Македонците</i>, член во Комисија за јавна одбрана, 2010.</p> <p>5. Трпески Даворин, <i>Креирањето на културната политика во процесот на заштита на културното наследство во Република Македонија во периодот од 1991 до 2007 година</i>, член во комисија за оцена и одбрана, 2010.</p> <p>6. Ашталковска Ана, <i>Антропологија на интимноста во македонската народна култура</i>, член на Комисија за оцена на подобност на тема, оцена на тема и јавна одбрана, 2011.</p> <p>7. Милановска Билјана, <i>Етнолошки и антрополошки проучувања на потрошувачката во Република Македонија. По примерот на Скопје</i>, ментор и член на Комисија за научна издржаност, 2011.</p> <p>8. Блажева Ана, <i>Меланхолија и политика – меланхолија на маргинализираниот субјект и заедници во Р. Македонија</i>, пријавена во Институт за општествени и хуманистички истражувања, ЕвроБалкан, ментро и член на Комисија за научна издржаност, 2011.</p> <p>9. Димитриевски Вања, <i>Етнолошките и антрополошките дискурси во креирањето политики за употребата на дроги во Република Македонија од 1991 до 2011 година</i>, ментор и член на Комисија за подобност на тема, 2011.</p> <p>10. <i>Avramoski Oliver, Construction of place-based Identities across scales: implications for ecosystem management</i>, Department of Environmental Sciences and Policy, SEU, Budapest, Member of the Committee.</p>	
10.	Интерна скрипта од предавања	
	1. Вовед во етнологија и антропологија	4
	2. Вовед во методологија на етнолошки и антрополошки истражувања	4
	3. Етнолошки и антрополошки теорни	4
11.	Пакет материјали за одреден предмет	
	1. Историја на етнологијата во Македонија	1
	2. Теренска етнологија 2	1
	3. Социокултурна антропологија	1
12.	Уредник на зборник текстови за одреден предмет	
	1. <i>Другоста во етнологијата</i> . Автор на предговор. Едиција хрестоматии: Теории на другоста, Мепора и ЕвроБалкан прес, Скопје, 2007, 330.	2
	Вкупно	130,7

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред.бр.	Назив на активноста:	Поени
1.	Ментор на докторска дисертација	
	<p>1. Јакимовска Илина, <i>Телото во народната култура на Македонците</i>, ментор одбранета докторска теза, 2008</p> <p>2. Милановска Билјана, <i>„Етнолошки и антрополошки проучувања на потрошувачката во Република Македонија. По примерот на Скопје“</i>, ментор, 2011.</p> <p>3. Блажева Ана, <i>„Меланхолија и политика – меланхолија на маргинализираниот субјект и заедници во Р. Македонија“</i>, пријавена во Институтот за општествени и хуманистички</p>	12

	истражувања, ЕвроБалкан, ментро и член на Комисија за научна издржаност, 2011. 4. Димитриевски Вања, <i>Етнoлoшкитe и антропoлoшкитe дискурси во креирањето политики за употребата на дроги во Република Македонија од 1991 до 2011 година</i> , ментор и член на Комисија за подобност на тема, 2011 4x3.	
2.	Ментор на магистерски труд	
	1. Станимировиќ Жарко, <i>Антропoлoшкo и етнoгpафскo проучување на селoтo Пустец, Република Албанија</i> , ментор и член во комисија за подобност, 2010. 2. Наковски Мартин, <i>Етнoлoшкo и антропoлoшкo проучување на идентитетот и на статусот на внатрешно раселените лица во Република Македонија</i> , ментор, 2011. 3. Донов Александар, <i>Етнoлoшкo и антропoлoшкo проучување на локалните културни политики и практики по примерот на Општина Неготино од 2000 до 2010 година</i> , ментор и член во комисија за подобност, оцена и одбрана, 2011. 4. Милановска Билјана, <i>Прашањето за црквата во Македонија како проблем на националниот идентитет</i> , ментор и член во комисија за подобност, оцена и одбрана, 2011, 4x1.	4
3.	Раководител на национален научен проект	
	Раководител на национален научен проект 1. Етнографска карта на Македонија, Одлука 07-3309/2, 14.1.2010 1x6	6
4.	Раководител на меѓународен научен проект	
	Раководител на меѓународен билатерален проект 1x9 1. <i>Обрасци и дилеми на етнокултурните идентитети помеѓу Европа и Азија. Етнографска анализа и споредби на претставите за просторот во Македонија и Словенија.</i>	9
5.	Учесник на национален научен проект	
	Учесник на национален научен проект 1x 3 1. Проект за изготвување Елаборат за валоризација на збирка на движно ултурно наследство. „Етнoлoшкa збирка на Злате Давитковски во дворот на црквата Св. Јован во село Режановце, Кумановско, 2007-2008.	3
6.	Учесник на меѓународен научен проект	
	Учесник на меѓународен научен проект 2x5 1. <i>COST Action ISO 803 "Remarking Eastern Borders in Europe: A Network Exploring Social, Moral and Material Relocations of Europe's Eastern Peripheries"</i> , учесник 2. <i>Стратегији на симболичкото градење на нациите во државите на Западен Балкан</i> . Научноистражувачки проект на Универзитетот во Осло.	10
7.	Дел од монографија	
	1. <i>Живот на граница</i> , Голо Брдо, IEA – MED, Скопје, 2007	4
	2. <i>Речник на народна терминологија од Голо Брдо</i> , Голо Брдо, IEA – MED, Скопје, 2007, 134-146.	4
8.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во стручно/научно популарно списание со меѓународен уредувачки одбор	
	1. <i>Josef Obrebski's Anthropological Research on Macedonia</i> , in. Етноантрополошки проблеми год. 6, св. 4/2011, Одељење за етнологију и антропологију, Филозофски факултет, Универзитет у Београду, Београд, 837-858 x 3 2. <i>Essay on Festivities. Transformation of the Holiday Calendar in the Republic of Macedonia from 1991 until the Present</i> , ЕтноАнтропоЗум/EthnoAnthropoZoom x 3 3. <i>Признавањето на автокефалноста на Македонската православна црква (МПЦ) како прашање на македонскиот национален идентитет</i> , ЕтноАнтропоЗум/EthnoAnthropoZoom 4/2004, Институт за етнологија и антропологија, ПМФ,УКИМ, Скопје 144-190. X 3	15

	<p>4. <i>За истражувањето на народната култура</i>, Гласник Етнографског Института, САНУ, LVI, Књ.1, Београд, 71-86. X 3</p> <p>5. <i>Ethnography of "Socially Marginalized Groups". Mapping and Community Based Research Study on Most At-Risk Adolescents to HIV/AIDS/STIs in Macedonia. Methodological Issues</i> во. Antropologija postsocijalizma : zbornik radova / uredio Vladimir Ribic – Beograd : Srpski genealoški centar : Odeljenje za etnologiju i antropologiju Filozofskog fakulteta, 172-200. x 3</p>	
8.	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	
	<p>1. <i>The Category of Linear (Historical) Time in the Traditional Culture of Macedonians, Space and Time in Europe: East and West, Past and Present</i>, Ljubljana, 199-212. x 2</p> <p>2. <i>Assaig sobre les festes: transformació del calendari festiu a la República de Macedònia des del 1991 fins l'actualitat. Bo Revista d'ethnologia de Catalunya</i>, No.34, Barcelona 34-43.</p> <p>3. <i>Dynamika toľsamo *ci Torbesz *w w Republice Macedonii</i>, во. <i>S *siedztwo w obliczu konfliktu. Relacje spo *eczne i etniczne w zachodniej Macedonii</i>, Red. Karolina Karolina Bielenin – Lenczowska, IEAK, Warszawa, 179-191.</p> <p>4. <i>Phenomenology of Folk Religion. Examples from Macedonian Folk Tradition, Olvas *.</i> Studies in Honour of G-bor Barna on His 60th Birthday, Szeged, 724-733.</p> <p>5. <i>Himalajsko, a naše. Postsocijalistička saga o makedonskom kraljevstvu na Himalaji, Horror, porno, ennuí. Kulturne prakse postocijalizma</i>, Ur. Ines Prica, Tea Škokič, Zagreb, 71-92.</p> <p>6. <i>Митско-религиските и општествено-економските аспекти на културната топографија на традициското село по примери од Скопско</i>, во. Етнографија и антрополошка топографија на Скопско во XX век, Ур. Анета Светиена, Музеј на град Скопје, 101-119.</p> <p>7. <i>Die Torbeshen in Makedonien</i>, во. <i>Religion & Gesellschaft in Ost und West</i>, RGOW 4/2012, 22-24.</p>	14
9.	Одржано предавање по покана на Универзитет	
	<p>1. Јагјелоњски универзитет. Институт за етнологија и антропологија. Гостин професор во рамки на ЦЕЕПУС - програмата „Граници и гранични линии во студиите по антропологија“, 6-22 април 2007 х3 – референтен унив.</p> <p>2. Јагјелоњски универзитет. Институт за етнологија и антропологија. Гостин - професор во рамки на ЦЕЕПУС - програмата „Граници и гранични линии во студиите по антропологија“, 13-19 април 2008 х3 - референтен унив.</p> <p>3. Предавање одржано во Етнографски институт, САНУ. „<i>Terenski rad medju nepostojecim ljudima. Etnografija drustveno marginalizovanih grupa</i>“. Белград, 10.11.2008 г. X 1</p> <p>4. Предавање: <i>Методолошки пристапи и теренска работа со социјално маргинализирани и тешко достапни групи</i>. Универзитет во Љубљана, Одделение за етнологија и културна антропологија, 6.1.2009 година. X 1</p> <p>5. Универзитет во Гранада, Филозофски факултет, Одделение за социјална антропологија во рамки на програмата JoinEU-SEE, 1.3 до 2.4.2010 година. Предавач.</p>	8
10.	<p>Учество на научен/стручен собир со реферат</p> <p>1. International Conference "Folk Culture and Boundaries in the Balkan, Volos 7-8 June, Greece. Paper "Symbols, Mythological And Religious Meanings Of The Village Space Among Balkan Slavic People" x 1</p> <p>2. "Bulgarian Passports" – A Possibility for Greater Mobility of Macedonians and/or Manipulating Strategies of Identity, COST Action ISO 803 "Remarking Eastern Borders in Europe: A Network Exploring Social, Moral and Material Relocations of Europe's Eastern Peripheries", Manchester, UK, 15-16. 05.2009. x 1</p> <p>3. "We Just Put Off The Peasant Sandals, And Ethnologists Want To</p>	5

	<p><i>Take Them On Again". Status Of Ethnology In Macedonia During The Period Of Socialism</i>, Alignment with the regime of Communism – 20 years later multidisciplinary conference, Sofia, 9-11 November 2009 x 1</p> <p>4. <i>Macedonian north border – politics and reflections. On the memorial center of anti-fascist assembly for the people's liberation of Macedonia (AAPLM) in Pelince, that marks Macedonian recent past</i>, COST Action ISO 803 "Remarking Eastern Borders in Europe: A Network Exploring Social, Moral and Material Relocations of Europe's Eastern Peripheries", Berlin 8-9. April 2010. X 1</p> <p>5. 17th Annual ASN World Convention: <i>The Wages of Nationhood: Conflicts, Compromises, and Costs</i>, Columbia University, NY Sponsored by the Harriman Institute, 19-21 April 2012, NY, USA, paper "Monuments and Urban Nationalism. Skopje 2014 Project". X 1</p>	
	Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно значење	
	1. Rethinking Crossroads: Macedonia in a Global Context, 31 March 2007, Center for East European and Russian/Eurasian Studies, University of Chicago, USA.	2
	2. International Conference "Folk Culture and Boundaries in the Balkan, Volos 7-8 June, Greece. Paper "Symbols, Mythological And Religious Meanings Of The Village Space Among Balkan Slavic People"	2
	3. <i>Macedonian north border – politics and reflections. On the memorial center of anti-fascist assembly for the people's liberation of Macedonia (AAPLM) in Pelince, that marks Macedonian recent past</i> , COST Action ISO 803 "Remarking Eastern Borders in Europe: A Network Exploring Social, Moral and Material Relocations of Europe's Eastern Peripheries", Berlin 8-9. April 2010.	2
11.	Апстракт објавен во зборник на Конференција	
	1. 17th Annual ASN World Convention: <i>The Wages of Nationhood: Conflicts, Compromises, and Costs</i> , Columbia University, NY Sponsored by the Harriman Institute, 19-21 April 2012, NY, USA, paper "Monuments and Urban Nationalism. Skopje 2014 Project". X 1	1
	Вкупно	101

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред.бр.	Назив на активноста:	Поени
	Вкупно	

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред.бр.	Назив на активноста:	Поени
1.	Книга од стручна област	
	1. <i>Другоста во етнологијата</i> . Уредник и автор на предговор. Единица хрестоматни: Теории на другоста, Менора и ЕвроБалкан прес, Скопје, 330.	7
2	Авторство на одредница во речник или енциклопедија	
	1. <i>МИ-АНОВА Енциклопедија. Општа и македонска (во четири тома)</i> , МИ-АН, Скопје, коавтор на 130 одреденици од областа на етнологијата и антропологијата. 166757 карактери/1875 – 88,9 x 0,05	4
3.	Координатор во подготовката на елаборат за	

	нова студиска програма	
	1. ЕКТС-студиска програма за студии од прв циклус по етнологија и антропологија 2007 x 1 2. ЕКТС-студиска програма за студии од прв циклус по етнологија и антропологија 2009 (измени и дополнувања) x 1 3. ЕКТС-студиска програма за студии од втор циклус по етнологија и антропологија 2009 x1 4. ЕКТС-студиска програма за студии од трет циклус по етнологија и антропологија 2011 x 1	4
4.	Учество во промотивни активности на факултетот/институтот	
	1. Четири учества на национални телевизии 2. Интервју во дневен весник 5 x 0,5	2,5
5.	Превод	
	Книга: 1. Илка Тисен, Чекајќи ја Македонија. Идентитет во свет кој се менува , Табахон, 2010, 308.	3
	Статии: 1. Владан Јовановиќ (Белград, Србија), Псевдоевропски поглед помеѓу урнатините на Истокот: Градот Скопје во југословенската национална политика од 1918 до 1941 година , ЕтноАнтропоЗум 5, 2009 2. Илка Тисен, (Канада), Идентитет со цена: потрошувачката и политичката економија во Македонија , ЕтноАнтропоЗум 5, 2009 3. Инес Прица (Загреб, Хрватска), Политички работи на нивото на тривијалното. Опевање на политиката на хрватската транзиција , ЕтноАнтропоЗум 5, 2009 4. Сара Арко (Љубљана, Словенија), „Јас (не)сум Торбеш“. Етничноста во едно западномакедонско село – конструкции и политизации, Етнолог бр. 12, 2009. 4 x 0,5	2
4.	Раководител на лабораторија	
	Раководител на Лабораторија за теренска етнологија	1
	Раководител на Архив за етнолошки и антрополошки ресурси при ИЕА	1
	Дејности од поширок интерес	
6.	Уредник на меѓународно научно/стручно списание	
	1. Главен и одговорен уредник на ЕтноАнтропоЗум/AthnoAnthropoZoom, Одлука 07-1950/3 од 13.10/2010	3
67.	Член на уредувачки одбор на меѓународно стручно/научно списание	
	1. Член на меѓународен одбор на списание Urbanities 2. Член на меѓународен одбор на списание Етно антрополошки проблеми, Одделение за етнологија и антропологија, Белград 3. Член на меѓународен одбор на списание Border Crossing Proceedings, Border Crossing Network 4. Член на меѓународен одбор на списание Гласник Етнографског Института САНУ, Белград	4
8.	Студиски престој во странство	
	1. Јагјелошки универзитет. Институт за етнологија и антропологија. Гостин-професот во рамки на ЦЕЕПУС - програмата „Граници и гранични линии во студиите по антропологија“, 6-22 април 2007. 2. Јагјелошки универзитет. Институт за етнологија и антропологија. Гостин професор во рамки на ЦЕЕПУС - програмата „Граници и гранични линии во студиите по антропологија“, 13-19 април 2008. 3. Универзитет во Гранада, Филозофски факултет, Одделение за социјална антропологија во рамки на програмата JoinEU-SEE, 1.3 до 2.4.2010 година.	2

	4. Универзитет во Загреб, Филозофски факултет, Одделение за етнологија и антропологија во рамки на програмата CEEPUS, 3.5.2010 до 30.5.2010 г. 4x0,5	
9.	Изготвување и пријавување национален истражувачки проект	
	1. „Историјата на етнологијата и антропологијата во Македонија – ракописната заоставштина на проф. Бранислав Русик“, раководител, Одлука бр. 07-614/3, 05.04.2011	4
	2. 2 проекта како носител x 2	
	3. 4 проекти како учесник x 1	4
10.	Изготвување и пријавување меѓународен истражувачки проект	4
	1. Обрасци и дилеми на културните идентитети „помеѓу Европа и Азија“. Етнографски анализи и споредби на претставите за просторот во Македонија и во Словенија“, раководител, 2008/09 1x2	
	2. Targeting Human Research To Advance Cooperation Across Borders In Europe, Small- or Medium-Size Collaborative Project, SSH-2007-5.2.1 Histories and Identities-articulating national and European identities, учесни, 1x1	
	3. „What Was Socialism? Ethnological And Anthropological Exploration Of Socialism In Macedonia And Bulgaria“, пријавен како учесник, 2010 1x 1	
11.	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија...	
	1. Анонимен рецензент текстови во странски списанија со меѓународен издавачки совет 15x1	15
	2. Меѓународна евалуација на проекти од областа на етнологијата и антропологијата на Министерството за наука на Р. Србија 2x1	2
	3. Комисија за евалуација на ПМФ, за Институт за етнологија и антропологија, Одлука бр. 07-718/6, 28.04.2011	1
12.	Раководител на внатрешна организациона единица, Одлука 07-1444/8, 20.09.2011	3
13.	Член на факултетска комисија 4x0,5	2
	1. Комисија за редовен попис, Одлука 02-2804/9 од 20.12.2010	
	2. Комисија за дејноста, статусот и местото на ПМФ, Одлука 07-303/16, 7.5.2010	
	3. Комисија за научноистражувачка и апликативна дејност на ПМФ, Одлука 07-2697/9, 19.11.2009	
	4. Комисија за соработка со странство, Одлука 07-2697/9, 19.11.2009	
14.	Член на комисија за избор во звање	2,6
	1. Повторен избор на Д. Трпески во звањето асистент, Одлука 07-3473/3, 14.10.2008	
	2. Избор на Илина Јакимовска во звањето доцент, Одлука 15.9.2008	
	3. Избор на Илина Јакимовска во звањето доцент, Одлука 15.9.2008	
	4. Избор на М. Мирчевска во звање звањето доцент, Одлука , 2009	
	5. Избор на Љ. Неделков во звањето доцент, Одлука 07-183/3, 26.3.2009	
	6. Повторен избор на Љ. Неделков	
	7. Избор на Д. Трпески во звањето доцент, Одлука 07-2855/3, 29.12.2010	
	8. Избор на З. Малинов во звањето насловен вонреден професор, Одлука 07-2855/3, 29.12.2010	
	9. Избор на Ј. Цветановска во звањето насловен доцент, Одлука 07-2855/8, 5.5.2011	

	10. Избор на Е. Павковиќ во звањето помлад асистент, Одлука 07-2264/3, 14.10.2009 11. Избор на Е. Павковиќ во звањето помлад асистент, Одлука 04-11/21, 18.2.2010 12. Избор на Е. Павковиќ во звањето асистент, Одлука 07-807/7, 3.9.2010 13. Избор на А. Ашталковска во звањето асистент, Одлука 07-545/3, 11.4.2011	
15.	Координатор на студиска програма од 2007 до 2009	1
16.	Раководител на постдипломски студии	2
17.	Подготовка на национални документи (закони, стратегии) 1. Учесник во тим за изготвување Правилник за валоризација, категоризација и ревалоризација на духовното културно наследство	1
Спортска дејност		
Вкупно		75,1

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	130,7
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	101
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	75,1
Вкупно	306,8

Членови на Комисијата

Д-р Анета Светиева, ред. проф. на ПМФ (во пензија), с.р.

Д-р Иван Ковачевиќ, ред. проф. на Одделението за етнологија и антропологија на Филозофскиот факултет при Универзитетот во Белград, с.р.

Д-р Рајко Муршич, редовен професор на факултет при Универзитетот во Љубљана, Р. Словенија, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „УПРАВУВАЊЕ И РАКОВОДЕЊЕ СО СИСТЕМОТ ЗА ОДБРАНА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р ИГОР ГОРЕСКИ, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 82 од Правилникот за условите и критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус студии-докторски студии на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“, во Скопје и член 38 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Филозофскиот факултет во Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на XIX редовна седница на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет одржана на 16.6.2011 година, бевме избрани за членови на Комисијата за оцена на докторската дисертација со наслов: **Управување и раководење со системот за одбрана на Република Македонија**, поднесена од м-р Игор Горески, во состав: проф. д-р Зоран Нацев (ментор), проф. д-р Билјана Ванковска, проф.-д-р Синиша Даскаловски, проф. д-р Тони Милески и проф. д-р Митко Котовчевски. По разгледувањето на приложениот ракопис од страна на Комисијата, ни претставува особена чест на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

I

Докторскиот труд **Управување и раководење со системот за одбрана на Република Македонија** на м-р Игор Горески е плод на неговата повеќегодишна научноистражувачка работа и интерес во проучувањето на теоретските и практичните аспекти на менаџментот со одбраната не само на Република Македонија, туку и пошироко. Во рамките на неговиот професионален ангажман како вработен во Министерството за одбрана и соработник на Воената академија „Генерал Михајло Апостолски“ во Скопје, посебен интерес им посветува на управувањето и раководењето со системот на одбрана на Република Македонија, посебно од периодот на нејзиното осамостојување па сè до ден-денешен. Неговата магистерска работа „Менаџмент, раководење и лидерство во раководењето со одбраната на Република Македонија“ широко му го отвори патот кон поамбициозни научни остварувања и кон сумирање на сите досегашни достигнувања во проучувањето на управувањето и раководењето со организациите, а во служба на целосно и подетално претставување и определување на управувањето и раководењето со системот за одбрана на Република Македонија.

Досегашните научни истражувања на оваа област (управувањето и раководењето со системот за одбрана на Република Македонија) се лимитирани и не постои комплексен научен труд на оваа тема. Одредени сегменти од управувањето и раководењето со системот за одбрана се среќаваат во истражувањата на проф. д-р Зоран Нацев, проф. д-р Трајан Гоцевски, д-р Борко Николовски и кај некои други автори кои имаат објавувано одредени сегменти од оваа област. Богат извор за истражување за управувањето и раководењето со организациите (вклучително и со одбранбената и воената) се среќава во референтната научна литература кај странските автори.

Сепак, и покрај досегашниот степен на истраженост на оваа проблематика, податоците што произлегуваат од досегашните истражувања сè уште во целост не се сумирани, систематизирани и заокружени во една единствена научна целина во Република Македонија. Ваквата одговорност врз себе ја презема м-р Игор Ѓорески со изработката на оваа дисертација. Работата во овој поглед му беше голем предизвик поради тоа што тој работеше на повеќе проекти во Министерството за одбрана од стратегиско значење за развојот на системот за одбрана на Република Македонија, како што се Стратегијата за национална безбедност на Република Македонија (2008), Стратегијата за одбрана (2010), Долгорочниот план за развој на одбраната 2011-2020 (2011) и редица други проекти. Исто така, во остварувањето на ова научно истражување значајно е и искуството што го има стекнато кандидатот од стручното усовршување во Канада и Германија, како и од учеството на бројни домашни и меѓународни конференции, семинари и курсеви од оваа област.

Најтесен интерес на истражувањето во докторската дисертација на м-р Ѓорески е поставеноста, практичното функционирање и понатамошниот развој на управувањето и раководењето со системот за одбрана на Република Македонија. Токму поради тоа, нејзиното комплетно вреднување со потполно претставување на развојот, поставеноста, функционирањето и идниот развој на управувањето и раководењето со одбраната претставува примарен интерес и основна задача на трудот на м-р Ѓорески.

II

Докторската дисертација на м-р Игор Ѓорески опфаќа вкупно 324 страници компјутерски текст, поддржан од 26 шематски прикази, 566 референци кон текстот и 224 извори на библиографски единици (референтна домашна и странска литература, стратегиски документи, законски прописи и интернет-податоци). Генерално, трудот изгледа дека е поделен на три засебни целини (теоретски основи, националниот систем за одбрана и наднационалните елементи на системот за одбрана), но заедно претставуваат една функционална и меѓусебно поврзана научно издржана целина. Композициски, дисертацијата е поделена на пет глави, со повеќе поднаслови, вовед, заклучок и библиографија на користени и консултирани документи, објавени изворни стратегиски документи и литература.

Во воведниот дел, како што е методолошки вообичаено, кандидатот ги изложува идејата, основите на проблемот, неговото формулирање, хипотетичката и временската рамка на истражувањето. Исто така, докторандот м-р Ѓорески во воведот направил една куса, но тематски функционална ретроспектива на поставеноста и проблемите со кои се соочува управувањето и раководењето со одбраната од периодот на осамостојувањето на Република Македонија до денешен ден.

Првата глава **„Теоретски основи на управувањето и раководењето со организациите“**, која е и најголема со 99 страници, посветена е на проучувањето и претставувањето на теоретските аспекти на клучните елементи кои имаат влијание врз функционирањето, ефикасноста и ефективноста на управувањето и раководењето со системот за одбрана. Во оваа глава, докторандот подетално ги има разработено овие научни аспекти преку тринаесет поднаслови во кои поодделно се презентирани научните достигнувања на светската научна мисла во оваа област и нивната поврзаност со управувањето и раководењето со одбраната. Врз основа на анализата на содржината на документите и расположливата литература, како и на други извори, претставени се современите достигнувања во научната и теоретска мисла во управувањето и

раководењето со организациите. Преку нејзиното проучување и анализирање м-р Ѓорески дава јасна слика за разликите и сличностите во поимањето на термините кои се користат во истражувањето. Притоа дава одговор за тоа како се претставени во светската теоретска и научна мисла поимно содржинските аспекти на организација – институција, управување, раководење, командувањето, лидерство, моделот, системот, составните елементи, методите и стилите на управувањето и раководењето, управувањето со човековите ресурси, комуникацијата, власта, моќта и влијанието. Заклучокот е дека светската теоретска мисла и практика во континуитет ја развива конзистентноста на системската поставеност и организираност на институциите и организациите. Во суштина, принципите на организирање како на јавниот сектор така и на останатите потсистеми на општествениот систем е најчесто исто, но со мали разлики. Управувањето како термин најчесто се употребува во институциите на власта и јавната администрација. Со јавната администрација не може да се „менаџира“, туку со неа се „управува“. Командувањето се употребува исклучиво во армијата, затоа што со воените единици се командува, а не се раководи. Кога се зборува за командувањето во денешно време, тоа е поврзано со контролата и во основа се зборува за команда и контрола. Додека, пак, лидерството се употребува не само во организациите туку и во армијата на сите нивоа. Основите на институционалната позиција на секоја држава во општеството се дадени со уставот и законите, а со нив се регулираат и основите функции врз кои се заснова функционирањето на институциите во државата.

Во втората глава, **„Фази на развојот на системот за одбрана на Република Македонија и управувањето и раководењето (1991-2012)“**, преку седум поднаслови претставен е развојот на системот за одбрана на Република Македонија и паралелно со тоа и развојот на управувањето и раководењето со него. Докторандот м-р Ѓорески идентификува шест фази во развојот на системот за одбрана на Република Македонија од нејзиното осамостојување до денес, и тоа:

- првата фаза го опфаќа периодот на одбранбеното осамостојување од 1991 до 1995 година;
- втората фаза го опфаќа периодот по пристапувањето во ПЗМ од 1995 до 1999 година;
- третата фаза го опфаќа периодот на Косовската криза од 1999 година до завршувањето на воениот конфликт во Република Македонија, 2001 година;
- четвртата фаза го опфаќа постконфликтниот период од 2002 до 2004 година;
- петтата фаза го опфаќа периодот на донесувањето на Стратегискиот одбранбен преглед (СОП) и неговата имплементација (2004 - 2008 година);
- шестата фаза го опфаќа периодот по Букурешт до донесувањето на Стратегијата за одбрана од 2010 година и потоа.

Преку практичната анализа и разработка на овие фази од развојот на системот за одбрана на Република Македонија, на сликовит начин и паралелно е претставен и развојот на управувањето и раководењето со системот за одбрана на Република Македонија. Притоа, м-р Ѓорески изнесува познати, но и нови факти како е направено структурирањето и како е воспоставен системот за одбрана на Република Македонија и како е формирана Армијата на Република Македонија. Сликите ги претставува процесите преку кои се воспоставува и интензивира меѓународната воена соработка на Република Македонија со повеќе меѓународни организации и институциите на НАТО и ЕУ, како и кога е направен и првиот посериозен обид за реформирање на системот за одбрана кој започна со вклучувањето на Република Македонија во Партнерството за

мир (ПзМ) и со ангажирањето на првите странски советодавни тимови во Министерството за одбрана. Притоа, м-р Ѓорески констатира дека со бегалската криза и интервенцијата на НАТО во Сојузна Република Југославија во 1999 година, системот за одбрана и АРМ беа ставени на „проба“ како ќе реагираат и функционираат во новонастанатата ситуација. На мошне сликовит и научен начин докторандот го разработува патот на Република Македонија кон нејзиниот евроатлантски интегративен процес. Претставен е и периодот кога Република Македонија стана дел од Акциониот план за членство во НАТО, кога се направени и првите посериозни напори за реформа на Армијата преку Акциониот план за членство и Годишната национална програма за членство во НАТО 1999/2000. Во понатамошниот дел, кандидатот критички се осврнува на причините и последиците од забавување на реформата со воениот конфликт во 2001 година, ги идентификува пропустите и недостатоците што се повлекуваат низ периодот по осамостојувањето и го потенцира нивното влијание врз управувањето и раководењето со системот за одбрана на Република Македонија.

Преку научна анализа, докторандот ги изнесува и причините зошто Република Македонија стана контрибутор во воспоставувањето и зачувувањето на меѓународниот мир и безбедност, го потенцира утврдувањето на новите приоди во одбраната и безбедноста кои се отелотворија во практиката со Националната концепција за безбедност и одбрана (НКБО) и Стратегискиот одбранбен преглед (СОП). Притоа, м-р Ѓорески доаѓа до сознание дека со трансформацијата на одбранбениот систем, се напушти стариот систем на општонародна војска, се создаде конзистентен одбранбен систем со мала и мобилна армија, се разграничија надлежностите и се уредија релациите помеѓу функционалните содржини. Исто така, функциите на кризниот менаџмент и заштита и спасување со трансформацијата се пренесоа на Центарот за управување со кризи и Дирекцијата за заштита и спасување. Согласно со заклучоците од СОП-от, АРМ се ослободи од функцијата за обезбедување и чување на границата со што одбранбените мисии добија вистинска оперативна димензија. Докторандот го потенцира и моментот од април 2008 година кога во Букурешт се одржа самитот на НАТО на кој Република Македонија не доби покана за членство во Алијансата. По условувањето за членство на Република Македонија во НАТО со претходно решавање на прашањето за името, нашата земја го продолжи процесот на трансформација на системот за одбрана и АРМ.

Во третата глава, **„Преглед на поставеноста на системот за одбрана и на управувањето и раководењето со системот за одбрана на Република Македонија“**, преку два поднаслова извршена е анализа и претставена е актуелната состојба и уреденоста на управувањето и раководењето со системот за одбрана и АРМ. Во првиот поднаслов, **„Структура на системот за одбрана“**, претставена е поставеноста на субјектите на системот за одбрана и изграденоста на одбранбените институции во Република Македонија, нивната нормативно – правна уреденост, организираност, поврзаност, координираност и функционалност. Детално се разработени надлежностите кои ги имаат субјектите на системот за одбрана согласно со Уставот, законските и подзаконските прописи. Идентификувани се недостатоците и пропустите во управувањето и раководењето со институциите на системот за одбрана, како и законските пропусти и недоречености кои треба во најскоро време да се регулираат. Анализирани се процесот на донесување на одлуки во Министерството за одбрана на национално ниво. Политичката основа за донесување на одлуки во системот за одбрана на национално ниво во Република Македонија ја сочинуваат претседателот на Републиката, Владата (премиер, министер за одбрана, началник на ГШ на АРМ) и Собранието.

Притоа, м-р Ѓорески констатира дека решавањето на проблемите со управувањето и раководењето со системот за одбрана одат по нагорна линија, барем што се однесува до обидите да се имплементираат правилата, процедурите и прописите кои ги применуваат земјите-членки на НАТО. Сè уште се бараат модуси како да се унапредат работните процеси, се воведуваат нови комуникациски и други системи, но работните процеси сè уште не се на задоволително и посакувано ниво. Проблемите со раководењето (МО), командувањето (АРМ) и донесувањето на одлуки сè уште остануваат актуелни, пред сè, поради долгите временски рокови што се потребни за една одлука да се спроведе од највисоко до најниско ниво и поради занемарување во одредени случаи на експертските анализи. Воспоставен е системот за планирање, програмирање, буџетирање и извршување во МО и ГШ на АРМ со кој се внесе нова можност и нов пристап во управувањето и раководењето, а кој имаше особено значење за подобрување на процесот на донесување на одлуки. Исто така, докторандот укажува дека, теоретски и декларативно гледано, во Министерството за одбрана постои солидно развиена политичка и правна рамка за управување со човековите ресурси во контекст на управувањето и раководењето, но одредени проблеми поврзани со селекцијата, вработувањето и посебно со унапредувањето се провлекуваат подолго време. Постојните документи и програмите немаат конкретна и практична имплементација.

Во вториот поднаслов докторандот накратко го елаборира и сегментот „Раководење со трговските друштва, јавните претпријатија, установи и единиците на локалната самоуправа во воена состојба“. Притоа, во забелешка, нагласува дека документите кои ја третираат оваа област се со највисок степен на класификација, а анализата ја прави врз основа на достапните неklasифицирани документи од кои се добива концизна слика како функционира овој сегмент на системот за одбрана.

Во четвртата глава, **„Развој на системот за одбрана на Република Македонија и управувањето и раководењето“**, преку три поднаслови докторандот изнесува констатација дека во Република Македонија континуирано се имплементираат западните одбранбени и воени концепти, процедури и процеси во рамките на управувањето и раководењето со системот за одбрана, но клучен елемент кој недостасува е индивидуалното и институционалното разбирање на нивното ефективно и ефикасно извршување. Постојната структура и организација на Министерството за одбрана е преоптоварена и пренатрупана и дека е потребно да се донесе друга. Притоа, изнесува и свои лични видувања и дава предлози како да се поедностави организациско - структуралната поставеност на Министерството за одбрана и на ГШ на АРМ. Притоа м-р Ѓорески нагласува дека комуникацијата помеѓу секторите и Г секциите е потребно да се проектира така што секој да комуницира со својот пандан. Со тоа ќе се поедностави и процесот на управување и раководење со одбраната, ќе се зголеми ефикасноста во искористувањето на човековите потенцијали и ќе се подобрат внатрешните работни процеси. Во 2010 година претседателот на Републиката ја донесе новата организациско-формациска структура на АРМ. Преку анализа на новата структура на АРМ, м-р Ѓорески доаѓа до констатација дека со реструктурирањето на АРМ се очекува тежиштето да се стави на надминување на постојните проблеми со командувањето и контролата на стратемско и оперативнo ниво, а со тоа да се намали и бројот на постоечките врски во командувањето. Поради тоа посочува дека е потребно да се намалат одговорностите на Генералштабот кои се однесуваат на командувањето кои би се префрлиле на оперативните команди, а истовремено во ГШ треба да се зголемат штапските и планирачки одговорности. Најголем предизвик со кој се очекува да се соочат МО и АРМ во иднина, според м-р Ѓорески, ќе биде привлекувањето и задржувањето на квалитетен персонал.

Во петтата глава, „Република Македонија кон НАТО и ЕУ и управувањето и раководењето“, опфатени се и претставени аспирациите на Република Македонија кон нејзината полноправна интеграција во евроатлантските структури, НАТО и ЕУ. Докторандот накратко констатира дека во насока на остварување на полноправна и целосна интеграција во евроатлантските структури, Република Македонија долгорочно има декларирано свои капацитети со свои штабни елементи за потребите на силите за брз одговор и за потребите на ЕУ БГ II/2012. Заложбата на Република Македонија да декларира свои сили за учество во рамките на ЕУ БГ 2012/II и за НАТО-силите за одговор од една страна е правилна и издржана, но од друга страна има големи финансиски импликации врз буџетот за одбрана. Притоа, м-р Игор Ѓорески доаѓа до заклучок дека уредувањето и регулирањето на споделениот, заедничкиот наднационален ангажман во областа на одбраната на одреден начин ги комплицира и ги усложнува работите околу раководењето, управувањето и командувањето, а особено координирањето во смисла на утврдување на нивоата на одговорност во овој дел и начинот на реализација на надлежностите. Тоа подразбира дека Република Македонија на подолг рок мора да ги хармонизира и да ги приспособи управувањето, раководењето и процесот на донесување на одлуки со оние на земјите-членки на НАТО и ЕУ.

Во заклучокот, кој е изнесен на 21 страница, докторандот ги претставил заклучните сознанија до кои дошол во текот на истражувањето. Исто така, во овој дел се презентирани подетално резултатите од емпириското истражување. Од истражувањето, докторандот м-р Ѓорески заклучува дека реформите кои се направија во трансформацијата на одбранбениот сектор во Република Македонија и посебно во делот на АРМ, не беа доволен аргумент за да се оствари стратегиската цел на нашата земја за полноправно членство во НАТО и ЕУ. Во наредниот временски период останува уште многу работа во насока на остварување на основната и долгорочна политика на националната безбедност со која треба да се заштити, одржува и унапредува безбедносната состојба на државата, а Министерството за одбрана треба да обезбеди одржување и унапредување на нивото на подготвеност на системот за одбрана.

Притоа, м-р Ѓорески посочува повеќе начини како да се направи унапредувањето на нивоата на подготвеност на системот за одбрана. Исто така остануваат отворени прашања на кои треба да се одговори во блиска иднина. Докторандот м-р Ѓорески е на мислење дека унапредувањето на нивоата на подготвеност на системот за одбрана може најдобро да се реализира со целосно партиципирање во усогласувањето на националната легислатива со европското законодавство, при што ќе се води грижа за почитувањето и спроведувањето на основните определби втемелени во Уставот на Република Македонија, како и почитување на постојната правна регулатива која ќе овозможи непречено функционирање на системот на одбрана на Република Македонија. На крај завршува со констатација дека колку и да е еден систем изграден и усовершен секогаш постои опција за негово понатамошно подобрување. Постојаноста на унапредување на работните процеси и структура на сили е неминовна визија за натамошниот развој. Тоа неминовно ќе води кон натамошно унапредување на способностите и капацитетите, подготвеноста и опременоста, квалитетот на персоналот и соодветно на тоа ќе се одрази и на унапредувањето на системот на управување, раководење, командување и контрола.

III

Докторскиот труд на м-р Игор Ѓорески е работен врз богата научна и стручна литература од која се користени бројни научни факти, политички определби и индивидуални ставови на високи функционери од Министерството за одбрана и Генералштабот на АРМ кои директно учествувале во процесите на трансформација на

системот за одбрана и АРМ, кои ги поткрепил со богата научна подлога (шеми, податоци добиени од интервјуа со директни учесници во изработката на Стратегискиот одбранбен преглед на одбраната, експликативни и друг вид на фусноти) што на трудот му дава солидна научна вредност. Консултираната објавена и необјавена литература и неговото директно практично искуство во изработката на стратегиските документи од значење за системот за одбрана и управувањето и раководењето, сведочат за широките познавања на докторандот околу опфатеноста и изработката на одредени аспекти од темата од други автори кои ја истражувале споменатата проблематика.

Според карактерот на дадената тема, концепциската поставеност и начинот на методолошката обработка, докторскиот труд на м-р Игор Ѓорески ги исполнува критериумите на една докторска работа. Во оваа смисла, посебно со вклучувањето на нови моменти произлезени како од Стратегискиот одбранбен преглед и други непубликувани документи, така и од самиот аналитичко – синтетички однос на кандидатот кон дадената материја, докторскиот труд на м-р Ѓорески, во сегашниот степен на истраженост, претставува комплексна слика за управувањето и раководењето со системот за одбрана на Република Македонија. Авторот успеал документиранио да ги согледа и методолошки правилно да го презентира развојот на системот за одбрана на Република Македонија од нејзиното осамостојување во 1991 година, а паралелно со тоа и развојот на управувањето и раководењето со системот за одбрана со сите нивни вредности и проблеми. Притоа неминовно се обидел да изврши одредено редефинирање на одредени сегменти кои ја третираат оваа област.

Методолошкиот пристап во обработката на така специфичниот и обемен материјал претставува значаен придонес во проучувањето на управувањето и раководењето со системот за одбрана на Република Македонија. Тоа претставува добра документирана основа за понатамошно проучување на оваа област во Република Македонија. Дел од неговите наоди можат да најдат примена и надвор од одбранбената и воената организација. Со тоа, авторот во целост одговори на поставените цели и хипотези на почетокот на истражувањето.

Од тие причини, презентирајќи ги нашите мислења и оценки за докторскиот труд на м-р Игор Ѓорески „Управување и раководење со системот за одбрана на Република Македонија“, ни претставува особено задоволство да му предложиме на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет да го прифати нашиот позитивен извештај, да одобри и да му допушти јавна усна одбрана на поднесениот докторат.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Зоран Нацев, с.р.
 Проф. д-р Билјана Ванковска, с.р.
 Проф. д-р Синиша Даскаловски, с.р.
 Проф. д-р Тони Милески, с.р.

До
Наставно-научниот совет
на Филозофскиот факултет
Скопје

Предмет: Известување.

Најљубезно сакам да ве информирам дека од професионални и морални причини се откажувам од членството во Комисијата за оцена на четвртата „секогаш последна и финална верзија“ на докторската дисертација „Управување и раководење со системот за одбраната на Република Македонија“, поднесена од кандидатот м-р Игор Горески.

Поцелосни и подетални информации за овој чин ќе презентирам на наредната седница на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет.

Со искрена надеж дека позитивно ќе одговорите на моето барање, најљубезно ви се благодарувам и најискрено ве поздравувам.

29.8.2012 година,
Скопје

Со почит,
Проф. д-р Митко Котовчевски, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ДЕЛОВНАТА КОМУНИКАЦИЈА ВО
МЕНАЏМЕНТОТ НА МЕДИУМИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА”,
ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р ДАНИЕЛА БЛАЖЕВСКА, ПРИЈАВЕНА НА
ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ” ВО СКОПЈЕ

На седницата одржана на 18.6.2012 година, Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први” донесе одлука за формирање на Комисија за оценка и одбрана на докторската дисертација под наслов „Деловната комуникација во менаџментот на медиумите на Република Македонија” од кандидатката м-р Даниела Блажевска, во состав: проф. д-р Софија Тодорова, проф. д-р Владо Бучковски, проф. д-р Томе Груевски, проф. д-р Зоран Костов и доц. д-р Јасна Бачовска.

Комисијата во горенаведениот состав, со внимание ја прочита, ја разгледа и ја оцени подготвената докторска дисертација и на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први” во Скопје, со задоволство му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Приказ на докторската дисертација

1. 1. Предмет, хипотеза и методи на истражувањето

Основен предмет на интерес на докторската дисертација на м-р Даниела Блажевска е деловната комуникација на менаџерскиот тим на медиумите (директори, главни уредници и уредници) во Република Македонија.

Темата е обработена на две нивоа: теоретско и емпириско ниво. Притоа, се тргнува од теоретските принципи и се истражува нивната примена во деловната комуникација во менаџментот на медиумите во РМ.

Фокусот на овој докторски труд е деловната комуникација на менаџментот на дневните весници и националните телевизии во Република Македонија. Оваа докторска дисертација ја истражува говорната вертикална комуникација.

Деловната комуникација во менаџментот на медиумите на Република Македонија се проучува преку анализа на комуникациските вештини, стилот на лидерство, водењето состаноци, тимската работа, управувањето со конфликти, начините на мотивирање и наградување, менаџирањето на времето и менаџирањето на стресот.

Со оглед на тоа што деловната комуникација на менаџментот на медиумите во Република Македонија досега не е истражувана, основната цел на оваа докторска дисертација е таа првпат научно да се објасни и да се откријат одредени тенденции во раководењето со медиумите во Македонија.

Методолошката цел на ова истражување е да се употреби анкетниот прашалник како метод за истражување на деловната комуникација на менаџментот во медиумите во Република Македонија.

Практичната цел на ова истражување е да се дојде до многу употребливи сознанија за деловната комуникација во медиумите во Република Македонија, при што тие ќе можат да се користат при анализирање на успехот во менаџирањето со медиумите.

Генералната хипотеза на овој докторски труд е следната: Применувањето на принципите на добрата деловна комуникација е неопходно за успешно менаџирање со медиумите во Република Македонија. Поседувањето добри комуникациски вештини, изборот на соодветен лидерски стил, водењето на ефективни деловни состаноци, познавањето на групната динамика и поттикнувањето на тимската работа, доброто менаџирање со времето, доброто менаџирање со стресот, доброто управување и разрешување на конфликтите, мотивирањето и наградувањето на вработените од страна на менаџментот на медиумите се предуслови за успешно менаџирање на медиумите.

Општата хипотеза е разделена на осум посебни хипотези.

Во докторскиот труд, на теориско ниво се користи релевантна литература која ги обработува темите: деловна комуникација, менаџмент и медиуми.

Емпирискиот дел од докторскиот труд спаѓа во квантитативни истражувања. Како метод на прибирање на податоци се користи анкетен прашалник. Ова е примарен извор на податоци и во анализата се користи дескриптивна и компаративна анализа. Податоците се обработени на ниво на униваријантна анализа (апсолутни бројки, проценти и мерка на централна тенденција) и на ниво на биваријантна анализа (вкрстени табели). Дополнително, се користи дескриптивен и компаративен пристап на анализа на податоци.

1.2. Структура и содржина на дисертацијата

Структурата на докторската дисертација се состои од следниве делови: вовед, предмет и методологија на истражувањето, менаџмент во медиумите, деловна комуникација, уредникот како лидер и комуникатор, резултати од истражувањето, заклучни разгледувања, библиографија и прилози како неопходни делови за истражувачкиот дел. Дисертацијата е правилно референцирана во харвардски стил и содржи обемна научна и стручна литература.

Докторската дисертација е поделена на два дела: првиот дел е теоретска експликација на деловната комуникација во менаџментот на медиумите, а во вториот дел се поместени резултатите од истражувањето спроведено во дневните весници и националните телевизии во Република Македонија.

Докторскиот труд „Деловната комуникација во менаџментот на медиумите на РМ“ е изворен научен труд, во кој се истражува какви комуникатори се директорите, главните и одговорни уредници и уредниците во медиумите во РМ. На крајот на трудот се поместени и прашалниците, според кои е извршено истражувањето. Во трудот се анализираат релациите помеѓу деловната комуникација на менаџерскиот тим и рејтингот на медиумите, како и менаџирањето со вработените.

Најпрвин, даден е краток вовед во докторската дисертација, во кој се објаснуваат мотивите за истражувањето, како и општествената и научна оправданост на темата.

Во вториот дел од докторскиот труд се дефинирани предметот и целите на истражувањето, поставена е генералната хипотеза и осумте посебни хипотези и објаснет е методолошкиот пристап во истражувањето.

Во третиот дел се објаснува менаџментот на медиумите. Притоа, се дефинира поимот менаџмент, се објаснуваат функциите на менаџментот, се дефинира поимот организација, се анализира медиумот како организација и менаџирањето со медиумите. Анализирајќи ги менаџерите во медиумите, кандидатката заклучува дека извршниот директор е менаџер на високо ниво, главниот и одговорен уредник е менаџер на средно ниво, а уредникот е менаџер на ниско ниво. Потоа се објаснуваат вештините кои ги поседуваат успешните менаџери: технички вештини, концептуални вештини и вештини на одлучување и интерперсонални и комуникациски вештини. Притоа, акцент се става на тоа дека во успешните компании менаџментот е комуникација.

Четвртиот дел е посветен на деловната комуникација. Во овој дел се дефинираат поимите комуникација и деловна комуникација, се објаснуваат елементите на комуникативниот чин, како и видовите комуникација. Комуникацијата се разгледува преку детална анализа на вербалната и невербалната комуникација, активното слушање и повратната врска.

Петтата глава, посветна на уредникот како лидер и комуникатор, се фокусира на ефективната комуникација во практикувањето на различните лидерските стилови, ефективниот деловен состанок, тимската работа, мотивирањето и наградувањето на вработените, управувањето со конфликти, менаџирањето на времето и менаџирањето на стресот.

Притоа, опсежно се објаснуваат лидерските стилови, со посебна нагласка на ситуационото лидерство. Опишани се и карактеристиките на ефективниот лидер, во контекст на комуникациските вештини.

Групната динамика се објаснува преку дефинирање на ефективниот деловен состанок, односно колегиум и одличната тимската работа во медиумите

Анализирајќи ги деловните состаноци како извонредно средство за генерирање идеи и решавање проблеми во организацијата, кандидатката детално го објаснува редакцискиот колегиум како средство за координација. Притоа, објаснува како да се надминат пречките и да се одржи успешен состанок, се опишува најдобриот начин на донесување на одлуки во група, а се даваат и насоки како да се комуницира со проблематичните карактери на колегиумите. Во делот за тимска работа, преку примери се објаснува важноста на тимот за постигнување на одлични резултати во организацијата, односно дека извонредната тимска работа го зголемува групниот коефициент на интелигенција. Објаснети се фазите на развој на тимот, како и ефективната комуникација во рамките на тимот.

Во делот посветен на управувањето со конфликти се дефинира поимот конфликт, се објаснуваат видовите конфликти, како и различните извори на конфликти според тоа дали има потенцијал за решавање на конфликтот: личност, вредности, факти, планови/ опции и интереси. Детално се разработени петте стилски за справување со конфликти според Томас Килман (напревар, соработка; избегнување; прилагодување и компромис), како и неколку стратегии за разрешување на конфликтите.

Анализирајќи го мотивирањето и наградувањето во медиумите, кандидатката ги дефинира поимите мотив и мотивација, ги дефинира надворешните и внатрешните мотиватори, а детално разработува неколку теории на мотивација: хуманистичка теорија на самоактуализираната личност или психологија на здравата личност на Абрахам Маслоу, теоријата на Даглас Мекрегор за постоењето на x и y луѓе (луѓе кои не ја сакаат својата работа и луѓе кои уживаат да работат), менаџирањето според целите на Питер Дракер итн. Притоа, се разгледува комуникацијата како средство за мотивација, наградување и казнување.

Во деловите за менаџирањето на времето и на стресот, примарно значење и се дава на ефективната интраперсонална комуникација на менаџерите, којашто потоа се рефлектира и на интерперсоналната комуникација во која менаџерите се јавуваат како субјекти на комуникативниот чин.

Се нагласува важноста на времето за работата на медиумите, се објаснува надворешното и внатрешното време и начините на успешно управување со нив, како

да се детектираат и победат најголемите потрошувачи на времето, да се одредат приоритети според Парето-принципот и да се планира во согласност со приоритетите, како и меѓузависноста на процесот на донесување одлуки и времето.

Разработувајќи го менаџирањето со стресот, кандидатката го дефинира поимот стрес, ги објаснува манифестациите и изворите на стресот, како и начините за негово надминување со помош на интраперсоналната комуникација.

Во докторската дисертација се разработува теоретски сето она што е предмет на емпириското истражување.

Во шесттиот дел се претставени резултатите од истражувањето за деловната комуникација во менаџментот на медиумите во РМ, според позицијата на испитаниците.

Притоа, сумирани се резултатите од истражувањето за деловната комуникација во менаџментот на медиумите во РМ во врска со вербалната и невербалната комуникација на директорот, главниот и одговорен уредник и уредникот, какви слушатели и какви повратни одговори даваат директорите, главните и одговорни уредници и уредниците во комуникацијата со своите подредени.

Потоа, претставени се резултатите од истражувањето кои ги опишуваат директорите, главните и одговорни уредници и уредниците како лидери, нивната комуникација на деловен состанокот, односно колегиум, дали постои работа во тимови во медиумите, како и дали главните и одговорни уредници и уредниците поттикнуваат тимска работа.

Понатаму, разгледани се одговорите на прашањата преку кои се мери постоењето на конфликтот и најчесто применуваните практики и начини за негово решавање. Во посебни подделови се претставени мислењата на испитаниците во однос на видовите и изворите на конфликтите, како и начинот на нивно решавање од страна на директорот, главниот и одговорен уредник и уредникот во медиумот.

Во трудот се прикажани резултатите од истражувањето кои се однесуваат на мотивирањето, наградувањето и казнувањето во медиумите во Република Македонија, одговорите на прашањата дали директорот, главниот и одговорен уредник и уредникот прават планови и знаат да ги постават приоритетите, како и

дали можат да го менаџираат стресот и како нивниот стрес се рефлектира на работата на медиумот.

Во заклучокот, кандидатката го опишува комуникацискиот стил на директорот, главниот и одговорен уредник и уредникот во медиумите во РМ. Питоа, се забележуваат разлики во начинот на којшто тие се оценуваат себеси и начинот на којшто ги доживуваат нивните подредени.

Истражувањето ја потврдува важноста на ефективната вертикална комуникација за успешното менаџирање на медиумот, односно појдовната хипотеза.

Истражувањето покажува дека најголема слабост во деловната комуникација во менаџментот на медиумите во РМ е комуникацијата помеѓу директорот и главниот и одговорен уредник, којшто најчесто може да се окарактеризира како неефективна.

Резултатите од истражувањето не покажуваат разлики во профилот на главниот и одговорен уредник и уредникот кога станува збор за рејтингот на медиумот. Кога станува збор за менаџирањето со луѓето, се заклучува дека поголем е бројот на новинарите и уредниците кои би го напуштиле работното место доколку добијат друга понуда од оние кои би му останале лојални на медиумот во којшто работат.

Во заклучокот, кандидатката дава препораки како да се усоврши вертикалната комуникација во медиумите, нагласувајќи дека особено внимание треба да се посвети на усовршување на комуникацијата директор- главен и одговорен уредник.

Да резимираме: во шестиот дел на трудот, што ги обработува резултатите од истражувањето, се обработува: вербалната и невербалната комуникација, директорот и уредникот како комуникатори, атмосферата во медиумот, редакцијата и рубриците; активното слушање на субјектите во комуникативниот процес; фидбекот; работната група, деловниот состанок, тимската работа, управувањето со конфликтите, мотивирањето и наградувањето, менаџирањето на времето и менаџирањето на стресот. По секој обработен дел на споменатите содржини, авторката дава засебни заклучоци, што на трудот како целина му дава посебна тежина на истражуваните резултати. Многу успешно, пак, тие се вградени во заклучните разлудувања, во целина, што се даваат во седмниот дел од трудот.

Библиографијата ги опфаќа сите релевантни извори, домашни и странски, што ги третираат деловните комуникации и менаџментот на медиумите. Всушност, користената литература во изработката на тезата придонесува во уверливоста на ставовите на авторката и целокупното четиво на трудот.

2. Оценка на трудот

Во докторската дисертација, која е прво научно истражување на деловната комуникација во менаџментот на медиумите во РМ, се заклучува дека емпириското проучување на деловната комуникација во медиумите е од исклучително значење, како и дека треба да се продолжи со истражувања на вакви и слични прашања за да може да се воспостави одредена законитост за комуникациските практики во медиумите во РМ.

Докторската дисертација на м-р Даниела Блажевска, е самостоен научен труд преку кој авторката ја потврдува оспособеноста за самостојна научна и теоретска работа. Трудот е пишуван со сосема јасен, разбирлив јазик и стил кој трудот го прави разбирлив и лесно совладлив.

Што се однесува до презентирањето и структурирањето на содржините на целиот труд, кандидатката покажува извонредни познавања од методологијата и постапките за еден ваков научен труд што може да биде корисен и за други кандидати што ќе се зафатат со истражување на оваа проблематика од областа на медиумите, деловните комуникации и менаџирањето на медиумските компании и организации.

Критичките забелешки и сугестии на Комисијата, по однос на некои делови од тезата, авторката ги вгради, при изработката на трудот и неговата финална верзија.

3. Заклучок со предлог

Комисијата во состав: проф. д-р Софија Тодорова, проф. д-р Владо Бучковски, проф. д-р Томе Груевски, проф. д-р Зоран Костов и доц. д-р Јасна Бачовска, ја прочита докторската дисертација под наслов: „Деловната комуникација во менаџментот на медиумите на Република Македонија” на кандидатката м-р Даниела Блажевска, ја оцени и на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ му поднесува рецензентски извештај во кој ја прикажува и оценува докторската дисертација како самостоен труд на авторката, како труд што заслужува позитивна оценка.

Врз основа на горенаведеното, на Комисијата за оценка на докторската дисертација ѝ причинува особена чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје да го прифати овој рецензентски извештај со позитивна оценка и да закаже јавна одбрана на дисертацијата.

Комисија за оценка и одбрана,

Проф. д-р Софија Тодорова, с.р.

Проф. д-р Владо Бучковски, с.р.

Проф. д-р Томе Груевски, с.р.

Проф. д-р Зоран Костов, с.р.

Доц. д-р Јасна Бачовска, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА „КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА НА
МОДЕЛИТЕ НА ДРЖАВАТА НА БЛАГОСОСТОЈБА ВО
ОБЕДИНЕТО КРАЛСТВО И ГЕРМАНИЈА“, ИЗРАБОТЕНА ОД
М-Р АГРОН РУСТЕМИ, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ
ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно - научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата седница одржана на 20.6.2012 донесе Одлука број 0903 - 1563/08, со која се формираше Комисија за оцена и одбрана на докторската дисертација на кандидатот м-р Агрон Рустеми, со наслов *Компаративна анализа на моделите на државата на благосостојба во Обединетото Кралство и Германија*. Со одлука, за членови на Комисијата се именуваат проф. д-р Нано Ружин, проф. д-р Јован Пејковски, проф. д-р Маја Геровска Митева, проф. д-р Сунчица Димитријоска и доц. д-р Светлана Трбојевиќ.

Комисијата во наведениот состав со внимание ја прочита и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација под наслов *Компаративна анализа на моделите на државата на благосостојба во Обединетото Кралство и Германија* е напишана на 228 страници, поделена е во пет глави, пет табели и шест илустрации, како и литература со 124 библиографски единици на разни јазици, македонски, англиски, албански итн.

На почетокот на дисертацијата се дадени апстрактни и клучни зборови на македонски и англиски јазик. Дисертацијата се состои од поглавјата **ВОВЕД, ДЕФИНИРАЊЕ И КАРАКТЕРИСТИКИ НА СОЦИЈАЛНИТЕ ДРЖАВИ, ИСТОРИСКИ АСПЕКТ НА ПОЈАВАТА НА СОЦИЈАЛНИТЕ ДРЖАВИ, ОБЕДИНЕТО КРАЛСТВО „ДРЖАВА НА БЛАГОСОСТОЈБА“, ГЕРМАНИЈА „ДРЖАВА НА БЛАГОСОСТОЈБА“ (страници), СЛИЧНОСТИ И РАЗЛИКИ НА СОЦИЈАЛНИТЕ ДРЖАВИ НА ОБЕДИНЕТО КРАЛСТВО И ГЕРМАНИЈА, ЗАКЛУЧОК И БИБЛИОГРАФИЈА.**

Воведот започнува со елаборација на предметот на истражување во оваа докторска теза, т.е. две различни социјални држави кои имаат различни социјални политики, анализирани од историски, институционален и содржински аспект, научни-теоретски и општествени - практични -прагматични цели, задачите на овој труд и хипотезите кои се почетна точка на методолошкото профилирање на овој труд.

Првото поглавје ја дефинира социјалната држава (француски *état sociale, état providence*, на италијански *stato sociale*, на шпански *estado social de derecho, estado de bienestar*, на англиски *welfare state*, на германски *Sozialstaat, Wohlfahrtsstaat*, на словенечки *država blaginje*) и ги дава карактеристиките на ваквите држави, се фокусира врз разликата помеѓу државата заштитник и државата на благосостојба и врз придонесот на различните пристапи во креирање на социјалната држава. Во овој контекст се зборува за Otto Von Bismarck и неговата *Wohlfahrtsstaat* (крајот на 20-тите години од минатиот век), за ставот дека политичката слобода, колку и да е „света“, е апсолутно нецелосна без минимални мерки на социјална и економска благосостојба...”, за либералната демократија и потребата на државата да се обврзува со грижа за своите граѓани (Черчил). Ова поглавје го третира и придонесот на пионерот во креирањето и реформирањето на социјалните политики во Обединетото Кралство, Вилијам Бевериџ (1879-1963), и петте проблеми со кои треба да се соочи државата (неписменост, одржлив финансиски систем, здравствена заштита, поттикнување на вработеноста и општествена грижа). (стр. 13) Кандидатот, анализирајќи ја теоретската граѓа, констатира дека социјалните држави или држави на благосостојба се тие чии влади создаваат програми кои обезбедуваат засолниште, социјални услуги, фондови, храна, облека како и други услуги со цел да им помагаат на поединците или семејствата кои се во потреба или немаат капацитет сами за себе да се грижат и поддржуваат. На крајот од ова поглавје зборува за придонесот на разните теоретичари во правец на надградба на социјалната држава, од Хобс, Смит па се до Титмус и Еспинг-Андерсен, за професионалните и универзалните држави на благосостојба итн.

Во второто поглавје се дава една социолошка рамка за различните објаснувања во врска со општествените предуслови за зачетокот на социјалните држави, за емоционалната и афективната основа за поддржување на солидарноста, за влијанието на културните убедувања, економските објаснувања во врска со општествената кохезија. Во овој контекст, кандидатот ја обработува темата на улогата на работничката сила и разните социјални движења во создавањето на потенцијални ривалства помеѓу политичкиот систем и граѓанството, нивната улога во реструктурирањето на односите помеѓу државата и цивилното општество. Тој констатира дека преку социјалната структура се формираат солидарни договори (хоризонтални и вертикални), како и политички договори помеѓу граѓаните и политичарите преку посредување на интересните групи (посебно синдикати) и партиите на широките маси. Овие договори се потребни за избегнување на практиките на мизерни услови за работење во ера на глобализација (примерот Ејпл, Кина), работа „на црно“, незаконско отпуштање од работа заради бременост итн. (стр. 80) Во овој правец се прави и дистинкција помеѓу левицата, која отсекогаш го поддржувала концептот на социјална држава, и десницата која го поддржувала концептот на економската ефикасност.

Третото поглавје се фокусира врз социјалните политики во Обединетото Кралство од минатото па се до денес, врз петте цинови или проблеми на кои мора да одговори државата: побарувањето (Want), болеста (Disease), незнаењето (Ignorance), нечистотијата (Squalor) и безделничењето (Idleness). Во епицентарот на ова поглавје е планот на Вилијам Бевериџ за партнерски однос на државата и доброволниот сектор, постулиран врз три претпоставки: семејни додатоци, национален здравствен систем и потполна вработеност. (стр. 101) „Активното барање работа“, Тачер, Блер, Третиот Пат, **Новиот договор** (New Deal), систем на хоспитации, дополнителна работна сила (Work force plus), Want 2 work, социјална заштита на децата, старите лица и пензиски систем се меѓу клучните теми на дискурсот на овој дел од трудот.

Четвртото поглавје ги елаборира социјалните политики во Германија, земја која слично на Франција и Италија инсистира врз терминот сигурност, којшто генерира профил на држави на социјалното осигурување. Системот чие име го должи на иновативниот и грижлив канцелар од крајот на деветнаесеттиот и почетокот на минатиот век - Вилхелм Бизмарк, ја има интенцијата за постигнување и одржување *сиџурносџ* (или безбедност) за работниците. Авторот ги третира и двете категории на системот на социјална заштита во Германија: *законски регулирано осигурување за задолжителна долгорочна нега (gesetzliche Pflegeversicherung)* во која како корисници се јавуваат сите личности кои се членови на фондот за задолжително осигурување од болест, а ги покрива ризиците од долгорочна нега (оние кои не се дел од оваа шема или фонд, имаат обврска да склучат договор со приватни фондови за долгорочна нега) и *законски регулирано осигурување од несреќи (gesetzliche Unfallversicherung)*.

Петтото поглавје претставува една компаративна анализа за сличностите и разликите на социјалните држави на Обединетото Кралство и Германија, при што се констатира дека има и сличности, но дека разликите се повоочливи. Првата посериозна разлика кој што може да се воочи при историскиот преглед на креирањето на социјалните политики во овие две земји е далеку постегнатата, како подинамична агенда за регулирањето на правата и обврските на вработените и невработените работници во Германија. И додека во Обединетото Кралство сè до почетокот на Втората светска војна постепено се оформуваат и рекомпонираат политиките за заштита на работниците во Германија, во 1927 година веќе е воведена социјална заштита и за невработените лица. Втора посериозна разлика помеѓу овие две предвоени политики е тоа што постариот Бизмарков систем во својата основа ја има маскулиризираната претстава за настанокот и развојот на семејството каде што грижата на државата е сосредоточена пред сè врз мажот или таткото како хранител на семејството.

Кандидатот констатира дека кога станува збор за разликите во поглед на социјалната заштита во Обединетото Кралство и Германија прво

што е воочливо е дека во Германија тоа е поделено на две позначајни категории (законски регулирано осигурување за задолжителна долгорочна нега и законски регулирано осигурување од несреќи), додека единствениот систем за социјална заштита во Велика Британија, кој води потекло од размислувањата на Вилијам Бевериџ (40-тите години од минатиот век), се темели врз принципите: универзалност униформност и единство.

Во поглавјето **Заклучоци**, кандидатот ги сумира најважните констатации и предлози произлезени од овој докторски труд. Притоа заклучува дека е тешко да се дефинира само со единствена дефиниција проблематиката на државата на благосостојба од фактот дека нема унифициран модел на овие држави и дека таа е различна во сите држави и слободно може да се каже дека секоја држава има сопствен уникатен систем на социјална политика и заштита, дека постојат разлики и во толкувањата на поимот на држава на благосостојба помеѓу таканаречените континентално-европски автори и англо-скандинавски автори. Кандидатот, исто така, констатира дека веќе во светот не постојат класични држави-чувари и дека секоја држава во себе има социјален елемент, во делот на социјалната политика или во социјалната заштита, како и дека влијанието на Обединетото Кралство и Германија во креирање и реформирање на социјална политика е огромно, при што ниту социо-економските услови, културните традиции или политичките вредности во конкретните европски држави не можат да го намалат ваквото влијание.

На крајот е дадена **литературата (библиографијата)**, која е коректно цитирана, според методолошките параметри, во текот на целата содржина на докторскиот труд. Поголемиот дел од нив се однесуваат на трудови од понова и оригинална научна литература што укажува на систематскиот пристап, на широкото и длабоко познавање на областа од страна на кандидатот.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Агрон Рустеми со наслов *Компаративна анализа на моделиите на државата на благосостојба во Обединетото Кралство и Германија* претставува еден оригинален труд кој содржи во себе научна елаборација во врска со еден од релевантните концепти на современата теорија за социјалната држава: *државата на благосостојба*. Користејќи разни методи, од дискурзивна анализа на содржината до компаратен метод, како и литература од највлијателните автори од оваа бранша, кандидатот успева да даде една конкретна слика за Бевериџовиот и Бизмарковиот модел кои се доминантни во стариот континент, анализирајќи ја состојбата во другите европски општества, со посебен акцент на германската и британската реалност-традиција. Истовремено, тој се осврнува и врз нашата реалност, т.е. последните трендови во нашето општество во сферата на социјалните

политики кои се стремат Македонија да стане и де факто социјална држава според критериумите на земјите-предводнички во оваа област, кои успеале да имплементираат политики кои му служат на граѓанинот, особено на загрозените, ранливите и склучените категории.

Авторот на оваа дисертација дава конкретен придонес во научната литература кај нас и пошироко, пополнувајќи една празнина во врска со тријадата *квалишеџи на живоџи-држава-граѓанин*. Важно е да се нагласи дека освен теоретскиот пристап, во трудот има и квантитативно-емпириска димензија која го прави уште поквалитетен.

Од номенклатурата користена во овој труд, посебно е важна таа која зборува за реструктурирањето во сферата на социјалната заштита, државата-заштитник, *sozialstaat, three U-s (universality, uniformity, unity), basic state pensions, gesetzliche Pflegeversicherung (задолжителна долгорочна нега), parental leave scheme (родителска оставнина), pay as you go (тековно финансирање)* итн.

In sum, на мислење сме дека трудот е методолошки професионално обработен и изграден и е спремен за одбрана пред стручната комисија. Рецензентската комисија со задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје да ја прифати докторската дисертација на м-р Агрон Рустеми и на кандидатот да му овозможи јавна одбрана.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Нано РУЖИН, с.р.
2. Проф. д-р Јован ПЕЈКОВСКИ, с.р.
3. Проф. д-р Маја ГЕРОВСКА МИТЕВ, с.р.
4. Проф. д-р Сунчица ДИМИТРИЈОСКА, с.р.
5. Доц. д-р Светлана ТРБОЈЕВИЌ, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН СОРАБОТНИК - АСИСТЕНТ ПРИ ОДДЕЛОТ ЗА
МАТЕМАТИКА И ИНФОРМАТИКА НА МАШИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет во Скопје, бр. 02-1717/2 од 6.7.2012 година, именувани сме за рецензенти за избор на еден соработник – помлад асистент при Одделот за математика и информатика.

На конкурсот, објавен на 11.6.2012 година во весникот „Утрински весник“ и на 12.6.2012 во весникот „Коха“, се пријави кандидатот м-р Петрушевски Мирко. Врз основа на поднесената конкурсна документација и личното познавање на кандидатот, до Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет го доставуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Кандидатот м-р Петрушевски Мирко е роден на 7.10.1978 година во Скопје, каде што го завршил основното и средното образование. Од многу мала возраст пројавил силни афинитети за математика и под раководство на неговите наставници учествувал на сите можни натпревари по математика и притоа освоил 10 награди, при што 8 пати бил прв, а 2 пати втор во соодветната натпреварувачка конкуренција. Како натпреварувач на Македонската математичка репрезентација учествувал на 3 балкански олимпијади и 5 меѓународни олимпијади, при што освоил 4 бронзени медали и две пофалници. Во учебната 1997/98 година се запишал на студии по теориска математика на Природно-математичкиот факултет во Скопје, кои ги завршил со среден успех 9,76 на 2.10.2006 година. Притоа, покрај подолгото студирање прогласен е за студент-првенец на генерацијата при Институтот за математика.

За време на школувањето активно бил вклучен во реализацијата на летните математички школи за учениците од средното образование, организирани од ДМИМ. Учествовал и во подготовките за натпревари по математика на талентирани ученици од основното образование, организирани од „Нумерус“. Во периодот 1999-2002 година е член на Комисијата за предлагање, избор и координација на задачи за Македонската математичка олимпијада.

Од 28.12.2007 година е вработен на Машинскиот факултет како соработник – помлад асистент на Одделот за математика и информатика. Во меѓувреме се запиша на постдипломските студии по математика на Институтот за математика на Природно-математичкиот факултет во Скопје, и нив успешно ги заврши, со среден успех 10, и со одбрана на магистерскиот труд под наслов: УНИЛАТЕРАЛНИОТ ШИФТ ОПЕРАТОР И ФАКТОРИЗАЦИЈА НА ФУНКЦИИ ВО ХАРДИ-ХИЛБЕРТОВИТЕ ПРОСТОРИ.

НАСТАВНА АНГАЖИРАНОСТ

Во текот на изминатиот период, од неговото вработување на Машинскиот факултет до сега, кандидатот одржувал вежби по следниве предмети: математика 1, математика 2, инженерска математика, дискретна математика, линеарна алгебра, методи на оптимирање, компјутери и програмирање, компјутери и апликативен софтвер, инженерско програмирање, веројатност и статистика и инженерска

статистика. Притоа кандидатот непрекинато бил ангажиран со голем број на часови и во секој од семестрите со голем број на студенти.

Крајно коректно и совесно ги исполнуваше зададените наставни обврски на задоволство на бројните студенти.

НАУЧНА И СТРУЧНА АКТИВНОСТ

Во текот на изминатиот период, од вработувањето па досега, кандидатот беше активно вклучен во многу активности на математичката научна и стручна средина во Република Македонија. Учесник е во вкупниот систем на натпревари по математика за основно и средно образование во Р. Македонија. Притоа учествувал како:

- Заменик-водач на македонската репрезентација на ЈБМО 2008 (Валона, Албанија);
- водач на македонската репрезентација и член на жирито на ЈБМО 2009 (Сараево, БиХ);
- член на Комисија за задачи за натпревари по математика во основното образование во Република Македонија, 2008-2010;
- член на Комисија за задачи за натпревари по математика во средното образование во Република Македонија, 2008-2010.

Кандидатот Мирко Петрушевски е уредник на математичкото списание СИГМА за учениците од средното образование.

НАУЧНИ И СТРУЧНИ ТРУДОВИ

Резултат на погоре кажаните активности се следниве научни и стручни трудови:

1. Шорт листа за ММО, 2008, Весна Манова Ераковиќ, Алекса Малчески, Мирко Петрушевски, Илија Јовчески, Здравко Цветковски, Бојан Пранговски.
2. Шорт листа за ЈММО, 2008, Весна Манова Ераковиќ, Алекса Малчески, Мирко Петрушевски, Илија Јовчески, Здравко Цветковски, Бојан Пранговски, Симона Самарџиска.
3. Шорт листа за ММО, 2009, Весна Манова Ераковиќ, Алекса Малчески, Мирко Петрушевски, Илија Јовчески, Здравко Цветковски, Бојан Пранговски.
4. Шорт листа за ЈММО, 2009, Весна Манова Ераковиќ, Алекса Малчески, Мирко Петрушевски, Илија Јовчески, Здравко Цветковски, Бојан Пранговски.
5. Шорт листа со задачи на ЈБМО јуни 2008, Валона, Албанија (автор на задача).
6. Шорт листа со задачи на БМО мај 2008, Охрид (комитет за селекција на задачи)
7. Шорт листа за ММО, 2010, Весна Манова Ераковиќ, Алекса Малчески, Мирко Петрушевски, Илија Јовчески, Здравко Цветковски, Бојан Пранговски.
8. Шорт листа за ЈММО, 2010, Весна Манова Ераковиќ, Алекса Малчески, Мирко Петрушевски, Илија Јовчески, Здравко Цветковски, Бојан Пранговски.
9. Шорт листа со задачи на БМО јуни 2009, Крагуевац, Р. Србија (автор на задача).

10. Шорт листа со задачи на ЈБМО јуни 2009, Сараево, Република Босна и Херцеговина (автор на задача).
11. Автор на предлог-задача за ИМО, 2009-Бремен, Република Германија.
12. Натпревари по математика, 2010, СММ 2010-09-30, Весна Манова-Ераковиќ, Мирко Петрушевски и др.
13. Macedonian mathematical competitions, Macedonian Mathematical Society, 2008, Весна Манова Ераковиќ, Мирко Петрушевски и др.
14. Macedonian mathematical competitions, Macedonian Mathematical Society, 2009, Весна Манова Ераковиќ, Мирко Петрушевски и др.
15. Macedonian mathematical competitions, Shortlist problems with solutions for secondary school, Macedonian Mathematical Society, 2010, Весна Манова Ераковиќ, Мирко Петрушевски и др.
16. Vesna Andova, Mirko Petrushevski, Variable Zagreb indices and Karamata's inequality. Match Commun. Math. Comput. Chem. 2011, No. 65(3), pp 685-690.
17. Унилатералниот шифт оператор и факторизација на функции во Харди-Хилбертовите простори, магистерски труд, Скопје, 2012.

КОМЕНТАР НА ТРУДОВИТЕ

Трудовите со реден број 1-15 рецензирани се при претходниот реизбор за помлад асистент во 2010 год.

Трудот со реден број 16 е оригинален научен труд, објавен во: MATCH-Communications in Mathematical and in Computer Chemistry. Во трудот се користи теорија на графови во молекуларната хемија. Се применува познатото неравенство на Карамата за изведување оценка за т.н. Zagreb indices.

Во трудот со бр.17 (магистерскиот труд), кандидатот ја користи теоријата на H^p простори, поимите внатрешна и надворешна функција, за да даде целосна карактеризација на мрежата од затворени инваријантни потпростори на унилатералниот шифт оператор на H^2 . Притоа има оригинални докази на докажани теореми и бројни оригинални примери за достижни мрежи.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на изложеното во овој извештај, може да се заклучи дека помлад ас.м-р Мирко Петрушевски успешно ги исполнува наставните и работните обврски. Во изминатиот период поминат на Машинскиот факултет активно е вклучен во работата на македонската математичка заедница и пошироко. Исто така се покажа како совесен и коректен соработник кој веќе е воведен и во научната работа.

Од тие причини, Рецензентската комисија со задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет, кандидатот Петрушевски Мирко да биде избран во звањето асистент при Одделот за математика и информатика.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Лазо Димов, Машински факултет - Скопје, с.р.
2. Проф. д-р Љубица Стефанова, Машински факултет - Скопје, с.р.
3. Проф. д-р Алекса Малчески, Машински факултет – Скопје, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЛЕКТОР ПО ПРЕДМЕТОТ ФРАНЦУСКИ ЈАЗИК НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

На својата 29-та редовна седница одржана на 15.6.2012 година, Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје не избра за членови на Рецензентската комисија во врска со пријавата на Зора ЈОСИФОВСКА за избор во звањето лектор по предметот француски јазик. На конкурсот, објавен во весникот „Нова Македонија“ на 6.6.2012 година, се јави само горенаведениот кандидат. Врз основа на поднесените материјали предвидени со условите на конкурсот, го доставуваме до Наставно-научниот совет следниов

ИЗВЕШТАЈ

Зора ЈОСИФОВСКА е родена на 7.6.1952 година во Бања Лука (Босна и Херцеговина). Се школувала во повеќе места на поранешна Југославија, а во учебната 1971/72 година го завршила средното образование во гимназијата “Горѓи Димитров” во Скопје.

Студиите по француски јазик и книжевност ги завршила на Филолошкиот факултет во Скопје во 1976 година. Во текот на студиите двапати престојувала на јазична практика во Франција.

По дипломирањето, во октомври 1976 година се вработила во РСВР на СРМ како кореспондент по француски јазик.

Во 1984 година била избрана за соработник на Факултетот за безбедност и општествена самозаштита во Скопје во звањето лектор, а во 1988 година била избрана во звањето предавач по предметот француски јазик. Во текот на работата на тој Факултет, кандидатката постојано посветувала внимание на своето стручно образование и учествувала на летни семинари за наставници по француски јазик на Универзитетот *Нова Сорбона* во Париз.

Во 1995 година била избрана за наставник по француски јазик за настава на нематични факултети при Катедрата за романски јазици и книжевности на Филолошкиот факултет “Блаже Конески”, во звањето предавач. Катедрата ѝ го доверила изведувањето на наставата, вежбите и испитите на Педагошкиот факултет во Скопје, на групите за одделенска настава и предучилишно воспитување, како и консултации, семинари и испити со вонредните студенти за дообразование на истиот Факултет.

Во 1998 година била избрана во звањето виш предавач и, освен на Педагошкиот факултет, ја изведувала наставата по предметот француски јазик и на Технолошко-металуршкиот факултет, Машинскиот факултет и на Интердисциплинарните студии за заштита на животната средина при Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје.

Од учебната 2000/2001 година започнала да ја изведува наставата по предметот француски јазик и на Електротехничкиот и на Природно-математичкиот фа-

култет во Скопје, како и испитите со редовните, вонредните и со студентите за до-образование на Педагошкиот факултет во Штип.

На 24.11.2004 била избрана во звањето лектор по предметот француски јазик за настава на нематични факултети на Одделот за настава на нематични факултети и ја изведува наставата на неколку факултети: Филозофски, Педагошки, Факултет за ликовни уметности, Електротехнички и Природно-математички факултет.

Во 2008 година Јосифоска била избрана во звањето лектор по француски јазик за нематични факултети. Со укинувањето на Одделот за настава на нематични факултети, во 2010 година била префрлена на матичната Катедра за француски јазик и книжевност во истото звање. Оттогаш, покрај наставата на горенаведените нематични факултети, ја изведува и следната настава: на Економскиот факултет во Скопје - настава по предметот деловен француски јазик 1 и 2, на Земјоделскиот факултет - настава по предметот стручен француски јазик, на Катедрата за преведување и толкување - настава по стручниот предмет агрономија, а од учебната 2011/2012 г. на Катедрата за преведување и толкување ја изведува и наставата по предметот француски јазик 3(В) и 4 (В).

Во 1999 година била избрана за заменик-шеф на Катедрата за романски јазици и книжевности. Од април до октомври 2001 била вршител на должноста шеф на Катедрата за романски јазици и книжевности. Била активно вклучена во работата на неколку комисији формирани од страна на Факултетот, како и во севкупната дејност што се одвивала на Филолошкиот факултет.

Зора Јосифоска со успех ја води наставата по француски јазик на нематични факултети. Треба да се нагласи дека Зора Јосифоска изведувала настава по француски јазик како стручен (функционален) јазик за студентите од 10 факултети. Наставниот материјал опфаќа содржина од научните и стручните области што се предмет на изучување на односните факултети, а наставата е конципирана на начин што им овозможува на студентите да се оспособат да комуницираат на јазикот на својата идна професија и да можат да се служат со стручна и научна литература од областите што ги изучуваат.

Освен занимавањето со наставна работа, Зора Јосифоска посветува внимание и на сопственото стручно и научно усовршување, најпрвин преку посетување семинари и работилници за стручно усовршување, потоа преку пишување текстови, соопштенија, прикази, како и преку преведувачка активност на стручна литература, резимеа и сл.

Во поглед на нејзиното стручно усовршување може да ги издвоиме семинарите за професори по француски како странски јазик што Зора Јосифоска ги посетувала на Универзитетот *Сорбона* во 1997 г. и на Универзитетот во Кан во 2000 г. На тие семинари Јосифоска следела предавања за методите што се користат во изучувањето на францускиот јазик како јазик на струката или, пак, во изведувањето настава со специфични цели, за мултидимензионалниот приод во изучувањето на францускиот јазик, како и за оценувањето на јазичните компетенции на студентите.

Зора Јосифоска ги напишала и публикувала следниве трудови:

“Местото и улогата на странскиот јазик во органите и службите за внатрешни работи”. *Годишник на Факултетот за безбедност и општествена самозаштита*, Скопје, 1985, стр. 241-244.

Скрипта по француски јазик, Универзитет “Кирил и Методиј”, Скопје, 1989.

- “Странскиот јазик, мотивацијата и автентичните документи”, (заедно со Раде Јорданов и Севда Лазаревска, *Просветен работник*, Скопје, 1997, 836, стр.6.
- “Нови тенденции во сферата на образованието (искуства од Франција)”, *Зборник на трудови од симпозиумот на тема “Перманентно образование и учење на прагот на 21 век како филозофски и педагошки основи на теоријата и практиката во сферата на едукацијата*, Скопје, Универзитет “Св. Кирил и Методиј”, книга 1, 1997, стр. 316-317.
- “Корнети, Фросина, Панова-Игњатовиќ, Татјана. Учебник по англиски јазик за студентите на педагошките факултети. - Приказ“, *Просветно дело*, Скопје, 1997, Л 1,бр.5, стр. 107-109.
- “Образованието во 21 век”, соопштение на научниот обир организиран на Педагошкиот факултет “Св. Климент Охридски”, Скопје, на тема “Профилирањето, образованието и оспособувањето на воспитувачките и наставничките кадри како носители на едукациските процеси во Република Македонија”. *Зборник на трудови*, Скопје, 1998, стр.125-129.
- Освен статии, Зора Јосифоска има објавено и преводи на следните трудови:
- “Босар, Андре. Полициска соработка во Европа”, Превод: Зора Јосифоска, *Безбедност*. Скопје, 1984, стр. 181-188.
- “Меѓународна ревија за криминалистичка полиција.’Идентификација преку отпечатоци од прст и со примена на компјутер’ ”, Превод: Зора Јосифоска. *Безбедност*, Скопје, 1985, 5-6, 433-440
- “Алем, Жан Пјер. Шпионажа и контрашпионажа”. Превод Зора Јосифоска. *Годишник на Факултетот за безбедност и општествена самозаштита*, Скопје, 1989/90, стр. 225-228
- “Њуинг, Џон. Информативна технологија-поефикасна полиција”, Превод Зора Јосифоска. *Безбедност*, Скопје, 1991, стр. 68-85
- “Кодексот на поправната служба во Канада ’Мисијата на поправната служба’ ”. Превод Зора Јосифоска. *Годишник на Факултетот за Безбедност*, Скопје, 1991/92, стр. 183-190
- “Јансенс, Едуард. ’Полицијата наспроти демографскиот развој во дваесет и првиот век’ ”. Превод: Зора Јосифоска. *Безбедност*, Скопје, 1992, стр. 206-217.
- “Тидеман, Клаус. ’Светските тенденции за воведување нови санкции за криминалитетот на белите јаки’ ”. Превод: Зора Јосифоска. *Безбедност*, Скопје, 1992, 3, стр. 277-294.
- “Шнајдер, Ханс Јоахим. ’Криминологија на бунтовите’ ”. Превод Зора Јосифоска, *Безбедност*, Скопје, 1992,4, стр. 588-600.
- Вејнандс, Хенри, “*Заплет*”. Превод: Зора Јосифоска, Скопје, *Пулс* (неделник), 1994, Фелтон, 6 продолженија.
- Модели на малолетничка правда*. Избор на текст и превод: Зора Јосифоска. Има ли живот за време и по затворањето. Центар за детска правда “Малиот голем човек”. Скопје, 2004, стр. 116-126.
- Елијаде, Мирча, *Историја на верувањата и на религиските идеи. Т. 1 Од камено време до елевскините мистерии*, (превод од француски на македонски јазик Зора Јосифоска), Скопје, Табернакул, 2005, 416 стр.

ЗАКЛУЧОК

Зора Јосифоска се има докажано преку својата долгогодишна наставна практика како компетентен професор по француски јазик и тоа најпрвин на Факултетот за безбедност, а потоа и на Филолошкиот факултет во Скопје, кадешто со години наназад ја покрива наставата по француски јазик за потребите на десетина факултети. Преку своето стручно усовршување на разни семинари во Франција како и преку своите стручно-научни трудови и преводи, Зора Јосифоска се потврдила како добар познавач на францускиот јазик. За својата наставно-образовна, научноистражувачка и стручно-апликативна дејност, Зора Јосифоска има освоено вкупно 133,6 поени.

Сето горенаведено ни дава за право најтопло да му препорачаме на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет "Блаже Конески" да ја избере Зора ЈОСИФОСКА во звањето лектор по предметот француски јазик.

Членови на Рецензентската комисија

1. Д-р Звонко Никодиновски, редовен професор, с.р.
2. Д-р Маргарита Велевска, редовен професор, с.р.
3. Д-р Слободанка Колемишевска, доцент, с.р

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Зора ЈОСИФСКА

Институција: Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје

Научна област: француски јазик

I. НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Одржување на настава од прв циклус студии	
	2008/2009 зимски семестар	
	Француски јазик во струка на ФЛУ (0+2), (15x2x0,04=1,2)	1,2
	Деловен француски јазик 1 на Економски факултет (2+4), (15x6x0,04=3,6)	3,6
	Француски јазик во струка на Педагошки факултет (1+2), (15x3x0,04=1,8)	1,8
	Француски јазик во струка на ФЕИТ (0+2), (15 x 2 x 0,04= 1,2)	1,2
	Француски јазик во струка на Факултет за земјоделски науки и храна (0+4), (15x4x0,04=2,4)	2,4
	Француски јазик во струка на Филозофски факултет (0+2),(15 x 2 x 0,04 = 1,2)	1,2
	Француски јазик во струка на Машински факултет (0+4), (15x4x0,04)	2,4
	2008/2009 летен семестар	
	Француски јазик во струка на ФЛУ (0+2), (15x2x0,04=1,2)	1,2
	Француски јазик во струка на Педагошки факултет, (1+2), (15x3x0,04=1,8)	1,8
	Француски јазик во струка на ФЕИТ (0+2), (15 x 2 x 0,04= 1,2)	1,2
	Француски јазик во струка на Факултет за земјоделски науки и храна (0+4), (15x4x0,04=2,4)	2,4
	Француски јазик во струка на Филозофски факултет (0+2) , (15 x 2 x 0,04 = 1,2)	1,2
	Деловен француски јазик 2 на Економски факултет (2+4), (15x6x0,04=3,6)	3,6
	2009/2010 зимски семестар	
	Француски јазик во струка на ФЛУ (0+2), (15x2x0,04= 1,2)	1,2
	Француски јазик во струка на Педагошки факултет (1+2),	1,8

	(15x3x0,04=1,8)	
	Француски јазик во струка на ФЕИТ (0+2), (15 x 2 x 0,04= 1,2)	1,2
	Француски јазик во струка на Факултет за земјоделски науки и храна (0+4), (15x4x0,04=2,4)	2,4
	Француски јазик во струка на Машински факултет (0+4), (15x4x0,04=2,4)	2,4
	Деловен француски јазик I Економски факултет (2+4+), (15x6x0,04=3,6)	2,4
	2009/2010 летен семестар	
	Француски јазик во струка на ПМФ (0+4), (15x4x0,04=2,4)	2,4
	Француски јазик во струка на ФЛУ (0+2), (15x2x0,04= 1,2)	1,2
	Француски јазик во струка на Педагошки факултет (1+2), (15x3x0,04=1,8)	1,8
	Француски јазик во струка на ФЕИТ (0+2), (15 x 2 x 0,04= 1,2)	1,2
	Француски јазик во струка на Факултет за земјоделски науки и храна (0+4), (15x4x0,04=2,4)	2,4
	Деловен француски јазик 2 Економски факултет (2+4+), (15x6x0,04=3,6)	3,6
	2010/2011 зимски семестар	
	Француски јазик во струка на Педагошки факултет (1+2), (15x3x0,04=1,8)	1,8
	Француски јазик во струка на ФЛУ (0+2), (15x2x0,04=1,2)	1,2
	Француски јазик во струка на ФЕИТ (0+2), (15 x 2 x 0,04= 1,2)	1,2
	Деловен француски јазик 1 на Економски факултет (2+4), (15x6x0,04=3,6)	3,6
	2010/2011 летен семестар	
	Француски јазик во струка на Педагошки факултет (1+2), (15x3x0,04=1,8)	1,8
	Француски јазик во струка на ФЛУ (0+2), (15x2x0,04= 1,2)	1,2
	Француски јазик во струка на ПМФ (0+4) (15x4x0,04= 2,4)	2,4
	Француски јазик во струка на ФЕИТ (0+2), (15 x 2 x 0,04= 1,2)	1,2
	Деловен француски јазик 2 на Економски факултет (2+4+), (15x6x0,04=3,6)	3,6

	2011/2012 зимски семестар Деловен француски јазик 1 на Економски факултет (2+4), (15x6x0,04=3,6)	3,6
	Француски јазик 3В на Катедрата за преведување и толкување, 2 групи (15x4+x0,04=2,4) x2=4,8	4,8
	2011/2012 летен семестар	
	Деловен француски јазик 2 на Економски факултет (2+4+), (15x6x0,04=3,6)	3,6
	Француски јазик 4В на Катедрата за преведување и толкување, 2 групи (15x4+x0,04=2,4) x2=4,8	4,8
	Француски јазик во струка на ПМФ (0+4), (15x4x0,04)= 2,4	2,4
	Вкупно бодови за одржана настава од прв циклус студии	86,4
2.	Консултации со студенти	
	2008/2009 зимски семестар (85 студенти x 0,002 = 0,17)	0,17
	2008/2009 летен семестар, 110 студенти x 0,002 = 0,22)	0,22
	2009/2010 зимски семестар (90 студенти x 0,002 = 0,18)	0,18
	2009/2010 летен семестар (120 студенти x 0,002 = 0,24)	0,24
	2010/2011 зимски семестар (70 студенти x 0,002 = 0,14)	0,14
	2010/2011 летен семестар (86 студенти x 0,002 = 0,17)	0,17
	2011/2012 зимски семестар (90 студенти x 0,002 = 0,18)	0,18
	2011/2012 летен семестар (105 студенти x 0,002 = 0,21)	0,21
	Вкупно бодови за одржани консултации:	1,7
3.	Промена и дополнување на пакет материјали за одреден предмет	
	2008/2009 зимски семестар, Пакет материјали по француски јазик во струка за ФЛУ, Факултет за земјоделски науки и храна, Филозофски факултет, ФЕИТ, Педагошки факултет, Машински факултет и Економски факултет (7x0,5)	3,5
	2008/2009 летен семестар Пакет материјали по француски јазик во струка за ФЛУ, Земјоделски факултет, Филозофски факултет, ФЕИТ, Педагошки факултет и Економски факултет (6x0,5)	3
	2009/2010 зимски семестар, Пакет материјали по француски јазик во струка за ФЛУ, Факултет за земјоделски науки и храна, Филозофски факултет, ФЕИТ, Педагошки факултет, Машински факултет и Економски факултет	3,5

	(7x0,5)	
	2009/2010 летен семестар Пакет материјали по француски јазик во струка за ФЛУ, Факултет за земјоделски науки и храна, Филозофски факултет, ФЕИТ, Педагошки факултет и Економски факултет (6x0,5)	3
	2010/2011 зимски семестар Пакет материјали по француски јазик во струка за ФЛУ, ФЕИТ, Педагошки факултет и Економски факултет (4x0,5)	2
	2010/2011 летен семестар Пакет материјали по француски јазик во струка за ФЛУ, ФЕИТ, Педагошки факултет, ПМФ и Економски факултет (5x0,5)	2,5
	2011/2012 зимски семестар Пакет материјали по француски јазик во струка за Економски факултет (1x0,5)	0,5
	2011/2012 летен семестар Пакет материјали по француски јазик во струка за Економски факултет и ПМФ(2x0,5)	1
	Вкупно бодови за промена и дополнување на пакет материјали за одреден предмет	19
	Вкупен број бодови за наставно-образовна дејност	107,1

II. НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Труд објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир (2x2)	4
2.	Учество во научен/стручен собир со реферат (1x1)	1
3.	Учество во работилницата за изготвување нови студиски програми <i>LACI</i> (Јазици, бизнис и меѓународна трговија) и <i>LEA</i> (Применети странски јазици), (2x1)	2
4.	Учество на семинар за универзитетската дидактика	1
	Труд со оригинални научни/стручни резултати објавен во публикација од научна конференција “Некои аспекти на наставата по предметот француски јазик во функција на структурата” (во печат)	2
5.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во популарно списание.	2
	Вкупен број бодови за научно истражувачка дејност	12

III. СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Евалуација на нивото на познавање на францускиот јазик кај	1

	кандидати на кои Филолошкиот факултет им издава потврда за познавање на францускиот јазик како странски јазик.	
2.	Јазична редакција на прилози за Годишниот зборник на трудови на Факултетот за безбедност за 2008, 2009, 2010 и 2011 година (0,5x4=2)	2
3.	<i>Учество во работа на комисији за државни натпревари по француски јазик(2x1)</i>	2
4.	Секретар, заменик и в.д. шеф на Катедрата за романски јазици и книжевности	4
5.	Член на факултетска пописна комисија	1,5
6.	Превод на книга/учебник(1X3)	3
7.	Студиски престој во странство до три месеци (2x0,5)	1
	Вкупен број бодови од стручно-апликативната дејност	14,5

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	107,1
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	12
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	14,5
Вкупно	133,6

Членови на Рецензентската комисија

1. Д-р Звонко Никодиновски, редовен професор, с.р.
2. Д-р Маргарита Велевска, редовен професор, с.р.
3. Д-р Слободанка Колемишевска, доцент, с.р

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЛЕКТОР ПО ПРЕДМЕТОТ ФРАНЦУСКИ ЈАЗИК НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

На својата 29-та редовна седница одржана на 15.6.2012 година, Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје нè избра за членови на Рецензентската комисија во врска со пријавата на Севда ЛАЗАРЕВСКА за избор во звањето лектор по предметот француски јазик. На конкурсот, објавен во весникот „Нова Македонија“ на 6.6.2012 година, се јави само горенаведениот кандидат. Врз основа на поднесените материјали предвидени со условите на конкурсот, го доставуваме до Наставно-научниот совет следниов

ИЗВЕШТАЈ

Севда ЛАЗАРЕВСКА е родена на 20.10.1958 година во Гостивар. Од 1963 живеела во Истанбул, Турција, каде што се школувала во француското училиште *École française d'Istanbul "Papillon"*, во коешто го завршила основното и средното образование со одличен успех. По враќањето во Македонија, се запишала на Филолошкиот факултет во Скопје, на групата за француски јазик и книжевност на којашто и дипломирала во 1983 г. со просечна оценка 9,30 (од стручните предмети 9,80).

Од 1983 до 1985 год. работела како наставник по француски јазик во средното економско училиште “Чеде Филипошки” и во гимназијата “Панче Попоски” (во паралелки со македонски и турски наставен јазик). Во 1985 г. имала понуда да работи како асистент на Катедрата за француски јазик и книжевност, но поради семејни причини, заминала во Сараево кадешто работела како наставник по француски јазик и како преведувач - член на Друштвото на преведувачи на БИХ.

Во 1992 г., со почетокот на војната во Босна се вратила во Република Македонија, кадешто повторно се вработила во гимназијата “Панче Попоски” во Гостивар како професор по француски јазик во паралелки со македонски и турски наставен јазик.

Во 1994 г. била избрана за наставник по француски јазик за настава на нематични факултети при Катедрата за романски јазици и книжевности. Од таа година, па сè до учебната 2003-2004 г. била ангажирана за изведување на наставата, вежбите и испитите на Правниот факултет и тоа со студентите од правни и политички студии и студентите од интердисциплинарните студии по новинарство со 12 часа неделно. Таа, исто така, работела со студентите и на избор и изготвување на семинарски работи.

Од 1997 г., во рамките на својата настава при Правниот факултет, Лазаревска ги примала на хоспитации студентите од групата за француски јазик и книжевност по предметот методика на наставата по француски јазик.

Во 1998 г. Севда Лазаревска била избрана во звањето виш предавач и, освен наставата на Правниот факултет, била ангажирана да држи и лекторска настава и испити по предметот современ француски за студентите од матичната Катедра за француски јазик и книжевност.

Во учебната 1999/2000 г. Лазаревска била вклучена во програмата ТЕМПУС за студии за преведување и толкување, во чии рамки престојувала во Брисел (Белгија) во февруари 2001 г. Лазаревска е вклучена во работата на Катедрата за

преведување и толкување од самиот нејзин почеток и тоа со предметите француски јазик за прва и втора година, културолошки студии за француски јазик во втора година, стручен предмет право во трета година и преведување од македонски на француски јазик во трета година.

Од 2004 г. Севда Лазаревска била избрана како лектор по француски јазик при Катедрата за романски јазици и книжевности кадешто во текот на изминатите години била ангажирана со изведување на настава по предметите: француски јазик, француска цивилизација (од 2001 г.) и преведување од македонски кон француски јазик.

Паралелно со изведувањето на наставата по горенаведените предмети, во 2006 г. Севда Лазаревска била ангажирана да ја изведува наставата по француски јазик за слушателите на постдипломските специјалистички (мастерски) студии *Јазици, бизнис и меѓународна трговија*, организирани од страна на Филолошкиот факултет во соработка со Универзитетот во Орлеан и Правниот факултет во Скопје.

Во декември 2008 година била избрана во звањето лектор по француски јазик и во изминатиот четиригодишен период ја изведувала наставата на матичната Катедра и на Катедрата за преведување и толкување по предметите: француска цивилизација, културолошки студии по француски јазик, стручен предмет право и француски јазик во сите осум семестри.

Во текот на својата професионална кариера, Севда Лазаревска посветувала внимание на своето стручно усовршување преку посетување на повеќе семинари и реализирање на повеќе стручни престои:

- во 1982 г., како студент, била на едномесечен студиски престој во Париз;
- во 1996 г. посетувала едномесечен специјалистички курс од областа на наставата по француски јазик како стручен јазик *Français sur objectifs spécifiques, le français du droit des affaires* во Sèvres – CIEP (Франција);
- во 2000 г. била на едномесечен стаж за професори по француски јазик организиран од BELC во Саен (Франција);
- во 2001 г. престојувала во Брисел (Белгија), во рамките на програмата ТЕМПУС за потребите на Катедрата за преведување и толкување;
- во 2005 г. учествувала на семинар во Пловдив (Бугарија): *FOS – français sur objectifs spécifiques*; во 2007 г. учествувала на семинарот: *Stage intensif pour professeurs de FLE* во градот Vichy - CAVILAM (Франција);
- во септември 2007 г. учествувала на семинарот за универзитетски професори по француски јазик од Р. Македонија, организиран од Француската амбасада во Скопје;
- учествувала на два семинара во Софија (Бугарија) (*Utilisation des outils multimédia en classe de français, Développer les compétences orales à l'aide de divers supports*) и на еден во Скопје (*Ingénierie de la formation / Formation initiale des enseignants de FLE / Les TICE pour l'apprentissage du FLE*), организирани од OIF-CREFECO.

Севда Лазаревска учествувала и на обуки и семинари организирани од Францускиот институт во Скопје (*Approche actionnelle, Elaboration de fiches pédagogiques, Didactisation de documents authentiques, le TBI en classe de français*).

Во август 2011 година учествувала на семинар во Скопје, во својство на предавач (*Développer les compétences orales à l'aide de divers supports*) за обука на професорите по француски јазик од Македонија.

Севда Лазаревска е активна и на полето на преведувањето. Најпрвин треба да се спомене нејзината доброволна работа како преведувач во Детската амбасада “Меџаши” (1994-1996). На полето на преведувањето од македонски на француски јазик ги наведуваме следните трудови:

- *Историска вистина*, Култура, Скопје, 1984, 294 стр.,
- *Факти за Република Македонија*, Зумпрес, Скопје, 1997, 120 стр.,
- стручните преводи на текстови објавени во списанието *Македонски археолошки весник* (МАВ); и
- препев од македонски на француски јазик на поезија за детски права.

Од 2000 година Лазаревска е овластен судски преведувач од француски јазик на македонски јазик и обратно; исто така, таа е и акредитиран устен испитувач и оценувач од страна на Министерството за образование на Франција (Национална комисија за определување на нивото на познавање на францускиот јазик - DELF, CIEP / Sèvres), испитувач за евалуација на нивото на познавање на францускиот јазик кај кандидати на кои Филолошкиот факултет им издава потврда за познавање на францускиот јазик. Изведува и бројни други преведувачки активности (во министерства, институции, телевизија) и лектура на преводи од македонски на француски јазик.

Во нејзината стручно-апликативна дејност се вбројува и активното учество во работата на Друштвото за професори по француски јазик при подготвување и изведување на олимпијадите за учениците од средни училишта.

Во однос на стручно-научната лингвистичка активност, Севда Лазаревска учествувала во работата на Меѓународниот конгрес на применета лингвистика *Јазикот и општеството на прагот на 21 век* (1998 г.), со реферат под наслов “Transcription phonétique des mots propres du macédonien en français”. Таа е коавтор (заедно со Зора Јосифовска и Раде Јорданов) на статијата “Странскиот јазик, мотивацијата и автентичните документи”, *Просветен работник*, Скопје, 1997, 836, стр.6.

ЗАКЛУЧОК

Севда Лазаревска преку својата разновидна универзитетска дејност на наставник по француски јазик (часови по стручен француски јазик - правна, политичка и новинарска терминологија, часови по преведување од македонски на француски јазик, лекторски часови по француски јазик и часови по француска цивилизација), како и преку ангажманот и трудовите во областа на преведувањето од македонски на француски јазик се има потврдено како вреден професор и солиден познавач на францускиот јазик кој може умешно да им ги предава финесите на францускиот јазик и особеностите на француската цивилизација на своите студенти.

Сето горенаведено ни дава за право најтопло да му препорачаме на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет “Блаже Конески” да ја избере Севда ЛАЗАРЕВСКА во звањето лектор по француски јазик.

Членови на Рецензентската комисија

1. Д-р Звонко Никодиновски, ред. проф., с.р.
2. Д-р Маргарита Велевска, ред. проф., с.р.
3. Д-р Мира Трајкова, вонр. проф., с.р.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Севда ЛАЗАРЕВСКА

Институција: Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје

Научна област: француски јазик

I. НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Р.број	Назив на активност:	Поени
1	Одржување на настава од прв циклус студии (Катедра за француски јазик и книжевност)	
	2008/2009 зимски семестар	
	Француска цивилизација 1 (ЕКТС) (2+1), (15 x 3x 0,04=1,8)	1,8
	Француска цивилизација (стара генерација) (2+0), (15 x 2 x 0,04=1,2)	1,2
	Француски јазик 7 (0+3), (15 x 3 x 0,04=1,8)	1,8
	Француски јазик 5 (0+4), (15 x4 x 0,04=2,4)	2,4
	Француски јазик 3/усно изразување + писмено разбирање (ПИТ) (0+4), (15 x 4 x 0,04 =2,4)	2,4
	Француски јазик 1/усно изразување (ПИТ) (0+2), (15 x 2 x 0,04 =1,2)	1,2
	Преведување од македонски јазик на француски јазик 1 (0+4), (15 x 4 x 0,04=2,4)	2,4
	2008/2009 летен семестар	
	Француска цивилизација (ЕКТС) (2+1), (15 x 3x 0,04=1,8)	1,8
	Француска цивилизација (стара генерација) (2+0), (15 x 2 x 0,04=1,2)	1,2
	Француски јазик 6 (0+4), (15x4x0,04=2,4)	2,4

Француски јазик 4 /усно изразување + писмено разбирање (ПИТ) (0+4), (15 x 4 x 0,04=2,4)	2,4
Француски јазик 2 /усно изразување (ПИТ) (0+2), (15 x 2 x 0,04 =1,2)	1,2
Преведување од македонски јазик на француски јазик 2 (0+4) (15 x 4 x 0,04=2,4)	2,4
2009/2010 зимски семестар	
Француски јазик 3 (0+4), (15 x 4 x 0,04 =2,4)	2,4
Француски јазик 3/усно изразување + писмено разбирање (ПИТ) (0+4), (15 x 4 x 0,04 =2,4)	2,4
Француски јазик 1 /усно изразување (ПИТ) (0+2) , (15 x 2 x 0,04=1,2)	1,2
Практика на преведување од македонски јазик на француски јазик 1 /Преведување од мак.ј.на франц.ј.1(ПИТ) (0+4), (15 x 4 x 0,04=2,4)	2,4
2009/2010 летен семестар	
Француски јазик 4 (0+4), (15 x 4 x 0,04 =2,4)	2,4
Француски јазик 4 /усно изразување + писмено разбирање (ПИТ) (0+4), (15 x 4 x 0,04 =2,4)	2,4
Француски јазик 2 /усно изразување (ПИТ) (0+2) , (15 x 2 x 0,04=1,2)	1,2
Практика на преведување од македонски јазик на француски јазик 2 /Преведување од мак.ј.на франц.ј.2 (ПИТ) (0+4), (15 x 4x 0,04=2,4)	2,4
2010/2011 зимски семестар	
Француски јазик 5 (0+4) (15 x 4 x 0,04=2,4)	2,4
Француски јазик 1 (0+2) /2 групи (15 x 2 x 0,04 =1,2) x 2 =2,4	2,4
Практика на преведување од македонски јазик на француски јазик 1 /Преведување од мак.ј.на франц.ј.1(ПИТ) (0+4), (15 x 4x 0,04=2,4)	2,4
2010/2011 летен семестар	
Француски јазик 6 (0+4) (15 x 4 x 0,04=2,4)	2,4

	Француски јазик 2 (0+2) /2 групи (15 x 2 x 0,04 =1,2) x 2 =2,4	2,4
	Практика на преведување од македонски јазик на француски јазик 2 /Преведување од мак.ј.на франц.ј.2 (ПИТ) (0+4), (15 x 4x 0,04=2,4)	2,4
	2011/2012 зимски семестар	
	Француски јазик 7 (0+4) (15 x 4 x 0,04=2,4)	2,4
	Француски јазик 1 (0+2) /2 групи (15 x 2 x 0,04 =1,2) x 2 =2,4	2,4
	Преведување од македонски јазик на француски јазик I и обратно (0+4), (15 x 4x 0,04=2,4)	2,4
	Преведување од македонски јазик на француски јазик 3 /Преведување од мак.ј.на франц.ј.3 (ПИТ) (0+4), (15 x 4 x 0,04=2,4)	2,4
	2011/2012 летен семестар	
	Француски јазик 8 (0+4), (15 x 4 x 0,04=2,4)	2,4
	Француски јазик 1 (0+2) /2 групи (15 x 2 x 0,04 =1,2) x 2 =2,4	2,4
	Преведување од македонски јазик на француски јазик 2 и обратно (0+4), (15 x 4x 0,04=2,4)	2,4
	Вкупно бодови за одржување настава од прв циклус студии	72,6
2	Консултации со студенти	
	2008/2009 зимски семестар (185 студенти x 0,002 =0,37)	0,37
	2008/2009 летен семестар (150 студенти 0,002 =0,3)	0,30
	2009/2010 зимски семестар (145 студенти x 0,002 = 0,29)	0,29
	2009/2010 летен семестар (140 студенти x 0,002 =0,28)	0,28
	2010/2011 зимски семестар (120 студенти x 0,002 = 0,24)	0,24
	2010/2011 летен семестар (115 студенти x 0,002 = 0,23)	0,23
	2011/2012 зимски семестар (110 студенти x 0,002 =0,22)	0,22
	2011/2012 летен семестар (95 студенти x 0,002 =0,19)	0,19

	Вкупно бодови за одржани консултации:	2,12
3	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа (5 x 0,1)	0,5
4	Промена и дополнување на пакет материјали за одреден предмет	
	2008/2009 зимски семестар, пакет материјали за француска цивилизација, француски јазик 7, француски јазик 5, француски јазик 3/усно изразување + писмено разбирање (ПИТ), француски јазик 1/усно изразување (ПИТ), преведување од македонски јазик на француски јазик 1 (7 x 0,5)	3,5
	2008/2009 летен семестар, пакет материјали за француска цивилизација, француски јазик 6, француски јазик 4 /усно изразување + писмено разбирање (ПИТ), француски јазик 2 /усно изразување (ПИТ), преведување од македонски јазик на француски јазик 2 (6 x 0,5)	3
	2009/2010 зимски семестар, пакет материјали за француски јазик 3, француски јазик 3/усно изразување + писмено разбирање (ПИТ), француски јазик 1 /усно изразување (ПИТ), практика на преведување од македонски јазик на француски јазик 1 /преведување од мак.ј.на франц.ј.1(ПИТ) (5 x 0,5)	2,5
	2009/2010 летен семестар, пакет материјали за француски јазик 4, француски јазик 4 /усно изразување + писмено разбирање (ПИТ), француски јазик 2 /усно изразување (ПИТ), практика на преведување од македонски јазик на француски јазик 2 /преведување од мак.ј.на франц.ј.2 (ПИТ) (5 x 0,5)	2,5
	2010/2011 зимски семестар, пакет материјали за француски јазик 5, француски јазик 1, практика на преведување од македонски јазик на француски јазик 1 /преведување од мак.ј.на франц.ј.1(ПИТ) (3 x 0,5)	1,5
	2010/2011 летен семестар, пакет материјали за француски јазик 6, француски јазик 2, практика на преведување од македонски јазик на француски јазик 2 /Преведување од мак.ј.на франц.ј.2 (ПИТ) (3 x 0,5)	1,5
	2011/2012 зимски семестар, пакет материјали за француски јазик 7, француски јазик 1, преведување од македонски јазик на француски јазик 1 и обратно, преведување од македонски јазик на француски јазик 3 /преведување од мак.ј.на франц.ј.3 (ПИТ) (4 x 0,5)	2
	2011/2012 летен семестар, пакет материјали за француски јазик 8, француски јазик 1, преведување од македонски јазик на француски јазик	1,5

	2 и обратно (3 x 0,5)	
	Вкупно бодови за промена и дополнување на пакет материјали за одреден предмет	18
	Вкупен број бодови за наставно-образовна дејност	93,22

II. НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Одржано предавање на семинар за потребите на професори по француски јазик (3 x 0,5)	1,5
2.	Труд објавен во зборник на трудови на в.о. институција	2
3.	Учество во проект за изготвување нови студиски програми <i>LEA</i> (Применети странски јазици)	2
4.	Учество на семинар за универзитетска дидактика	1
5.	Учесник во пет обуки на проекти организирани од ФКЦ	2,5
6.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во популарно списание	2
	Вкупен број бодови за научноистражувачка дејност	11

III. СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Р.број	Назив на активноста:	Поени
1.	Евалуација на нивото на познавање на францускиот јазик кај кандидати на кои Филолошкиот факултет им издава потврда за познавање на францускиот јазик како странски јазик.	1
2.	Учество во промотивни активности на факултетот/институтот	0,5
3.	Учество во работа на комисији за државни натпревари по француски јазик (4x1)	4

4.	Студиски престој во странство (до три месеци) (5x0,5)	2,5
5.	Член на факултетска пописна комисија	2
6.	Превод на книга/учебник(3 x 3)	9
7.	Постојан судски преведувач од македонски на француски јазик и обратно акредитирана од Министерството за правда на РМ (од 2000 год).	4
8.	Акредитиран испитувач и оценувач од страна на националната комисија (CIEP/Sèvres) на Франција за испитите DELF (меѓународно признаени испити по француски јазик)/2010/2011/2012	3
9.	Лекторирање на трудови на француски јазик /книга(3x1) /статија(10x0,25)	5,5
	Вкупен број бодови од стручно-апликативната дејност	31,5

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	93,2
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	11
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	31,5
Вкупно	135,7

Членови на Рецензентската комисија

1. Д-р Звонко Никодиновски, ред. проф., с.р.
2. Д-р Маргарита Велевска, ред. проф., с.р.
3. Д-р Мира Трајкова, вонр. проф., с.р

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕТО АСИСТЕНТ ПО ПРЕДМЕТИТЕ *СТАРΟΣЛОВЕНСКИ ЈАЗИК И СОВРЕМЕН МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК* НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

На својата дваесет и деветта редовна седница одржана на 15.VI 2012 година, Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје нè избра за членови на Рецензентската комисија во врска со пријавата на м-р Марија Паунова на конкурсот објавен на 6. VI 2012 година во весникот „Нова Македонија“, за избор во звањето асистент по предметите *старословенски јазик 1 и 2* и *современ македонски јазик 1, 2, 3, 4, 5 и 6*. Во врска со тоа, Комисијата има чест на Наставно-научниот совет да му го предложи следниов

ИЗВЕШТАЈ

Кандидатката м-р Марија Паунова е родена на 19.VIII 1978 година во Скопје. Основно и средно образование завршила во Скопје, а во 2002 год. дипломирала на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и се здобила со звањето професор по македонски јазик со македонска книжевност и јужнословенски книжевности.

Во учебната 2002/2003 год. м-р Паунова се запишала на постдипломски студии по македонски јазик на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје. Во текот на 2005 ги положила испитите од постдипломските студии со просечен успех 10, а во 2007 год. м-р Паунова пријавила магистерски труд на тема: *Деклинацијата на именките во црковнословенските ракописи од македонска редакција*. Магистерскиот труд го одбрала на 6. V 2009 година и се стекнала со титулата магистер на филолошки науки.

Во 2002 година м-р Паунова е ангажирана за демонстратор по предметот старословенски јазик, а во ноември 2003 година е избрана за помлад асистент-приправник по предметот старословенски јазик на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје. Во декември 2009 год. е избрана за асистент по старословенски јазик и по современ македонски јазик.

Ги изведува вежбите на групите: македонски јазик, македонска книжевност, славистика, општа и компаративна книжевност, српски јазик, хрватски јазик, словенечки јазик, како и на Филозофскиот факултет на групите историја, историја со архивистика и историја на уметноста и археологија. Од 2003 до 2007 год. Паунова е ангажирана со 2 часа и на предметот култура на говорот на Факултетот за физичка култура, а од 2005 до 2007 изведува настава по македонски јазик за студентите од Институтот за педагогија на Филозофскиот факултет. Веќе неколку години е задолжена за настава по македонски јазик, современ македонски јазик 5, 6, лекторски вежби и граматика на македонскиот јазик 3, 4 за студентите од Катедрата за албански јазик и книжевност (ПИТА). Од 2011 год. изведува вежби по македонски јазик (современ македонски јазик 1, 2) за студентите од Катедрата за турски јазик и книжевност. Одржува и индивидуални часови по македонски јазик за странци.

М-р Марија Паунова има одлично познавање на англискиот јазик и солидно познавање на германскиот и грчкиот јазик. Одлично се служи со компјутерските програми Word, Exel, Power Point.

Во периодот од последниот избор, м-р Паунова има објавено една монографија, 13 статии (една е во печат) и 1 хроника. Во прилог следува преглед на трудовите од последниот избор:

1. „Деклинација на именките во црковнословенските ракописи од македонска редакција” (експозе на магистерската работа), МЈ, LIX-LX, Скопје 2008-2009, 237-248.
2. „Предлошко-падежни конструкции и повторување на предлозите во македонските црковнословенски ракописи”, сп. Славистички студии, бр. 13 посветен на проф. д-р Марија Најческа-Сидоровска, Скопје 2009, 189-199.
3. „Кон некои особености на генитивот во македонските црковнословенски ракописи”, во Годишен зборник на Филолошкиот факултет „Блаже Конески”, Универзитет „Св. Кирил и Методиј”, кн. 35, Скопје 2009, 129-140.
4. „Declension of the nouns in the Church Slavonic Texts of Macedonian Recension”, во: Constantine's letters, Братислава 3/2010, 130-138.
5. „Улогата на фонетско-фонолошкиот развој во реорганизација на промените на именките во црковнословенските ракописи од македонска редакција”, Шести научен собир на *Млади македонисти*, 18-20 декември 2008, Скопје 2010, 183-202.
6. Меѓународна конференција *Кирилometодиевското наследство и народниот идентитет* (Cyriilo-metodske kulturne dedičstvo a narodna identiteta, Bratislava 2009), Кирилometодиевистика, Скопје 6/2010, 171-174, (хроника).
7. „Охридските традиции и јазикот на натписите во црквите во Македонија”, Четврта научна средба во чест на св. Климент, НУБ, Скопје 2010, 93-111.
8. „Изучување на македонскиот јазик како странски/втор (состојби, потреби, задачи)”, Teaching South Slavonic Languages in contemporary Europe, конференција организирана од страна на Масариковиот универзитет во Брно, Чешка, на 18-19 април 2011, Брно 2011, 160-168.
9. „За една особеност од деклинацијата на именките во македонските црковнословенски ракописи”, сп. Славистички студии бр. 14 посветен на проф. д-р Борис Марков, Скопје 2011, 121-132.
10. „Syntactic Errors among the Albanian Second Language Learners of Macedonian Language”, First International Conference on Language, Culture and Literary Studies „The Said and the Unsaid”, Department of Foreign Languages, Faculty of Humanities, University of Vlora, Albania, 11-13 September 2010 (<http://univlora.edu.al/fe/lang/al/konf/Home.html>)
11. *Деклинација на именките во црковнословенските ракописи од македонска редакција*, Филолошки факултет Блаже Конески, Скопје 2011 (монографија).
12. „Деклинацијата на именките во киторските натписи во Македонија”, Сп. Славистички студии бр. 15, Скопје 2012 (статија во печат).
13. „Грешки во синтаксичката продукција при усвојување на македонскиот како втор/странски јазик”, Зборник од конференцијата Teaching South Slavonic languages in contemporary Europe, одржана на 26 и 27 март 2012 год. во Брно, Чешка, Брно 2012 (статија во печат).

14., „On the loosening of the synthetic flexion (from Old Church Slavonic until Contemporary Macedonian Language)”, Languages et Historie, Universite Paris-Est Creteil, 14-15 juin 2012.

Учествувала на четири конференции: една во земјава и три во странство: Валона (2010), Скопје (2010), Брно (2011) и Париз (2012), а темите на рефератите се приложени во горниот список.

Од прегледот на приложените трудови се гледа дека станува збор за научен работник со искуство и Рецензентската комисија и препорачува на м-р Паунова да пристапи кон изработка на докторска дисертација.

Во периодот од последниот избор, м-р Паунова била вклучена како соработник- (млад) истражувач во научноистражувачкиот проект бр. 158638-TEMPUS-1-2009-1-МК-JPCR, *Надградување на студиските програми по македонски јазик како странски (Macedonian as a Foreign Language Curriculum upgrading)*, 1.1.2010-15.7.2012.

М-р Паунова остварила два студиски (истражувачки) престоја во странство: во 2009 год., тримесечен престој на Институтот за славистика при Словачката академија за науки во Братислава и во 2011 год., едномесечен престој на Универзитетот Сапиенца во Рим.

М-р Паунова била ангажирана и со други активности: лектор на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура (2009, 2010, 2011, 2012); секретар на собирот по повод 100 години од раѓањето на Крум Тошев; член на Комисија за попис на библиотечниот фонд за 2010 год. на Катедрата за македонски јазик и јужнословенски јазици; член на техничка комисија за упис/прием на студенти на Филолошкиот факултет за учебните 2010/2011 и 2011/2012.

ЗАКЛУЧОК: Од она што е погоре изнесено, успешно изведување на настава по двата предмета за коишто конкурира, одбранет магистерски труд, објавени 14 трудови од последниот избор од кои една монографија, учество на 4 научни конференции од кои 3 меѓународни, учество во проекти, учество во телата на Факултетот, се гледа дека м-р Марија Пунова ги исполнува успешно и навреме сите работни обврски на наставен и на научен план. Поради тоа, му предлагаме на Наставно-научниот совет повторно да ја избере м-р Марија Паунова во звањето асистент по предметите *старословенски јазик и современ македонски јазик*.

Рецензентска комисија

1. Д-р Емилија Црвенковска, редовен професор, с.р.
2. Д-р Живко Цветковски, редовен професор, с.р.
3. Д-р Димитар Пандев, редовен професор, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР-РЕИЗБОР НА ЕДЕН ИЗВРШИТЕЛ ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ПРЕДМЕТОТ ОСНОВИ НА ФИЗИЧКОТО ВОСПИТАНИЕ СО МЕТОДИКА, ЗА ГРУПИТЕ ОДДЕЛЕНСКА НАСТАВА И ПРЕДУЧИЛИШНО ВОСПИТАНИЕ НА АЛБАНСКИ НАСТАВЕН ЈАЗИК, НА ПЕДАГОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје на 30.8.2012 година, определени сме за рецензенти по пријавата на конкурсот објавен во весниците „Дневник“ и „Лајм“ на 13.06.2012 год. за избор-реизбор на еден извршител од областа основи на тесно-стручни области, по предметот: основи на физичкото воспитание со методика, за групите одделенска настава и предучилишно воспитание на албански наставен јазик и од областа изборни предмети, по предметот кинезитерапија, за студиската група одделенска настава и предучилишно воспитание, на албански наставен јазик

Рецензентската комисија во состав: проф. д-р Душан Ристевски-претседател, проф. д-р Небојша Марковски-член и проф. д-р Емил Сулејмани-член, по разгледувањето на целокупната документација, на Наставно-научниот совет на Педагошкиот факултет во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На распишаниот конкурс за избор-реизбор на еден извршител по предметот основи на физичкото воспитание со методика, за групите одделенска настава и предучилишно воспитание, на албански наставен јазик, на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје, се пријави само еден кандидат: д-р Бујар Саити.

Комисијата констатира дека кандидатот д-р Бујар Саити уредно и навремено ја доставил целокупната потребна документација утврдена со конкурсните услови и со Законот за високото образование на Р. Македонија.

Кандидатот д-р Бујар Саити е роден на 19.8.1973 година во Скопје.

По завршувањето на основното и средното образование, се запишал на Факултетот за физичка култура во Скопје, каде што четиригодишното студирање го завршил во 1998 година како втор најуспешен студент од својата генерација, со висок просек(8.86).

Истата година се запишал на постдипломските студии кои успешно ги завршил во 2003 година со одбрана на магистерскиот труд под наслов: „Оценувањето на моторичките способности како прилог во општата оценка по физичко и здравствено образование за учениците од 1-4 одделение во Скопје“.

Највисокиот степен на образование го стекнува со одбрана на дисертацијата во 2007 година, на Факултетот за физичка култура во Скопје под наслов: “Оценувањето на моторичките способности како

прилог во општата оцена по физичко и здравствено образование за учениците од 1-4 одделение во Р. Македонија”.

Со првите генерации заминува на отслужување на воениот рок во самостојна и независна Р. Македонија, каде што се стекнува со чин резервен воен старешина.

Истата година, исполнувајќи ги предвидените законски услови (висок просек и познавање на странски јазик), Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје договорно го ангажирал за демонстратор на предметот основи на физичкото воспитание со методика за групите одделенска настава и предучилишно воспитание на албански наставен јазик.

Во 2002 година е избран за помлад асистент и се стекнува со редовен работен однос како помлад соработник по предметот основи на физичкото воспитание со методика, на албански наставен јазик (билтен на Универзитетот бр. 803 од 2002 година).

Во 2003 година, преку редовен конкурс, избран е за соработник по предметот основи на физичкото воспитание со методика за групите одделенска настава и предучилишно воспитание на албански наставен јазик.

Покажувајќи висок степен на креативност, успешно ги реализира поставените задачи на практичните вежби со студентите. Неговите завидни организациски способности доаѓаат до полн израз при реализацијата на практичната настава во доменот на хоспитациите и педагошката практика кои се срцевината на методиките, преку кои студентите го чувствуваат здивот на наставничката професија. За таа цел тесно соработува со бројни основни училишта и градинки каде што за својата работа добива безрезервна поддршка од тие установи.

Како резултат на упорната работа и одбраната на докторската дисертација, доаѓа изборот во повисоко звање-доцент по предметот основи на физичкото воспитание со методика за групите одделенска настава и предучилишно воспитание на албански наставен јазик.

(Билтен бр.930 од 2007 год.).

Со првото наставно-научно звање, д-р Бујар Саити целосно ја превзема катедрата на предметот и во недостаток од соработник ги удвојува напорите за успешно да одговори на современите наставно-педагошки предизвици.

Голем број од студентите во рамките на изборната настава се определуваат за предметот кинезитерапија, преку кој студентите се обучуваат за превенција кај учениците од телесни деформитети.

Други педагошки и спортски активности

Покрај методиката, негова преокупација претставува и туристичката спортска рекреација, при што 12 години по ред (1996-2008 год.), во текот на летниот распуст, успешно ги реализирал програмските содржини.

Со активна работа во спортската рекреација, тимски лидер и анимација во летниот хотелски туризам во Грција успешно се усовршувал во оваа дејност која опфаќала и обука и усовршување на студенти-практиканти претежно од Македонија и Србија, врз основа на

потпишаните договори за соработка на факултетите и директорот на хотелот.

Како аниматор-рекреатор постигнал многу добри резултати во обуката на деца-непливачи.

Покрај високите професионални можности, работата на тоа подрачје значително му ја олеснила и можноста многу добро да комуницира на 8 странски јазици. Како докажан успешен аниматор-рекреатор, во годините: 2003, 2004, 2005, 2006, 2007 и 2010 год, уследиле покани од Катедрата за рекреација при Факултетот за физичка култура во Белград, како и на Белградската школа за анимација каде што реализирал предавања од обласата на анимацијата во туризмот со студентите од тие факултети.

Покрај наставната активност, успешно ја реализира детската ТВ-емисија за деца 5+, која спаѓа во категоријата на најгледаните емисии на ТВ Алсат.

Од бројните проекти на кои земал учество, би го издвоиле проектот на "Отворени забавни фудбалски школи", кој ужива голема популарност меѓу децата во Р. Македонија.

Наставно-научниот совет во 2012 година, го избира за продекан за финансии која функција подразбира и членство во факултетската управа. Чинот на избор сам за себе зборува за големата доверба што ја ужива меѓу колегите од факултетот.

Од приложените стручни и научни трудови, може да се види неговото учество на бројни меѓународни семинари и симпозиуми, организирани кај нас и во странство. Како коавтор на трудови има блиска соработка со наставници од Белградскиот универзитет.

За потребите на студентите од Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје, како коавтор учествувал во издавање на учебникот "Основи на наставата по физичко образование со методика", на албански јазик.

Кандидатот ги приложил следниве објавени трудови:

Прилог трудовите од 1 до 17, се рецензирани и објавени во билтените бр. 803(2002 год.), 843(2004 год.) и 930(2007 год.), со кои кандидатот се стекнал со повисоки звања.

1. (1998)- **Структурни меѓугрупни разлики во антропометрискиот и биомоторичкиот простор на студентите од изборната настава (кошарка, одбојка и пливање)**, Физичка култура 1-2, Скопје, стр. 117-118.
2. (1998)- **Влијание на антропометриските врз биомоторичките варијабли кај студентите од нематичните факултети кои посетувале изборна настава по пливање**. Физичка култура 1-2, Скопје, стр. 130-131.
3. (1999)- **Работа со дополнителни вежби една од најосновните организациони форми на работа кој овозможува интензификација и оптимализација на наставниот процес**. Физичка култура 1-2, Скопје, стр. 117-118.

4. (2000)-**Влијание на антропометриските како предикторски врз некои биомоторички критериумски варијабли кај студентите по одбојка.** Годишен зборник на Педагошкиот факултет "Св. Климент Охридски", Скопје, стр. 163-168.
5. (2000)- **Некои социолошки карактеристики на студентите непливачи на Скопскиот универзитет.** Просветно дело бр. 2, Скопје, стр. 80-84.
6. (2002): **Минута за вежбање, негова оправданост и примена во наставниот процес со нивните одделенија.** Педагошка практика, Скопје, бр.1, стр.121-125.
7. (2003)-**Некои социолошки и демографски карактеристики на студентите непливачи на Скопскиот универзитет.** Физичка култура 2, Скопје, стр 72-73
8. (2003)-**Структура на антропометрискиот простор кај учениците од четвртите одделенија во Скопје.** Зборник на трудови, Современо предучилишно воспитание и образование- состојби и перспективи, Скопје, стр. 453-459.
9. (2003)-**Факторска структура на антропометрискиот простор на студентките од нематичните факултети во Скопје.** Физичка култура, Скопје, бр.1, стр. 29-30.
10. (2004)-**План-програми глобал вјетор пер класат е улта те арсимит физик.** Педагошка практика, Скопје, бр.1, стр. 127-129.
11. (2005)- **Некои ставови и мислења на одделенските наставници во Скопје во врска со наставата по физичко образование.** Зборник на трудови од Вториот симпозиум на Педагошкиот факултет, Охрид, стр.418-421.
12. (2005)- **Креирање на табела за оценување на биомоторните способности на учениците од второ одделение во Скопје.** Зборник на трудови од Вториот симпозиум на Педагошки факултет, Охрид, стр. 456-460.
13. 2005)- **Tables for evaluation of the motor capabilities of pupilst from the third grade in Skopje.** The third International Balkan Scientific Congress, Shtip, str.450-453.
14. (2005)-**Униваријантни(T-тест) разлики во моториката помеѓу учениците и ученичките од прво и второ одделение во Скопје.** Годишен зборник на Педагошкиот факултет "Св. Климент Охридски"-Скопје, стр. 131-136.
15. (2006)- **Ветите анатомо-физиологјике те нценесве те класаве те улта.** Педагошка практика, Скопје, бр.1-2, стр. 164-173.
16. (2006)-**Основни форми на работа во семејното физичко образование.** Педагошка практика, Скопје, стр. 171-173.
17. (2007)- **Childdrens rest homes in function of extracurricular activities of students in primary school teaching.** IV Balkanski kongres, Stara Zagora, Bugarija, str. 165-166

Во последните 5 години доц. д-р Бујар Саити ги објавил следниве стручни и научни трудови:

18. (2007)-**Разлики во моториката помеѓу учениците и ученичките од трето и четврто одделение во Скопје.** Научен собир со меѓународно учество на тема: Современи тенденции во формирањето на наставниот кадар за предучилишното воспитание и одделенска настава, Скопје, стр. 399-404.
19. (2008)-**The influence of the class of physical education on some motoric characteristic at students(F) from the pedagogical faculty in Skopje.** Научен собир "Sovremeni tendencii vo obrazovaniето", kniga 1, str. 271-276.
20. (2008)-**Опис на програмата на дневни и вечерни активности на аниматорите во хотел клубот "Холидас и Евиа", Еретрија Р. Грција.** Зборник на трудови од меѓународниот симпозиум "Туризмот во 21-от век". Скопје, стр. 711-715 (коавтор).
21. (2008)-**Анимација во туризмот.** Зборник на трудови од меѓународниот симпозиум "Туризмот во 21 век". Скопје, стр.79-84, (коавтор).
22. (2008)- **Формирање на табели за оценување на моторните способности на учениците и ученичките од прво одделение во Република Македонија.** Стручно- научен собир организиран од Федерацијата на училиштен спорт на Македонија на тема: Програмско-организациска, стручна и научна димензија на училишниот спорт, Пелистер, стр. 419-422.
23. (2009) -**The factor structure of the biomotoric space of the female students from first grade in the Republic of Macedonia** (Структура на мотор.за прво одделение –женски) The 5-th internacional Balkan education and science congres. Volume 1, str 87-90, Edirne, Turkey.
24. (2010)-**Како да ги оцениме моторните способности на учениците и ученичките од второ одделение во Р. Македонија. Педагошка ревија, научно списание за образовни прашања при Педагошкиот факултет во Скопје, 1, стр. 116-124.**
25. (2010)-**The factor structure of the biomotoric space of female pupils from the second grade in R. Macedonia. Medjunarodna naucna konferencija:Fizicka aktivnost za svakoga, zbornik radova,Beograd, str.44-48.**
26. (2010)-**Елементи квалитативне и квантитативне анализе знања и умеќа воцења програма анимације рекреативних активности у туризму. Меѓународна научна конференција: Физичка активност за свакога, зборник радова,Београд, стр. 101-106.**
27. (2010)- **Проверка на професионалноста и етиката на одделенските наставници во сегментот на наставата по физичко образование. Образование за хумано општество.** Петти научен собир, Охрид, Зборник на апстракти (зборникот на трудови е во фаза на печатење).
28. (2011)-**Latent structure of the biomotor space for energetic regulation**

of the movements of the second grade students in the Republic of Macedonia. VI балкански конгрес за образование и наука: Современото општество и образованието, Скопје, стр.1401-1406 (коавтор).

29. (2011)-**Determination of some relevant motor abilities of the female students from the third grade in the Republic of Macedonia.** VI балкански конгрес за образование и наука: Современото општество и образованието, Скопје, стр. 1407-141331 (коавтор).
30. (2011)-**Analysys of evening programs for the animators profile in tourism.** VI балкански конгрес за образование и наука: Современото општество и образованието, Скопје, стр.1457-1461 (коавтор).

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Имајќи ги предвид елементите наведени во овој извештај кои произлегуваат од приложената документација, Рецензентската комисија констатира дека единствениот пријавен кандидат д-р Бујар Саити со својот професионален однос кон работните задачи и задолженија, во комбинација со неговото континуирано лично усовршување, укажува дека се работи за високо профилиран и квалитетно оформен научен работник кој дава придонес во оспособувањето на младите генерации.

Угледот и симпатиите кои ги ужива меѓу колегите и студентите, бројните објавени трудови од кои поголемиот дел имаат научно-истражувачки карактер, елаборирани во повеќе меѓународни конгреси и симпозиуми, широката лепеза на воннаставни активности, како и способноста за организација и комуникација се само дел од континуитетот и досегашната успешна работа на Педагошкиот факултет.

Имајќи го предвид изнесеното, Комисијата заклучува дека кандидатот во целост ги исполнува законските основи и предвидените услови според конкурсот и со особено задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје, да го избере единствениот кандидат д-р Бујар Саити во звањето вонреден професор за предметот основи на физичкото воспитание со методика, за групите одделенска настава и предучилишно воспитание, на албански наставен јазик и за изборниот предмет кинезитерапија, за студиската група одделенска настава и предучилишно воспитание, на албански наставен јазик.

Рецензентска комисија

- 1.Проф. д-р Душан Ристевски, претседател С.Р
  - 2.Проф. д-р Небојша Марковски, член С.Р
  3. Проф. д-р Емил Сулејмани, член С.Р
-

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Бујар Несет Саити

Институција: Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“, Скопје

Научна област: основи на физичкото образование-воспитание со методика и Кинезитерапија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Настава I циклус студии: Основи на физичкото образование со методика 1, 2, 3, 4, 1+1, 1+1, 1+2, 2+2 (одделенска настава), 2008, 2008/09, 2009/10, 2010/11, 2011/12	13,8
2	Настава I циклус студии: Кинезитерапија, 2+2 – избран (одделенска настава), 2008, 2008/09, 2009/10, 2010/11, 2011/12	6
3	Настава I циклус студии: Основи на физичкото воспитание со методика 1, 2, 3, 4, 1+1, 1+2, 1+2, 2+2 (предучилишно воспитание), 2008, 2008/09, 2009/10, 2010/11, 2011/12	13,8
4	Вежби I циклус студии: Основи на физичкото образование со методика 1, 2, 3, 4, 1+1, 1+1, 1+2, 2+2 (одделенска настава), 2008, 2008/09, 2009/10, 2010/11, 2011/12	12,15
5	Вежби I циклус студии: Кинезитерапија, 2+2 – избран (одделенска настава), 2008, 2008/09, 2009/10, 2010/11, 2011/12	6
6	Вежби I циклус студии: Основи на физичкото воспитание со методика 1, 2, 3, 4, 1+1, 1+2, 1+2, 2+2 (предучилишно воспитание), 2008, 2008/09, 2009/10, 2010/11, 2011/12	14,4
7	Настава II циклус студии: Методски модели на наставата по физичко образование, 2+2 – избран (одделенска настава), 2010/11, 2011/2012	6
8	Настава II циклус студии: Истражувања во физичкото образование, 2+2 – избран (одделенска настава) 2010/11, 2011/2012	6
9	Настава II циклус студии: Движење во курикулумот за предучилишни установи, 2+2 – избран (предучилишно воспитание), 2010/11, 2011/2012	6
10	Настава II циклус студии: Методско моделирање на воспитно – образовната работа по физичко воспитание, 2+2 – избран (предучилишно воспитание), 2010/11, 2011/2012	6
11	Консултации со студенти од I циклус студии: Основи на физичкото образование-воспитание со методика (одделенска настава и предучилишно воспитание), 1708 студенти, 2008, 2008/09, 2009/10, 2010/11, 2011/12	3,4
12	Консултации со студенти од I циклус студии: Кинезитерапија – избран (одделенска настава), 160 студенти, 2008, 2008/09, 2009/10, 2010/11, 2011/12	0,3
13	Ментор на 39 дипломски работи 2008, 2008/09, 2009/10, 2010/11, 2011/12	7,8
14	Член на комисија за 31 одбрана на дипломска работа	3,1
15	Член на комисија за оцена или одбрана на магистратури-1	0,3
16	Рецензент на универзитетски учебник: „Методика на физичкото образование“	1
	Вкупно	106,4

НАУЧНО ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Ментор на магистерска работа (4)	4
2	(2007). Автор на труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор на тема: Современи тенденции во формирањето на наставниот кадар за предучилишното воспитание и одделенска настава: Разлики во моториката помеѓу учениците и ученичките од трето и четврто одделение во Скопје. Скопје, стр.399-404.	3
3	(2008). Автор на труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор на тема: "Современи тенденции во образованието", "Влијание на часот по физичко воспитание на моторните особини на студентите од Педагошкиот факултет во Скопје" , книга 3, стр. 97-101	3
4	(2008). Коавтор на труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор на тема: "Туризмот во 21-от век", "Опис на програмата на дневни и вечерни активности на аниматорите во хотел клубот "Holidays in Evia", Еретриа, Р. Грција" , Скопје, стр. 711-715	2.7
5	(2008). Коавтор на труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор на тема: "Туризмот во 21-от век", "Анимација во туризмот" , Скопје, стр.79-84	2,4
6	(2008). Автор на труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир на тема: Програмско организациска, стручна и научна димензија на училишниот спорт, Формирање на табели за оценување на моторните способности на учениците и ученичките од прво одделение во Република Македонија. Пелистер, стр.419-422	2
7	(2009). Автор на труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор на тема: Education in a Balkans Today. The factor structure of the biomotoric space of the female students from first grade in the Republic of Macedonia. Volume 1, pg. 87-90, Edirne, Turkey.	3
8	(2010). Автор на труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во Педагошка ревија, научно списание за образовни прашања при Педагошкиот факултет во Скопје Како да ги оцениме моторните способности на учениците и ученичките од второ одделение во Р. Македонија, 1, стр. 116-124.	2
9	(2010). Автор на труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор на тема: Физичка активност за свакога, The factor structure of the biomotoric space of	3

	<i>female pupils from the second grade in R. Macedonia</i> , Београд, стр.44-48	
10	(2010). Коавтор на труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор на тема: <i>Fizicka aktivnost za svakoga, Elementi kvalitativne i kvantitativne analize znanja i umeca vodenja programa animacije rekreativnih aktivnosti u turizmu</i> , Beograd, str. 101-106.	2,4
11	(2010). Апстракт објавен во меѓународен зборник на конференција: Образование за хумано општество, Петти научен собир, Охрид. Проверка на професионалноста и етиката на одделенските наставници во сегментот на наставата по физичко образование.	1
12	(2011). Коавтор на труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор на тема: Современото општество и образованието. Latent structure of the biomotor space for energetic regulation of the movements of second grade students in the Republic of Macedonia , Скопје, Стр. 1401-1406.	2,7
13	(2011). Коавтор на труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор на тема: Современото општество и образованието. Determination of some relevant motor abilities of the female students from the third grade in the Republic of Macedonia , Скопје, стр. 1407-141331.	2,7
14	(2011). Коавтор на труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор на тема: Современото општество и образованието. Analysys of evening programs for the animators profile in tourism , Скопје, стр.1457-1461.	2,4
15	(2007). Секциско предавање на научен собир со меѓународно учество: Современи тенденции во формирањето на наставниот кадар за предучилишно воспитание и одделенска настава: “Разлики во моториката помеѓу учениците и ученичките од трето и четврто одделение во Скопје“ , Скопје, стр.399-404.	2
16	(2008). Секциско предавање на научен собир со меѓународно учество: “Современи тенденции во образованието“, “Влијание на часот по физичко воспитание на моторните особини на студентите од Педагошкиот факултет во Скопје“ , книга 3, стр. 97-101.	2
17	(2008). Секциско предавање на научен собир со меѓународно учество: “Туризмот во 21 век“, “Опис на програмата на дневни и вечерни активности на аниматорите во хотел клубот “Holidays in Evia“, Еретриа, Р. Грција“ , Скопје, стр. 711-715.	2
18	(2009). Секциско предавање на научен собир со меѓународно учество: Education in a Balkans Today. The factor structure of the biomotoric space of the female students from first grade in the Republic of Macedonia . Volume 1, pg. 87-90, Edirne, Turkey.	2

19	(2010). Секциско предавање на научен собир со меѓународно учество: Физичка активност за свакога, <i>The factor structure of the biomotoric space of female pupils from the second grade in R. Macedonia</i> , Београд, стр.44-48.	2
20	(2011). Секциско предавање на научен собир со меѓународно учество: Современото општество и образованието, <i>Latent structure of the biomotoric space for energetic regulation of the movements of second grade students in the Republic of Macedonia</i> , Скопје, стр. 1401-1406.	2
21	(2011). Секциско предавање на научен собир со меѓународно учество: Современото општество и образованието. <i>Determination of some relevant motor abilities of the female students from the third grade in the Republic of Macedonia</i> , Скопје, стр. 1407-141331.	2
22	(2011). Секциско предавање на научен собир со меѓународно учество: Современото општество и образованието <i>Analysys of evening programs for the animators profile in tourism</i> , Скопје, стр.1457-1461.	2
23	Одржани предавања по покана на Факултетот за спорт и физичко воспитание, Катедра за спортска рекреација-Белград 2008, 2010, 2011, 2012	4
24	2009-2010, одржано предавање на семинар за потребите на домашното спортско здружение OPEN FUN FOOTBALL SCHOOLS - Струга	1
25	2009-2010, одржано предавање на семинар за потребите на меѓународното спортско здружение SPORTMEET – Крижевци, Р. Хрватска	2
Вкупно		59,3

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активностa:	Поени
1	Стручна ревизија на учебникот за 4 одделение по физичко и здравствено образование	1

Дејности од поширок интерес

Ред. број	Назив на активностa:	Поени
1	Член на уредувачки одбор на научно-стручното списание „Педагошка ревија“ во издание на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје	0,5
2	Продекан за финансии	4
9	Член на факултетска Комисија за реформа и промена на студиските програми на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје	0,5
Вкупно		5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	106,4
НАУЧНО ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	59,3
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	6
Вкупно	171,7

Членови на Комисијата

- 1. Проф. д-р Душан Ристовски, претседател С.Р**
- 2. Проф. д-р Небојша Марковски, член С.Р**
- 3. Проф. д-р Емил Сулејмани, член С.Р**

**ПРЕГЛЕД НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА МАГИСТЕРСКИ
ТРУДОВИ ВО ЕКОНОМСКИОТ ИНСТИТУТ**

<i>Ред. бр.</i>	<i>Име на кандидатот</i>	<i>Наслов на темата</i>	<i>Ментор</i>
1.	Марин Велковски	"Започнување на претприемнички потфат преку offshore компанија: можности и перспективи"	д-р Зоран Јаневски
2.	Наташа Лазаревска	"Меѓународното банкарство и глобалната финансиска криза од 2007 година"	д-р Климентина Попоска
3.	Нина Крстевска	"Процес на екстерна ревизија во трговско претпријатие и нејзиниот придонес за унапредување на работењето на претпријатието"	д-р Татјана Петковска
4.	Бисера Христовска	"Монетарната политика и оптималните монетарни стратегии во транзиционите економии"	д-р Биљана Ангелова
5.	Дарко Трифуновски	"Улогата на маркетингот во развојот и унапредувањето на електронското банкарство"	д-р Климентина Попоска
6.	Марија Димитровска	"Кредитирањето како главна активност на банкарскиот сектор во Република Македонија"	д-р Снежана Костадиновска-Милошеска
7.	Инес Јосифовска	"Улогата и значењето на селекцијата и обуката на човечките ресурси во државните институции во Република Македонија"	д-р Васил Поповски
8.	Александар Арсовски	"Улогата на квалитетот и стандардите на храна во меѓународната трговија со посебен осврт на ISO и HACCP стандардите"	д-р Наташа Даниловска
9.	Магдалена Софеска	"Влијанието на емоционалната интелигенција врз растот и развојот на МСП"	д-р Васил Поповски
10.	Арта Исмаили	"Формални и неформални извори на финансирање на малиот бизнис"	д-р Биљана Ангелова

РЕЦЕНЗИЈА

на докторската дисертација „ПЕРФОРМАНСИ И БЕЗБЕДНОСТ КАЈ ПРЕСМЕТУВАЊЕ ВО ОБЛАК“ од м-р Сашко Ристов, пријавена на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје

Наставно-научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, со одлука број 02-954/1 од својата седница одржана на 22.8.2012 година, нè избра за рецензенти за оцена на докторската дисертација под наслов „ПЕРФОРМАНСИ И БЕЗБЕДНОСТ КАЈ ПРЕСМЕТУВАЊЕ ВО ОБЛАК“, поднесена од м-р Сашко Ристов, магистер по електротехника, вработен како асистент на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. По прегледувањето на дисертацијата го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. КОМПОЗИЦИЈА НА ДИСЕРТАЦИЈАТА

Докторската дисертација на м-р Сашко Ристов претставува самостоен научен труд од областа на компјутерските архитектури и мрежи, кој анализирајќи ги загубата на перформанси и безбедносни предизвици кај пресметување во облак се зафатил со длабока и детална анализа на архитектурата на повеќепроцесорските системи и нивно-то искористување во пресметување со високи перформанси кај пресметување во облак.

Авторот воведува 4 дефиниции за нови поими, докажува 3 леми и 6 теореми за нови својства и законитости. Докторската дисертација е изложена на 83 страници и дополнителни прилози, со 77 графикони и слики, како и 18 табели. Пописот на литературата содржи 67 релевантни библиографски единици, од кои 28 научни трудови објавени од авторот во рецензирани меѓународни конференции и журналы за потребите на истражувањето на оваа докторска дисертација.

Оваа докторска дисертација има четири области на истражување: 1) основни концепти за облак и пресметување со високи перформанси; 2) анализа на перформанси на кеш интензивни алгоритми и веб сервиси поставени во традиционална околина на страна на корисникот; 3) анализа на перформанси кога се поставени во традиционална околина на страна на корисникот и во облак со различни слоеви во облакот и различни стандарди за безбедност на веб сервиси; и 4) неколку евалуации на безбедност и безбедносни предизвици, проверка на ризици и одржување на континуитет на бизнисот кај деловните информациски системи.

Првата област на истражување е наменета за основните концепти на облак и пресметување со високи перформанси и таа нè запознава со концептот „пресметување во облак“ (Cloud Computing), перформансите и користените алгоритми и нивните имплементации во дисертацијата. По приложувањето на основните концепти, следните две области го анализираат намалувањето на перформансите што ги предизвикува дополнителниот слој на виртуелизација од облакот и воведувањето разни техники за безбедност. Четвртата област презентира неколку методологии за евалуација на

безбедноста при миграција на сервисите од просториите на корисникот во произволно решение за облак, различните слоеви од облак и решенијата за облак со отворен код.

Содржината на докторската дисертација е компонирана во 5 глави. Секоја глава претставува посебна целина за одредена област на истражување. Во секоја глава е даден краток осврт на што се однесува главата и сите секции во неа. На крајот на секоја глава е даден заклучок за нејзиниот научен придонес.

2. ПРЕГЛЕД НА СОДРЖИНАТА НА ДЕЛОВИТЕ

Докторската дисертацијата е изложена во пет глави, секоја со различна област на истражување.

Глава 1 ги прикажува основните концепти и дефиниции за облак, перформанси, мемориската хиерархија, секвенцијална како и неколку паралелни имплементации на алгоритмот за множење матрици кој се употребува во оваа дисертација, а врз кои се базираат истражувањата спроведени за потребите на оваа дисертација. Таа ги опишува основните концепти и архитектурата на облакот, моделите за поставување, нивоата на услуги и различните понуди на пазарот. Исто така, ги дефинира и детално ги елаборира основните поими за перформанси и ограничувањата. Понатаму даден е детален осврт на мемориската хиерархија чиј пристап претставува тесно грло на сите пресметувања и влијае врз перформансите, како и воведувањето на кешмеморијата во модерните повеќепроцесорски системи со детален приказ на нејзините параметри за подобрување на перформансите. Презентирани се секвенцијална и неколку паралелни имплементации на алгоритмот за множење на густы матрици на мултипроцесор со споделена меморија и графички карти како пресметковно, мемориско и кеш интензивен алгоритам. На крај, даден е краток преглед на веб-сервисите, факторите за нивните перформанси и неколку предизвици за нивно поставување и подобри перформанси.

Во Глава 2 авторот го анализира и предлага подобрувања на алгоритмот за множење на матрици и презентира теоретска анализа и експериментални докази за падот на перформансите изразен во брзина и забрзување, а кој се појавува поради употреба на сет асоцијативен кеш за кеш интензивни алгоритми. Тој презентира две верзии на нов хибриден 2Д/1Д алгоритам за множење матрици со декомпозиција кој го подобрува основниот алгоритам за множење матрици со 2Д декомпозиција така што со цврста теоретска заднина дава поддршка на добиените експериментални резултати. Го анализира и го моделира падот на перформансите за одредена теоретски добиена и експериментално потврдена големина на влезните податоци поради употреба на сет асоцијативен кеш. Презентирани се и големите падови забележани при експериментите за забрзувањето при паралелно извршување и брзината при секвенцијално и паралелно извршување.

Глава 3 не само што ги презентира добиените резултати за суперлинеарно забрзување кај множење матрици, туку и со детална теоретска анализа детално ги докажува добиените резултати. Авторот ги презентира теоретските анализи со експериментален доказ за тоа зошто, како и кога може да се добие суперлинеарно забрзување при множење матрици на различни мултипроцесорски архитектури. Во оваа глава преминува во истражување во областа на пресметување во облак. Тој ги испитува перформансите на алгоритмот за множење на густы матрици во различни околинни во облак со што ја побива хипотезата дека дополнителниот слој од виртуелизацијата придонесува за полоши перформанси, т.е. се презентира дека постои регион за одредена големина на влезните податоци за множење матрици каде што програмата

работи побрзо во виртуелна околина и при секвенцијална и при паралелна имплементација. Исто така, во оваа глава е елаборирано постоењето на суперлинеарно забрзување и во облак при различни имплементации на паралелно извршување на алгоритмот за множење матрици.

Глава 4 преминува од анализа на пресметковно, мемориско и кеш интензивни алгоритми на анализа на перформанси на алгоритми со дополнителен мрежен сообраќај, т.е. анализа на перформансите на веб-сервиси преку компаративна анализа на разликите во перформансите за различни веб-сервиси кога се поставени на страна на корисникот и во облак за различни оптоварувања на серверот.

Последната Глава 5 ги анализира безбедносните предизвици кај пресметување во облак и врши неколку евалуации на безбедноста. Авторот ги адресира ризиците од безбедносните предизвици во облакот со пристап од високо ниво базиран на ризици за да го подобри континуитетот на бизнисот на клиентот доколку ги мигрира своите податоци во облак. Потоа предлага нови методологии за евалуација на безбедноста доколку сервисите на корисникот се поставени во неговите просториите или во облак или во различни слоеви на сервиси IaaS, PaaS или SaaS со ИСО 27001:2005 контролните цели земени како основа за евалуацијата.

3. ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Од анализата на овој труд може да се идентификуваат повеќе главни придонеси на авторот:

- **Оптимална политика за замена во кеш за алгоритмот за множење матрици:** Авторот заклучува дека политиката за замена во кешот е следниот важен параметар кој влијае на перформансите по произлегувањето на проблемот со капацитетот на кешот. По деталната теоретска анализа, резултатите од експериментите кои се објавени од авторите во [1] како дел од истражувањето за оваа докторска дисертација ја покажуваат оптимална политика за замена во кеш за секвенцијална и паралелни имплементации на алгоритмот за множење на густе матрици. И двете политики за замена во кеш, LRU и FIFO, обезбедуваат слична брзина и просечен број на циклуси по инструкција за секвенцијално и паралелно извршување. Сепак, резултатите покажуваат дека LRU-политиката за замена во кеш обезбедува подобар просечен број на циклуси по инструкција за секвенцијално извршување кај кеш меморија дедицирана по јадро. Паралелното извршување обезбедува најдобар просечен број на циклуси по инструкција кај процесори со споделена меморија и LRU-политика на замена, односно LRU произведува поголемо забрзување од FIFO и е посоодветна политика за замена отколку FIFO-политиката за замена во кеш за алгоритмот за множење густе матрици.
- **Подобрување на алгоритмот за множење матрици:** Користејќи ги истражувањата од оваа дисертација, дека големината на кешот не е единствениот важен параметар кој влијае врз перформансите, авторот во [9] предлага нов хибриден 2Д/1Д-алгоритам со декомпозиција, кој го намалува бројот на операции и пристапи до меморија во однос на оригиналниот алгоритам со 2Д-декомпозиција објавен неодамна во литературата како оптимизација на кешот. Користејќи правоаголни наместо квадратни блок-матрици се намалуваат бројот на операциите со што се забрзува алгоритмот. Исто така, користејќи теориска анализа за да се искористат предностите на другите параметри на кешот кои можат да влијаат врз перформансите, авторот предлага и модифициран хибриден 2Д/1Д-алгоритам со декомпозиција кој дури и го подобрува основниот хибриден 2Д/1Д-алгоритам со декомпозиција за процесори со мала асо-

цијативност на L1-кешот, како што е на пример AMD-Феном мултипроцесорот со кеш асоцијативност 2. И со експерименти се докажуваат теоретските анализи, т.е. и двата предложени алгоритма ги надминуваат перформансите на оригиналниот алгоритам со 2Д-декомпозиција за големи матрици на AMD-Феном мултипроцесор.

- **Анализа на перформансите кај мултипроцесор со ограничено (сет) асоцијативна кеш меморија:** Авторот за првпат во литературата детално ги анализира и ги моделира падовите на перформансите за одредена големина на влезните параметри за секвенцијално и паралелно извршување на кеш интензивен алгоритам и резултатите од ова истражување се објавени во [6,11,13]. Врз основа на теоретската анализа и експериментално истражување, авторот заклучува дека *n*-асоцијативниот кеш може сериозно да влијае врз перформансите во точно определени точки и предлага организација на алгоритмот за множење матрици со што би се одбегнале ситуациите каде што мапирањето на *n*-сет асоцијативниот кеш ќе користи само мал дел од кешот наместо целиот капацитет на кешот. Со реализираното експериментално истражување се потврдуваат резултатите покажувајќи реални случаи за пад на перформансите и при секвенцијално и при паралелно извршување. Презентиран е теоретски доказ за појавување на екстреми на времето на извршување за одредена големина на матрици кога се користи асоцијативен кеш за кеш интензивни алгоритми каков што е алгоритмот за множење матрици. Големи падови на перформансите се добиени и анализирани за брзината при секвенцијално извршување. Падот на брзината е поизразен за поголеми матрици отколку за помали во критичните точки. Голем пад на перформансите се добиени и анализирани и за брзината и за забрзувањето при паралелно извршување. Паралелно извршување на алгоритмот резултира со пад на брзината поголем од секвенцијалното извршување. Конечно, авторот заклучува дека падовите на перформансите се појавуваат поради зголемен број на генерирани промашувања на кешот од последното ниво.
- **Суперлинеарно забрзување при множење матрици:** И покрај Густафсоновиот закон дека максималното можно скалирано забрзување соодветствува со бројот на процесори и ограничувањето на Ши (Shi) дека суперлинеарно забрзување е можно само за алгоритми *без постојана структура*, авторот добива суперлинеарен регион при паралелно извршување и реализира длабока и опсежна теоретска анализа која покажува кога, како и на кои мултипроцесорски архитектури и графички картички може да се добие суперлинеарно забрзување. За потребите на истражувањето за оваа дисертација авторот ги објавил своите теоретски анализи и експериментални резултати во [3, 8, 14]
  - **Суперлинеарно забрзување кај повеќепроцесорски систем:** Авторот оди и над границите специфицирани во Густафсоновиот закон и тоа не само што наоѓа примери за **суперлинеарно забрзување** за множење матрици, туку и врши теоретска анализа како да се добие во реален мултипроцесорски систем со споделена меморија. Тој покажува и обезбедува докази за постоењето во реален мултипроцесорски систем кој користи кеш меморија. Суперлинеарно забрзување е можно во случаи каде што при секвенцијалното извршување се иницира повеќе промашувања во кешот отколку при паралелното извршување. Воведена е методологија како, кога и каде тоа да се добие. Експериментите исто така ги потврдуваат теоретските резултати и тие се објавени во [8, 14]. Добиените резултати со високи перформанси и суперлинеарно забрзување се демонстрирани на пример од алгоритмот за множење густы матрици. Можно е во рамките на одреден ранг на големина на матриците, дури и кога се извршува во виртуелна околината.

- **Суперлинеарно забрзување кај паралелен систем - GPU:** Авторот продолжува со теоретската анализа и експерименталните резултати за добиеното суперлинеарно забрзување на графички картички објавени во [3]. Имплементиран е алгоритам со постојана структура кој ефикасно го искористува споделената кеш-меморија и ги избегнува промашувањата во кешот што е можно повеќе.
- **Влијание на виртуелизацијата врз перформансите на кеш-интензивните алгоритми:** Авторот ја побива хипотезата дека виртуелизацијата секогаш ги намалува перформансите поради дополнителниот слој. Со експериментални резултати потврдува дека перформансите во виртуелна средина се подобри од традиционалната за дистрибуирана меморија отколку во споделена меморија каде што пак има голем пад на перформансите. Објавени се детални експерименти во [4] каде што заклучува големи неправилности во перформансите за кеш-интензивни алгоритми во виртуелна средина. Имено, виртуелизацијата има речиси исти перформанси од 98% како традиционалната средина при секвенцијално извршување на алгоритмот за множење матрици. При паралелизација се добиваат уште подобри брзини од речиси 15% за одреден број на процесори (јадра) во регионите L_1 и L_2 (дистрибуирани кешови по јадро). Сепак, виртуелизацијата ја губи битката во регионот L_4 (споделена меморија) при појавување на голем број скапи промашувања во кешот.
- **Влијанието на PaaS врз перформансите на кеш-интензивни алгоритми:** Спротивно на хипотезата дека работните околии базирани на Линукс оперативен систем обезбедуваат подобри перформанси, резултатите од експериментите на авторот објавени во [7] покажуваат дека работните околии базирани на Windows-оперативниот систем во Windows Azure-облакот работат подобро од Линукс, особено кога големината на влезните податоци може да се смести во кеш и не се генерираат голем број на промашувања во кешот.
- **Влијанието на IaaS врз перформансите на кеш интензивни алгоритми:** Авторот во [21] анализира кој е најдобриот начин да се скалираат ресурсите за да се забрзуваат пресметувањата и да се добијат најдобри перформанси за иста цена на изнајмување во Windows Azure-облакот. За секвенцијално извршување се добија очекувани резултати, односно Extra Large-виртуелната машина постигнува максимална брзина пред Large, Medium и Small во L_2 -регионот. Сепак, Small-виртуелната машина постигнува слична брзина како Extra Large-виртуелната машина и тие водат пред Large и Medium-виртуелната машина во L_4 -регионот. При паралелно извршување алгоритмот за множење на густе матрици постигнува максимална брзина при паралелно извршување на 8 x Small-инстанци, пред 4 x Medium, 2 x Large, и 1 x Extra Large во L_2 и L_3 регионите и речиси целиот набљудуван L_4 -регион. Авторот заклучува дека најдобри перформанси се постигнуваат ако алгоритмот за множење на густе матрици се гранулира на 8 дела и секој дел треба да се изврши на 8 конкурентни процеси со една нишка во Small Windows Azure-виртуелна машина. Истата средина постигнува максимално забрзување во L_2 -регионот. Во L_3 и L_4 регионот максимално забрзување се постигнува ако алгоритмот за множење на густе матрици е гранулиран на 4 дела и секој дел треба да се изврши на 4 конкурентни процеси со две нишки во Medium Windows Azure-виртуелна машина.
- **Влијанието на повеќестанарството (multitenancy) врз перформансите на кеш интензивни алгоритми:** Со реализираните експерименти објавени во [5] авторот покажува дека и алокацијата на сите сингл-станар и мулти станар во облак обезбе-

дуваат подобри перформанси отколку во просториите на клиентот за одреден обем на работа. Резултатите можат да бидат сумирани како:

- постои регион (I_2 регион) каде што облакот постигнува подобри перформанси отколку традиционалната и виртуелната средина, и за паралелно и за секвенцијално извршување, и
  - пресметувањето во облак обезбедува подобри перформанси во мулти виртуелна околина, наместо доделување на сите ресурси на само една виртуелна машина.
- **Суперлинеарно забрзување во облак:** Авторот во [20] покажува дека облакот исто така може да постигне суперлинеарно забрзување при извршување на кеш интензивни алгоритми кога се користи пресметување со високи перформанси во виртуелни машини доделени со повеќе од еден процесор (јадро). Виртуелна средина и облак постигнуваат подобро забрзување за дедициран кеш и најдобри перформанси се постигнуваат во облак, а постигнуваат најлошо забрзување кога алгоритмот бара многу пристапи кон споделената главна меморија. Најширок опсег на суперлинеарно забрзување се добива за традиционална средина, додека најтенок за виртуелната средина. Облакот и виртуелната средина имаат поширок опсег на суперлинеарно забрзување за паралелно извршување со две наместо четири нишки, бидејќи последното ниво кеш е дедицирано по јадро што е случај каде што виртуелизацијата обезбедува подобри перформанси отколку споделената меморија како што е објавено од страна на авторот во [4] за потребите на истражувањето за оваа дисертација. Друг важен резултат е добивањето на суперлинеарно забрзување во виртуелна околина со три различни хипервизори: Microsoft Hyper-V, KVM и VMware ESX.
- **Перформанси на веб-сервиси во облак:** Дополнителниот слој поради виртуелизацијата во облакот ги намалува перформансите на веб-сервисите. Авторот реализира и објавува серија на експерименти [28] за да се спореди нивото на деградација ако веб-сервисите се мигрираат од просториите кај клиентот во облак со користење на истите хардверски ресурси. Перформансите директно зависат од големината на влезната порака, особено за веб-сервис кој побарува големи пресметувања и количество меморија, без оглед на платформата. Ова не е нагласено за веб-сервис кој побарува само меморија. Авторот дефинира квантитативни индикатори за да се утврди ризикот од миграција на сервисите во облакот за различна големина на пораки и број на конкурентни пораки. При тоа, облакот најмалку ги намалува перформансите за поголеми пораки без оглед на бројот на конкурентни пораки за веб-сервис што побарува меморија. Најмало намалување на перформансите за веб-сервис кој побарува големи пресметувања и количество меморија при мигрирање во облак има за помал број на конкурентни пораки и за поголеми пораки.
- **Стратегија со посредник за подобрување на перформансите на веб-сервисите во облак:** Авторот предлага решение што динамички се справува со екстремни пресметковни оптоварувања за веб сервисите поставени во облак и е објавено во [23] за потребите на истражувањето за оваа дисертација. Се воведува нов меѓу слој – посредник помеѓу клиентите и серверот којшто динамички ќе покрене дополнителни виртуелни машини по барање штом оптоварувањето ќе го достигне минималното ниво на перформанси што е дефинирано и ќе го проследува пораките низ виртуелните машини. И покрај латентноста на едноставни веб-сервиси, експериментите покажуваат дека посредникот ги подобрува перформансите на пресметковно интензивни

веб-сервиси (каде што голем дел од времето на извршување се троши на пресметувања).

- **Трансформација на пораки за подобри перформанси во облак:** Стратегијата со посредник не се справува добро со екстреми со зголемување на оптоварувањето поради огромна големина на пораките. Затоа авторот продолжува со истражувањето и предлага дополнителна стратегија наречена стратегија со трансформација на пораките во [22], употребувајќи ги заклучоците од својот магистерски труд [10] и од оваа дисертација дека Microsoft Windows обезбедува подобри перформанси од Линукс за големи пораки, а Линукс обезбедува подобри перформанси за голем број на конкурентни пораки и за мали пораки. Имено, ако времето за одговор се зголеми над прагот, тогаш посредникот ќе ги подели влезните параметри во помали парчиња кои Линукс-оперативниот систем може да ги процесира побрзо отколку целата порака. Ако екстремот е уште поголем, тогаш посредникот ќе подигне дополнителни инстанци инсталирани со Windows Server-оперативниот систем и ќе ги пренасочува клиентските барања меѓу двата веб-сервиси, целата порака на Windows Server-оперативен систем и пораките поделени во помали парчиња на Линукс-сервер базиран оперативен систем.
- **Перформанси на безбедносните мерки во облак:** Со преместувањето на податоците и апликациите надвор од безбедниот периметар на компанијата се наметнува потребата од имплементирање на различни стандарди за безбедност кои ги деградираат перформансите. Авторот ги анализира перформансите при воведување на најчестите стандарди за безбедност на веб-сервис XML Signature и XML Encryption и ги објавува резултатите во [25, 26, 27] дека зголемувајќи ја големината на пораките и бројот на конкурентни пораки ги намалуваат перформансите на веб-сервисите. Линукс оперативниот систем се справува подобро со бројот на конкурентни пораки, а Windows обратно, т.е. тој се справува подобро со поголеми пораки. Линукс има подобар проток од Windows за мал број на пораки со и без имплементација на безбедност. Со имплементација на безбедност, Линукс исто така обезбедува подобри перформанси за големи пораки. Windows има подобри перформанси за пораки со средна големина.
- **Подобрувања на стандардите за безбедност во облак:** Авторот прави преглед на главните меѓународни и индустриски стандарди наменети за безбедност на информациите и ја анализира нивната сообразност со безбедносните предизвици во облак. Исто така прикажан е и преглед на напорите направени кон стандардизација на безбедност во облак. Резултатите се објавени во [15, 16, 17, 19] за потребите на истражувањето за оваа дисертација. Авторот утврдува дека ИСО 27001:2005 стандардот не е целосно применлив за систем за информациска безбедност во облак и предлага негово проширување со нова контролна цел - *управување со виртуелизацијата*, со две контроли кои ќе покриваат *виртуелизација* и *управување на виртуелните машини*. Авторот ги адресира ризиците од безбедносните предизвици во облакот со цел да се подобри континуитетот на бизнисот на компанијата доколку ги мигрира своите сервиси во облак. Авторот првпат ги обработува аспектите на континуитетот на бизнисот во детали за облак: приватност на податоци и нивна заштита, усогласеност со законската регулатива и стандардите, губењето на управување, локација на податоците, хетерогеност, сложеност и интероперабилност, околина со повеќе станари, и опоравување по катастрофа - усогласеност со RPO и RTO. Тој воведува предлози кои го минимизираат влијанието на континуитет на бизнисот и веројатноста за случување инцидент за секој недостаток. Исто така ги адресира и придо-

бивките од облакот кои го подобруваат континуитетот на бизнисот: елиминирање прекини, подобро управување со безбедност на мрежа и информациите, опоравување по катастрофа со управување на резервна копија на повеќе места. Тоа исто така го избегнува или елиминира нарушување на работењето, се зголемува достапноста на услугата и ги намалува DoS-нападите.

- **Нови методологии за евалуација на безбедност на страна на корисникот спрема облак:** Авторот предлага две методологии за проценка на безбедноста на страна кај корисникот или во облак и различните слоеви за услуги во облакот кои се објавени во [16, 17]. ИСО 27001:2005 контролните цели се земени како основа за оценувањето. Првата методологија ги квантифицира барањата на ИСО 27001:2005, групирани во контролни цели, споредувајќи ги страната на корисникот и облакот. Втората методологија ги квантифицира барањата на ИСО 27001:2005, групирани во контролни цели за страната на корисникот и различните слоеви на услуги во облакот. Со евалуацијата се утврдува дека при миграција во облак, 12 од 39-те контролни цели се за управување и не зависат дали сервисите се на страна на корисникот или во облак. Факторот на важност не се менува во просек за контролните цели, се намалува на 18, а се зголемува на само две. Мигрирајќи во облак, корисниците ја пренесуваат важноста на безбедноста на својот ЦСП и очекуваат дека нивните податоци и апликации ќе бидат безбедни. Затоа, поради новите безбедносни предизвици кои ги продуцира облакот, корисниците мораат да го реevalуираат својот план за континуитет на бизнисот.
- **Нови методологии за евалуација на безбедност за решенија за облак со отворен код:** Авторот првпат воведува детална безбедносна проценка и компаративна анализа на безбедноста на облак кои не се најдени во литературата. Тој предлага две методологии за евалуација на безбедноста на решенијата со отворен код објавени во [12, 18], како дел од истражувањето за оваа дисертација. Ги анализира работите околу безбедноста која Опенстек решението за облак со отворен код и останатите безбедносни алатки можат да се интегрираат за да се подобри неговата безбедност. Евалуацијата на безбедноста е реализирана анализирајќи ги соодветните контролни цели дефинирани во ИСО 27001:2005 и споредувајќи ги со останатите решенија за облак со отворен код. Резултатите покажуваат дека Еукалиптус и CloudStack имаат интегрирано максимално ниво на безбедност пред OpenNebula. OpenStack има интегрирано најмалку безбедност во споредба со другите решенија. Резултатите од евалуацијата покажа дека CloudStack е најдобар избор од сите решенија за облак со отворен код за да се мигрираат сервисите и има интегрирано максимално ниво на безбедност во својата архитектура. Тоа е во согласност со сите ИСО 27001:2005 11 контролни цели кои зависат од решението за облак. Еукалиптус и OpenNebula, исто така, достигнаа далеку во безбедноста. OpenStack е најлошото решение да се мигрираат сервисите од аспект на безбедност. Сепак, авторот нагласува дека иако решенијата за облак со отворен код внимаваат на безбедноста, компанијата се уште има и други 28 технички барања, организациски и менаџмент барања кои треба да се усогласат со стандардот.
- **Подобро учење и предавање на хардверски курсеви со помош на Високо конфигурилив симулатор ММКешСим:** За потребите на истражувањата од оваа дисертација, авторот објави во [24,29] нови методологии и подобрувања на хардверските курсеви користејќи визуелни симулатори, вежби со постепено зголемување на тежината и воведување на работење на хардверски компоненти со што се добија значајни подобрувања во распределбата на оцените и зголемување на интересот на студентите на компјутерски науки за архитектурата на хардверот. Потоа, авторите

развија и објавија [2] високо конфигуриран симулатор - ММКешСим (MMCacheSim). Главната придобивка од ММКешСим е тоа што овозможува симулација на различните процесорски архитектури и ја определува најдобрата внатрешната архитектура на кешот во процесорот за определена секвенцијална или паралелна имплементација на даден алгоритам. Со негова употреба се олеснува и подобрува учењето и предавањето на компјутерските архитектури и пресметувањето со високи перформанси. ММКешСим овозможува конфигурирање на:

- хиерархијата меѓу нивоата на кеш меморија, дали да бидат споделени или дедицирани;
- инклузивноста помеѓу различните нивоа на кеш меморија;
- големината на кеш меморијата, кеш блокот, големината на асоцијативноста;
- политиката на замена, со можност за различни политики за замена за различни нивоа во кешот.

Објавени трудови од истражувањата во рамките на оваа дисертација:

1. Anchev, N., Gusev, M., Ristov, S., Atanasovski, B.: Optimal cache replacement policy for matrix multiplication. In: to be published in ICT Innovations 2012. Springer Berlin / Heidelberg (2012)
2. Atanasovski, B., Ristov, S., Gusev, M., Anchev, N.: Mmcachesim: A highly configurable matrix multiplication cache simulator. In: to be published in ICT Innovations 2012, Web Proceedings, Skopje, Macedonia (2012)
3. Djinevski, L., Ristov, S., Gusev, M.: Superlinear speedup in gpu devices. In: to be published in ICT Innovations 2012. Springer Berlin / Heidelberg (2012)
4. Gusev, M., Ristov, S.: Matrix multiplication performance analysis in virtualized shared memory multiprocessor. In: MIPRO, 2012 Proceedings of the 35th International Convention, IEEE Conference Publications. pp. 264-269 (2012)
5. Gusev, M., Ristov, S.: The optimal resource allocation among virtual machines in cloud computing. In: Proceedings of The 3rd International Conference on Cloud Computing, GRIDs, and Virtualization (CLOUD COMPUTING 2012). pp. 36-42 (2012)
6. Gusev, M., Ristov, S.: Performance gains and drawbacks using set associative cache. Journal of Next Generation Information Technology (JNIT) 3(3) 87-98 (31 Aug 2012)
7. Gusev, M., Ristov, S.: Superlinear speedup in windows azure cloud. Tech. Rep. IIT:06-12, University Ss Cyril and Methodius, Skopje, Macedonia, Faculty of Information Sciences and Computer Engineering (Jul 2012)
8. Gusev, M., Ristov, S.: A superlinear speedup region for matrix multiplication. Tech. Rep. IIT:02-12, University Ss Cyril and Methodius, Skopje, Macedonia, Faculty of Information Sciences and Computer Engineering (Jan 2012)
9. Gusev, M., Ristov, S., Velkoski, G.: Hybrid 2d/1d blocking as optimal matrix-matrix multiplication. In: to be published in ICT Innovations 2012. Springer Berlin / Heidelberg (2012)
10. Ristov, S.: Analysis of web service security and its impact on web server performance (May 2011), Master's thesis, University Ss Cyril and Methodius, Faculty of Electrical Engineering and Information Technology, Skopje, Macedonia
11. Ristov, S., Gusev, M.: Achieving maximum performance for matrix multiplication using set associative cache. In: The 8th Int. Conf. on Computing Technology and Information Management (ICCM2012), IEEE Conference Publications. ICNIT '12, vol. 2, pp. 542-547 (2012)

12. Ristov, S., Gusev, M.: Open source cloud security audit. Tech. Rep. IIT:08-12, University Ss Cyril and Methodius, Skopje, Macedonia, Faculty of Information Sciences and Computer Engineering (Jul 2012)
13. Ristov, S., Gusev, M.: Performance gains and drawbacks in multiprocessor using set associative cache. Tech. Rep. IIT:10-12, University Ss Cyril and Methodius, Skopje, Macedonia, Faculty of Information Sciences and Computer Engineering (Jul 2012)
14. Ristov, S., Gusev, M.: Superlinear speedup for matrix multiplication. In: Information Technology Interfaces, Proceedings of the ITI 2012 34th International Conference on. pp. 499-504 (2012)
15. Ristov, S., Gusev, M., Kostoska, M.: Information security management system for cloud computing. In: ICT Innovations 2011, Web Proceedings, Skopje, Macedonia (2011)
16. Ristov, S., Gusev, M., Kostoska, M.: Cloud computing security in business information systems. *International Journal of Network Security & Its Applications (IJNSA)* 4(2), 75-93 (2012)
17. Ristov, S., Gusev, M., Kostoska, M.: A new methodology for security evaluation in cloud computing. In: MIPRO, 2012 Proc. of the 35th Int. Convention, IEEE Conference Publications. pp. 1808-1813 (2012)
18. Ristov, S., Gusev, M., Kostoska, M.: Security assessment of openstack open source cloud solution. In: Proceedings of the 7th South East European Doctoral Student Conference (DSC2012) (2012)
19. Ristov, S., Gusev, M., Kostoska, M., Kirovski, K.: Business continuity challenges in cloud computing. In: ICT Innovations 2011, Web Proceedings, Skopje, Macedonia (2011)
20. Ristov, S., Gusev, M., Kostoska, M., Kjiroski, K.: Virtualized environments in cloud can have superlinear speedup. In: ACM Proceedings of 5th Balkan Conference of Informatics (BCI2012) (2012)
21. Ristov, S., Gusev, M., Osmanovic, S., Rahmani, K.: Optimal resource scaling for hpc in windows azure. In: to be published in ICT Innovations 2012, Web Proceedings, Skopje, Macedonia (2012)
22. Ristov, S., Gusev, M., Velkoski, G.: Message transformation to gain maximum web server performance in cloud computing. In: Proceedings of the Conference of Informatics and Information Technology CiiT (2012)
23. Ristov, S., Gusev, M., Velkoski, G.: A middleware strategy to survive peak loads in cloud. In: Proceedings of the Conference of Informatics and Information Technology CiiT (2012)
24. Ristov, S., Stolikj, M., Ackovska, N.: Awakening curiosity – hardware education for computer science students. In: MIPRO, 2011 Proceedings of the 34th International Convention, IEEE Conference Publications. pp. 1275-1280 (May 2011)
25. Ristov, S., Tentov, A.: Performance comparison of web service security on windows platform message size vs concurrent users. In: X International Conference ETAI 2011 (2011)
26. Ristov, S., Tentov, A.: Security based performance issues in agent-based web services integrating legacy information systems. In: CEUR Work shop Proceedings. WASA 2011, vol. 752, pp. 45-51 (2011)
27. Ristov, S., Tentov, A.: Performance impact correlation of message size vs. concurrent users implementing web service security on linux platform. In: ICT Innovations 2011. Advances in Intelligent and Soft Computing, vol. 150, pp. 367-377. Springer Berlin / Heidelberg (2012)
28. Ristov, S., Velkoski, G., Gusev, M., Kjiroski, K.: Compute and memory intensive web service performance in the cloud. In: to be published in ICT Innovations 2012. Springer Berlin / Heidelberg (2012)

29. Stolikj, M., Ristov, S., Ackovska, N.: Challenging students' software skills to learn hardware based courses. In: Information Technology Interfaces (ITI), Proceedings of the ITI 2011 33rd International Conference on. pp. 339-344 (june 2011)

Врз основа на деталниот преглед и анализа на приложениот труд, Комисијата го донесува следниов

4. ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Кандидатот м-р Сашко Ристов подготви квалитетен, обемен и оригинален научно истражувачки труд од областа на компјутерските архитектури и мрежи, специјално во областите на перформанси и безбедност. Докторската дисертација **„Перформанси и безбедност кај пресметување во облак“** претставува значаен придонес заради големиот број важни резултати, потврдувањата на сите теоретски анализи со експериментални мерења и обратно, сите очекувани и неочекувани резултати од експериментите се елаборирани со длабока анализа, како и нивната применливост во повеќе области од науката и индустријата.

Пристапот кон решавањето на истражувачката проблематика, со воведување на 4 дефиниции за нови поими, докажување на 3 лема и 6 теореми за нови својства, потоа приказот на многу детални анализи, теоретски анализи на различни алгоритми во насока на хардверската инфраструктура и платформа, практични експерименти и евалуации му овозможиле на авторот да направи синтеза и да извлече оригинални заклучоци, го карактеризираат м-р Сашко Ристов, дипл. инж. по електротехника, како упорен истражувач, со огромна работна енергија, способен да решава сложени проблеми од полето на техничките науки, а особено од областа на компјутерските архитектури и мрежи. Сите дадени хипотези авторот ги потврдува или побива и теоретски и експериментално. Разгледани се и анализирани многу неочекувани резултати за време на експериментите и сите се детално објаснети и елаборирани со длабоки анализи. Повеќе резултати се објавени во рецензирани меѓународни конференции и списанија.

Од овие причини, Комисијата со задоволство заклучува дека неговата докторска дисертација претставува успешен, оригинален научен труд и му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, да го прифати овој извештај и да закаже јавна усна одбрана на дисертацијата.

Рецензентска комисија

1. Д-р Димитар Трајанов, вонреден професор на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Факултет за информатички науки и компјутерско инженерство - Скопје, с.р.
2. Д-р Марјан Гушев, редовен професор на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Факултет за информатички науки и компјутерско инженерство - Скопје, с.р.
3. Д-р Пеце Митревски, редовен професор на Универзитетот „Св. Климент Охридски“, Технички факултет – Битола, с.р.
4. Д-р Љупчо Антовски, доцент на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Факултет за информатички науки и компјутерско инженерство - Скопје, с.р.
5. Д-р Анастас Мишев, доцент на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Факултет за информатички науки и компјутерско инженерство - Скопје, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТ ПО ПРЕДМЕТИТЕ РАЗВОЈ НА
ЕКОНОМСКАТА МИСЛА И ОПШТЕСТВЕНО БОГАТСТВО И
НАЦИОНАЛНИ СМЕТКИ НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО
СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно - научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, донесена на седницата одржана на 31.8.2012 година, број 0202-2871/12 од 5.9.2012 година, назначени сме за членови на Рецензентската комисија за избор на **соработник-асистент** по предметите **развој на економската мисла и општествено богатство и национални сметки**.

На објавениот конкурс во *Нова Македонија* од **14.8.2012** година за избор на соработник-асистент по предметите **развој на економската мисла и општествено богатство и национални сметки** се пријави само кандидатот **м-р Борче Треновски**, досегашен соработник - асистент на Економскиот факултет во Скопје.

По опстојното проучување на пријавата и приложената документација, Комисијата до членовите на Наставно – научниот совет на Факултетот го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И НАСТАВНО - НАУЧНИ
КВАЛИФИКАЦИИ

Кандидатот Борче Треновски е роден на 23 јули 1981 година, во Берово. Основното и средното образование го завршил со одличен успех во Берово. Во учебната 2000/2001 година се запишал на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Економски факултет во Скопје, депарتمان за финансиски менаџмент. Дипломирал во октомври 2004 година, со просечен успех 9,39 и со одлична одбрана на дипломскиот труд на тема „Пензиските фондови, реформиран пензиски систем на Р. Македонија“. По дипломирањето, како еден од најдобрите студенти во неговата генерација се вработи во Народна банка на Република Македонија како аналитичар во Дирекцијата за платни системи, во новоформираниот отсек за чувар на имот на приватните пензиски фондови (2004-2006). Во текот на неговото работно искуство во НБРМ учествувал во изработка на студии, законска и подзаконска регулатива, организирање на функцијата на НБРМ како чувар на имот, како и во симулациите и воспоставувањето на пазарот преку шалтер (ОТС) и репо - трансакциите во Р. Македонија.

Во учебната 2004 / 2005 година се запишал на постдипломските студии на Економскиот факултет во Скопје, од областа на монетарната економија. Успешно ги положил предвидените испити од втор циклус

студии и на 26.6.2009 година го одбрани магистерскиот труд под наслов: „Теоретската фундираност на клучните макроекономски политики“, со што се стекна со академски степен - магистер на економски науки од областа на монетарната економија.

Од декември 2006 година, кандидатот Треновски е вработен на Економскиот факултет во Скопје, како помлад асистент по предметот развој на економската мисла, а од декември 2009 год. е избран за соработник-асистент по предметите **развој на економската мисла и општествено богатство и национални сметки**. Од моментот на неговиот избор во звањето помлад асистент и подоцна во асистент на Економскиот факултет во Скопје, па сè до денес, кандидатот активно партиципира во организирањето на редовните наставни активности по предметите: **развој на економската мисла и општествено богатство и национални сметки**, а покрај тоа веќе шест години одржува секојдневни консултации со студентите и активно ги насочува при изработката на семинарските и стручните трудови.

Во периодот по изборот за асистент, кандидатот м-р Борче Треновски најголем дел од времето, покрај редовното и професионалното извршување на задачите и обврските кои се однесуваат на наставата, испитите и другите факултетски задолженија, ги поминува во активна работа на докторскиот труд под наслов: *Клучните макроекономски политики во услови на современа економска криза со посебен осврт на Р. Македонија*. Покрај тоа, објавил и неколку стручни и научни трудови, учествувал на семинари, конференции и работилници, работел на истражувачки проекти, кои ќе бидат наведени во продолжение.

Кандидатот м-р Борче Треновски до денес ги има изработено и објавено следниве трудови:

- “Теоретската фундираност на клучните макроекономски политики” – магистерски труд, Економски факултет – Скопје, јуни 2009 год.;
- “Пазарните економии во криза – замена на доминантните макроекономски парадигми”, Политичка мисла, бр. 28, Фондацијата “Конрад Аденауер” и Институтот за демократија “Societas Civilis”, декември 2009 год.;
- “Односот меѓу економската теорија, економската политика и економската практика во Р. Македонија”, Годишник 2009, Економски факултет - Скопје;
- “Применљивост доминантних макроекономских теорија у земљама транзиције”, Ekonomski pogledi (časopis za pitanja ekonomske teorije i prakse), Broj 2/2009, Ekonomski fakultet – Priština, 2009 год.;
- „Analysis of the status and structure of the consumption of students and pensioners in Macedonia” – CEA Journal of Economics, Volume 4 Issue 2, December, 2009 год.;
- “Personal Inflation Calculator” (guidebook), CEA Journal of Economics, Volume 4, June, 2009 год.
- “Примена на ситуациониот пристап во синтезата на алтернативните макроекономски концепции за утврдување на оптимална

- макроекономска политика на Република Македонија”, Годишник 2010, Економски факултет - Скопје;
- “Analysis of the effects of the economic crisis in Greece on the Macedonian economy”, CEA Journal of Economics, Volume 5, Issue 1, papers 5, June 2010. Коавтор: Христијан Ристески (Економист во ЦЕА);
  - “Доминантните макроекономски концепции и политики како фундаменти на процесот на транзиција”, Економски развој, Списание на Економски институт -Скопје, Год. 11 Бр. 3/2009 стр 157, Скопје 2010.
  - The Role, Significance and Trend of Construction Sector in Macedonia, CEA JOURNAL OF ECONOMICS, Center for Economic Analyses – CEA, Volume 7, Issue 1, Skopje, June 2012 – коавтор.

Своето стручно усовршување кандидатот го гради и со присуство на семинари, конференции и работилници, од кои се издвојуваат:

- Учество на семинарот „Monetary and Exchange Rate Policy” во организација на International Monetary Fund (IMF) при Joint Vienna Institute во Виена, Австрија, од 28 мај 2012 до 8 јуни 2012 год.
- “Macedonian/Greek economic relations as a main pillar for prosperous neighbour cooperation in the future” (меѓународна конференција организирана од Центарот за економски анализи -ЦЕА, финансирана од ОСИ Будимпешта), 9 март, 2011 – Скопје
- “Challenges for improving the competitiveness of the private sector in Macedonia” (работилница организирана од USAID, 4 јуни 2009, Скопје);
- „Конкурентноста на земјите на Југоисточна Европа и предизвиците на патот кон ЕУ” (меѓународна конференција организирана од Народна банка на Република Македонија, 30 мај 2008, Скопје);
- „Цените на храната и инфлацијата” (работилница организирана од Народна банка на Република Македонија, 24 април 2008, Скопје);
- “Хармонизација на македонското даночно право со правото на ЕУ” (работилница организирана од Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit (GTZ), декември 2007, Скопје);
- „Vienna and Chicago: Two Schools of Free-Market Economics” (летна школа организирана од Институт за економски и социјални истражувања -ESPI Institut, 9 – 20 јули 2007, Белград);
- „Проблеми во мерењето на инфлацијата” (организиран од Народна банка на Република Македонија, мај 2007, Скопје);
- „International Money Markets” (организиран од ATTF Luxembourg, април 2005, Skopje);
- „Pension Administration” (организиран од World Bank Institute, 23 мај – 5 Јули 2005, Скопје).

Кандидатот ја надополнува својата научна, стручна и апликативна дејност и преку членување во истражувачки центри, стручни тела, учество на апликативно-истражувачки проекти итн. Од нив ќе ги издвоиме следниве активности: аналитичар (Senior Economist) во Центарот за економски анализи (ЦЕА) - Скопје (2007 -); член на издавачкиот одбор и рецензент на списанието “CEA Journal of Economics” (од мај 2010), кое обработува економски теми и дилеми, се издава семестрално, на англиски

јазик, од страна на Центарот за економски анализи (ЦЕА) – Скопје; член на Извршниот одбор во Центарот за економски анализи (ЦЕА) – Скопје (од 2010 год.); член на издавачкиот одбор (секретар) за Јубилејниот годишник на Економски факултет - Скопје при Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје; член на Клубот на истражувачи на Народната банка на Република Македонија (од 2011 год.); член на Дисциплинската комисија при Економски факултет – Скопје, УКИМ (од септември 2011 год.); член на Управниот одбор на Академското културно и уметничко друштво “Мирче Ацев” во Скопје.

Учество во голем број на апликативно-истражувачки проекти и други научноистражувачки активности, од кои ќе ги издвоиме следниве

- “Migration and remittance profiles for countries in the EU - 10 and Western Balkan countries”, проектот е финансиран од Светска банка. јуни 2012 год.
- Учество во изработка на Monthly and Quarterly economic reports за македонската економија, поддржано од Open Society Institute Think Tank Fund и Центарот за економски анализи –ЦЕА, Скопје (од мај 2012).
- Тимски лидер во организирање и спроведување на проектот -*Enhancing Institutional Capacity and Research Agenda as a key support for sound influence on Policy Making Process*, поддржан од Open Society Institute Think Tank Fund Budapest во периодот од 2011 до 2012 година, Скопје.
- Главен истражувач во пополнување на прашалникот за Р. Македонија – 2011, за глобалниот проект спроведуван од Open Budget Initiative, International Budget Partnership и Center on Budget and Policy Priorities, Washington, D.C., август 2011 – април 2012.
- Консултант (експерт) во проектот за техничка помош на Заводот за статистика на Р. Македонија: “Technical Assistance to the State Statistical Office”; финансиран од Еврпоската унија, имплементиран од: ASA Institut Germany, Federal Statistics Office of Germany (DESTATIS) и Czech Statistical Office; во периодот јуни 2010 - февруари 2011 год, во Скопје.
- Тимски лидер во истражувањето: “Ефектите од грчката економска криза врз македонската економија” – спроведено од ЦЕА (поддржано од Open Society Institute Think Tank Fund Budapest - OSI) во периодот од мај до јуни 2010 год. во Скопје и Битола.
- Peer reviewer на прашалникот за Р. Македонија – 2010, за глобалниот проект спроведуван од Open Budget Initiative, International Budget Partnership и Center on Budget and Policy Priorities, Washington, D.C., за утврдување на транспарентноста на буџетскиот процес и податоците за донесување и спроведување на буџетот.
- Тимски лидер во истражувањето за состојбата и структурата на потрошувачката на пензионерите и студентите во Р. Македонија – спроведено од ЦЕА (поддржано од Open Society Institute Think Tank Fund Budapest - OSI).
- Тимски лидер во проектот за изработка на калкулатор за персонална/лична инфлација, изработен од Центарот за економски анализи- ЦЕА (поддржан од Институт Отворено општество - ОСИ - Будимпешта, OSI Think Tank Fund Budapest).

Кандидатот м-р Борче Треновски одлично го владее англискиот, како и српскиот, хрватскиот и бугарскиот јазик. Покрај тоа има активно познавање од Windows - оперативниот систем, MS Office - апликациите (Word, Excel, Power Point), E-Views 7 и интернет.

Од презентираниите трудови на кандидатот м-р Борче Треновски (статии, проекти, учество на конференции и сл.) може да се утврди дека неговата стручна и научна преокупација е сосредоточена во областа на макроекономијата, а во тие рамки посебно во подрачјата современи макроекономски школи и макроекономски политики. Впрочем и неговиот магистерски труд (*Теоретската фундираност на клучните макроекономски политики*) и пријавената докторска теза (*Клучните макроекономски политики во услови на современа економска криза со посебен осврт на Р. Македонија*) се од споменатото истражувачко подрачје. Во контекст на ваквиот избор на подрачјето на стручен и научен интерес, кандидатот м-р Борче Треновски ги елаборира прашањата поврзани со третманот на круцијалните макроекономски концепти (вработеност, невработеност, инфлација, бизнис – циклуси и сл.) од страна на конкурентните макроекономски школи во рамките на главната струја на современата макроекономска наука, заемните конфронтации меѓу школите и импликациите врз клучните макроекономски политики – фискалната и монетарната.

ОЦЕНА И ПРЕДЛОГ

Во текот на досегашното дејствување, кандидатот **м-р Борче Треновски** пројави забележителни резултати во извршувањето на асистентските обврски по предметот развој на економската мисла и општествено богатство и национални сметки: консултации со студентите, оценка на стручните трудови и семинарските работи на студентите, повремено ангажирање во наставата и сл. Кандидатот со особена ангажираност и посветеност ги извршува асистентските должности и им помага на наставниците во реализацијата на наставната материја и подготвителната работа околу изведувањето на колоквиумите и испитите по предметот развој на економската мисла, како и по предметот општествено богатство и национални сметки. Притоа манифестираше висок степен на искрена соработка со наставникот и студентите. Поради тоа е ценет како вреден, одговорен, комуникативен и коректен соработник.

Од приложените биографски податоци се констатира дека кандидатот континуирано е ангажиран на неговото научно и стручно усовршување: навремено и успешно подготвување и одбрана на магистерскиот труд во научно подрачје кое овозможува подлабоки научноистражувачки продори и активна работа на докторскиот труд, присуство на семинари, конференции и работилници, подготовка и објавување на трудови, ангажирање во научноистражувачки проекти и сл.

Имајќи го предвид горекажаното, Рецензентската комисија едногласно оценува дека кандидатот м-р Борче Треновски се претставува како надежен

економски аналитичар и како личност која може да се изгради во иден солиден научен работник кој би изучувал проблеми од доменот на развојот на економската мисла, економските политики и проблеми од доменот на финансиите. Поради тоа, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје кандидатот **м-р Борче Треновски да биде избран во звањето соработник-асистент по предметите развој на економската мисла и општествено богатство и национални сметки.**

Скопје, септември 2012 година

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Акад. проф. д-р ТАКИ ФИТИ, с.р.

Проф. д-р Трајко СЛАВЕСКИ, с.р.

Доц. д-р Предраг ТРПЕСКИ, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ТРОЈЦА НАСТАВНИЦИ ПО ПРЕДМЕТОТ ФИЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ И СПОРТ ВО ЦЕНТАРОТ ЗА ФИЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ ПРИ ФАКУЛТЕТОТ ЗА ФИЗИЧКА КУЛТУРА ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Факултетот за физичка култура во Скопје, на седницата одржана на 5. 9. 2012 год., предложи Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Гино Стрезовски, д-р Аган Реџепагиќ, член и д-р Руждија Калач, член, со задача да напишат реферат за преизбор на тројца наставници по предметот физичко образование и на нематичните факултети од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје, а во согласност со распишаниот конкурс објавен на 27. 6. 2012 год., во дневните весници „Нова Македонија“ и „Лајм“.

На конкурсот, во определениот рок, согласно со конкурсните услови, се пријавија следниве кандидати: д-р Бранко Крстевски, д-р Сашо Тодоровски и м-р Ристо Стаменов, вработени во Центарот за физичко образование при Факултетот за физичка култура во Скопје и м-р Александар Алексовски, вработен во СЕТУ на град Скопје „Михајло Пупин“ - Скопје.

По разгледувањето на приложените документи, Рецензентската комисија, до Наставно-научниот совет на Факултетот за физичка култура, го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Д-р БРАНКО КРСТЕВСКИ **Биографски податоци**

Роден е на 20. 10. 1957 година во с. Длабочица-Крива Паланка. Основното образование го завршил во ОУ „Његош“-Колонија Идризово. Средното образование го завршил во училиштето за физичка култура „Методи Митевски-Брицо“ во Скопје. Дипломирал во 1984 година на Факултетот за физичка култура во Скопје, магистрирал во 2003 година на Факултетот за физичка култура во Скопје, на тема „Релации меѓу некои антропометриски, моторички и специфично моторички варијабли кај кошаркари на 14 - годишна возраст“, а докторирал на 23.3.2007 година на Факултетот за физичка култура во Скопје на тема „Ефекти од систематски дванаесетнеделен тренажен процес за развој на експлозивната сила на долните екстремитети кај кошаркари на 17- годишна возраст“.

Во 1982 год. се вработил во УУЦ „Лазар Танев“ во Скопје како наставник по физичко воспитание.

Во учебната 1983/84 год. се префрла во ОУ „Јосип Броз - Тито“, од 1985 до 1997 год. е вработен во УФК „М. М. Брицо“ - Скопје како професор на сите стручни предмети, а од 1997 год. се вработил во Центарот за физичко образование при Факултетот за физичка култура во Скопје, каде што е избран за предавач, а е реизбран во 2000, 2003 и 2007 во виш предавач.

ОБРАЗОВНА, НАСТАВНА И ОПШТЕСТВЕНА ДЕЈНОСТ

Од најраната возраст кандидатот имал интерес за спортот, посебно за кошарката, па својот афинитет го имплементирал активно учествувајќи во училишните секции по кошарка, а земал и активно учество на натпреварите на МОИ. Подоцна, како

тренер на женски и машки кошаркарски школски екипи, има освоено 11 први места во женска и 4 први места во машка конкуренција во натпреварите на МОИ на ниво на Р. Македонија.

Во досегашната 32-годишна педагошко-стручна дејност, бил ангажиран како тренер на повеќе кошаркарски клубови, како и тренер на кадетските репрезентации на Р. Македонија во машка и женска конкуренција:

- 1979-1981, тренер во ЖКК "Карпош 77" (втора лига);
- 1981-1985, тренер во КК "МЗТ Скопје" (прва Б лига на СФРЈ);
- 1986-1989, тренер во ЖКК "Студент" (прва Б лига на СФРЈ);
- 1987 тренер на женската Универзитетска кошаркарска екипа на УКИМ која настапи на Универзијада во Нови Сад;
- 1988, тренер на женската Универзитетска кошаркарска екипа на УКИМ која настапи на Универзијада во Ниш;
- 1987-1988, тренер на женската кадетска репрезентација на Македонија со која настапи на куп „Братство и Единство“ во Сански Мост (1987) и Маглај (1988);
- 1989-1991, тренер во КК "Годел Работнички" (Јуниори, освоено 3 место на државно првество на СФРЈ во Жупања, Хрватска (1990 год.);
- 1992-1993, тренер во КК "МЗТ Скопје" (прва лига на Македонија);
- 1995-1998, тренер на КК "Букефал" (втора лига на Македонија);
- 1997 - со УФК "ММ Брицо" го освоил 10 место на Светското првенство за средни училишта во Острава, Чешка;
- 1997-1999, тренер на кадетската репрезентација на Р. Македонија со која го освои шестото место на Европското првество во Целје;
- 1998-2003, тренер на КК "Балкан стил" (прва лига на Македонија);
- 2003-2012, координатор во кошаркарскиот клуб "Јуниор" (кој има повеќе од 1200 млади кошаркари);
- 2008-2012, комесар на Монте Јуниор мини баскет лига;
- 2009, тренер на Македонска репрезентација - помлади кадети кои го освоија втор место на Балканскиот шапионат во Букурешт, Романија;
- 2010-2012, тренер на Македонска кошаркарска репрезентација - помлади кадети до 14 години, кои учествуваа на меѓународен кошаркарски турнир во Словенградец, Р. Словенија;
- 2006-2010, тренер на кошаркарската екипа на Машинскиот факултет која со голем успех се натпреварува во Универзитетската лига за кошарка;
- 2010 – 2012, тренер (координатор) на кошаркарскиот клуб "Фруктал-Јуниор", кој се натпреварува во втора лига;

ИЗДАВАЧКА ДЕЈНОСТ

Има објавено тринаесет стручни и научни трудови во земјава и во странство од областа на кинезиолошките науки и спортот.

- Има учествувано на повеќе домашни и меѓународни симпозиуми, конгреси, семинари и академии како предавач и учесник (Пула-1986, Загреб-1987, Сараево 1988-1989, Белград-2002-2003 и др.)
- Предавач и демонстратор е во кошаркарскиот камп „Јуниор“ од 2004 до 2011. Во периодот од 1996 до 1997 носител е на проектот за унапредување на спортот во училиштата (кошарка) од 5 до 8 одделение, организиран од Министерството за образование на Р. Македонија.
- Автор е на учебното помагало за интерна употреба „Теорија и методика на спортскиот тренинг, 2000 година“, одобрено од Педагошкиот завод на Р.Македонија.

- Автор е на учебникот за средно образование „Основи на теорија и методика на спортот, 2010 година“ за II година - спортска гимназија, одобрен од Министерството за образование и наука на Р. Македонија.
- Соработник при изготвување на учебникот „Спорт и кондиција“ од авторот Ѓорѓи Спасов.
- Наумовски М. и Крстевски Б. (2004). Влијанието на некои антропометриски варијабли врз специфичните кошаркарски движења без топка кај кошаркари на 14 - годишна возраст. *Физичка култура (1)*, 60-63.
- Крстевски Б. и Крстевски М. (2005). Влијание на некои антропометриски варијабли врз специфичните кошаркарски движења со топка кај кошаркари на 14 - годишна возраст. *Прв меѓународен симпозиум за наставата по физичко образование и спорт на студентите (1)*, 50-52.
- Крстевски Б., Стамениов Р. и Крстевски М. (2005). Влијание на некои антропометриски варијабли врз моторичките способности кај кошаркари на 14-годишна возраст. *Прв меѓународен симпозиум за наставата по физичко образование и спорт на студентите (1)*, 87-89.
- Крстевски Б., Стамениов Р. и Крстевски М. (во фаза на објавување). Влијание на некои антропометриски варијабли врз моторичките способности кај кошаркари на 14-годишна возраст. *Втор меѓународен симпозиум за наставата по физичко образование и спорт на студентите одржан во Скопје од 12 до 14 мај 2006 година*.
- Крстевски Б., Гонтарев С. и Крстевски М. (2006). Влијание на одредени антропометриски варијабли врз одредени моторни варијабли кои ја дефинираат експлозивната сила на долните екстремитети. *Федерација на училиштен спорт на Македонија, Пелистер (1)*, 280-285.
- Крстевски Б., Крстевски М. и Каршаковски Д.Ј. (2007). Ефекти од дванаесет неделен систематски тренажен процес за развој на експлозивната сила на долните екстремитети кај кошаркари на 17-годишна возраст. *Физичка култура (1)*, 128-132.
- Крстевски Б., Гонтарев С. и Крстевски М. (2008). Влијание на некои антропометриски мерки врз успешното изведување на некои тестови за проценување на експлозивната сила на долните екстремитети кај кошаркари на 14-годишна возраст. *Федерација на училиштен спорт на Македонија, Пелистер (1)*, 340-344.
- Стамениов Р., Крстевски Б. и Гонтарев С. (2008). Ефекти од дванаесетнеделно систематско вежбање врз подобрување на експлозивната сила на долните екстремитети кај млади кошаркари. *Физичка култура (2)*,
- Крстевски Б. и Гонтарев С. и Калач Р. (2008). Канонички релации меѓу некои тестови за проценување на општите и специфичните моторни способности кај кошаркари на 17-годишна возраст. *Физичка култура (2)*, 9-13.
- Стамениов Р., Гонтарев С. и Крстевски Б. (2008). Колку луѓето треба да бидат физички активни. *Физичка култура (2)*,
- Ристо Стаменов, Серѓожа Гонтарев, Бранко Крстевски (2009). Колку луѓето треба да бидат физички активни. Меѓународна научно - стручна конференција, *Виница, 24-25 април 2009 година*.
- Гонтарев С., Крстевски Б. и Симева С. (2009). Физичката активност и седентарните навики кај младите. *Наука и спорт, (1)*, 17-21.

- Гонтарев С., Симева С., Крстевски Б. и Крстевски М. (2009). Квалитетот на населбата во функција на детерминирање на нивото на физичката активност кај ученичките од 15 до 18 години. *Наука и спорт, (1), 23-28.*
- Каршаковски Д.Ј., Стамениов Р., Старделова М. и Крстевски Б. (2009). Компарација и конгруенција на добиените антропометриски факторски структури меѓу машките и женските на возраст од 11 години. *Наука и спорт, (1), 211-213.*
- Крстевски Б., Калач Р., Серџожа Г. (во фаза на печатење). Влијанието на некои базично моторни способности врз успешното изведување на специфичните моторни способности кај кошаркари на 17-годишна возраст. *Research in Kineziology.*
- Калач Р. Гонтарев С., Крстевски Б. (во фаза на печатење). Влијанието на некои антропометриски, базично моторни, когнитивни и конативни димензии врз успешното изведување на специфичните моторни способности кај боксери. *Research in Kineziology.*
- Калач Р. Гонтарев С., Крстевски Б. (во фаза на печатење). Состојбата и разликите на некои специфични моторни способности кај боксерите од Р. Македонија, Р. Србија и Р. Хрватска. *Research in Kineziology.*

Д-р САШО ТОДОРОВСКИ

Биографски податоци

Роден е на 29. 3. 1965 година во Скопје. Основното образование го завршил во 1979 год. во ОУ „Ј.А.Коменски“ во Скопје, каде што како пионер почнува активно да тренира и да игра кошарка во Кошаркарскиот клуб „Работнички“ од Скопје во сите младински категории. Во истиот период активно тренирал и се натпреварувал во скијачкиот клуб „Младост“ од Скопје. Средното образование го завршил во УФК „Методо Митевски Брицо“ од Скопје во 1984 година, а дипломирал во 1990 година на Факултетот за физичка култура во Скопје. Во 1993 година се вработил во Кошаркарската федерација на Македонија како стручен соработник за репрезентативните категории пионери кадети, јуниори и младинци, а од доодна учествувал и во работата со сениорската репрезентација на Македонија во кошарка. Во 2004 година ги завршил постдипломските студии на Факултетот за физичка култура во Скопје, а од 1997 година е вработен во Центарот за физичко образование при Факултетот за физичка култура кога за прв пат е избран во звањето предавач, во 2000 година е избран во виш предавач, а во истото звање е реизбран во 2003 и 2007 година. Во 2009 година ги завршил докторските студии на Факултетот за физичка култура во Скопје со одбрана на докторската дисертација.

СПОРТСКА, НАСТАВНА И ОПШТЕСТВЕНА ДЕЛНОСТ

Во досегашната тренерска активност, д-р Сашо Тодоровски работел како тренер на младински категории во КК Работнички од Скопје, КК МЗТ од Скопје и КК Торус од Скопје. Од 1993, како тренер на кадетската репрезентација на Македонија во кошарка учествувал на завршните натпревари на европските првенства во Португалија, 1995 година и во Белгија, 1997 година. Од 1997 година работел како тренер на младинските селекции на КК Работнички каде што освоил неколку државни првенства.

1. Претседателски предизвик;
2. Аматерска атлетска унија;
3. Асоцијација на студенскиот живот.

Во периодот од 1991 до 2000 година се стекнал со работно искуство;

1. Аматерска атлетска унија, 1991-1995 година;
2. Помошен тренер во КК „МЗТ“ – Скопје, 1995-96 година;
3. Американско училиште Македонија, 1996;
4. Гимназија НОВА – Скопје, 1997-2000 година;
5. Њујорк - универзитет – Скопје, 2006 година;
6. Интернационален младински центар Водно – Скопје 1997;
7. Унија на спортски педагози на општина К. Вода – Скопје, 2010 година.

Ристо Стаменов зборува англиски, руски и грчки и е оспособен да работи со повеќе компјутерски програми.

Од 1997 год. е вработен како виш предавач во Центарот за физичко образование при Факултетот за физичка култура во Скопје.

ИЗДАВАЧКА ДЕЈНОСТ

- **Крстевски Б., Стамениов Р. и Крстевски М. (2005).** Влијание на некои антропометриски варијабли врз моторичките способности кај кошаркари на 14 - годишна возраст. *Прв меѓународен симпозиум за наставата по физичко образование и спорт на студентите (1), 87-89.*
- **Крстевски Б., Стамениов Р. и Крстевски М. (во фаза на објавување).** Влијание на некои антропометриски варијабли врз моторичките способности кај кошаркари на 14 - годишна возраст. *Втор меѓународен симпозиум за наставата по физичко образование и спорт на студентите одржан во Скопје од 12 до 14 мај 2006 година.*
- **Стамениов Р, Крстевски Б. и Гонтарев С. (2008).** Ефекти од дванаесетнеделно систематско вежбање врз подобрување на експлозивната сила на долните екстремитети кај млади кошаркари. *Физичка култура (2), 17-21.*
- **Каршаковски Д. Ј., Стамениов Р., Старделова М. и Крстевски Б. (2009).** Компарација и конгруенција на добиените антропометриски факторски структури меѓу машките и женските на возраст од 11 години. *Наука и спорт, (1), 211-213.*
- **Ристо Стаменов, Серјожа Гонтарев, Бранко Крстевски (2009).** Колку луѓето треба да бидат физички активни. Меѓународно научно - стручна конференција, *Виница, 24-25 април 2009 година.*
- **Ристо Стаменов, Серјожа Гонтарев, Бранко Крстевски и Јана Каршакоска Димитриоска (2011).** Утврдување на факторската структура и основните мерни карактеристики на некои тестови за проценување на прецизноста. *Дојран, 2010 (во фаза на издавање).*
- **Серјожа Гонтарев, Чедомир Саздовски, Славица Новачевска, Ристо Стаменов и Илиев Филип (2011).** Можност за примена на софтверски пакет "макфитнесметар" во следењето на физичката развиеност и моторните способности кај децата од основните училишта, *Дојран, 2011 (во фаза на издавање).*

- **Бранко Крстевски , Ристо Стаменов, Мирјана Крстевска (2011).** Влијанието на некои одредени антропометриски варијабли врз некои моторички способности кај кошаркари на 14- годишна возраст. *Дојран, 2011 (во фаза на издавање).*
- **Саздовски, Ч.Ј., Гонгарев, С.В., Новачевска, С.Б., Стаменов, Р.В., Илиев, Ф.В. (2011).** *Развојни тенденции на некои антропометриски, функционални, моторни показатели и социо-економскиот статус кај учениците од двата пола од 6 до 14- годишна возраст од основните училишта во општина Кисела Вода.* Скопје: општина Кисела Вода и Унија на спортски педагози.

М-р АЛЕКСАНДАР АЛЕКСОВСКИ

Биографски податоци

Роден е на 10. 1. 1984 година во Скопје. Средното образование кандидатот го завршил во средното училиште СЕТУ на град Скопје „Михајло Пупин“. Дипломирал на Националната спортска академија во Софија, 7.06.2006 година, со што се стекнал со високо образование и стручен назив-дипломиран спортски тернер по тенис, со професионална квалификација-професор по физичка култура. На 23.11.2007 година се стекнал со професионален степен-магистер по спорт за високи постигнувања- тенис на Националната спортска академија во Софија. Кандидатот Александар Алексовски, исто така, доставил решение со кое се потврдува дека е запишан како вонреден доктор за научната специјалност по теорија и методика на физичко воспитување и спортски тренинг (вкл. методика на медицинска физкултура) на Катедрата за фудбал и тенис, со тема на дисертациониот труд „Оптимизирање и ефективност на методиката за обука на 14-16 годишни тенисери на „Националната спортска академија Васил Левски“, во Софија.

СПОРТСКА, НАСТАВНА И ОПШТЕСТВЕНА ДЕЛНОСТ

Кандидатот м-р Александар Алексовски од раната младост се занимава со спорт-тенис. Учествовал на јуниорското првенство на Македонија во 2000 година. Бил државен првак на Македонија во 2002 година во тенис до 18 години. Истата 2002 година на сениорското првенство на Македонија во тенис, го освоил третото место за мажи. Како јуниор учествовал на европски првенства, и тоа во 2000 година во Хатфилд, Англија и во 2002 година во Клостерс, Швајцарија. Кандидатот м-р Александар Алексовски во 2006 година се стекнал со квалификацијата инструктор по тенис а во наредната година 2007 се стекнал со квалификација Инструкторот од 1. и 2. степен.

М-р Александар Алексовски активно ги владее бугарскиот, српски и англискиот јазик, а исто така работи со компјутери (Microsoft Word, Excel, PowerPoint, Internet Explorer).

Во исто време е и помошен тренер во првата екипа на КК Работнички од Скопје која во натпреварувачката 1998/1999 година станува државен првак во кошарка. Во исто време учествувал и на голем број натпревари во меѓународните кошаркарски купови во организација на ФИБА-Европа. Во 2001 година го формирал кошаркарскиот клуб „Торус“ од Скопје каде што почнал да работи со најмладите категории кошаркари. Во последните четири натпреварувачки години учествувал на завршните турнири на државните првенства каде што како тренер успешно ги завршил натпреварувачките сезони. Во натпреварувачката 2007/2008 година, со младата екипа на КК Торус се пласирал за учество во првата кошаркарска лига на Македонија каде што успешно настапувал. Како тренер на кошаркарскиот клуб „Фени“ од Кавадарци, во натпреварувачките сезони 2009/2010 и 2010/2011 година, станал државен првак во сениорска конкуренција и освојувач на кошаркарскиот куп на Р.Македонија. Најголемиот успех го прави во 2011 година, со освојување на првото место во Балканската лига. Д-р Сашо Тодоровски активно го познава англискиот јазик и ги користи најновите компјутерски технички помагала: Microsoft office, Скаутинг видео програма и статистички програми.

ИЗДАВАЧКА ДЕЛНОСТ

- **Крстевски Г. и Тодоровски С. (2005).** *Каде е местото на струката во спортот*, Втор конгрес за спорт и физичко образование, Охрид, 100
- **Тодоровски С. (1992).** *Адаптација и оптоварување на тренингот. Физичка култура, Скопје, (1), 47.*
- **Тодоровски С. (1993).** *Ставови и интерес на учениците од средните училишта во Скопје за наставата по физичко воспитување, Физичка култура, Скопје, (1), 45*
- **Тодоровски С. (2004).** *Поврзаноста на ставовите на студентите кон физичкото образование со брзината како базична моторичка способност, ИЦД симпозиум за спорт и физичко образование, Охрид.*
- **Крстевски Г. и Тодоровски С. (2005).** *Каде е местото на струката во спортот*, Втор конгрес за спорт и физичко образование, Охрид, 100.
- **Поповски А., Тодоровски С. и Калач Р. (2005).** *Влијанието на латентната и морфолошката структура врз некои варијабли за процена на биомоторичкиот простор кај студентите од машка популација на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во Скопје, Прв меѓународен симпозиум за настава по физичко образование и спорт за студентите, Скопје.*
- **Тодоровски С., Наумовски М и Поповски А (2005).** *Зависиоста од специфичната кошаркарска прецизност од некои специфични моторички варијабли, Прв меѓународен симпозиум за настава по физичко образование и спорт за студентите, Скопје.*
- **Наумовски М., Величковска А.Л., Тодоровски С. И Крстевски Г. (2005).** *Влијание на шутевите од различни растојанија, положби и агли врз прецизноста при изведување на шутот на кош од место и скок-шут по дриблинг од врвот на рекетот, Физичка култура, Скопје, (2), 143-146*
- **Поповски А., Тодоровски С. и Реџепагиќ А. (2006).** *Споредбена анализа на анкетите за спортот и спортските активности кај студентите од обата пола спроведени на Филолошкиот факултет во Скопје во учебните 2004-2005 и 2005-2006.*
- **Поповски А., Тодоровски С. и Димитриоска К.Ј. (2006).** *Влијанието на некои социолошки карактеристики во однос на физичкото образование и спортот кај*

студентите спортисти и неспортисти од прва година на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во Скопје.

М-р РИСТО СТАМЕНОВ

Биографски податоци:

Роден е на 5.10.1963 год во Скопје. Основното образование и Училиштето за физичка култура "М.М. – Брицо" во Скопје ги завршил со одличен успех. Во 1988 год. дипломира на Факултетот за физичка култура во Скопје со просечен успех 8,00. По дипломирањето своето понатамошно доусовршување го продолжил на постдипломски студии на Универзитетот Индијана во Блумингтон- Индијана, САД. По завршувањето на постдипломските студии во 1993 година се стекнал со звањето магистер на науки по кинезиологија. Дипломата е нострифицирана на Факултетот за физичка култура при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Од 1997 год. е во редовен работен однос во Центарот за физичко образование при Факултетот за физичка култура во Скопје. Од 2011 година е во процедура за изработка на докторска дисертација со наслов: „Влијанието на физичката и спортската активност врз девијантното поведение кај деца од 11 до 15- годишна возраст“.

Стручно – спортска дејност

Како ученик во средното училиште, се натпреварувал во МОИ, и тоа во атлетика, и во спортската игри кошарка. За неговата активност бил наградуван со повеќе дипломи, признанија и плакети. Како студент учествувал на повеќе студентски спортски натпревари на Факултетот и надвор од него.

Од приложените документи се гледа дека, како студент на постдипломски студии во САД, учествувал во повеќе проекти, лабораториски испитувања, тренерски школи и организации.

Проекти:

1. Физичко воспитание, фитнес и американската младина;
2. Раководење на безбедноста и намалување на стресот при изведба на слободни фрлања кај мажи-кошаркари;
3. Мерење на релацијата на потисокот-електромиографија и биохемистите промент пред и по контрактивен тренинг за време на вертикален скок.

Лабораториски испитувања:

1. Влијанието на целосниот и интервалниот тренинг врз изведбата на непозната вештина;
2. Билатерален трансфер;
3. Опсервациско учење и тренажна варијабилност;
4. Времето на реакција и комплексноста на стимулот;
5. Перцепција на сила.

За време на студирањето ги посетил тренерските школи по кошарка на универзитетите во Индијана, Кентаки, Северна Каролина и Флорида. Бил член на организации и институти од областа на физичкото воспитание и спортот:

П Р Е Д Л О Г

Врз основа на приложените документи од горенаведените кандидати и оцената на нивната досегашна работа, а имајќи ја предвид нивната спортско-стручна, наставно-педагошка, научна и општествено-спортска активност, како и афинитетот за понатамошно стручно усовршување во областа на физичката култура, согласно со одредбите од Законот за високото образование, Статутот на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје, Комисијата има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за физичка култура да ги избере кандидатите во следниве наставни звања:

1. д-р Бранко Крстевски, да биде избран во звањето виш предавач;
2. д-р Сашо Тодоровски, да биде избран во звањето виш предавач;
3. м-р Ристо Стаменов, да биде избран во звањето виш предавач.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Гино Стрезовски, с.р

В.-, пред. д-р Аган Реџепагиќ, с.р

В.-, пред. д-р Руждија Калач, с.р

РЕЦЕНЗИЈА

**НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА
„ГЕНЕТСКИ И ЕПИГЕНЕТСКИ МЕХАНИЗМИ ВО
ЕТИОПАТОГЕНЕЗАТА НА НАСЛЕДНИТЕ И СПОРАДИЧНИ ФОРМИ
НА КОЛОРЕКТАЛНИОТ КАРЦИНОМ КАЈ ПАЦИЕНТИ ОД
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“
ОД АС. М-Р МАРИЈА ХИЉАДНИКОВА-БАЈРО, ПРИЈАВЕНА НА
ФАРМАЦЕВТСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

На XXIII седница на Наставно-научниот совет на Фармацевтскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје одржана на 6.7.2012 година, со решение бр.02-405/5, формирана е Рецензентска комисија за оцена и одбрана на докторската дисертација под наслов „Генетски и епигенетски механизми во етиопатогенезата на наследните и спорадични форми на колоректалниот карцином кај пациенти од Република Македонија“ од м-р Марија Хиљадникова-Бајро, во состав: проф. д-р Лидија Петрушевска-Този, проф. д-р Дијана Плашеска-Каранфилска, проф. д-р Милчо Пановски, проф. д-р Татјана Кадифкова Пановска и проф. д-р Александар Димовски. По деталниот преглед на докторската дисертација, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација под наслов „Генетски и епигенетски механизми во етиопатогенезата на наследните и спорадични форми на колоректалниот карцином кај пациентите од Република Македонија“ е изработена како самостоен научноистражувачкиен труд на ас. м-р Марија Хиљадникова Бајро, под менторство на проф. д-р Александар Димовски. Ракописот на дисертацијата содржи повеќе од двесте страници, започнува со апстракт и клучни зборови на македонски и англиски јазик и список на употребени кратенки, по што следи основниот текст кој вклучува седум поглавја насловени како: Вовед, Цели на трудот, Материјал и методи, Резултати и дискусија, Заклучок, Литература и Прилог.

Во воведот кандидатката презентира неколку од основните постулати во генетиката на колоректалниот карцином, најавувајќи ја потребата од научни истражувања за расветлување на механизмите инволвирани во геномската патогенеза на ова заболување, како неопходен чекор кон разбирање на карциногениот процес и дизајнирање на соодветни дијагностички, терапевтски и превентивни стратегии во борбата со колоректалниот карцином и останатите малигни неоплазми. Наведени се најновите официјални статистички податоци за колоректалниот карцином, опишана е хистопатологијата и класификациите на колоректалниот карцином, факторите кои влијаат врз ризикот за негов

развој со посебен акцент на наследната предиспозиција како најбитен ризик фактор и методите за нејзина евалуација. Детално се опишани наследните синдроми на колоректален канцер, а наведена е и поврзаноста на нископенетрантните генетски промени со ова заболување. Кандидатката ги објаснува трите главни геномски механизми инволвирани во развојот на овој малигнитет, т.е. микросателитската и хромозомската нестабилност и хиперметилацијата на генските промотори, посветувајќи особено внимание на нивното клиничко значење.

Врз основа на актуелноста на проблематиката и мотивите за истражувањето претставени во воведот, во следното поглавје кандидатката ги дефинира целите на трудот кои вклучуваат проценка на улогата на генетските и епигенетските механизми во етиопатогенезата на колоректалниот карцином и карактеризација на наследните форми на колоректален карцином во Република Македонија. Како прва работна задача во овој дел, поставена е евалуацијата на улогата на микросателитската нестабилност во развојот на колоректален карцином преку детекција на микросателитската нестабилност и утврдување на нејзината застапеност кај колоректалните карциноми, идентификација на мутациите во MMR-гените и хиперметилацијата на MMR-генските промотори како причини за развојот на колоректален карцином преку микросателитска нестабилност, како и проценка на корелацијата меѓу BRAFV600E мутацијата и микросателитската нестабилност. Следната работна задача подразбира евалуација на значењето на хромозомската нестабилност за колоректалната карациногенеза преку детекција на појавата на губење на хетерозиготност, карактеризација на хромозомската нестабилност од аспект на фреквенција, локализација и степен на појавување кај карциномите, како и детален опис и компарација на CIN-статусот на седум хромозоми, односно четиринаесет локуси во близина на онкогени и тумор-супресорни гени. За реализација на целите на трудот, како посебна задача е поставена евалуацијата на CIMP-фенотипот како посебен епигенетски поттип на колоректалниот карцином, преку детекција на хиперметилација на промоторот на MLH1, SACSNA1G, IGF2, RUNX3, CRABP1, NEUROG1, CDKN2A, SOCS2, OSCP, B4GALT1 гените и корелација на овој фенотип со MSI/CIN статусот и мутациите во BRAF-генот. Евалуација на улогата на полиморфизмите IGF1[(CA)n] и UGT1A1[(TA)nTAA] во развојот на колоректален карцином кај пациентите од Република Македонија е следната задача во оваа докторска дисертација. Последна работна задача од докторскиот труд е утврдување на молекуларниот профил на наследните форми на колоректалниот карцином преку нивна корелација со MSI, CIN и CIMP, и идентификација на предиспонирачките герминативни делеции, дупликации и мутации во MMR-гените кај Lynch-синдромот, APC-генот кај фамилијарната аденоматозна полипоза и MutYH-генот кај атенуираната форма на фамилијарна аденоматозна полипоза.

Поглавјето „Материјал и методи“ започнува со список на користени реагенси и апаратура со податоци за нивното потекло. Во студијата биле вклучени четиристотини и четири пациенти подложени на колектомија заради ресекција на хистопатолошки потврден карцином на дебелото црево или ректумот и сто и двајца испитаници без претходна историја на карцином, како контролна група за некои од анализите. Сите испитаници биле информирани за начинот на спроведување на студијата и целта на истражувањето пред да дадат писмена согласност за своето учество. Студијата била одобрена од страна на Етичката комисија при Фармацевтскиот факултет во Скопје.

За реализација на целите на оваа докторска дисертација применети се бројни молекуларни анализи како: евалуација на микросателитската нестабилност и губење на хетерозиготност, евалуација на метилацијата на промоторот на MMR-гените, детекција на BRAFV600E мутацијата, евалуација на степенот на метилација на гени асоцирани со КРК, евалуација на бројот на ТА-повторувања во промоторот на UGT1A1 и бројот на СА-повторувања во промоторот на IGF1-генот, детекција на големи геномски реаранжмани во MMR-гените и APC-генот и пребарување на мутации во MLH1, MSH2 и hot-spot регионот од APC-генот, скринирање за детекција на мутациите Tug165Cys и Gly382Asp во MutYH-генот, како и с. 392 A>G во MLH1-генот. За изведба на наведените молекуларни анализи применети се бројни експериментални процедури кои се детално, прецизно и јасно опишани. Изолацијата на ДНК/РНК е изведена со протеиназа К дигестија/фенол-хлороформ-изоамилалкохол екстракција, за одредување на интактоста и концентрацијата на ДНК/РНК применети се електрофореза на агарозен гел и UV-спектрофотометрија. Прецизирани се карактеристиките и условите на применетите PCR-реакции, една RT-PCR анализа и спецификите на изведените реакции на флуоресцентен-PCR. Анализата на продуктите од овие реакции е изведена со примена на фрагмент-анализа или ДНК-секвенционирање со капиларна гел-електрофореза на автоматски ДНК-анализатор или со RFLP-PCR методата. Преку 18 табели и придружен текст, опишани се карактеристиките и условите на применетите MLPA и MS-MLPA анализи, како и постапката за изведба на метилација-специфичен-PCR по бисулфитна модификација на ДНК. Ова поглавје завршува со опис на статистичката анализа на резултатите, односно параметрите кои се одредувани, тестовите и компјутерските програми кои се применети за утврдување на зависност меѓу варијаблите и проценка на статистичката сигнификантност на утврдените констатации.

Поглавјето „Резултати и дискусија“ е мошне јасно методолошки структурирано во четири потпоглавја со логичен редослед и меѓусебна поврзаност, што овозможува лесно следење на мислата на кандидатката, задржување на вниманието на читателот, како и разбирање на резултатите и прифаќање на заклучоците што произлегуваат од трудот. Во ова поглавје, сликовито и аргументирано преку 30 слики и 24 табели концизно се претставени обемните резултати од изведените анализи. Резултатите се проследени со коментари на

сознанијата до кои доаѓа кандидатката при реализација на поставените цели на докторската дисертација.

Во првиот дел од ова поглавје, кандидатката ги обработува инволвираноста на микросателитската и хромозомската нестабилност во развојот на колоректален карцином кај пациентите од Република Македонија. Најнапред се опишани изборот и оптимизацијата на методата за оваа евалуација, следат резултатите од евалуацијата на микросателитската нестабилност и споредбата на микросателитски нестабилни карциноми со карциноми што не манифестираат микросателитска нестабилност, наведени се идентификуваните дефекти во MMR-гените кои водат кон забележаната микросателитска нестабилност кај наследните карциноми, наведени се резултатите од детекцијата на BRAFV600E-мутацијата и утврдената асоцираност на оваа генетска промена со микросателитската нестабилност. Резултатите од евалуацијата на метилацијата на промоторот на MMR-гените го посочуваат овој епигенетски механизам како каузален фактор за развој на микросателитска нестабилност кај 54% од карциномите со ваков статус и дополнително укажуваат на статистички сигнификантна застапеност на карциномите со MLH1-хиперметираните промотори во проксималните регии од колоректумот. При евалуацијата на улогата на хромозомската нестабилност во етиопатогенезата на КРК, кандидатката го препознава овој генетски процес како најчест механизам за развој на карциномите во колоректумот кај пациентите од Република и најголема инволвираност на 18q-хромозомскиот крак. Повеќе од половина од хромозомски-нестабилните тумори се одликуваат со висок степен на загуба на хетерозиготност (LOH) и два пати почесто се развиваат во ректумот во споредба со туморите со низок степен на LOH, укажувајќи на евентуално присуство на фактори во ректумот кои го промовираат и забрзуваат развојот на хромозомски нестабилните карциноми. Забележано е дека туморите со загуба на хетерозиготност на ниво на 5q, 8p и 18q-хромозомските краци пројавуваат поголем потенцијал за развој на далечни метастази, што индиректно укажува на лоша прогноза на болеста. Идентификувајќи ги двата типа на нестабилност кај 4,5% од карциномите и нивно отсуство кај дури 20% од испитаниците, кандидатката направила супкласификација на карциномите во четири групи врз основа на застапеноста на MSI и CIN, констатирајќи сигнификантни разлики меѓу нив во однос на половата застапеност, клиничкиот стадиум во кој е дијагностицирана болеста и локализацијата во колоректумот.

Во ова поглавје се претставени и резултатите од проценката на ефикасноста на употребените микросателитски маркери за детекција на микросателитската нестабилност и загубата на хетерозиготност, кои го посочуваат маркерот Bat26 како најсензитивен маркер за детекција на MSI, а маркерот D5s107 со чувствителност од 80% се покажал како почувствителен од D5s346, па оттука е предложено дополнување на Бетезда-системот со овој микросателитски маркер. Сите применети маркери за евалуација на хромозомската нестабилност покажале информативност кај повеќе од половина од тестираните пациенти,

најмалку информативни се TP53, D8s254 и D8s258. Маркерот DCC и маркерите од осумнаесеттиот хромозом се покажале како најефикасни, односно најчувствителни за детекција на загубата на хетерозиготност.

Во вториот дел од ова поглавје кандидатката ги презентира резултатите од евалуација на хиперметилацијата на промоторите на десет гени и споредбата на карциномите со и оние без утврдена хиперметилација. Таа идентификува инволвираност на овој механизам во развојот на 39% од карциномите, со тенденција на појавување кај карциномите во проксималниот колон, негова асоцираност со микросателитската нестабилност и статистички сигнификантна поврзаност со BRAFV600E-мутацијата.

Резултатите од евалуација на улогата на полиморфизмите во должината на промоторите на UGT1A1 и IGF1 во ризикот за развој на колоректален карцином укажуваат на статистички сигнификантна асоцираност на UGT1A1*28 алелната варијанта со зголемен ризик за развој на ова заболување кај машката популација која не е претходно пријавена во научната литература. Забележана е и асоцираност на алелите со помалу од 19 CA-повторувања во промоторот на IGF1-генот со зголемен ризик за развој на колоректален карцином кај пациентите до педесетгодишна возраст.

Молекуларната анализа на наследните колоректални карциноми е обработена во последното подпоглавје од поглавјето „Резултати и дискусија“. Во овој дел е направена молекуларна карактеризација на фамилијарната аденоматозна полипоза кај пациентите од Република Македонија, а даден е и опис на случаите со идентификуван генетски дефект во APC-генот. Посебно внимание е посветено на карактеризација на Lynch- синдромот, при што кај пациентите суспектни за оваа дијагноза е забележана порана возраст на развивање на карциноми со проксимална локализација во колоректумот и микросателитска нестабилност. Претставен е алгоритмот кој кандидатката го предлага за клиничка апликација на молекуларната дијагностика на Lynch-синдромот во Република Македонија, а опишани се и идентификуваните генетски промени во MLH1-генот како причина за развој на овој синдром. Кандидатката детално ја опишува идентификацијата и карактеристиките на мутацијата MLH1 c.392C>G, која не е идентификувана кај ниту една популација во светот досега, а според податоците од фамилијарната историја на пациентите и резултатите од хаплотип-анализата на третиот хромозом, најверојатно претставува „founder“ мутација кај македонската популација. Оттука кандидатката предлага тестирањето за оваа мутација со RFLP-PCR или секвенционирање на петтиот егзон од MLH1 да се вклучи како финансиски ефикасен иницијален чекор во алгоритмот за генетската анализа на сите суспектни случаи со Lynch-синдром од Република Македонија. Во рамките на студијата бил детектиран и еден педијатриски случај со клиничка дијагноза на Јувенилна полипоза кај кого генетските анализи утврдиле делеција на хромозомот 10q23 што ги опфаќа гените PTEN и BMPR1A. Кандидатката детално ги опишува клиничкиот и

генетскиот наод на пациентот и прави негова споредба со сите досега пријавени случаи во научната литература. Ги дефинира точните граници на овој регион кој со претставениот случај се скратува за 0,04 мегабази.

Во поглавјето „Заклучок“, кандидатката јасно и прегледно ги сумира најзначајните сознанија кои произлегуваат од оваа докторска дисертација, апострофирајќи ги значењето и можноста за примена на молекуларните анализи во клиничката практика во Република Македонија, односно за дијагностика и рационален третман на пациенти со наследни колоректални синдроми, како и превенција и соодветен третман на членовите на нивните семејства. Научните достигнувања од оваа докторска дисертација отвораат можност за започнување на помасовни проспективни и ретроспективни студии за прецизирање на инволвираноста на геномските механизми во колоректалната канцергенеза кај пациентите од Република Македонија, како и утврдување на нивното прогностичко значење и ефикасност за предвидување на одговорот кон хемотерапевтските третмани.

За претставување на проблематиката, образложување на целите и коментирање на резултатите, кандидатката користела обемна научна литература од понов датум и со содржина релевантна на проблематиката обработувана во докторската дисертација. Во ракописот се цитирани повеќе од триста автори, а списокот на користените научни трудови е наведен во поглавјето „Литература“.

На крајот од докторската дисертација, во поглавјето „Прилози“, кандидатката ги вклучува нуклеотидните секвенци на MLH1 и MSH2 гените и список на лични трудови, односно објавени научни резултати на кандидатката од проблематиката што е обработувана во докторската дисертација.

ЗАКЛУЧОК

По детално разгледување на докторската дисертација со наслов „Генетски и епигенетски механизми во етиопатогенезата на наследните и спорадични форми на колоректалниот карцином кај пациенти од Република Македонија“ поднесена од страна на ас. м-р Марија Хиљадникова-Бајро, Рецензентската комисија констатира дека студијата претставува квалитетно изработен самостоен научноистражувачки труд.

Лесно се забележува дека ас. м-р Марија Хиљадникова-Бајро има обемни теоретски и практични познавања од областа која е предмет на истражувањето, покажува сериозен пристап во поставување на тезата, исклучителна студиозност во изведба на истражувањата и рационалност при презентирање на резултатите, веродостојно ги интерпретира и ги дискутира утврдените сознанија и има стакнато научноистражувачка зрелост за сублимирање на обемните резултати во концизни заклучоци со висока научна вредност. Оваа докторска дисертација содржи резултати кои можат да претставуваат добра основа за пообемни студии или бидат употребени за апликативни цели,

исполнувајќи го со тоа критериумот на научни истражувања со можност за практична примена.

Трудот има значаен научен и практичен придонес и може да биде искористен за здобивање со академски степен доктор на науки.

ПРЕДЛОГ

Врз основа на изнесеното, Рецензентската комисија позитивно ја оценува докторската дисертација под наслов „Генетски и епигенетски механизми во етипатогенезата на колоректалниот карцином кај пациенти од Република Македонија“, поднесена од ас. м-р Марија Хиљадникова-Бајро, и има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Фармацевтскиот факултет во Скопје да ја прифати докторската дисертација и да утврди термин за јавна одбрана на трудот.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Лидија Петрушевска-Този с.р.

Проф. д-р Дијана Плешеска-Каранфилска с.р.

Проф. д-р Милчо Пановски с.р.

Проф. д-р Татјана Кадифкова Пановска с.р.

Проф. д-р Александар Димовски с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА ПО
НАСТАВНИТЕ ПРЕДМЕТИ ХАРМОНИКА И КАМЕРНА МУЗИКА НА
ФАКУЛТЕТОТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ ВО СКОПЈЕ, БЕЗ
ЗАСНОВАЊЕ РАБОТЕН ОДНОС

Наставно – научниот и уметнички совет на Факултетот за музичка уметност - Скопје, на својата седница одржана на 12.9.2012 година, донесе решение за формирање Рецензентска комисија во состав: проф. м-р Јован Каровски, вонр. проф. м-р Зоран Пехчевски и вонр. проф. м-р Зорица Каракутовска. На конкурсот за избор на еден наставник во сите звања по наставните предмети хармоника и камерна музика на Факултетот за музичка уметност во Скопје, без засновање работен однос, објавен во дневните весници „Дневник“ и „Лајм“ на 20.4.2012 година, се пријави единствено кандидатот доц. м-р Златко Мадевски.

Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

М-р Златко Мадевски завршил основно музичко образование во УОМО “Боро Цони” Струмица, Македонија, а средното музичко образование во ДМБУЦ “Илија Ноколовски-Луј” во Скопје.

На додипломските студии на студиската програма за хармоника дипломирал во 2004 година на Факултетот за музичка уметност – Скопје, најпрвин во класата на проф. м-р Зорица Каракутовска, а потоа во класата на проф. Војин Васовиќ.

Во текот на студирањето учествувал на повеќе меѓународни и државни натпревари:

- на Државниот натпревар со трио хармоники, 2000 година (специјална награда);
- на Акордеона пролет во Бугарија, во 2002 година (втора награда) и во 2003 година (трета награда);
- на меѓународниот натпревар „Охридски бисери“ во 2003 година (трета награда);
- на меѓународниот натпревар во Кастелфидардо, Италија во 1999 година.

Последипломските студии ги завршил во 2007 година на Факултетот за музичка уметност – Скопје, во класата на проф. Војин Васовиќ.

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Доц. м-р Мадевски започнува со педагошка дејност со изведувањето настава во ОМУ „Панче Пешев“ во Куманово.

Во 2007 година е избран за наставник по наставните предмети хармоника и камерна музика на Факултетот за музичка уметност-Скопје, во звањето доцент.

Студентите Коловски Александар од класата на доц. м-р Мадевски е добитник на повеќе меѓународни награди:

- гран – при на интернационалниот натпревар „Монтрон Ле Банс“ во Франција, 2011 година;

- победник на „Трофеј Мондијал“ во Пинето, Италија, 2011 година;
- победник на интернационалниот натпревар по хармоника во Кастелфидардо – Италија, 2011 година;
- второ место на интернационалниот натпревар во Сполето, Италија, 2011 година.

Студентите во класата на доц. м-р Мадевски ги одржале следниве концерти:

- во концертната сала на ФМУ во 2009 година;
- во Центарот за култура „Трајко Прокопиев“ во Куманово, 2010 година;
- во Уметничката галерија „Даутпашин амам“ во Скопје, во организација на Музичката младина на Македонија, 2010 година;
- во рамките на „Музика вива“, во концертната сала на ФМУ, 2011 година.

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Во периодот од изборот во звањето доцент (октомври 2007 година), м-р Златко Мадевски ги одржал следниве рецитали:

- во Уметничката галерија „Даутпашин амам“, Скопје, 2011 година;
- во Националната установа Центар за култура „Трајко Прокопиев“, Куманово, 2011 година.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на доставената документација и врз основа на увидот во уметничките и педагошките резултати на кандидатот на Наставно-научниот и уметнички совет му едногласно му предлагаме м-р Златко Мадевски да биде избран за наставник по наставните предмети хармоника и камерна музика на Факултетот за музичка уметност – Скопје, во звањето доцент, без засновање работен однос.

Рецензентска комисија

Проф. м-р Јован Каровски с.р.

Проф. м-р Зоран Пехчевски с.р.

Вонр. проф. м-р Зорица Каракутовска с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Златко Васил Мадевски

Институција: Универзитет „Св.Кирил и Методиј“ - Скопје , Факултет за музичка уметност - Скопје

Научна област: Хармоника

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Р.број	Назив на активноста	Поени
ПРВ ЦИКЛУС СТУДИИ		
1.	Настава по хармоника на прв циклус студии 2007/2008, 2 студента	4,8
2.	Настава по хармоника на прв циклус студии 2008/2009, 4 студенти	9,6
3.	Настава по хармоника на прв циклус студии 2009/2010, 5 студенти	12
4.	Настава по хармоника на прв циклус студии 2010/2011, 7 студенти	16,8
5.	Настава по хармоника на прв циклус студии 2011/2012, 9 студенти	21,6
6.	Настава по камерна музика на прв циклус студии 2007/2008	1,2
7.	Настава по камерна музика на прв циклус студии 2008/2009	1,2
8.	Настава по камерна музика на прв циклус студии 2009/2010	1,2
9.	Настава по камерна музика на прв циклус студии 2010/2011	1,2
10.	Настава по камерна музика на прв циклус студии 2011/2012	1,2
ВТОР ЦИКЛУС СТУДИИ		
11.	Настава по хармоника, втор циклус студии, 2009/2010, 2 студента	7
12.	Настава по камерна музика, втор циклус студии, 2009/2010, 2 студента	0,75
13.	Член на комисија за оцена или одбрана на магистерски работи 5 студенти	1,5
Вкупно		80,05

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Одбрана на магистерска работа	4
2.	Ментор на магистерска работа, 2009/2010 - 2 студента	2
Вкупно		6,0

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	10.6.2011, рецитал, Музичка младина на Р.Македонија-Скопје	8
2.	1.11.2011, рецитал, Центар за култура „Трајко Прокопиев” –Куманово	8
Вкупно		16,0

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
Дејности од поширок интерес		
Спортски дејности		
Вкупно		

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	80,05
НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	6,00
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	16,00
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	/
Вкупно	102,05

Рецензентска комисија

Проф. м-р Јован Каровски с.р.

Проф. м-р Зоран Пехчевски с.р.

Вонр. проф. м-р Зорица Каракутовска с.р.

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ
ЗВАЊА ПО ГРУПА ПРЕДМЕТИ ОД ОБЛАСТА НА РАСТИТЕЛНА
ФИЗИОЛОГИЈА И ФИЗИОЛОГИЈА НА РАЗВИТОК НА
РАСТЕНИЈАТА ВО *IN VITRO* УСЛОВИ НА ИНСТИТУТОТ ЗА
БИОЛОГИЈА ПРИ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО
СКОПЈЕ**

Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 23.8.2012 година, донесе одлука бр. 07-1241/3 за формирање на Рецензентска комисија за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по група предмети од областа на растителна физиологија и физиологија на развојот на растенијата во *in vitro* услови, на Институтот за биологија при Природно-математичкиот факултет во Скопје.

На конкурсот објавен во јавните гласила “Дневник” и “Коха” на 25.6.2012 година, во определениот рок се пријави само кандидатката д-р Соња Гаџовска-Симиќ, доцент на Институтот за биологија при Природно-математичкиот факултет во Скопје.

Рецензентската комисија во состав: д-р Мирко Спасеноски, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје (во пензија), д-р Митко Костадиновски, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, и д-р Адиса Парик, вонреден професор на Природно-математичкиот факултет, Универзитет во Сараево, Босна и Херцеговина, има чест на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Кандидатката д-р Соња Гаџовска-Симиќ е родена на 21. 8. 1973 година во Скопје, каде што го завршила основното и средното образование (УСО “Никола Карев”-Скопје, биотехнолошка насока) со одличен успех. Во академската 1991/92 година се запишала на студии по биологија, биохемиско-физиолошка насока, при Природно-математичкиот факултет во Скопје. За време на студиите била корисник на стипендија за талентирани студенти што ја доделува Министерството за образование и наука при Владата на Република Македонија, а дипломирала на 30. 12. 1996 година со среден успех 9,17.

По дипломирањето, во академската 1996/97 година се запишала на постдипломски студии на Институтот за биологија (биохемиско-физиолошка насока) при Природно-математичкиот факултет во Скопје. На 8. 10. 2002 година го одбрала магистерскиот труд под наслов: “**Содржина на хиперицин кај *in vitro* култури и регенерирани растенија од *Hypericum perforatum* L.**”, со што се стекнала со научен степен-магистер на биолошки науки, биохемиско-физиолошка насока.

На 1. 12. 1997 година била назначена за демонстратор на Одделението за физиологија на растенијата и физиологија на развојот на растенијата со култура на ткиво при Ботаничкиот завод со ботаничка градина на Институтот за биологија, а на 1. 9. 1998 година била избрана за стручен соработник на

истото Одделение. Во звањето помлад асистент била избрана на 5. 3. 2001 година, додека на 19. 2. 2003 година била повторно избрана за помлад асистент на Ботаничкиот завод со ботаничка градина на Институтот за биологија при Факултетот. На 9. 10. 2003 година била избрана за асистент, а на 6. 10. 2006 година била повторно избрана за асистент на Ботаничкиот завод со ботаничка градина на Институтот за биологија при Факултетот. Во звањето доцент на Институтот за биологија при Природно-математичкиот факултет, Универзитет “Св. Кирил и Методиј” во Скопје, била избрана на 24. 1. 2008 година.

Во периодот 2001-2005 година била запишана и успешно ги завршила докторските студии по клеточна и молекуларна биологија на Универзитетот во Орлеан, Република Франција. Во овој 5-годишен период, во рамките на соработката помеѓу Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје и Универзитетот во Орлеан, Република Франција, по 6 месеци годишно престојувала во Лабораторијата за биологија на дрвенести и виши култури во Орлеан, Франција. Во текот на докторските студии ја изработила докторската дисертација под наслов: **“Production de metabolites secondaires par les cultures de cellules et de tissus d’*Hypericum perforatum* L. Effets de divers facteurs exogènes”** (“Продукција на секундарни метаболити кај култури на клетки и ткива од *Hypericum perforatum* L. Влијание на различни екзогени фактори”) и ја одбрала на 24. 3. 2005 година на Универзитетот во Орлеан, Република Франција. Министерството за образование и наука на Република Македонија, на 12. 7. 2006 година (одлука бр. 09-7120/2), ја призна високообразовната квалификација на Соња Гаџовска стекната во странство за завршени докторски студии и стекнат научен степен - доктор на биолошки науки – физиологија на растенијата.

Наставно-образовна дејност

Од 1997/98 година до 2006/2007 година, кандидатката д-р Соња Гаџовска-Симиќ под менторство на предметниот наставник успешно ја изведувала практичната настава по предметите физиологија на растенијата и физиологија на развојот на растенијата со култура на ткиво при Институтот за биологија. Во истиот период, во соработка со предметниот наставник, д-р Соња Гаџовска-Симиќ активно учествувала во подготовка на практикум (за интерна употреба) по предметот физиологија на растенијата за студентите од сите насоки на Институтот за биологија. Воедно, учествувала и во усовршување и воведување на нови практични вежби по предметот физиологија на развојот на растенијата со култура на ткиво (за студентите од биохемиско-физиолошката насока) при Институтот за биологија. Рецензентската комисија особено сака да го истакне нејзиното ангажирање во непосредната помош што им ја укажувала на дипломците при изработката на експерименталниот дел од бројните дипломски работи, кои се изработувале во Лабораторијата за *in vitro* култури на растителни ткива.

Од изборот за доцент до денес, д-р Соња Гаџовска-Симиќ ја изведувала теоретската настава на првиот циклус студии по биологија по следниве предмети:

- растителна физиологија (студии по биохемија и физиологија и студии по екологија);
- физиологија на развојот на растенијата со култура на ткиво (студии по биохемија и физиологија);
- молекуларна биологија на растенијата (студии по молекуларна биологија).

- култура на анимални и растителни ткива (студии по молекуларна биологија).

Од учебната 2009/2010 година, д-р Соња Гаџовска-Симиќ е вклучена во реализација на наставните програми на вториот циклус студии по биологија по следниве предмети:

- одбрани поглавја од физиологија на растенијата;
- култура на растителни ткива;
- секундарни метаболити кај растенијата;
- одбрани поглавја од молекуларна биологија на растенијата;
- метаболички инженеринг кај растенијата.

Рецензентската комисија истакнува дека во изминатиот петгодишен период, наставно-образовната активност на д-р Соња Гаџовска-Симиќ била насочена во подготовка на два позитивно рецензирани универзитетски учебника и тоа како коавтор на учебникот “Физиологија на растенијата” (Билтен на УКИМ бр. 943 од 2.6.2008) и автор на учебникот “Микропропагација на растенијата: култивирање на растителни клетки и ткива во *in vitro* услови” (Билтен на УКИМ бр. 1016 од 3. 10. 2011). Овие универзитетски учебници се наменети за студентите на првиот и вториот циклус на студии по биологија на Природно-математичкиот факултет, но секако дека студентите од други факултети кои слушаат други слични научни дисциплини ќе најдат многу корисни податоци во овие учебници. Во учебникот “Физиологија на растенијата”, авторите обработуваат обемно и комплексно градиво во кое темелно се прикажани современите научни достигнувања од областа на физиологијата на растенијата врз кои се базира овој учебник. Научните достигнувања од областа на микропропагацијата на растенијата за авторите на универзитетскиот учебник “Микропропагација на растенијата: култивирање на растителни клетки и ткива во *in vitro* услови” биле вистински предизвик да се ангажираат во подготвувањето на материјалот за овој прв учебник на македонски јазик од областа на физиологијата на развојот на растенијата во *in vitro* услови. Рецензентската комисија посебно сака да истакне дека овие два универзитетски учебника се значајни стручни дела, методолошки конципирани низ оригинални решенија на понудените содржини и задачи кои се целосно во согласност со дефинираните цели на наставата по предметите растителна физиологија и физиологија на развојот на растенијата со култура на ткиво. Овие универзитетски учебници содржат стандардни елементи кои се подготвени и приспособени согласно со методолошките и педагошките принципи на современиот наставен процес поврзан со Болоњската декларација.

Исто така, д-р Гаџовска-Симиќ била рецензент на еден универзитетски учебник: Parić, A., Pustahija, F., Karalija, E. (2011): “Propagacija biljaka kulturom *in vitro*”, (Наставно-научен совет на Природно-математички факултет, Универзитет во Сараево, Босна и Херцеговина, одлука бр. 01/01-157/2-2011 од 9.2.2011), како и на еден лабораториски практикум: Međedović, S., Parić, A., Karalija, E. (2011): “Fiziologija biljaka-Laboratorijski priručnik” (Наставно-научен совет на Шумарски факултет, Универзитет во Сараево, Босна и Херцеговина, одлука бр. 01/6-3895/11 од 9. 12. 2011).

Во периодот од нејзиниот избор за доцент до денес, под менторство на д-р Гаџовска-Симиќ биле изработени и одбранети 27 дипломски работи, а била член и во комисиите за одбрана на други 33 дипломски работи. Во извештајниот период, д-р Соња Гаџовска-Симиќ била ментор на 2 магистерски труда и член на комисиите за оцена и одбрана на уште 2 магистерски работи.

Научноистражувачка дејност

Во изминатиот петгодишен изборен период, д-р Соња Гацовска-Симиќ, покрај успешното ангажирање во реализација на практичната и теоретската настава, активно и успешно ја раководи научноистражувачката работа во Лабораторијата за *in vitro* култури на растителни ткива на Институтот за биологија при Факултетот.

Главното подрачје на научен интерес на д-р Гацовска-Симиќ се истражувањата од областа на физиологијата на развитокот на растенијата во *in vitro* услови, односно испитувањата за секундарниот метаболизам на растенијата, а особено продукцијата на секундарни метаболити кај *in vitro* култури на растителни клетки и ткива. Нејзините научни истражувања се фокусирани на влијанието на биотичките и абиотичките елицитори врз продукцијата на секундарни метаболити кај различни растителни *in vitro* култури; фитохемиска анализа на секундарните метаболити со примена на високоефикасна течна хроматографија (HPLC) и масена спектрометрија со јонизација со електроспреј (ESI-MS); активност на клучните ензими во секундарниот метаболизам на растителната клетка; редокс-потенцијал на растителната клетка; антиоксидантен и антирадикален капацитет на растителни екстракти; генетска трансформација на растителни клетки со *Agrobacterium rhizogenes* A4; продукција на секундарни метаболити кај генетски модифицирани *in vitro* култури и метаболички инженеринг.

Во периодот од 1998 година до денес, д-р Соња Гацовска-Симиќ учествувала во реализација на 9 научноистражувачки проекти (4 проекти по изборот за доцент), а на еден од нив била раководител. Во овој период, резултатите од научноистражувачката работа ги има објавено во 27 оригинални научни трудови (14 научни трудови по изборот за доцент, од кои 2 со фактор на влијание), како и презентирани во 37 соопштенија (21 соопштение по изборот за доцент) на научни собири од државен и меѓународен карактер. Имено, до изборот за доцент, научните трудови на д-р Гацовска-Симиќ се рецензирани во билтените на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје (бр. 722 од 30.1.2001, бр. 820 од 30.1.2003, бр. 833 од 15.7.2003 и бр. 930 од 15.11.2007 година).

Рецензентската комисија посебно истакнува дека во извештајниот период, д-р Соња Гацовска-Симиќ својата целокупна научноистражувачка дејност ја има презентирани во монографијата “Secondary metabolite production in cultures *in vitro* of *Hypericum perforatum* L. Effects of different exogenous factors” издадена во 2010 година од LAP Lambert Academic Publishing, Saarbrücken, Germany.

Во изминатиот петгодишен период, д-р Соња Гацовска-Симиќ учествувала во реализација на 4 научноистражувачки проекти (2 меѓународни и 2 домашни), а на еден од нив била раководител.

Во 2008/2009 година била вклучена во реализација на меѓународниот проект “BIVEP-Balkan *in vitro* Depot of Endangered Plants. Research Cooperation and Networking between Austria and South Eastern Europe. Zentrum für Soziale Innovation (ZSI)”, кој беше раководен од Институтот за ботаника при Бугарската академија на науките (БАН). Истражувањата во рамките на овој проект биле насочени кон заштита на некои ретки и ендемични растителни видови од Балканскиот Полуостров преку нивно култивирање во *in vitro* услови. Во реализацијата на овој проект биле вклучени Лабораторијата за *in vitro* култури на растителни ткива при ПМФ во Скопје, Македонија, Институтот за ботаника, БАН, Бугарија, Одделот за фармакогнозија при Универзитетот во Виена, Австрија, Институтот за биолошки истражувања “Синиша Станковиќ”, Белград,

Србија, Фармацевтскиот факултет при Универзитетот во Сараево, Босна и Херцеговина, и Лабораторијата за молекуларна биологија, ПМФ, Универзитет во Загреб, Хрватска.

Во рамките на проектот “Centre for Pre-Clinical Testing of Active Substances-CPCTAS. TEMPUS FP7 Program”, во Крагуевац, Србија (2011), бил организиран симпозиум “Preclinical testing of active substances and cancer research, Internationally recognized symposium on Anticancer agents, Cardiotoxicity and Neurotoxicity”, каде што д-р Гацовска-Симиќ одржала пленарно предавање под наслов: “Hypericin and pseudohypericin production in elicited *Hypericum perforatum* L. cells provides antioxidant protection”.

Во периодот 2009-2010, д-р Гацовска-Симиќ учествувала и во домашниот проект насочен кон унапредување на образованието: “Примена на истражувачка техника во наставата по предметите Природа, Природни науки и Природни науки и техника”, финансиран од Министерство за образование и наука на Република Македонија.

Од посебно значење за Институтот за биологија и Природно-математичкиот факултет во Скопје е реализацијата на проектот “Опременување на научно-истражувачка лабораторија”, во рамките на Програмата на Владата на Република Македонија за опременување на лабораториите на државните универзитети и јавните научни установи. Посебно треба да се истакне дека во рамките на овој проект под раководство на д-р Соња Гацовска-Симиќ беше опремена Лабораторија за *in vitro* култури на растителни ткива (Министерство за образование и наука на Република Македонија, договор бр. 427/2011 од 12.5.2011). Како резултат на успешната реализација на овој проект, Лабораторијата за *in vitro* култури на растителни ткива е опремена со следната апаратура: ултраефикасен течен хроматограф со масен сектрометар (UPLC-MS), односно ACQUITY UPLC H-Class систем комбиниран со Acquity SQD масен детектор, Microplate reader SpectraMax 190, ламинарна комора, автоклав, фрижидер на -80°C , ротоевапоратор, лиофилизатор, систем за пурификација на вода, систем за пурификација на екстракти, ротациона тресалка, аналитичка вага и рН-метар.

Во извештајниот петгодишен период, д-р Соња Гацовска-Симиќ била автор и коавтор на 14 оригинални научни трудови (2 со фактор на влијание). Најголем дел од објавените трудови се однесуваат на истражувањата за продукцијата на секундарни метаболити кај различни растителни *in vitro* култури со примена на високоефикасна течна хроматографија (HPLC) и масена спектрометрија со јонизација со електроспреј (ESI-MS), како и стимулирање на продукцијата на секундарни метаболити кај растителни *in vitro* култури со примена на различни биотички елицитори. Од посебно значење се истражувањата за генетска трансформација на растителни клетки од кантарион со *Agrobacterium rhizogenes* A4 и селекција на генетски модифицирани *in vitro* култури со висока продукција на антиоксидантни секундарни метаболити.

Имено, најголем дел од научните истражувања на д-р Соња Гацовска-Симиќ (трудови бр. 8.1, 8.2, 9.2, 9.4, 9.6, 10.1 и 10.3) се однесуваат на проучување на продукцијата на секундарни метаболити кај *in vitro* култури од жолтиот кантарион (*H. perforatum* L.) кој главно содржи биолошки активни соединенија од групата на тип III поликетиди, вклучувајќи флавоноиди, ксантони, нафтодиантрони и ацилфлороглуциноли. Во овие трудови, авторите потенцираат дека продукцијата на секундарни метаболити кај растителните *in vitro* култури може да биде зголемена со примена на следниве методи: физичка оптимизација на условите за култивирање, додавање на прекурсори во хранливата

подлога, елицитација, биотрансформација, имобилизација, пермеабилитација и генетска трансформација.

Во трудот **бр. 8.1.** била испитана продукцијата на фенолпропаноидите и нафтодиантроните кај клеточни суспензии од *H. perforatum* L. под дејство на различни концентрации на јасмонска киселина (JA), како биотички елицитор. Фенолните компоненти биле анализирани со примена на високоефикасна течна хроматографија (HPLC-DAD) и масена спектрометрија со електроспреј (ESI-MS). Исто така, била следена и каталитичката активност на два клучни ензими фенилаланин амониум лијаза (PAL) и халкон изомераза (CHI) во фенолпропаноидниот и флавоноидниот метаболизам. Според добиените резултати, кај елицитираните клетки била забележана зголемена продукција на флаваноли и флавоноли, додека, пак, продукцијата на антоцијани била намалена што укажува на модификации во насоките на фенолпропаноидниот метаболизам. Важно е да се истакне дека елицитацијата со JA ја индуцира продукцијата на хиперицин и псевдохиперицин кај клеточните суспензии од кантарион култивирани на фотопериодизам без диференцијација на посебни жлездени структури за акумулација на нафтодиантроните.

Во трудовите **бр. 8.2.** и **9.6.** била проучена продукцијата на секундарни метаболити (феноли, флаваноли, флавоноли, антоцијани и хиперицини) кај клеточни суспензии од кантарион под дејство на егзогена апликација на мицелиумски екстракт од габата *Aspergillus flavus*, како биотички елицитор. Во рамките на овие истражувања бил следен и неензимскиот антиоксидантен капацитет на растителните екстракти. Елицитираните клеточни суспензии од *Hypericum* покажале намалена клеточна вијабилност и продукција на биомаса. Авторите на овие два труда констатирале дека кај клетките елицитирани со мицелиумски екстракт од *A. flavus* бил забележан антагонизам помеѓу флавоноидниот и нафтодиантронскиот метаболизам, од една страна и метаболичкиот пат на антоцијаните, од друга страна.

Истражувањата во трудовите **бр. 9.2.** **9.4.** и **10.1.** биле направени со цел да се развие успешен протокол за микропропагација на кантарионот (*H. perforatum* L.) и да се испитаат можностите за продукција на секундарни метаболити во *in vitro* услови. Кај изолираните апикални сегменти од стерилно изртеното семе била постигната успешна мултипликација на MS/B5 медиум во присуство на цитокининот N⁶-бензиладенин (0.5 mg L⁻¹ BA). Регенеративниот потенцијал, пак, на изданоците бил испитан на медиум со ауксините: 2,4-дихлорофеноксоцетна киселина (1.0 mg L⁻¹ 2,4-D) и α-нафтилоцетна киселина (0.1 mg L⁻¹ NAA). Продукцијата на секундарни метаболити кај *in vitro* културите била зголемена зависно од присуството на фитохормони во медиумот за култивирање. Авторите на овие три труда констатирале дека биоинтезата на секундарни метаболити кај *in vitro* културите од *H. perforatum* L. има неколку предности: (а) *in vitro* културите растат и се развиваат во стерилни и стандардизирани услови; (б) *in vitro* културите синтетизираат секундарни метаболити за краток временски период зависно од присуството на фитохормони во медиумот за култивирање; (в) *in vitro* културите може да се користат за масовно производство на секундарни метаболити во фармацевтската индустрија.

Резултатите за генетска трансформација на *Hypericum perforatum* со *Agrobacterium rhizogenes* A4 и продукцијата на ксантони кај трансгени корени (hair roots-HR) во *in vitro* услови се презентирани во трудот **бр. 10.3.** Идентификација и квантификација на ксантони во екстракти од генетски трансформирани корени од *H. perforatum* биле извршени со примена на високоефикасна течна хроматографија со масена спектрометрија (HPLC/DAD/ESI-MSⁿ). Добие-

ните резултати за идентификација на ксантоните покажале значајни разлики во присуството на поединечните компоненти помеѓу екстрактите од контролните корени и културите на HR. Притоа, во метанолните екстракти од контролните и трансгените корени биле идентификувани вкупно 28 ксантони со ESI-MS. HPLC хроматограмите на трансформираните корени покажале присуство на 4 *de novo* синтетизирани ксантони: 1,3,5,6-тетрахидроксиксантон димер; 1,3,6,7-тетрахидроксиксантон димер; γ -мангостин изомер и гарцинон C.

Во трудовите **бр. 9.1.** и **9.5.** авторите ги презентираат резултатите од истражувањата за влијанието на фитохормоните (ауксини и цитокинини) и биотичкиот елицитор салицилна киселина врз (SA) врз продукцијата на секундарни метаболити кај *in vitro* култури од невен (*Calendula officinalis* L.). Во студијата **бр. 9.1.** биле поставени две цели: (а) да се испита влијанието на фитохормоните врз продукцијата на биомаса кај *in vitro* културите; (б) да се испита корелацијата помеѓу концентрацијата на фитохормоните и продукцијата на фенолпропаноиди. Мултиплицирани изданоци од невен биле добиени од апикални сегменти изолирани од стерилно изртеното семе кои биле култивирани на MS/B5 медиум во присуство на цитокиниот N⁶-бензиладенин (0.5 mg L⁻¹ BA). Регенеративниот потенцијал, пак, на изданоците бил испитан во присуство на ауксините: 2,4-дихлорофеноксоцетна киселина (1.0 mg L⁻¹ 2,4-D) и α -нафтилоцетна киселина (0.1 mg L⁻¹ NAA). Авторите на овој труд констатирале дека мултиплицираните изданоци од невен не покажале значајни промени во продукцијата на секундарни метаболити зависно од концентрацијата на фитохормони. Истражувањата во трудот **бр. 9.5.** биле фокусирани на влијанието на салицилната киселина (SA) врз продукцијата на секундарни метаболити (феноли, флаваноли, флавоноли и антоцијани) кај *in vitro* изданоци од невен (*C. officinalis* L.). Добиените резултати покажале дека SA ја индуцира продукцијата на секундарни метаболити кај изданоците од невен само во контролирани *in vitro* услови.

Во соработка со Одделението за аналитичка хемија на Институтот за хемија при Факултетот, д-р Гацовска-Симиќ учествувала во стандардизација на методи за екстракција и идентификација на некои амфетамини во хумана урина и во таблети екстази. Резултатите од овие истражувања се објавени во трудовите **бр. 9.7.** **9.8.** и **10.2.** Во трудот **бр. 9.7.** се објавени резултати за постапката на цврсто-фазна екстракција и идентификација на некои деривати на амфетаминот во хумана урина со примена на високоефикасна течна хроматографија (HPLC). Во трудот **бр. 9.8.** авторите ги презентираат резултатите за оптимизација на постапката за дериватизација на амфетамин, метамфетамин и кафеин со 3,5-динитробензилхлорид, како и методот за идентификација на примарни (амфетамин), секундарни (метамфетамин) и терциерни (кафеин) амини со примена на HPLC. Резултатите за HPLC идентификација на некои амфетамини во таблети екстази се објавени во трудот **бр. 10.2.** Во овој труд, авторите опишуваат ефикасен метод за идентификација на 4 деривати на амфетаминот во таблети екстази: 3,4-метилендиоксиамфетамин (MDA), 3,4-метилендиоксиметамфетамин (MDMA), 3,4-метилендиоксиетил-амфетамине (MDEA), N-метил-1-(3,4-метилендиоксипенил)-2-бутан-амин (MBDB).

Под менторство на д-р Соња Гацовска-Симиќ, студентите од биохемиско-физиолошката секција на Истражувачкото друштво на студенти-биолози при Факултетот ја проучувале продукцијата на секундарни метаболити и нивните антиоксидантни својства кај некои лековити растенија. Резултатите од овие истражувања се објавени во трудовите **бр. 7.1.** и **бр. 9.3.** Во трудот **бр. 7.1.** се презентирани резултати за содржината на феноли и флавоноиди кај 20

лековити растенија колектирани на планината Јабланица на надморска височина од 1450 до 2000 m. Според добиените резултати, *Mentha longifolia* L., *Geum coccineum* L. и *Sideritis raeseri* Boiss. биле селектирани како растенија богати со феноли, додека, пак, висока содржина на флавоноиди била забележана кај *Lotus corniculatus* L., *Stachys jacquini* L. и *Mentha longifolia* L. Во трудот **бр. 9.3.** се објавени резултатите за неензимската антиоксидантна активност (НЕАА) кај истите колектирани лековити растенија. Притоа, авторите констатирале дека *Geum coccineum* L., *Stachys alpina* L. и *Achillea millefolium* L. биле селектирани како растенија со највисока НЕАА.

Стручно-апликативна дејност

Во изминатиот петгодишен период, д-р Соња Гаџовска-Симиќ била вклучена во повеќе активности од поширок интерес. Таа учествувала во изготвување и пријавување на 4 национални (во 2-носител и во 2-соработник) и 3 меѓународни научни проекти (во 1-носител и во 2-соработник).

Во 2010/2011 била член на уредувачкиот одбор на научното списание *Biologica Nyssana* (ISSN: 2217-4478), а во 2011 била член на уредувачкиот одбор на научното списание *Biologia Macedonica* (ISSN: 1857-5277).

Д-р Соња Гаџовска-Симиќ е член на повеќе асоцијации и друштва, Асоцијацијата на докторанди од Орлеан, Република Франција (*Association des Doctorants Scientifiques Orléanais - ADSO*), Асоцијацијата за истражувања на лековити и ароматични растенија во југоисточните европски земји (*Association for Medicinal and Aromatic Plants of Southeast European Countries - AMAPSEEC*), Асоцијацијата за биотехнолошки истражувања на централниот регион на Република Франција (*Association Biotechnocentre de la Région Centre, France*), Друштвото за физиологија на растенијата на Србија (*DFBS*) и Хрватското друштво за растителна биологија (*HDBB*).

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на приложената документација, целокупната наставна и научна активност на кандидатката, Рецензентската комисија е едногласна на мислењето дека д-р Соња Гаџовска-Симиќ во својата досегашна работа покажала забележителни резултати, како на полето на наставно-образовната, така и на полето на научноистражувачката работа. Во изминатиот период сериозно и совесно ги извршувала поставените задачи и постојано стручно и научно се усовршувала. Особено би сакале да ги истакнеме нејзините педагошки квалитети и ангажирањето во подготовката на два рецензирани универзитетски учебника, методолошки конципирани низ оригинални решенија на понудените содржини кои се во согласност со дефинираните цели на наставата по предметите растителна физиологија и физиологија на развојот на растенијата со култура на ткиво. Посебно сакаме да истакнеме дека во рамките на проектот на Владата на Република Македонија за опремување на лабораториите на државните универзитети и јавните научни установи, под раководство на д-р Соња Гаџовска-Симиќ беше опремена Лабораторијата за *in vitro* култури на растителни ткива со високософистицирана научно-истражувачка опрема, што ќе даде голем придонес во меѓународната афирмација на Институтот за биологија и Природно-математичкиот факултет во Скопје. Сето ова укажува дека д-р Соња Гаџовска-Симиќ ги има исполнето

интерните критериуми за избор во звањето вонреден професор според Статутот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни звања на Универзитетот.

Поради тоа, Рецензентската комисија има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, кандидатката д-р Соња Гацовска-Симиќ, досегашен доцент, да биде избрана во наставно-научното звање вонреден професор по група предмети од областа на растителна физиологија и физиологија на развојот на растенијата во *in vitro* услови.

Рецензентска комисија

Д-р Мирко Спасеноски,
редовен професор на Институтот за
биологија при ПМФ во Скопје (во
пензија), с.р.

Д-р Митко Костадиновски,
редовен професор на Институтот за
биологија при ПМФ во Скопје, с.р.

Д-р Адиса Париќ,
вонреден професор на Природно-
математичкиот факултет при
Универзитет во Сараево, Босна и
Херцеговина, с. р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Соња Владо Гаџовска-Симиќ

Институција: Природно-математички факултет, Институт за биологија

Научна област: растителна физиологија и физиологија на развојот на растенијата во *in vitro* услови

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Одржување на настава	
1.	Одржување на настава од прв циклус студии	
1.1	2007/2008 Растителна физиологија (биохемиско-физиолошка насока, VI семестар, 6+6) Физиологија на растенијата (еколошка насока, VI семестар, 6+6)	3,6 3,6
1.2	2008/2009 Физиологија на развојот на растенијата со култура на ткиво (биохемиско-физиолошка насока, VII семестар, 4+4) Растителна физиологија (биохемиско-физиолошка насока, VI семестар, 6+6) Физиологија на растенијата (еколошка насока, VI семестар, 6+6)	2,4 3,6 3,6
1.3	2009/2010 Физиологија на развојот на растенијата со култура на ткиво (биохемиско-физиолошка насока, VII семестар, 4+4) Растителна физиологија (биохемиско-физиолошка насока, VI семестар, 6+6) Физиологија на растенијата (еколошка насока, VI семестар, 6+6)	2,4 3,6 3,6
1.4	2010/2011 Физиологија на развојот на растенијата со култура на ткиво (биохемиско-физиолошка насока, VII семестар, 4+4) Растителна физиологија (биохемиско-физиолошка насока, VI семестар, 6+6) Физиологија на растенијата (еколошка насока, VI семестар, 6+6) Молекуларна биологија на растенијата (насока молекуларна биологија, VI семестар, 3+3)	2,4 3,6 3,6 1,8
1.5	2011/2012 Физиологија на развојот на растенијата со култура на ткиво (биохемиско-физиолошка насока, VII семестар, 4+4) Растителна физиологија (биохемиско-физиолошка насока, VI семестар, 4+4) Физиологија на растенијата (еколошка насока, IV семестар, 4+4) Молекуларна биологија на растенијата (насока молекуларна биологија, VI семестар, 3+3) Култура на растителни и анимални ткива (насока молекуларна биологија, VII семестар, 1+1)	2,4 2,4 2,4 1,8 0,6
2.	Одржување на настава од втор циклус студии	
2.1	2010/2011 Одбрани поглавја од растителна физиологија Култура на растителни ткива	2,25 2,25
2.2	2011/2012 Одбрани поглавја од растителна физиологија Култура на растителни ткива Метаболички процеси Секундарни метаболити кај растенијата	2,25 2,25 2,25 2,25
3.	Подготовка на нов предмет	
	2010/2011: Молекуларна биологија на растенијата (предавања+вежби)	1,5
	2011/2012: Молекуларна физиологија на растенијата (предавања+вежби)	1,5
	2011/2012: Култура на растителни и анимални ткива (предавања+вежби)	1,5

4.	Консултации со студенти 2007/2008 - 56; 2008/2009 - 65; 2009/2010 - 93; 2010/2011 - 153; 2011/2012 - 136 Вкупно: 503	1
5.	Ментор на дипломска работа 2007/2008 - 5; 2008/2009 - 3; 2009/2010 - 3; 2010/2011 - 3; 2011/2012 - 13; Вкупно: 27	5,4
6.	Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура 6.1 Анаеробна ферментација на осока со примена на анаеробни гранулирани микроорганизми и производство на биогаз (2011)	0,3
7.	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа 2007/2008 - 16; 2008/2009 - 11; 2009/2010 - 3; 2010/2011 - 2; 2011/2012 - 1; Вкупно: 33	3,3
8.	Позитивно рецензиран универзитетски учебник 8.1 Спасеноски, М., Гаџовска-Симиќ, С. (2009): Физиологија на растенијата, Универзитет "Св. Кирил и Методиј", Природно-математички факултет, Скопје (Универзитет "Св. Кирил и Методиј", Билтен бр. 943 од 2.6.2008). 8.2 Гаџовска-Симиќ, С., Спасеноски, М., Тушевски, О. (2011): Микропропагација на растенијата: култивирање на клетки и ткива во <i>in vitro</i> услови, (Универзитет "Св. Кирил и Методиј", Билтен бр. 1016 од 3.10.2011).	6 8
9.	Рецензент на универзитетски учебник 9.1 Parić, A., Pustahija, F., Karalija, E. (2011): "Propagacija biljaka kulturom <i>in vitro</i> ". Наставно-научен совет на Природно-математички факултет, Универзитет во Сараево, Босна и Херцеговина, Одлука бр. 01/01-157/2-2011 од 9.2. 2011 година. 9.2 Mededović, S., Parić, A., Karalija, E. (2011): "Fiziologija biljaka – Laboratorijski priručnik", Наставно-научен совет на Шумарски факултет, Универзитет во Сараево, Босна и Херцеговина, Одлука бр. 01/6-3895/11 од 9. 12. 2011 година.	1 1
Вкупно		91,4

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Ментор на магистерска работа 1.1 Продукција на секундарни метаболити кај <i>Astragalus parnassi</i> Boiss. (козинец) во тскот на вегетацијата (2010). 1.2 Генетска трансформација на <i>Hypericum perforatum</i> L. со <i>Agrobacterium rhizogenes</i> A4 и продукција на фенилпропаноиди кај трансгени култури во <i>in vitro</i> услови (2011).	1 1
2.	Коментор на магистерска работа 2.1 Влијание на некои елицитори врз продукцијата на секундарни метаболити кај <i>in vitro</i> култури од невен (<i>Calendula officinalis</i> L.). (2011)	0,5
3.	Раководител на национален научен проект 3.1 Опременување на научно истражувачка лабораторија во рамките на Програмата на Владата на Република Македонија за опремување на лабораториите на државните универзитети и јавните научни установи: Лабораторија за <i>in vitro</i> култури на растителни ткива. Министерство за образование и наука на Република Македонија. (Договор бр. 427/2011 од 12.5.2011).	6
4.	Учесник во национален научен проект 4.1 Примена на истражувачка техника во наставата по предметите Природа, Природни науки и Природни науки и техника. Министерство за образование и наука на Република Македонија (2009-2010).	3
5.	Учесник во меѓународен научен проект 5.1 Centre for Pre-Clinical Testing of Active Substances-CPCTAS. TEMPUS FP7 програмата на Европската Унија (2008-2011). 5.2 Balkan <i>in vitro</i> Depot of Endangered Plants-BIVEP. Research Cooperation and Networking between Austria and South Eastern Europe. Zentrum für Soziale	5

	Innovation (ZSI). (2008-2009)	5
6.	Монографија објавена во странство 6.1 Gadzovska-Simic, S. (2010): Secondary metabolite production in cultures <i>in vitro</i> of <i>Hypericum perforatum</i> L. Effects of different exogenous factors. LAP Lambert Academic Publishing, Saarbrücken, Germany. pp.192.	12
7.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание 7.1 Tusevski, O., Trpevski, M., Lozanovska, I., Talevska, A., Ugurovska, D., Gadzovska-Simic, S. (2010): Antioxidant activity of phenolic compounds in methanolic extracts of some Macedonian medicinal plants collected on Jablanica Mountain. Bull. Biol. Stud. Res. Soc. 4, 103-111.	2,4
8.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор 8.1 Gadzovska, S., Maury, S., Delaunay, A., Spasenoski, M., Joseph, C., Hagège, D. (2007): Jasmonic acid elicitation of <i>Hypericum perforatum</i> L. cell suspensions and effects on the production of phenylpropanoids and naphthodianthrones. Plant Cell Tiss Organ Cult., 89, 1, 1-13. (IF 1.243) 8.2 Gadzovska-Simic, S., Tusevski, O., Antevski, S., Atanasova-Pancevska, N., Petreska, J., Stefova, M., Kungulovski, Dz., Spasenoski, M. (2012): Secondary metabolite production in <i>Hypericum perforatum</i> L. cell suspensions upon elicitation with fungal mycelia from <i>Aspergillus flavus</i> . <i>Archive of Biological Sciences</i> , 64, 1, 113-121. (IF 0.356)	4,35 3,81
9.	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир 9.1 Gadzovska, S., Nasteska, M., Neskoska, A., Spasenoski, M. (2007): Secondary metabolite productions in different <i>in vitro</i> cultures of marigold (<i>Calendula officinalis</i> L.). Proceedings, 3 rd Congr. of Ecologists of Macedonia, 54-61. 9.2 Gadzovska, S., Dimovska, K., Spasenoski, M. (2007): Phenylpropanoid productions in different <i>in vitro</i> cultures of St. John's Wort (<i>Hypericum perforatum</i> L.). Proceedings, 3 rd Congr. of Ecologists of Macedonia, 47-53. 9.3 Trpevski, M., Lozanovska, I., Talevska, A., Ugurovska, D., Spasenoski, M., Gadzovska, S. (2007): Phenolic and flavonoid contents of some medicinal plants from Jablanica Mt., Republic of Macedonia. Proceedings, 3 rd Congr. of Ecologists of Macedonia, 40-46. 9.4 Gadzovska-Simic, S., Maury, S., Pavlova, V., Delaunay, A., Spasenoski, M., Joseph, C., Hagège, D. (2008): Phenylpropanoid productions in <i>Hypericum perforatum</i> L. <i>in vitro</i> cultures. Proceedings, XX Congr. of Chem. and Tehchnol. of Macedonia, BFT-06-E, 1-4. 9.5 Gadzovska-Simic, S., Savreska, H., Pavlova, V., Tusevski, O., Brndevska, N., Spasenoski, M. (2008): Effects of salicylic acid on phenylpropanoid productions in <i>Calendula officinalis</i> L. <i>in vitro</i> shoots. Proceedings, XX Congr. of Chem. and Tehchnol. of Macedonia, BFT-07-E, 1-4. 9.6 Gadzovska-Simic, S., Pavlova, V., Tusevski, O., Brndevska, N., Spasenoski, M. (2008): Effects of fungal elicitor <i>Aspergillus flavus</i> on phenylpropanoid productions in <i>Hypericum perforatum</i> L. cell suspensions. Proceedings, XX Congr. of Chem. and Tehchnol. of Macedonia, BFT-08-E, 1-4. 9.7 Pavlova, V., Gadzovska-Simic, S., Petrovska-Jovanovic, S. (2008): Development and optimization of SPE method for determination of some methylenedioxy amphetamines in urine. Proceedings, XX Congr. of Chem. and Tehchnol. of Macedonia, ACE-07-E, 1-3. 9.8 Pavlova, V., Gadzovska-Simic, S., Petrovska-Jovanovic, S. (2008): Optimization of derivatization procedure for analysis of primary, secondary and tertiary amines. Proceedings, XX Congr. of Chem. and Tehchnol. of Macedonia, ACE-08-E, 1-4.	1,2 1,6 1,2 1,2 1,2 1,2 1,6 1,6
10.	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор 10.1 Gadzovska, S., Maury, S., Pavlova, V., Spasenoski, M., Joseph, C., Hagège, D. (2007): Secondary metabolite production in <i>Hypericum perforatum</i> L. <i>in vitro</i> regenerated plantlets. Proceedings, International Scientific Conference, South West University "Neofit Rilsky", Faculty of Mathematics and Natural Sciences, FMNS, 50-54. 10.2 Pavlova, V., Gadzovska, S., Petrovska-Jovanovic, S. (2007): Simultaneous	1,8

	determination of methylenedioxyated amphetamines in ecstasy tablets by High-performance liquid chromatography. Proceedings, International Scientific Conference, South West University "Neofit Rilsky", Faculty of Mathematics and Natural Sciences, FMNS, 70-74.	2,4
	10.3 Tusevski O., Petreska Stanoeva J., Stefova M., Kungulovski Dz., Atanasova Pancevska N., Panov S., Gadzovska-Simic S. (2012): Xanthone production in <i>Hypericum perforatum</i> hairy root cultures transformed with <i>Agrobacterium rhizogenes</i> A4. Proceedings, Conference on Medicinal and Aromatic plants of South East European Countries, 7 th CMAPSEEC, 381-388.	1,8
11.	Пленарни предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	
	11.1 Gadzovska-Simic, S. (2011): Effect of biotic elicitors on hypericin and pseudohypericin production in <i>Hypericum perforatum</i> L. cell suspensions. 19 th DFBS Symposium of Serbian Society for Plant Physiology, 13-15 June, Vrujci, Serbia.	3
	11.2 Gadzovska-Simic, S. (2011): Hypericin and pseudohypericin production in elicited <i>Hypericum perforatum</i> L. cells provides antioxidant protection. Preclinical testing of active substances and cancer research, Internationally recognized symposium on Anticancer agents, Cardiotoxicity and Neurotoxicity, 16-19 March, Kragujevac, Serbia.	3
12.	Одржано предавање по покана на универзитет	
	12.1 Gadzovska, S. (2007): Effects of different elicitors on secondary metabolite productions in <i>Hypericum perforatum</i> L. <i>in vitro</i> cultures, Croatian Society of Plant Physiologists, Faculty of Sciences, 30 May 2007, Zagreb, Croatia.	1
13.	Учество на научен/стручен собир со реферат (усна презентација)	
	13.1 Gadzovska, S., Dimovska, K., Spasenoski, M. (2007): Phenylpropanoid productions in different <i>in vitro</i> cultures of St. John's Wort (<i>Hypericum perforatum</i> L.). 3 rd Congress of Ecologists of the Republic of Macedonia, 6-9 October 2007, Struga, Macedonia.	1
	13.2 Gadzovska-Simic, S. (2009): BIVEP - Balkan <i>in vitro</i> culture depot of endangered plant species, ASO - BIVEP Workshop at the Institute of Botany – Bulgarian Academy of Sciences with participants from Austria, Serbia, Bosnia-Herzegovina, Croatia, Macedonia, and Bulgaria, 19-21 February, Sofia, Bulgaria.	1
	13.3 Gadzovska-Simic, S. (2009): Antioxidant activity of secondary metabolites produced by different <i>Hypericum perforatum</i> L. <i>in vitro</i> cultures. Workshop for regional networking of researchers in the field of antioxidants characterization. Institute of Chemistry, Faculty of Natural Sciences and Mathematics, 12-15 November, Skopje, Macedonia.	1
	13.4 Gadzovska-Simic, S., Tusevski, O., Stefova, M., Kungulovski, Dz., Atanasova-Pancevska, N., (2011): Hypericin and pseudohypericin production in elicited <i>Hypericum perforatum</i> L. cells provides antioxidant protection. Preclinical testing of active substances and cancer research, Internationally recognized symposium on Anticancer agents, Cardiotoxicity and Neurotoxicity, 16-19 March, Kragujevac, Serbia.	1
14.	Учество на научен/стручен собир со реферат (постер)	
	14.1 Gadzovska, S., Maury, S., Pavlova, V., Spasenoski, M., Joseph, C., Hagège, D. (2007): Secondary metabolite production in <i>Hypericum perforatum</i> L. <i>in vitro</i> regenerated plantlets. International Scientific Conference, South West University "Neofit Rilsky", Faculty of Mathematics and Natural Sciences, FMNS, 6-10 June 2007, Blagoevgrad, Bulgaria.	0,5
	14.2 Pavlova, V., Gadzovska, S., Petrovska-Jovanovic, S. (2007): Simultaneous determination of methylenedioxyated amphetamines in ecstasy tablets by High-performance liquid chromatography. International Scientific Conference, South West University "Neofit Rilsky". Faculty of Mathematics and Natural Sciences, FMNS, 6-10 June 2007, Blagoevgrad, Bulgaria.	0,5
	14.3 Gadzovska, S., Maury, S., Delaunay, A., Spasenoski, M., Joseph, C., Hagège, D. (2007): Production of phenylpropanoids and naphthodianthrone in <i>Hypericum perforatum</i> L. <i>in vitro</i> regenerated plantlets. International Scientific Conference Propagation of Ornamental Plants, 5-8 September 2007, Sofia, Bulgaria.	0,5
	14.4 Markoska, E., Petkovska, A., Spasenoski, M., Stefova, M., Gadzovska, S. (2007): Secondary metabolite production in <i>Astragalus parnassi</i> Boiss. plant.	

	4 th Congress of Pharmacy of Macedonia with International Participation, 26-30 September 2007, Ohrid, Macedonia.	0,5
	14.5 Gadzovska, S. , Nasteska, M., Neskoska, A., Spasenoski, M. (2007): Secondary metabolite productions in different <i>in vitro</i> cultures of marigold (<i>Calendula officinalis</i> L.). 3 rd Congress of Ecologists of the Republic of Macedonia, 6-9 October 2007, Struga, Macedonia.	0,5
	14.6 Trpevski, M., Lozanovska, I., Talevska, A., Ugurovska, D., Spasenoski, M., Gadzovska, S. (2007): Phenolic and flavonoid contents of some medicinal plants from Jablanica Mt., Republic of Macedonia. 3 rd Congress of Ecologists of the Republic of Macedonia, 6-9 October 2007, Struga, Macedonia.	0,5
	14.7 Gadzovska-Simic, S. , Maury, S., Pavlova, V., Delaunay, A., Spasenoski, M., Joseph, C., Hagège, D. (2008): Phenylpropanoid productions in <i>Hypericum perforatum</i> L. <i>in vitro</i> cultures. XX Congress of Chemists and Tehchnologists of Macedonia, 17-20 September, Ohrid, Macedonia.	0,5
	14.8 Gadzovska-Simic, S. , Pavlova, V., Tusevski, O., Brndevska, N., Spasenoski, M. (2008): Effects of fungal elicitor <i>Aspergillus flavus</i> on phenylpropanoid productions in <i>Hypericum perforatum</i> L. cell suspensions. XX Congress of Chemists and Tehchnologists of Macedonia, 17-20 September, Ohrid, Macedonia.	0,5
	14.9 Gadzovska-Simic, S. , Savreska, H., Pavlova, V., Tusevski, O., Brndevska, N., Spasenoski, M. (2007): Effects of salicylic acid on phenylpropanoid productions in <i>Calendula officinalis</i> L. <i>in vitro</i> shoots. XX Congress of Chemists and Tehchnologists of Macedonia, 17-20 September, Ohrid, Macedonia.	0,5
	14.10 Pavlova, V., Gadzovska-Simic, S. , Petrovska-Jovanovic, S. (2008): Development and optimization of SPE method for determination of some methylenedioxy amphetamines in urine. XX Congress of Chemists and Tehchnologists of Macedonia, 17-20 September, Ohrid, Macedonia.	0,5
	14.11 Pavlova, V., Gadzovska-Simic, S. , Petrovska-Jovanovic, S. (2008): Optimization of derivatization procedure for analysis of primary, secondary and tertiary amines. XX Congress of Chemists and Tehchnologists of Macedonia, 17-20 September, Ohrid, Macedonia.	0,5
	14.12 Gadzovska-Simic, S. , Tusevski, O., Kungulovski, Dz., Atanasova-Pancevska, N., Stefova, M. (2011): Phenylpropanoid production in <i>Hypericum perforatum</i> L. cells upon co-cultivation with <i>Agrobacterium rhizogenes</i> A4. Preclinical testing of active substances and cancer research, Internationally recognized symposium on Anticancer agents, Cardiotoxicity and Neurotoxicity, 16-19 March, Kragujevac, Serbia.	0,5
	14.13 Gadzovska-Simic, S. , Tusevski, O., Stefova M., Petreska, J. (2011): Secondary metabolite profiles in different <i>in vitro</i> cultures of <i>Hypericum perforatum</i> L. 19 th DFBS Symposium of Serbian Society for Plant Physiology, 13-15 June, Vrujci, Serbia.	0,5
	14.14 Tusevski, O., Gadzovska-Simic, S. , Pavlova, V. (2011): Determination of flavonoids in Varumin® oral solutions. Euroanalysis 16, 16 th European Conference of Analytical Chemistry, 11-15 September, Belgrade, Serbia.	0,5
	14.15 Tusevski O., Petreska Stanoeva J., Stefova M., Kungulovski Dz., Atanasova Pancevska N., Panov S., Gadzovska-Simic S. (2012): Xanthone production in <i>Hypericum perforatum</i> hairy root cultures transformed with <i>Agrobacterium rhizogenes</i> A4. 7 th Conference on Medicinal and Aromatic plants of South East European Countries, 7 th CMAPSEEC, 27-30 May, Subotica, Serbia.	0,5
15.	Апстрактни објавени во зборник на конференција (меѓународна)	
	15.1 Gadzovska-Simic, S. , Tusevski, O., Kungulovski, Dz., Atanasova-Pancevska, N., Stefova, M. (2011): Phenylpropanoid production in <i>Hypericum perforatum</i> L. cells upon co-cultivation with <i>Agrobacterium rhizogenes</i> A4. Preclinical testing of active substances and cancer research, Internationally recognized symposium on Anticancer agents, Cardiotoxicity and Neurotoxicity, 16-19 March, Kragujevac, Serbia. Abstract book, pp. 60.	
	15.2 Gadzovska-Simic, S. , Tusevski, O., Stefova, M., Kungulovski, Dz., Atanasova-Pancevska, N., (2011): Hypericin and pseudohypericin production in elicited <i>Hypericum perforatum</i> L. cell provides antioxidant protection. Preclinical testing of active substances and cancer research, Internationally recognized symposium on Anticancer agents, Cardiotoxicity and Neurotoxicity, 16-19 March, Kragujevac, Serbia. Abstract book, pp. 16.	1

	15.3 Gadzovska-Simic, S. (2011): Effect of biotic elicitors on hypericin and pseudohypericin production in <i>Hypericum perforatum</i> L. cell suspensions. 19 th DFBS Symposium of Serbian Society for Plant Physiology, 13-15 June, Vrujci, Serbia. Abstract book, pp. 12.	1
	15.4 Gadzovska-Simic, S., Tusevski O., Stefova M., Petreska, J. (2011): Secondary metabolite profiles in different <i>in vitro</i> cultures of <i>Hypericum perforatum</i> L. 19 th DFBS Symposium of Serbian Society for Plant Physiology, 13-15 June, Vrujci, Serbia. Abstract book, pp. 63.	1
	15.5 Tusevski, O., Gadzovska-Simic, S., Pavlova, V. (2011): Determination of flavonoids in Varumin® oral solutions. Euroanalysis 16, 16 th European Conference of Analytical Chemistry, 11-15 September, Belgrade, Serbia.	1
	15.6 Tusevski O., Petreska Stanoeva J., Stefova M., Kungulovski Dz., Atanasova Pancevska N., Panov S., Gadzovska-Simic S. (2012): Xanthone production in <i>Hypericum perforatum</i> hairy root cultures transformed with <i>Agrobacterium rhizogenes</i> A4. 7 th Conference on Medicinal and Aromatic plants of South East European Countries, 7 th CMAPSEEC, 27-30 May, Subotica, Serbia. Abstract book, pp. 189.	1
16.	Апстрактни објавени во зборник на конференција (национална)	
	16.1 Markoska, E., Petkovska, A., Spasenoski, M., Stefova, M., Gadzovska, S. (2007): Secondary metabolite production in <i>Astragalus parnassi</i> Boiss. plant. 4 th Congress of Pharmacy of Macedonia with International Participation, 26-30 September 2007, Ohrid, Macedonia. Abstract book, pp. 134.	0,5
	16.2 Gadzovska, S., Nasteska, M., Neskoska, A., Spasenoski, M. (2007): Secondary metabolite productions in different <i>in vitro</i> cultures of marigold (<i>Calendula officinalis</i> L.). 3 rd Congress of Ecologists of the Republic of Macedonia, 6-9 October 2007, Struga, Macedonia. Abstract book, pp. 41.	0,5
	16.3 Gadzovska, S., Dimovska, K., Spasenoski, M. (2007): Phenylpropanoid productions in different <i>in vitro</i> cultures of St. John's Wort (<i>Hypericum perforatum</i> L.). 3 rd Congress of Ecologists of the Republic of Macedonia, 6-9 October 2007, Struga, Macedonia. Abstract book, pp. 38.	0,5
	16.4 Trpevski, M., Lozanovska, I., Talevska, A., Ugurovska, D., Spasenoski, M., Gadzovska, S. (2007): Phenolic and flavonoid contents of some medicinal plants from Jablanica Mt., Republic of Macedonia. 3 rd Congress of Ecologists of the Republic of Macedonia, 6-9 October 2007, Struga, Macedonia. Abstract book, pp. 37.	0,5
	16.5 Gadzovska-Simic, S., Maury, S., Pavlova, V., Delaunay, A., Spasenoski, M., Joseph, C., Hagege, D. (2008): Phenylpropanoid productions in <i>Hypericum perforatum</i> L. <i>in vitro</i> cultures. XX Congress of Chemists and Tehcnologists of Macedonia, 17-20 September, Ohrid, Macedonia. Abstract book, pp. 115-116.	0,5
	16.6 Gadzovska-Simic, S., Pavlova, V., Tusevski, O., Brndevska, N., Spasenoski, M. (2008): Effects of fungal elicitor <i>Aspergillus flavus</i> on phenylpropanoid productions in <i>Hypericum perforatum</i> L. cell suspensions. XX Congress of Chemists and Tehcnologists of Macedonia, 17-20 September, Ohrid, Macedonia. Abstract book, pp. 119-120.	0,5
	16.7 Gadzovska-Simic, S., Savreska, H., Pavlova, V., Tusevski, O., Brndevska, N., Spasenoski, M. (2007): Effects of salicylic acid on phenylpropanoid productions in <i>Calendula officinalis</i> L. <i>in vitro</i> shoots. XX Congress of Chemists and Tehcnologists of Macedonia, 17-20 September, Ohrid, Macedonia. Abstract book, pp. 117-118.	0,5
	16.8 Pavlova, V., Gadzovska-Simic, S., Petrovska-Jovanovic, S. (2008): Development and optimization of SPE method for determination of some methylenedioxy amphetamines in urine. XX Congress of Chemists and Tehcnologists of Macedonia, 17-20 September, Ohrid, Macedonia. Abstract book, pp. 73-74.	0,5
	16.9 Pavlova, V., Gadzovska-Simic, S., Petrovska-Jovanovic, S. (2008): Optimization of derivatization procedure for analysis of primary, secondary and tertiary amines. XX Congress of Chemists and Tehcnologists of Macedonia, 17-20 September, Ohrid, Macedonia. Abstract book, pp. 75-76.	0,5
	Вкупно	90.36

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Учество во работата на комисија за државни натпревари 2009, член на оценувачка комисија за растителна физиологија на 45. Државен натпревар на младите истражувачи од Република Македонија, Организатор: Народна техника на Р. Македонија. 2010, член на оценувачка комисија за растителна физиологија на 46. Државен натпревар на младите истражувачи од Република Македонија, Организатор: Народна техника на Р. Македонија. 2011, член на оценувачка комисија за растителна физиологија на 47. Државен натпревар на младите истражувачи од Република Македонија, Организатор: Народна техника на Р. Македонија.	1 1 1
2.	Раководител на лабораторија Лабораторија за <i>in vitro</i> култури на растителни ткива	1
Дејности од поширок интерес		
3.	Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание 2010/2011: <i>Biologica Nyssana</i> , No. 1 (1- 2), ISSN: 2217-4478 2011: <i>Biologia Macedonica</i> , No. 62, ISSN: 1857-5277	0,5 0,5
4.	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект (носител) 4.1. Метаболички инженеринг во <i>in vitro</i> услови. Министерство за образование и наука при Владата на Република Македонија (2010). 4.2. Селекција на генетски трансформирани <i>in vitro</i> култури од кантарион (<i>Hypericum perforatum</i> L.) со висока продукција на антиоксидантни секундарни метаболити. Министерство за образование и наука при Владата на Република Македонија (2011).	2 2
5.	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект (соработник) 5.1. Примена на <i>in vitro</i> техниките во продукцијата на секундарни метаболити кај некои лековити растенија. Министерство за образование и наука при Владата на Република Македонија (2007). 5.2. Подземни габи (тартуфи) во Република Македонија - диверзитет и дистрибуција во корелација со нивната молекуларна филогенетска позиција. Министерство за образование и наука при Владата на Република Македонија (2011).	1 1
6.	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект (носител) 6.1. Истражувања на соматската ембриогенеза кај дрвенести растенија (ариш и бор) во <i>in vitro</i> услови (<i>Etude de l'embryogenèse somatique in vitro de plantes ligneuses, le mélèze et le pin</i>). Билатерален проект со Република Франција (INTEGRAFM), Министерство за образование и наука при Владата на Република Македонија (2007).	2
7.	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект (соработник) 7.1. Екологија на подземните габи како основа за нивно успешно одгледување. Билатерален проект со Република Словенија, Министерство за образование и наука при Владата на Република Македонија (2011). 7.2. Антимикробна и антиоксидативна активност на одредена група медицински значајни макромицети од Македонија и Црна Гора. Билатерален проект со Република Црна Гора, Министерство за образование и наука при Владата на Република Македонија (2012).	1 1
Вкупно		14

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	91.4
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	90.36
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	14
Вкупно	195,76

Членови на Комисијата

Д-р Мирко Спасеноски,
редовен професор на Институтот за
биологија при ПМФ во Скопје (во
пензија), с.р.

Д-р Митко Костадиновски,
редовен професор на Институтот за
биологија при ПМФ во Скопје, с.р.

Д-р Адиса Парик,
вонреден професор на Природно-
математичкиот факултет при
Универзитет во Сараево, Босна и
Херцеговина, с. р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ПОМЛАД АСИСТЕНТ ПО ГЕОТЕХНИКА НА ГРАДЕЖНИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје, на својата 392. седница одржана на 29. 8. 2012 година, со одлука бр.02-2/91-46 од 29.8.2012 година, нè именува за членови на Комисијата за преизбор на еден помлад асистент од областа на геотехниката.

На конкурсот објавен на 19.7.2012 година во весникот „Дневник“ се пријави кандидатот м-р Игор Пешевски, дипломиран инженер - геолог.

На Комисијата ѝ беше доставена следнава документација: пријава, биографија, диплома за научен степен - магистер на технички науки, уверение за државјанство и уверение за познавање на странски јазик, во согласност со барањата во јавниот оглас. По извршениот преглед на доставената документација, Комисијата на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје му го доставува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ ЗА М-Р ИГОР ПЕШЕВСКИ

Кандидатот е роден во Штип на 6. 5.1984 година, каде што ги завршил основното и средното образование со одличен успех.

Во учебната 2003 година ги започнал студиите на Рударско-геолошкиот факултет во Штип, насока за геологија. Студиите ги завршил во текот на 2007/2008 година, со тема од областа на инженерската геологија под наслов *Инженерскогеолошки и хидрогеолошки карактеристики на преградното место и акумулацијата за брана Злетовица-Пробиштип.*

Во текот на студирањето освоил вкупно 330 кредити, што е над потребниот просек кој е потребен за стекнување на диплома за високо образование. Во текот на студирањето бил демонстратор на Катедрата за минерални суровини при Рударско-геолошкиот факултет во Штип. По завршувањето на студиите, во текот на 2008 година се запишал на вториот циклус студии при Градежниот факултет во Скопје, насока за геотехника, каде што успешно ги положил предвидените 16 испити во рекорден рок со многу висок просек од 9,68.

Вториот циклус на студии (постдипломските студии) ги завршил на Градежниот факултет во Скопје, на геотехничката насока, со јавна одбрана на магистерската теза под наслов *Методологија за примена на интеракциони анализи кај анизотропни карпести маси*, која ја работел под менторство на проф. д-р Милорад Јовановски.

Кандидатот, паралелно со студирањето на вториот циклус на студии, во текот на 2008 и 2009 година, работел како надворешен соработник на Катедрата за геотехника при Градежниот факултет по голем број предметни програми кои се со потесна специјалност од областа на инженерската геологија, применетата хидрогеологија, општата геологија, механиката на карпите, подобрувањето на карпите и геотехничките истражувања.

Од 2009 година, примен е како помлад асистент при Катедрата за геотехника каде што соработува во организацијата на наставата и многу успешно ги изведува вежбите по предмети од областа за која конкурира. Притоа, видливи се резултатите од педагошката работа и осовременувањето на наставно-научниот процес.

Покрај наставниот процес, во овој период кандидатот магистрирал, а покажува голем интерес и интензивна работа во научната и во стручната дејност на Катедрата за геотехника.

Кандидатот, во текот на 2011 година се запишал на трет циклус студии-докторски студии при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, во Скопје, Градежен факултет Скопје, модул: геотехника, каде што досега ги има положено скоро сите испити.

Кандидатот покажува голем интерес и интензивна работа во научната и стручната дејност на Катедрата за геотехника. Како доказ за тоа се објавените повеќе трудови, како автор или како коавтор. Имено, учествувал на повеќе домашни и меѓународни симпозиуми, поврзани со истражувањето и анализата на инженерскогеолошки, хидрогеолошки, геотехнички и други проблеми.

Директно е вклучен во организацијата на меѓународните студентски симпозиуми „Георекс“ одржани во Охрид, 2008 година и Ниш, 2012 година. Бил дел од организациониот одбор на повеќе симпозиуми како 11. Меѓународен симпозиум Water Management and Hydraulic Engineering (WMHE), кој се одржал во Охрид во 2009 година, потоа 3. Симпозиум за геотехника во организација на Друштвото за геотехника на Македонија, 2. Симпозиум на Македонското геолошко друштво и други активности.

Научноистражувачката дејност на кандидатот, во основа, се одвива на Катедрата за геотехника при Градежниот факултет во Скопје. Паралелно со одржувањето на вежбите, вклучен е во комплексните геотехнички истражувања и испитувања на теренот, или, пак, во инженерскогеолошките, хидрогеолошките испитувања и во испитувањата од областа на механиката на карпите, како потесни подрачја на истражување.

Повеќето негови трудови се колективни, било да се тоа елаборати или геотехнички студии. На полето на стручната дејност, кандидатот досега учествувал во изработката на повеќе од 50 стручни труда (елаборати, проекти, студии и др).

Вреди да се истакне дека учествува во подготовката на сите авторизирани предавања по предметите од потесната област за која конкурира, а еден е од коавторите на учебникот Инженерска геологија кој е во фаза на припрема за печатење.

Како коавтор, во досегашниот период учествувал во изработката на следните 23 научни труда, објавени кај нас и во странство и кои се наведени подолу:

1. Јовановски М., Шпаго А., Илијовски З., Пешевски И., Некои зависимости за инженерскогеолошките карактеристики на карбонатни карпести маси од Балканскиот Полуостров, Прв конгрес на геолозите на Република Македонија, Охрид, 2008.
2. Јовановски М., Илијовски З., Пешевски И., Осврт кон методологијата на изработка на карти на повредливост на подземни водни ресурси, Прв конгрес на геолозите на Република Македонија, Охрид, 2008.

3. Јовановски М., Ѓорѓевски С., Папиќ Ј., Јосифовски Ј., Пешевски И, Лабораторски геотехнички испитувања на јакост на смолкнување на нафрлан камен за насипна брана Ровни, Република Србија, Втор конгрес за брани, Струга, 2009.
4. Jovanovski M., Popovska C, Donevska K, Peshevski I, Interaction Matrix Method in Hydrogeological Analyses at Coal Mines, 11 th Sympsom WMHE, Ohrid, 2009.
5. Jovanovski M., Dambov R., Papic J., Peshevski I., Environmental and stability aspects of excavation in landslide zone at a coal mine "Suvodol" - R.Macedonia, Varna, Bulgarija, 2009.
6. Jovanovski, M., Donevska, K., Peshevski I.: Design of the dewatering at a coal mine Suvodol, Faculty of Civil Engineering, Skopje, 2008
7. Jovanovski, M., Papic, J., Peshevski, I.: Design of the stability of the slopes at the coal mine "Suvodol", Faculty of Civil Engineering, Skopje, 2008.
8. Методологија за примена на интеракциони анализи кај анизотропни карпести маси, Игор Пешевски 2010.
9. Popovska C., Jovanovski M. I.Psehovski: Storm Sewer System Analysis in Urban Areas and Flood Risk Assessment SCIENTIFIC JOURNAL on Mathematical Moddeling in Civil Engineering, Volume 6-No.4, December 2010, Technical University of Civil Engineering
10. Пешевски И, Јовановски М., Гапковски Н., Инженерскогеолошки одлики на гипситни терени преку примерот на десната падина на „МЕЛНИЧКИ МОСТ“-Дебарско, Втор симпозиум на ДГМ, 2010, Струга.
11. Пешевски И, Јовановски М., Гапковски Н., Проблеми на стабилноста на гипситни маси преку примерот на десната падина на „Мелнички мост“-Дебарско, Втор симпозиум на ДГМ, 2010 Струга.
12. П. Капрически, М.Јовановски, И.Пешевски. Еден пристап за формирање бази на податоци за нестабилности на теренот во република Македонија. Втор симпозиум на ДГМ, 2010, Струга.
13. А.Ѕраго, М.Јовановски, И. Пеѓевски. Физички модели за анализа на карбонатни карпести маси со примена на GSI-класификација, Втор симпозиум на ДГМ, 2010, Струга.
14. М.Јовановски, Ј.Бр.Папиќ, И.Пешевски. Принципи за проектирање на геотехнички истражувања и испитувања за објекти во градежништвото. Втор симпозиум на ДГМ, 2010, Струга.
15. М.Јовановски, В. Жилеска-Панчовска, И. Пешевски, Бл.Димитров, Зл.Зафировски. Методологија за дефинирање на типови заштита на косини во цврсто врзани карпести маси и цена на изведба, Втор симпозиум на ДГМ, 2010, Струга.
16. Jovanovski M., Donevska K., Peshevski I., Implementation of Interaction Matrix Method in Solid Waste Landfill Engineering, From Sanitary to Sustainable Landfilling, - why, how, and when? 1st International Conference on Final Sinks, 23rd – 25th September 2010, Vienna.
17. Jovanovski. M., Krvavac. A., Peshevski I. Range of Engineering-geological properties for some carbonate rock complexes from balkan peninsula. Geologica Macedonica 2010.

18. Јовановски. М., Ѓорѓевски С., Папиќ Ј., Јосифовски Ј, Пешевски И., Лабораториски геотехнички испитувања на јакоста на смолкнувањето на нафрланиот камен за насипната брана „Ровни“ Република Србија, Втор конгрес за брани, Струга, 2009, MACOLD.
19. Jovanovski M., Abolmasov B., Pesevski I., Analyses of landslide evaluation factors using polynomial interpolation, world landslide forum 2 rome, 2011.
20. ERMR System – an Useful Tool In Defining of Technology for Excavation, M.Jovanovski, V.Z.Pancovska, I.Peshevski organization, technology and management in construction · an international journal · 3(2)2011.
21. Regional non-hazardous lanFill site selection by integrating fuzzy logic, AHP and geographic information system Katerina R. Donevska • Pece V. Gorsevski • Milorad Jovanovski • Igor Pesevski ENVIRONMENTAL EARTH SCIENCES DOI: 10.1007/s12665-011-1485-y.
22. ROCKFALL HAZARD ASSESSMENT FOR ACCESS ROAD TO DAM “SVETA PETKA” USING ROCKFALL HAZARD RATING SYSTEM (RHRS) Igor Peševski Milorad Jovanovski, Megan Guy, Niamh O’Hare Geologica Macedonica 2011.
23. Пешевски И., Јовановски М., Аболмасов Б. Процена на хазард од свлекување со примена на полиномна интерполација, списание „Порта 3“, мај 2012.

По изборот во звањето помлад асистент, кандидатот м-р Игор Пешевски има учествувано и изработено респективен број проекти и стручни трудови, како на пример:

1. Проектна програма за истражување и проектирање на санациони мерки за свлечиштето во атарот на населеното место Могорче, општина Дебар, март 2008; во соработка со проф. Наум Гапковски, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.
2. Елаборат за геотехнички теренски истражувања и лабораториски испитувања на локација за објект на индустриска хала и административна Деловна зграда на Маккаб-Куманово во Визбегово, општина Бутел-март 2008; во соработка со проф. д-р Спасен Ѓорѓевски, доц. д-р Јосиф Јосифовски, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.
3. Извештај од лабораториски испитувања на глина вградена во загати на брана “Света Петка” 2008; во соработка со проф. д-р Милорад Јовановски, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.
4. Извештај од лабораториски испитувања за материјали од зона на регулација за брана “Света Петка” 2008; во соработка со проф. д-р Милорад Јовановски, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.
5. Инвестиционо-техничка документација за претпроект за автопатско решение на делницата Велес-Прилеп (инженерско-геолошки извештај), јуни 2008; во соработка со проф. Наум Гапковски, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.
6. Основен проект за санација на дел од оштетената длабинска и десна бочна инекциона завеса на браната „Гиквеш“, јули 2008; во соработка со проф. др. Милорад Јовановски, проф. д-р Васил Витанов, проф. д-р Спасен Ѓорѓевски,

Наум Гапковски, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

7.Изведбен проект за санација на дел од оштетената длабинска и десна бочна инекциона завеса на браната „Тиквеш“, јули 2008; во соработка со проф.д-р Милорад Јовановски, проф.д-р Васил Витанов, проф. д-р Спасен Ѓеорѓевски, Наум Гапковски, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

8.Проектна програма за изработка на физибилити-студија за гасоводен систем во Р.Македонија со идеен проект, август 2008; во соработка со проф.д-р Милорад Јовановски, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

9.Дополнителен рударски проект за рудник “Суводол” за период 2007-2012 година (технички проект за одводнување во фазата на експлоатација книга II.5); во соработка со проф. д-р Милорад Јовановски, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

10.Дополнителен рударски проект за рудник “Суводол” за период 2007-2012 година геомеханички елаборат книга II.6.); во соработка со проф. д-р Милорад Јовановски, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

11.Извештај за извршени лабораториски геотехнички испитувања на јакост на смолкнување на камениот насип за насипна брана „Ровни“ и монолит од каменоломот „Стубо“, октомври 2008; во соработка со проф. д-р Милорад Јовановски, проф. д-р Васил Витанов, проф.д-р Спасен Ѓеорѓевски, Наум Гапковски, м-р Јосиф Јосифовски, м-р Јован Папиќ, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

12.Елаборат за геотехничките истражувања и испитувања на локацијата топла валавница на „Макстил“-Скопје, ноември 2008; во соработка со проф. д-р Милорад Јовановски, проф.д-р Спасен Ѓеорѓевски, м-р Јосиф Јосифовски, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

13.Извештај за извршени лабораториски испитувања на пробни тела од ископ за темелна јама на брана Св.Петка (лев и десен брег од кота 352,5-345), ноември 2008; во соработка со м-р Јован Папиќ, проф. д-р Милорад Јовановски, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

14.Елаборат за извршени геотехнички истражувања и испитувања за индивидуален станбен објект П+1 локација КП 6303, лок 1,2 КО Охрид, октомври 2008; во соработка со проф. д-р Милорад Јовановски, проф. д-р Спасен Ѓеорѓевски, м-р Јосиф Јосифовски, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

15.Извештај за извршени лабораториски испитувања на пробни тела од ископ за темелна јама на брана Св.Петка (од кота 345-335); во соработка со м-р Јован Папиќ, тех. Милорад Ивановски, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

16.Извештај за извршени лабораториски испитувања на пробни тела од ископ за темелна јама на брана Св.Петка (од кота 325 лева страна и кота 355 десна страна); во соработка со м-р Јован Папиќ, тех. Милорад Ивановски, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

17.Елаборат за геотехничките истражувања и испитувања на локацијата: Станбено-деловен објект „Припор“-Скопје; во соработка со проф. д-р Милорад Јовановски, проф. д-р Спасен Ѓеорѓевски, м-р Јосиф Јосифовски, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

18. Проект за дополнителни геолошки геомеханички и др. работи за наоѓалиште на јаглен „Мариово“; во соработка со проф. д-р Милорад Јовановски, проф. д-р Спасен Ѓеорѓевски, м-р Јосиф Јосифовски, м-р Јован Папиќ, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.
19. Проект за детални геолошки истражувања на оникс на локалитетот „Гулабова пештера“ с.Бешиште општина Прилеп, 2009; во соработка со проф. д-р Милорад Јовановски.
20. Извештај од извршени лабораториски испитувања на примероци од доломитски мермер за локалитет „Беловодица“, Прилепско; во соработка со проф. д-р Милорад Јовановски, тех. Милорад Ивановски, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.
21. Извештај за состојбата на свлечиштето во зона на врточки сифон после извршена прва фаза на санација врз основа на терески мерења на поместувањата, јули 2009; во соработка со м-р Јован Папиќ, проф. д-р Милорад Јовановски, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.
22. Извештај за извршени лабораториски геотехнички испитувања на карпести пробни тела од дно на темелна јама на брана Св.Петка (околу кота 300 м.н.в.); во соработка со м-р Јован Папиќ, тех. Милорад Ивановски, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.
23. Проект за дополнителни геолошки истражувања во наоѓалиште за јаглен „Лавци“-Ресен; во соработка со проф. д-р Милорад Јовановски, проф. д-р Спасен Ѓеорѓевски, м-р Јосиф Јосифовски, м-р Јован Папиќ, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.
24. Проект за дополнителни инекциони работи на брана Козјак; во соработка со проф. д-р Милорад Јовановски, проф. д-р Спасен Ѓеорѓевски, м-р Јосиф Јосифовски, м-р Јован Папиќ, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.
25. Експертиза за утврдување на причините за состојбата, влијанијата на носивоста и стабилноста на мостот бр.16 на регионалниот пат Р-409, делница: маврови Анови-Дебар, врз акумулацијата „Шпиље“ со конечен заклучок и прогнози за можни последици. Геотехнички дел; во соработка со проф. д-р Милорад Јовановски, проф. д-р Спасен Ѓеорѓевски, проф. д-р Васил Витанов, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.
26. Елаборат за геотехнички теренски истражувања и лабораториски испитувања на локација за објект во Визбегово, општина Бутел; во соработка проф. д-р Спасен Ѓеорѓевски, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.
27. Основен проект за надвишување на хидројаловиштето бр.3, фаза II, на Рудник Саса ДООЕЛ– М.Каменица, од кота 960 мнв до максимално можно ниво, за годишно производство од 900,000 t руда Дел 1 – Подлоги за основен проект, Книга 1.1. Елаборат од геотехнички истражувања и испитувања; во соработка со проф.д-р. Милорад Јовановски, проф.д-р. Васил Витанов, проф. Наум Гапковски, м-р Јован Папиќ, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

28. Report from geotechnical investigations on embankment at km 4+500 on highway E75, section Veles-Katlanovo. In collaboration with Prof. Vasil Vitanov, PhD Asist. Jovan Br. Papic, MSc Zoran Jovanov, BSc Milorad Ivanovski, techn.
29. Report from geotechnical investigations on embankment at km 2+600 on highway E75, section Veles-Katlanovo. In collaboration with Prof. Vasil Vitanov, PhD Asist. Jovan Br. Papic, MSc Zoran Jovanov, BSc Milorad Ivanovski, techn.
30. Елаборат за техничко набљудување на брана „Лошана“ - Делчево за 2009 год, јуни 2010; во соработка со прод. д-р Спасен Ѓорѓески, проф. д-р Милорад Јовановски.
31. Проект за геолошки и геотехнички доистражувања и испитувања за наоѓалиштето за јаглен „Живојно“ - РЕК БИТОЛА, 2010; во соработка со катедра за геотехника.
32. Извештај за извршени лабораториски геотехнички испитувања на јакост на смолкнување по пукнатини од зони на ископ за темелна јама на брана „Света Петка“; во соработка со м-р Јован Папик, тех. Милорад Ивановски, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.
33. Манастирски комплекс Св. Никола – Љубанци, Техничко решение за санација на дел од комплексот зафатен со нестабилни појави (свлечиште) септември 2010; во соработка со проф. д-р Спасен Ѓорѓевски, м-р Јосиф Јосифовски, инж. Зоран Јованов, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.
34. Анекс на изведбениот проект на преливниот орган на јаловиштето Тополница на рудникот Бучим – Радовиш, за песочна брана на кота 654 мнв октомври 2010; во соработка со Катедра за геотехника и катедра за хидротехнички објекти, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.
35. Извештај од извршени испитувања на трајност на материјали од јагленово наоѓалиште Мариово, декември 2010; во соработка со Катедра за геотехника, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.
36. Извештај од извршени испитувања на јакост на смолкнување на материјали од јагленово наоѓалиште Мариово, декември 2010; во соработка со Катедра за геотехника, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.
37. Техничка документација за брана Речани-на оризарска река со придружни објекти, Дел 1-Идеен проект за избор на тип на насипна брана и оптимално техничко решение со диспозиција за придружните објекти, Книга 1, насипна брана, Скопје декември 2010; во соработка со Катедра за геотехника и катедра за хидротехнички објекти, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.
38. Извештај за извршени лабораториски геотехнички испитувања на карпести пробни тела од локација „Мариово“-Прилепско, 2011; во соработка со катедра за геотехника, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.
39. Извештај од извршени склерометарски испитувања на бетонски потпори на постоен надземен вреловод за потреби на АД ЕЛЕМ подружница „Енергетика“-Скопје, 2011; во соработка со Катедра за геотехника, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.
40. Извештај за извршени лабораториски испитувања на физичко-механичките карактеристики на карпести пробни тела од наоѓалиштето „Иловица“-Струмица, 2011; во соработка со проф. д-р. Милорад Јовановски, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

41. Анекс 5 кон Изведбениот проект за надвишување на хидројаловиштето бр.3, фаза II, на рудник Саса ДООЕЛ М.Каменица, од кота 960 мнв до максимално можно нив, за годишно производство од 900,000 тони руда, Геотехнички истражувања и испитувања за галериско продолжување на опточниот тунел, 2011; во соработка со катедра за геотехника, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

42. Анекс 6 кон Изведбениот проект за надвишување на хидројаловиштето бр.3, фаза II, на рудник Саса ДООЕЛ М.Каменица, од кота 960 мнв до максимално можно ниво, за годишно производство од 900,000 тони руда, Галериско продолжување на опточниот тунел, 2011; во соработка со Катедра за геотехника, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

43. Извештај за извршени лабораториски геотехнички испитувања на јакост на смолкнување по пукнатини од зони на ископ за темелна јама на брана „Света Петка“, 2011; во соработка со м-р Јован Папик, тех. Милорад Ивановски, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

44. Проекти за детални геолошки истражувања за каменоломи на г.д. „гранит“ ад скопје, о.е. каменоломи 2011 и 2012; во соработка со катедра за геотехника, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

45. Елаборат од извршени геотехнички истражувања и испитувања во рамките на Основен проект за магистрален гасовод, Чвор Штип-Хамзали (делница 3) (км.0+000,00 до км.59+365,87) дел 1-траса 2011.

46. Техничка документација за брана „Речани“ на Оризарска Река со придружни објекти Дел2-Основен проект за пристапен пад до профилот на брана „Речани“ со тендерска документација. Дел. 2.2.-Основен проект за пристапен пат до профилот за брана „Речани“ Книга 2-Елаборат за инженерско-геолошки истражувања и испитувања со димензионирање на коловозната конструкција, 2012 март; во соработка со Катедра за геотехника, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

47. Техничка документација за брана „Речани“ на Оризарска река со придружни објекти Дел2-Основен проект за пристапен пад до профилот на брана „Речани“ со тендерска документација. Дел. 2.2.-Основен проект за пристапен пат до профилот за брана „Речани“ Книга 3-Погпорни конструкции, 2012 март; во соработка со Катедра за геотехника, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

48. Геотехнички извештај од извршени геотехнички испитувања и истражувања за изработка на проект за санација на сифон „Макарија“-аквадукт за премин преку р.Црна, јануари 2012; во соработка со катедра за геотехника, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

49. Изведбен проект за реконструкција и санација на административната зграда заедно со кровната конструкција на хец Тиквеш-Кавадарци (Приспособување на проектното решение во зоната на темелењето на столбните места со oznata r1, r2, r3, јануари 2012; во соработка со катедра за геотехника, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

50. Основен проект за изведба на контролна дупнатина на инјекционата завеса на брана „маркова река“-Струмица, март 2012; во соработка со Катедра за геотехника, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

51. Основен проект за санација на инекционата завеса на левиот бок и дел од делницата „А“ на длабинската завеса на брана „Турија“, март 2012; во соработка со Катедра за геотехника, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

52. Основен проект за санација на вертикалната кула – затворачница на браната „Турија“-Струмица-Книга 1, март 2012; во соработка со Катедра за геотехника, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

53. Студија за дефинирање на условите на стабилност на површинскиот коп за лапорец “Усје” и влијанието на површинскиот коп врз околната животната средина и урбаниот простор, март 2012; во соработка со Катедра за геотехника, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

54. Проектна програма за реализација на работите предвидени со иновиран проект за рехабилитација на инјекционата завеса за браната „Шпиле“, март 2012 година; во соработка со Катедра за геотехника, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

55. Report from testing of intact rock specimens from borehole Bp.8 at the location - foundation of dam Bouzina in Algeria – јуни 2012; во соработка со Катедра за геотехника, фонд на стручна документација на Градежен факултет-Скопје.

Кандидатот активно го говори англискиот јазик, а поседува и вештини поврзани со познавањето на различни софтверски апликации.

Членува во Друштвото за геотехника на Македонија и во Македонското геолошко друштво.

3. ЗАКЛУЧОК

Врз основа на изнесените податоци, како и врз основа на Законот за високото образование, Комисијата констатира дека пријавениот кандидати ги исполнува сите формални услови за преизбор во звањето помлад асистент.

За истакнување е посветеноста на работата и завидните резултати кои ги покажува на сите полиња кои се значајни за неговото напредување.

Анализирајќи и ценејќи ја целокупната досегашна активност и ангажираност во наставно-научниот и образовниот процес на кандидатот м-р Игор Пешевски, како и имајќи го предвид фактот дека изборот се врши за области од геотехниката а кандидатот воедно и посетува трет циклус на студии од областа на геотехниката, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје, во звањето помлад асистент од областа на геотехниката да биде преизбран кандидатот м-р Игор Пешевски, дипл. инж.-геолог.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Милорад Јовановски, с.р.
2. Проф. д-р Спасен Ѓорѓевски, с.р.
3. Проф. д-р Љупчо Димитриевски, с.р.

РЕФЕРАТ**ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТ НА ГРУПА ПРЕДМЕТИ ОД ОБЛАСТА НА
БЕТОНСКИТЕ И ДРВЕНИТЕ КОНСТРУКЦИИ НА ГРАДЕЖНИОТ
ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

Наставно-научниот совет, на 393. седница одржана на 14.9.2012 година, не избра за членови на Рецензентската комисија за избор - реизбор на еден асистент по горенаведените предмети.

На распишаниот конкурс објавен во весникот „Дневник“ од 6.9.2012 година, се пријави само м-р Наков Дарко, дипл.град.инж. (арх. бр. 0801/685-1 од 6.9.2012 година). Врз основа на поднесените документи и личното познавање на кандидатот, го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ**1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ**

Кандидатот е роден на 17.2.1982 година во Штип, Македонија. Средното образование го оформил во периодот 1996-2000 година во природно – математичката гимназија ДСУ „Славчо Стојменски“ во Штип. Во 2000 година се запишал на Градежниот факултет во Скопје, на конструктивната насока. Студиите ги завршил со среден успех 9,51 и дипломирал на 14.12.2005 година со одбрана на дипломската работа со оценка 10. Во текот на студирањето е посебно забележителен како најдобар студент на Градежниот факултет во Скопје во тековните 2001/2002, 2002/2003 и 2003/2004 година, со што се потврдува неговиот посебен интерес кон постигнувањето врвни резултати во студирањето.

Учествувал во работата на Градежниот факултет во Скопје како член во Советот за евалуација во текот на 2003/2004 и 2004/2005 година.

Владее и активно го зборува англискиот јазик, а исто така има и добро познавање на германскиот јазик. Комплетно компјутерски е едуциран: MS Office, Radimpex Tower 3D, CorelDraw, AutoCAD, ArchiCAD, Robot Structural Analysis, GawacWin, Galena, Macstars 2000.

Кандидатот е добитник на престижната награда „Инженерски прстен“, за најдобро дипломиран студент на Градежниот факултет во Скопје во учебната 2005/2006 година од Инженерската институција на Македонија. Исто така, кандидатот е добитник на Пофалница за најдобро дипломиран

студент на Градежниот факултет во учебната 2005/2006 година од Владата на Р.Македонија и од ректорот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“. Заедно со останатите членови од Катедрата за бетонски и дрвени конструкции, добитник е и на Признанието за најдобро остварување во градежното конструкторство за 2007 година за: „Проект за зајакнување и поправка на мостовите во Република Македонија – фаза LOT2“.

2. НАУЧНА И СТРУЧНА ДЕЈНОСТ

По дипломирањето кандидатот се вработил во ГТД АД „Бетон“- Штип, на работното место инженер на објект на армиранобетонска конструкција каде што работел до 16.7.2006 година. Потоа се вработил во Министерството за животна средина и просторно планирање, Сектор за просторно планирање.

Посебно што сакаме да истакнеме е дека кандидатот е добитник на DAAD-стипендијата за постдипломски студии-Computational engineering на Рур-универзитетот во Бохум, Германија. Ги започнал студиите на 1.10.2006 година и успешно ги положил сите предвидени предмети во предвидените двегодишни магистерски студии. Магистрирал на 30.7.2008 година со одличен просек од 1,8 (од 5 до 1), на Катедрата за бетон и претходно напрегнат бетон со темата: “Study of suitable selection of element type and mesh discretisation for finite element calculation of Steel fibre reinforced concrete elevated slabs“, со оценка 1,3.

Резултатите од истражувачката работа, претежно од областа на армиранобетонските и микроармираните елементи и конструкции, ги објавува во трудови на симпозиуми и конференции одржани во Македонија и во странство:

- [1] D. Nakov, „Dimenzioniranje i analiza na stabilnost na potporni konstrukcii na reka Vardar“, Internacionalni naucno-strucni skup: Gradjevinarstvo-Nauka i Praksa, Zabljak, Crna Gora, Februari 2006.
- [2] G. Markovski, S. Atanasovski, Z. Desovski, T. Arangelovski, O. Kolevski, D. Nakov, “Design for strengthening and repair of the bridges in Republic of Macedonia“, Prohitech First International Conference, Rome, Italy, June 2009.
- [3] D. Nakov, “Study of suitable selection of element type and mesh discretisation for finite element calculation of steel fibre reinforced concrete elevated slabs“, Fibre Concrete 2009, Prague, Czech Republic, September 2009.
- [4] Д. Наков, „Капацитет на носивост на микроармирана бетонска плоча“, 13. Меѓународен симпозиум, ДГКМ, октомври 2009.
- [5] С. Атанасовски, З. Десовски, Г. Марковски, Т. Аранѓеловски, О. Колевски, К. Тодоров, Д. Наков, „Проект за зајакнување и поправка на мостовите во Република Македонија – фаза LOT2“, 13. Меѓународен симпозиум, ДГКМ, октомври 2009.
- [6] С. Атанасовски, З. Десовски, Г. Марковски, Т. Аранѓеловски, О. Колевски, Д. Наков, А. Богоевски „Реализација на вонгабаритен транспорт“, 13. Меѓународен симпозиум, ДГКМ, октомври 2009.

- [7] S. Atanasovski, Z. Desovski, G. Markovski, O. Kolevski, D. Nakov, T. Arangelovski, "Projekat za oјacanje i popravku mostova u Republici Makedoniji", Medjunarodni naucno-strucni skup - Istrazivanja, projekti i realizacije u graditeljstvu, Beograd, R. Srbija, Oktobar 2010
- [8] Д. Накoв, „Утврдување на влијанието на јакoсните карактеристики врз капацитетот на носивост на микро армирани бетонски плочи“, 14. Меѓународен симпозиум на Друштво на градежни конструктори на Македонија, Струга, Р. Македонија, октомври 2011.

Има земено учество и во неколку интернационални работилници, курсеви за обука, конференции и семинари:

- [1] D. Nakov, V. Kokalanov, K. Stojanovski, "Cross-section properties and stresses of combined thin-walled cross sections" Modern Programming concepts in Engineering, Bochum, Germany, 2007.
- [2] Workshop on Nationally Determined Parameters within Eurocodes-standards for design in civil engineering, INT MARKT 31585, Skopje, 2009.
- [3] 14th European Conference on Earthquake engineering, Ohrid, R. Macedonia, 2010.
- [4] Finite element analysis of Reinforced concrete with DIANA, Delft, The Netherlands, 2011.
- [5] International tunneling and underground space association seminar on Underground structures in cities, Skopje, R. Macedonia, 2012.

Апликативната дејност ја реализира со повеќе изработени стручни трудови:

- [1] Основен и изведбен проект за Пешачки армиранобетонски натпатник преку ул. „Гоце Делчев“ -Штип, ноември 2008.
- [2] Студија за бројот и состојбата на мостовите на патниот правец Скопје – Тетово – Јажинце за реализација на вонгабаритен транспорт, јуни 2009.
- [3] Студија за бројот и состојбата на мостовите на патниот правец Богородица-Богданци-Валандово-Удово-Демир Капија-Неготино-Велес-Скопје за реализација на вонгабаритен транспорт, јули 2009.
- [4] Изведбен проект за реконструкција на трговски објект на „Тинекс“ во населба Карпош 1, Скопје, април 2010.
- [5] „ НАТО-проект за зајакнување и поправка на мост М1-117 на km 124+475 на патен правец Неготино-Удово во Република Македонија“.
- [6] „ НАТО-проект за зајакнување и поправка на мост М1-118 на km 125+155 на патен правец Неготино-Удово во Република Македонија“.
- [7] „ НАТО-проект за зајакнување и поправка на мост М1-119 на km 127+714 на патен правец Неготино-Удово во Република Македонија“.
- [8] „ НАТО-проект за зајакнување и поправка на мост М1-120 на km 130+035 на патен правец Неготино-Удово во Република Македонија“.
- [9] „ НАТО-проект за зајакнување и поправка на мост М1-121 на km 132+497 на патен правец Неготино-Удово во Република Македонија“.
- [10] „ НАТО-проект за зајакнување и поправка на мост М1-122 на km 136+158 на патен правец Неготино-Удово во Република Македонија“.
- [11] „ НАТО-проект за зајакнување и поправка на мост М1-123 на km 136+065 на патен правец Неготино-Удово во Република Македонија“.

- [12] „НАТО-проект за зајакнување и поправка на мост М1-124 на km 140+160 на патен правец Неготино-Удово во Република Македонија“.
- [13] „НАТО-проект за зајакнување и поправка на мост М1-125 на km 140+620 на патен правец Неготино-Удово во Република Македонија“.
- [14] „НАТО-проект за зајакнување и поправка на мост М1-126 на km 141+010 на патен правец Неготино-Удово во Република Македонија“.
- [15] „НАТО-проект за зајакнување и поправка на мост М1-127 на km 142+545 на патен правец Неготино-Удово во Република Македонија“.
- [16] „НАТО-проект за зајакнување и поправка на мост М1-128 на km 144+576 на патен правец Удово-Богородица во Република Македонија“.
- [17] „НАТО-проект за зајакнување и поправка на мост М1-129 на km 151+280 на патен правец Удово-Богородица во Република Македонија“.
- [18] „НАТО-проект за зајакнување и поправка на мост М1-131 на km 153+472 на патен правец Удово-Богородица во Република Македонија“.
- [19] „НАТО-проект за зајакнување и поправка на мост М1-132 на km 154+060 на патен правец Удово-Богородица во Република Македонија“.
- [20] „НАТО-проект за зајакнување и поправка на мост М1-133 на km 154+320 на патен правец Удово-Богородица во Република Македонија“.
- [21] „НАТО-проект за зајакнување и поправка на мост М1-136 на km 160+870 на патен правец Удово-Богородица во Република Македонија“.
- [22] „НАТО-проект за зајакнување и поправка на мост М1-137 на km 162+640 на патен правец Удово-Богородица во Република Македонија“.
- [23] „НАТО-проект за зајакнување и поправка на мост М1-138 на km 163+618 на патен правец Удово-Богородица во Република Македонија“.
- [24] „НАТО-проект за зајакнување и поправка на мост М1-139 на km 167+350 на патен правец Удово-Богородица во Република Македонија“.
- [25] Студија за носивоста и стабилноста на постојниот објект на ул. „Бихаќка“ бр.6 (поранешен објект на Геолошки завод), Скопје, мај 2010.
- [26] Извештај од извршеното испитување на монтажните носачи за источната и западната трибина на Градскиот стадион во Скопје, јуни 2010.
- [27] Анекс на основен проект за источната и западната трибина на Градскиот стадион во Скопје, јуни 2010.
- [28] Извештај од извршената ревизија – техничка контрола на Основниот проект за станбена зграда на ул. „Козара“ бр.28, Скопје, 2012.
- [29] Студија за остварен квалитет на сеизмичка заштита на станбена зграда на ул. „Козара“ бр.28, Скопје, 2012.
- [30] Извештај од извршената ревизија – техничка контрола на Основниот проект за објект за домување на ул. „Браќа Галеви“ бр.426, Скопје, 2012.
- [31] Студија за стабилноста и носивоста на надпатникот на км.5+670.86 на автопатот Е75, Куманово – Р. Србија, Скопје, април 2012.
- [32] Студија за стабилноста и носивоста на подпатникот на км.1+987 на автопатот Е75, Куманово – Р. Србија, Скопје, април 2012.
- [33] Студија за стабилноста и носивоста на мостот на км.2+875 на автопатот Е75, Куманово – Р. Србија, Скопје, април 2012.
- [34] Студија за стабилноста и носивоста на мост преку регулирано корито на км.0+061 на река Банјка на патот за с. Табановци, Скопје, април 2012.

Член е на Друштвото на градежни конструктори на Македонија, на Работната група 2 на Техничкиот комитет ИСРМ ТК30, како и на Американскиот институт за бетон (ACI).

Моментално, кандидатот е запишан на интернационалните докторски студии SEEFORM.

3. ЗАКЛУЧОК

Од погоре наведените податоци може да се констатира дека кандидатот м-р Наков Дарко, дипл.град.инж., ги исполнува формалните услови за реизбор во звањето асистент. Од личното познавање на кандидатот, следејќи ја неговата активност од студентските денови, неговиот ангажман во наставниот процес, неговиот успех на магистерските студии во Германија, како и неговиот досегашен ангажман во рамките на интернационалните докторски студии SEEFORM, можеме да истакнеме дека станува збор за сестрана личност: трудољубив, вреден, исполнителен, но и инвентивен млад човек кој се развива во добар педагог и темелен истражувач.

Врз основа на претходно изнесеното, посебна чест ни е да му предложиме на Наставно – научниот совет на Градежниот факултет, кандидатот м-р Наков Дарко да биде реизбран во звањето асистент за предметите од областа на бетонските и дрвените конструкции.

Членови на Рецензентската комисија

1. Проф. д-р Санде Атанасовски	с.р.
2. Проф. д-р Зоран Десовски	с.р.
3. Проф. д-р Кирил Граматиков	с.р.

**на пријавени магистерски теми за изработка на магистерски труд на
Филозофски факултет**

	Име и презиме	Тема	Ментор
1	Невена Фотева	Сфаќањето на вистината во Декартовата рационалистичка епистемологија	проф. д-р Мирко Ѓошевски
2	Сирма Спировска	Билингвалното образование на децата со оштетен слух	проф. д-р Зора Јачова
3	Славица Цекова	Процена на психомоторната организираност кај децата со лесна и умерена ментална ретардација со посебен осврт на хиперактивно однесување	проф. д-р Горан Ајдински
4	Мирјана Петрушевска	Теорија на умот кај ученици со лесна и умерена интелектуална попреченост	доц. д-р Наташа Чичевска Јованова
5	Тесалија Жирова	Визуелна перцепција кај децата со оштетен слух	проф. д-р Зора Јачова
6	Александра Спасовска	Социјални услуги за деца корисници на дроги	проф. д-р Сунчица Димитријоска
7	Филип Трајковски	Општествениот роман во епохата на реализмот	проф. д-р Антоанела Петковска
8	Емина Шемо	Еднакви образовни можности на Ромите во Скопје	проф. д-р Зоран Матевски
9	Виолета Симоновска	Европската експанзија во Америка со посебен осврт на шпанските освојувања и нивните последици за развојот на американската и европската цивилизација	проф. д-р Ѓорѓе Младеновски
10	Кристијан Ангелов	Менаџмент и лидерство за успешна организација	проф. д-р Трајан Гоцевски
11	Сања Ангеловска	Структура на конфликтите: влијанието на стереотипите и предрасудите врз динамиката на конфликтите (The structure of conflict, the impact of stereotypes and prejudice on conflict dynamics)	проф. д-р Љубомир Фрчковски
12	Ѓулјас Сефери	Перцепциите на етничките заедници околу полициското работење во заедницата во македонија : десет години после конфликтот (The perceptions of ethnic communities on community policing in Macedonia: ten years after the conflict)	проф. д-р Лидија Георгиева

ПРЕГЛЕД

на пријавена и прифатени теми за изработка на магистерски труд на
УКИМ - Факултетот за драмски уметности во Скопје

Кандидат	Тема	Ментор
Убавка Богоевска Филип	“Продукциската политика на Министерството за култура на Република Македонија во областа на театарот”	проф. Мартин Панчевски
Александар Степанулески	“Мојата артистичка реализација на ликот Калигула од Албер Ками”	проф. Владимир Милчин

ПРЕГЛЕД
на одобрени теми за изработка на докторски дисертации
на Филозофскиот факултет во Скопје

1. М-р Ѓорѓи Аврамчев	Глобалните и национални предизвици во имплементацијата на Конвенцијата за биолошко оружје во функција на намалување на биолошките ризици	1. Проф. д-р Билјана Ванковска 2. Проф. д-р Ванчо Кенков 3. Проф. д-р Тони Милески
2. М-р Анкица Антоvsка	Оптовареноста на учениците во основното образование	1. Проф. д-р Јасмина Делчева-Диздаревик 2. Проф. д-р Марија Костова 3. Проф. д-р Наташа Ангелоска-Галевска
3. М-р Христина Ристевска	Планирањето и контролата во функција на успешно раководење во основните училишта	1. Проф. д-р Зоран Велковски 2. Проф. д-р Трајан Гоцевски 3. Проф. д-р Наташа Ангелоска-Галевска
4. М-р Тања Мишовска Стојковска	Лица со инвалидност на територијата на град Скопје опфатени во системот на детска и социјална заштита	1. Проф. д-р Ристо Петров 2. Проф. д-р Горан Ајдински 3. Проф. д-р Добривоје Радовановик

**СПИСОК
НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА МАГИСТЕРСКИ ТРУД**

**ТЕМИТЕ СЕ ПРИФАТЕНИ ОД НАСТАВНО-НАУЧНИОТ СОВЕТ НА
СТОМАТОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ - СКОПЈЕ НА 26-ТА РЕДОВНА СЕДНИЦА
ОДРЖАНА НА 12. 09. 2012 ГОДИНА**

Кандидат: д-р Панче Мишковски
Наслов на прифатениот магистерски труд на македонски јазик: Епидемиолошки карактеристики на <i>erithema exudative multiforme</i> , <i>Pemphigus vulgaris</i> и <i>Lichen planus</i> - ретроспективна студија.
Наслов на прифатениот магистерски труд на англиски јазик: <i>Epidemiological features of Erythema exudative multiforme, Pemphigus vulgaris and lichen planus –retrospective study.</i>

Кандидат: д-р Надире Неципи
Наслов на прифатениот магистерски труд на македонски јазик: Оклузалната траума иницирачки или фаворизирачки фактори на пародонталната болест
Наслов на прифатениот магистерски труд на англиски јазик: <i>Occlusive trauma-an initiating and/or favorising factor in parodontale disease.</i>

Кандидат: д-р Дејан Гацов
Наслов на прифатениот магистерски труд на македонски јазик: Профил на денталното здравје во раното детство кај испитаници од Скопје во зависност од социјалниот статус
Наслов на прифатениот магистерски труд на англиски јазик: <i>Dental Health Profile in early childhood performed on children of different social status in Skopje.</i>

Кандидат: д-р Горан Мишевски
Наслов на прифатениот магистерски труд на македонски јазик: Предиктивна вредност на клиничките и параклиничките наоди за појава на компликации при естракција на долните трети молари.
Наслов на прифатениот магистерски труд на англиски јазик: <i>Predictiv value of clinical and paraclinical findings for complications of occurrence during lower third molar extraction.</i>

Кандидат: д-р Ермира Џамбази
Наслов на прифатениот магистерски труд на македонски јазик: Стоматолошката едукација во промоција на оралното здравје кај дванаесетгодишни деца.
Наслов на прифатениот магистерски труд на англиски јазик: <i>Dental Edycation in the promotion of oral Health among twelve year olds children.</i>

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ПАРТИЦИПАЦИЈАТА НА ВАТИКАН ВО ДИЈАЛОГОТ МЕЃУ ЦИВИЛИЗАЦИИТЕ“ ОД М-Р ГЕОРГИ АНГЕЛОВ, ПРИЈАВЕН НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на Одлуката за формирање Комисија за оцена на докторска дисертација бр. 0903-475 од 20.6.2012 година, поднесена од м-р Георги Ангелов под наслов **Партиципацијата на Ватикан во дијалогот меѓу цивилизациите** на Институтот за безбедност, одбрана и мир, Комисијата во состав: д-р Димитар Мирчев, д-р Билјана Ванковска, д-р Лидија Георгиева, д-р Љубомир Цуцуловски и д-р Рина Киркова, има чест до Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет да го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

Како членови на Комисијата за оцена на докторскиот труд на кандидатот м-р Георги Ангелов, со наслов „Партиципацијата на Ватикан во дијалогот меѓу цивилизациите“, имаме чест да ја поднесе следната оцена на докторскиот труд на кандидатот м-р Ангелов.

1. Комисијата позитивно го оценува текстот на докторскиот труд на кандидатот м-р Ангелов, неговиот општ пристап, аналитички дел и резултати. Сепак се констатира дека недостасува уште едно настојување за овој труд да стекне придобивки на висококвалитетен научен труд, согласно со стандардите за вакви трудови на Филозофскиот факултет и УКИМ.
2. Имено, членовите на Комисијата укажуваат дека е потребно трудот да се усогласи со предметната и хипотетска рамка (содржана во усвоената идејна скица од ННС), за на крај, во заклучниот дел на трудот – да се одговори на основните предметни и хипотетски прашања од скицата, макар што и во усвоената идејна скица има извесни методолошки дилеми, што не биле зависни од кандидатот.
3. Темата, односно теориската рамка е потребно да се поврзе со теориите на мирот и интеркултурната комуникација имајќи предвид дека кандидатот се стекнува со докторат во оваа област.
4. Комисијата му сутерира на кандидатот да вложи дополнителен напор за терминологско и поимно-категоријално дефинирање и употреба на научно-стручната апаратура, како и за лекторско редактирање на текстот.
5. Комисијата утврди извесни проблеми и тешкотии во трудот во оперирањето со литературата, изворите и цитирањето. Имено, несогласеност, различна употреба на системите на цитирање и сл. Ова треба да се усогласи со вообичаените универзитетски научни стандарди.

Заклучок

Согласно со претходно наведените констатации и оцена, Комисијата смета дека кандидатот треба да постапи по нив во рок не подолг од 6 месеци.

Скопје, 18.9.2012

Комисија

Проф. д-р Димитар Мирчев, с.р.
Проф. д-р Билјана Ванковска, с.р.
Проф. д-р Лидија Георгиева, с.р.
Проф. д-р Љубомир Цуцуловски, с.р.
Доц. д-р Рина Киркова, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА
„АЛБАНСКАТА НАЦИОНАЛНА ПРЕРОДБА, МИСИОНЕРСКОТО
БИБЛИСКО ДРУШТВО И БЕКТАШИЗМОТ 1814-1897 ГОДИНА“,
ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р МЕМЛИ КРАСНИКИ, ПОДНЕСЕНА
НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 82 од Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус студии-докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и член 38 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Филозофскиот факултет во Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата XXVIII редовна седница одржана на 18 јуни 2012 година, донесе одлука за формирање на Комисија за оцена на докторската дисертација „Албанската национална преродба, Мисионерското библиско друштво и бекташизмот 1814-1897 година“ од Мемли Красники. Комисијата, избрана на оваа седница, откако го прочита докторскиот труд на кандидатот и достави забелешки има чест да го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација „Албанската национална преродба, Мисионерското библиско друштво и бекташизмот 1814-1897 година“ на Мемли Красники има вкупно 300 страници. Истата е поделена на Вовед, пет глави и заклучок во кои докторандот ја разработува темата.

Оваа тема досега не била предмет на истражување во Република Македонија, но и во поширокиот регион.

Првата глава на оваа докторска дисертација ја обработува појавата на бекташизмот и евангелистичкото движење во областите на Балканскиот Полуостров каде што имало албанско население. Првата подглава од овој дел на дисертацијата се однесува на состојбите во Османлиската Империја на почетокот на XIX век и позицијата на Албанците во неа. Докторандот нагласува дека Албанците како мнозински муслимански народ од страна на странците биле идентификувани со Истанбул. Исто така, во отсуство на азбука, нивниот јазик и култура биле без основните национални карактеристики. Во овој дел од дисертацијата е посветено внимание на контактите на Али паша Јанински со Французите и нивното влијание врз Албанците во некои делови на Балканскиот Полуостров. Докторандот пишува за протестантството и неговото влијание врз преродбата на балканските народи, со посебен осврт на албанската преродба. Тука тој се задржува на појавата на првите книги на албански јазик, претежно со духовна тематика. Тој заклучува дека албанските свештеници, особено оние од католичката црква, верските книги на албански јазик не биле печатени за образовни цели, туку пред сè за заштита на христијанската религија и спречување на масовна исламизација. Создавањето на Библиското

здружение во Лондон, според докторандот, постепено го отворило прашањето за преведување на Библијата на балканските јазици, меѓу кои бил и албанскиот. Улогата на Јернеј Копитар и неговото залагање за превод на Библијата на балканските јазици, според Красниќи, имало големо влијание за понатамошните чекори на Библиското здружение. Тој, исто така, забележува дека заради големите симпатии кон Грција, очекувано, интересот за превод на светите книги на новогрчки јазик бил поголем во однос на останатите балкански јазици. Кога се во прашање дејствувањето и целите на Британското библиско задружение, кое од 1821 година било присутно во Истанбул, кандидатот тврди дека неговото дејствување било позитивно за сите оние народи кои во тој период немале стандардизиран литературен јазик. Тоа се однесувало и на Албанците. Бекташите, кои за разлика од протестантите биле муслимани, според Красниќи, имале голема заслуга за албанската преродба. Тој нагласува дека Бектешите, за разлика од другите гранки на суфизмот, биле заинтересирани и за општествениот живот и проблемите во секојдневието на обичниот човек. Бекташизмот, според Красниќи, бил многу едноставен поредок, без формалностите на исламот. Затоа некои претставници на Британското библиско здружение кога говореле за своите контакти со Бектешите, нив ги означувале како „протестантски муслимани“. Албанците, кои биле припадници и на христијанската и на муслиманската вероисповед, не биле индиферентни кон бекташизмот. Добар дел од албанските муслимани биле приврзаници на бекташизмот, а тоа имало свое влијание во албанската преродба.

Втората глава на оваа докторска дисертација е посветена на дејноста на Бектешите и на Британското библиско задружение во периодот од 1816 година до 1827 година. Писмото кое Јернеј Копитар го испратил до Роберт Пинкертон, на 28 август 1816 година, во кое предлага преведување на Новиот завет и на албански јазик, означил почеток на една фаза од дејствувањето на Здружението која ќе има одредено влијание на Балканот. Пинкертон започнал со своите активности. Според докторандот, Пинкертон се соочил со реални проблеми на терен. Тој немал контакти со албанските католици и Здружението својата мисионерска дејност ја насочило кон православните Албанци. Мисионерската дејност им помогнала на православните свештеници кои имале еден реален проблем. Имено, Библијата која тие ја користеле била напишана на грчки јазик-јазик кој тие не го разбирале. Пинкертон се заложил за превод на Библијата на албански јазик. Интересно е да се напомене дека за оваа своја идеја тој добил поддршка од Цариградскиот патријарх. Оваа необична појава, според Красниќи, се должела на отсуството на национално чувство и силното влијание на верската припадност. Исто така, првичната соработка на Библиското здружение со Цариградската патријаршија имала за цел и спречување на помасовен премин на православно население во исламска вера, кое делумно се должелo и на недостатокот на верски текстови на мајчин јазик. Кандидатот смета дека и екуменскиот карактер на Патријаршијата придонел за понудената помош од страна на оваа верска институција. Како резултат на тоа, во 1824 година Евангелието на Матеј

било преведено и на албански јазик. Овој дел завршува со преводот на Новиот завет на албански и грчки јазик.

Третиот дел од докторската дисертација на Мемли Красниќи се однесува на дејноста на Британското библиско здружение и Бектешите меѓу Албанците во периодот од 1827 до 1856 година. Во првиот дел од оваа глава, Красниќи ги објаснува промените во политичкиот, административниот, економскиот и воениот систем на Османската Империја во наведениот период. Востанијата на Балканот и создавањето на независната грчка и автономната српска држава покажале дека османлиската држава имала потреба од поголеми реформски зафати со цел истата да биде спасена. Според авторот на оваа докторска дисертација на некои од европските сили им одговарало султановата држава да биде слаба. Меѓутоа, Велика Британија, која постепено станала најмоќна држава на стариот континент, имала интерес од опстанокот на Османлиската Империја. Односот на Албанците кон реформите кои биле преземени со цел да се спаси некогаш најмоќната држава во светот се дел од оваа глава. Кандидатот посветил внимание на судирите кои избувнале помеѓу локалните албански паши и бегови, од една, и централната власт од друга страна. Красниќи при крајот на првиот дел од оваа глава забележува дека Кримската војна била еден од клучните моменти кои ја принудиле османлиската држава на преземање посериозни реформи, а зад тоа стоеле двете европски сили - Велика Британија и Франција, држави кои ја спасиле империјата од нов воен пораз во судирите со Русија. Втората подглава се однесува на дејноста на Библиското здружение и Бекташите и нивното влијание врз обликувањето на националната свест кај Албанците. Посебно внимание е посветено на прашањето на распространувањето на Новиот завет преведен на грчки и на албански јазик. Кога е во прашање распространувањето на Новиот завет, интересен е еден момент. Врз база на истражувањата, кандидатот подвлекува дека мисонерската активност на Библиското здружение била насочена кон Албанците кои живееле во новата независна грчка држава. Во овој дел кандидатот го поставува и прашањето за контактите на ова Здружение со еден од првите албански преродбеници-Наум Векилхарџи. Меѓутоа, Красниќи отворено подвлекува дека при своите истражувања во Архивата на Библиското здружение на Универзитетот во Кембриџ не сретнал доказ, односно документи кои би ги потврдиле контактите на Векилхарџи со протестантските мисионери. Според докторандот, Кримската војна се поклопува со засилувањето на работата на Библиското здружение меѓу Албанците. Тоа било направено од чисто прагматични причини, односно од желбата да се зголеми влијанието во одредени делови на османлиската држава. Во таа насока било и отворањето на еден разгранок на ова Здружение во османлиската престолнина.

Четвртата глава се однесува на контактите и односите на албанските преродбеници со евангелистичките движења и Бектешите од крајот на Кримската војна во 1856 година до крајот на Големата источна криза во 1881 година. Во воедниот дел од оваа глава, Красниќи констатира дека Албанците се сретнале со три главни пречки кои ја спречувале и ја одложувале нивната целосна преродба. Првиот недостаток, кандидатот го

лоцира во немањето на азбука како прв елемент на културното единство. Вториот елемент кој неповолно влијаел врз развојот на албанската национална свест била османлиската власт, а третиот и последен елемент била верската поделеност помеѓу Албанците на муслимани, православни и католици. Красниќи кон овие елементи ги додава и неповолните географски услови. Во оваа глава од докторската дисертација се анализира и прашањето за понатамошните обиди за повторен превод или објавување на Новиот завет само на албански јазик. Така, сретнуваме информации дека во 1858 година во Атина било испечатено уште едно издание на Новиот завет, уредено од страна на Анастас Кулуриоти, истакнат албански деец кој живеел и работел во грчката престолнина. Оваа глава е интересна и заради проследувањето и анализата на активностите на еден друг истакнат албански преродбеник. Тоа бил Константин Кристофориди. Тој, како помошник на австрискиот истражувач Хан, дошол во контакт со протестантските мисионери. Така, според докторандот, Кристофориди стапил во контакт со Библиското здружение и се ангажирал да направи нов превод на Новиот завет на тоскискиот и гегскиот дијалект на албанскиот јазик. Кандидатот посветил внимание и на посетите на претставниците на Британското библиско здружение на некои делови на Балканот каде што живееле Албанци. Тие во своите извештаи давале интересни информации за Бектешите. Активностите на некои албански интелектуалци поврзани со дејствувањето на Библиското здружение не останале без реакции на некои структури во османлиската држава. Кристофориди, кој заедно со Серечи направил подобрување на четирите евангелија и посланијата на апостолите, веднаш се соочил со реакција на католичките свештеници во Албанија. Тоа не го спречило овој албански интелектуалец да продолжи со својата работа. Кандидатот, понатаму, дава многу податоци за бројот на продадените книги со религиозна тематика помеѓу Албанците.

Последната глава од оваа докторска дисертација го обработува дејствувањето на Библиското здружение и Бектешите во периодот од завршувањето на Големата источна криза во 1881 година до 1897 година. Тука тој пишува за придонесот на Библиското здружение и на Бектешите за почетоците на образование на албански јазик во османлиската држава. Одредено внимание е посветено и на темата која се однесува на албанските ученици во протестантските училишта. Добар дел од оваа глава е посветен на влијанието на Бектешите и на Библиското здружение за почетоците на еманципацијата на албанската жена, процес кој сè уште трае. Тука е анализирана дејноста на една од првите образовани албански жени, Севасти Киријази. Исто така, анализирани се и контактите на претставниците на албанското ослободително движење и протестантите во Битолскиот вилает. Една поглава е посветена на проблемите околу издавањето на речникот на Константи Кристофориди. Сепак, можеби, најинтересен дел од оваа последна глава е улогата на Библиското здружение и бекташизмот во трансформација на верската во национална свест.

Во заклучокот, Красниќи ги дава своите погледи за темата која ја обработувал. Интересна е неговата споредба за влијанието на

протестантството и бекташизмот. Во докторската дисертација детално се обработени активностите на Библиското здружение, особено помеѓу Албанците. Красниќи забележува дека протестантството како религиозна доктрина немало многу приврзаници на Балканот, вклучувајќи ги и Албанците. Меѓутоа, протестантските мисии имале две цели кои успеале да ги остварат, а тие биле поврзани со образованието. За разлика од нив, Бектешите имале големо влијание помеѓу Албанците. Набрзо тие се идентификувале и со албанската национална идеја која била во зачеток.

Кандидатот во текот на пишувањето на оваа докторска дисертација користел голем број на книги, зборници од научни конференции и списанија. Сепак, за сериозноста со која пристапил при истражувањето на оваа тема ни говори обемиот архивски материјал кој Красниќи го пронашол при своите истражувања на Универзитетот во Кембриџ, каде што се наоѓаат многу документи поврзани со Британското библиско здружение. Исто така, тој користел и материјали од Државниот архив на Република Македонија, Државниот архив на Република Албанија, Архивот на Институтот за историја на Република Албанија, како и од Архивот на Република Косово. Материјалите кои авторот на оваа докторска дисертација ги користел при изработката не се само пренесени такви какви што се, туку прави критичка анализа на изворите.

Избраната комисија позитивно го оценува научно-стручното ниво на оваа докторска дисертација. Комисијата за оцена на овој труд предлага да се пристапи кон постапка за негова одбрана и да се избере комисија за одбрана.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Далибор Јовановски, с.р.
 Проф. д-р Ванчо Горѓиев, с.р.
 Проф. д-р Методија Манојловски, с.р.
 Проф. д-р Катерина Тодороска, с.р.
 Проф. д-р Шкељзен Рача, с.р.

Скопје, 17.9. 2012

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО - НАУЧНИ ЗВАЊА НА НАУЧНАТА ОБЛАСТ МЕЃУНАРОДНО ЈАВНО ПРАВО, НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на седницата одржана на 21.9.2012 година, по повод распишаниот конкурс за прием на наставник формираше Комисија за изготвување на извештај за избор на наставник во сите наставно - научни звања на научната област меѓународно јавно право, во состав: проф. д-р Љубомир Данаилов Фрчкоски, проф. д-р Сашо Георгиевски и проф. д-р Татјана Петрушевска.

Комисијата ги прегледа поднесените конкурсни материјали и го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс во дневниот весник „Дневник“, на 4.9.2012 година, за избор на наставник во сите наставно - научни звања на научната област меѓународно јавно право, се пријавија следниве кандидати (по азбучен редослед):

I

Податоци за кандидатите

1. Дејан Маролов

1.1. Биографски податоци

Д-р Дејан Маролов е роден на 29 октомври 1983 година во Штип, Република Македонија. Основното и средно образование (гимназија) ги завршил во Штип. Додипломските студии ги завршил на Правниот факултет на Универзитетот ФОН

во Скопје во 2007 година. За додипломските студии има добиено стипендија за талентирани студенти од Министерството за образование и наука на РМ.

Магистерските студии - напредни европски и меѓународни студии ги завршил на Европскиот институт, Centre International de Formation Europeenne (CIFE) во Ница, Франција, во 2008. Од увидот на веб-страната на магистерските студии, тезата на кандидатот е наведена како: „Односите на ЕУ со Македонија во контекст на политиката на ЕУ кон Западен Балкан“ (кандидатот не го наведува називот на својата магистерска теза во пријавата, па Комисијата требаше да направи ваков увид).

Докторските студии ги запишал на Европскиот центар за развој и мир при Универзитетот за мир на Обединетите нации во Белград каде што во 2011 ја одбрал својата докторска дисертација под наслов: „Распадот на Југославија и македонската надворешна политика“ и се стекнал со научен степен - доктор на правни науки.

Активно го владее англискиот јазик, за што има добиено повеќе дипломи, меѓу кои и TOEFL. Има добиено и повеќе дипломи за завршени курсеви за Word, Excel и други програми.

1.2. Наставно-образовна дејност

Кандидатот Дејан Маролов наведува дека има работено на Правниот факултет „Гоце Делчев“ во Штип на предметите: меѓународно јавно право и вовед во правото на ЕУ. Кандидатот не наведува податоци за тоа кога е биран во соработничко звање на наведената научна област, ниту за обемот на групите на студенти за чија настава бил задолжен. Поради ова, Комисијата не можеше да извлече попрецизни заклучоци за предагошкото и наставно искуство на кандидатот.

1.3. Објавени научни и стручни трудови

Кандидатот Дејан Маролов е автор на монографијата „EU relations with Macedonia in the context of the EU – Western Balkan policy“, LAP Lambert Academic Publishing, Berlin, 2010 (80 страници).

Исто така има објавено повеќе текстови во домашни и странски списанија како: “The EU policy towards the dissolution of Yugoslavia. Special emphasis on the EU policy towards the Republic of Macedonia, Analytical Journal Vol. 4. issue 2, 2011 online издание на Аналитика (think-tank) во Скопје; “Macedonian accession in the UN”, European Scientific Journal, Vol. 22., July 2011; “The Policy of the USA and EU towards Disintegration of Yugoslavia, online International journal of social science tomorrow, Vol.1, No.2, 2012; „Услови и постапка за полноважност на брак според измените на Законот за семејството од 2010 година“, Стручно списание „Правник“,

бр. 239, Скопје, 2012; “The Foreign Policy of the USA towards Yugoslavia”, International Congress on Social & Cultural Studies – Book of proceedings, Vol.1, Port Harcourt, Ngeria, 2012.

Од увидот во овие трудови, Комисијата заклучи дека најголемиот дел се во областа на меѓународните односи и политиката на ЕУ, еден е во внатрешното, семејно право и еден е во потесната област на меѓународното право.

1.4. Научноистражувачка и стручно-апликативна дејност

Кандидатот Дејан Моролов наведува дека има учествувало на повеќе семинари и конференции, како:

- Специјалистички семинар по казнено процесно право, граѓанско процесно право и управно процесно право, ФОН Универзитет, Скопје и Струга, 3-23.5.2007;
- семинар „Процесот на транзиција во Полска“, Универзитет Адам Мичкиевич, Познан, Полска, 7-13.4.2008;
- семинар „Легислатива на европските заедници во однос на еднаквоста помеѓу половите“, Академија за европско право, Триер, Германија, 20-21.9.2009;
- Европски и светски форум за социјални, политички, економски и културни предизвици, Асоцијација Дециус, Краков, Полска, 4-17.7.2010;
- семинар „Рефлексиите врз правото на ЕУ во однос на еднаквоста“, Академија за европско право, Триер, Германија, 20-21.9.2010;
- конференција „Активностите на Заедничкиот истражувачки центар“, Заеднички истражувачки центар при Европската комисија и Министерството за образование и наука на РМ, Скопје, 19.10.2010;
- конференција „Македонски вредности, трансформација, образование и медиуми“, Меѓународен институт за мир, Министерство за надворешни работи на Норвешка и НТНУ Универзитет, Осло, Норвешка, 28-29.10.2011
- конференција „Искусствата од воведувањето на Болоњскиот процес“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, 12.3.2012;
- Втора меѓународна научна конференција „Меѓународен дијалог – исток и запад“, Славјански универзитет во Свети Николе, 15-17.3.2012;
- конференција „Млади научни работници“, Еуродок, Краков, Полска, 20-25.3.2012;
- учествува како делегат на РМ во Европскиот совет на докторанти и млади научни истражувачи за 2012 година;

Во текот на магистерските студии има присуствувало на повеќе конференции во коорганизација на Centre International de Formation Europeenne (CIFE):

- конференција „Легислативниот процес во Советот на министри“, Centre International de Formation Europeenne (CIFE) и Совет на министри, Брисел, Белгија, 18.2.2008;
- конференција „Улогата на Комитетот на региони во процесот на одлучување на ЕУ“, Centre International de Formation Europeenne (CIFE) и Комитетот на региони, Брисел, Белгија, 19.2.2008;
- конференција „Проширувањето на ЕУ“, Centre International de Formation Europeenne (CIFE) и Европска комисија – Генерален директорат за проширување, Брисел, Белгија, 20.2.2008;
- конференција „Моменталните операции на НАТО“, Centre International de Formation Europeenne (CIFE) и НАТО канцеларија за односи со јавност, Брисел, Белгија, 21.2.2008;
- конференција „Улогата на Советот на Европа во европската политичка архитектура, Centre International de Formation Europeenne (CIFE) и Советот на Европа, Стразбур, Франција, 23.2.2008;
- јавна трибина на Европскиот парламент, Европски парламент, Стразбур, Франција, 24.2.2008;
- конференција „Улогата на УНХЦР и активностите фокусирани на ситуацијата во Ирак“, Centre International de Formation Europeenne (CIFE) и УНХЦР, Женева, Швајцарија, 26.2.2008.

Кандидатот наведува дека со свои текстови има учествувало на:

- конференцијата „Македонски вредности, трансформација, образование и медиуми“, Меѓународен институт за мир, Министерство за надворешни работи на Норвешка и НТНУ Универзитет, Осло, Норвешка, 28-29.10.2011 („Understanding the Ohrid framework agreement“ во објава како дел од книга „Civic and uncivic values in Macedonia: Value Transformation, education and media од меѓународната конференција во издание на Palgrave Macmillan);
- II меѓународна научна конференција „Меѓународен дијалог – исток и запад“, Славјански универзитет во Свети Николе, 15-17.3.2012 (текст на темата: Македонската јавна дипломатија и нејзините основни предности и слабости, во објава за Зборник од конференцијата);
- меѓународната конференција „Меѓународен балкански симпозиум – Вчера, денес, утре и промените, Универзитет Suleyman Sah во Истанбул, 24-26.09.2012 (“USA – Yugoslavia relations“).

Исто така наведува дека сите погорни текстови му се во фаза на објавување.

Кандидатот Дејан Моролов наведува дека има учествувано:

- во проектот „Вежбаме демократија“, во организација на НВО АНИ- Штип, во соработка со Европскиот центар за малцински прашања;
- како предавач на работилницата „Имплементација на меѓународното хуманитарно право во современи воени операции“, организирана од Министерството за одбрана на РМ, во периодот од 16 до 17.12.2010 и од 26 до 27.3.2012;
- како делегат на РМ во Европскиот совет на докторанди и млади научни истражувачи за 2012 година.

Член е на уредувачки одбор во меѓународното списание: *Americas Journal of Applied Psychology*. Исто така наведува дека е рецензент во меѓународните списанија *European Scientific Journal* и *E-International Scientific Research Journal*, како и на Меѓународната е-научна конференција организирана од СТИЕ- Пербанас, 2012.

Има добиено благодарница од Парламентот на РМ за учесник во ораторство. Активен учесник е во НВО ЕГАЛИТЕ, Кочани.

2. Елена Михајлова

2.1. Биографски податоци

Д-р Елена Михајлова е родена на 17 мај 1978 година во Скопје, Република Македонија. Завршила основно и средно образование (класична гимназија) во Скопје, каде што и дипломирала на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во 2004 година (насока меѓународно право и меѓународни односи). Постдипломските студии ги завршила исто така на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, во областа на меѓународното право и меѓународните односи, со просечна оценка 10. Во 2009 година го одбрала својот магистерски труд под наслов „Говорот на омраза и културната различност“ и се стекнала со научен степен - магистер на правни науки, насока: меѓународно право. Со одлука на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје од 24.9.2009 година и е прифатена темата за докторска дисертација под наслов: „Културниот идентитет и делата од омраза“. Во 2012 година ја одбрала својата докторска дисертација и се стекнала со научен степен - доктор на правни науки.

Активно ги владее англискиот, српскиот и хрватскиот јазик. Поседува компјутерски вештини и се служи со информатичката технологија.

2.2. Наставно-образовна дејност

Кандидатката Елена Михајлова наведува дека работела како демонстратор по меѓународно јавно право и повеќе други предмети на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје од 1999 година. Од 2006 година е вработена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје како помлад асистент на научната област меѓународно право и меѓународни односи. На 29.10.2009 година е избрана во соработничко звање - асистент на научната област меѓународно јавно право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје. Кандидатката учествува во изведувањето на наставата на додипломските и постдипломските студии на наставните предмети: меѓународно јавно право (втора година – правни студии); меѓународно право за правата на човекот (постдипломски студии по меѓународно право и меѓународни односи); мирно решавање на спорови (постдипломски студии по меѓународно право и меѓународни односи); меѓународно воено и хуманитарно право (постдипломски студии по меѓународно право и меѓународни односи); меѓународно јавно право – применета програма (постдипломски студии по меѓународно право и меѓународни односи); меѓународни организации (постдипломски студии по меѓународно право и меѓународни односи); меѓународна дипломатија, спогодување и преговарање (постдипломски студии по дипломатија и меѓународни односи).

Во рамките на наставно-образовната дејност, Елена Михајлова наведува дека активно работела на афирмација на студентите од Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје и нивно учество на меѓународни школи, конференции, семинари и натпревари. Во овој контекст, како значајни ги наведува:

- континуираната повеќегодишна соработка со Факултетот за политички науки во Белград, во рамките на која спаѓа и редовната подготовка и селекција на студенти од Правниот факултет „Јустинијан Први“ за учество на Регионалниот курс по меѓународно хуманитарно право во организација на Меѓународниот комитет на Црвен крст (ICRC), кој од 2004 година се одржува секоја година на Факултетот за политички науки во Белград;
- континуираната соработка со Институтот за меѓународна социологија во Гориција и Универзитетот во Трст, во рамките на која спаѓа и подготовка и селекција на студенти од Правниот факултет „Јустинијан Први“ за учество на Меѓународната летна школа за проблемите на нова Европа, која се одржува секоја година на Институтот во Гориција;

- повеќегодишната соработка со Меѓународниот комитет на Црвен крст (ICRC) во Босна и Херцеговина, која подразбира селекција и обука на студенти за годишниот Moot Court - натпревар по меѓународно хуманитарно право чиј домаќин е Меѓународниот комитет на Црвен крст на Босна и Херцеговина во Сараево. Во 2010 година, селектираните студенти како претставници на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје го освоиле второто место на овој натпревар и поради покажаниот исклучителен успех добиле стипендија за учество на светскиот натпревар по хуманитарно право „Jean- Pictet“, кој таа година се одржал во Франција.

2.3. Објавени книги, научни и стручни трудови

Кандидатката Елена Михајлова наведува дека е автор на монографијата „Говорот на омраза и културната различност“, во издание на „Темплум“, Скопје, 2010.

Автор е на делот за меѓукултурната евалуација во учебникот, монографија: „Меѓународно право за правата на човекот“ на проф. д-р Љ. Д. Фрчкоски, второ дополнето издание, „Магор“, Скопје, 2005.

Автор е на деловите: сукцесија на држави; универзалната надлежност на државите и меѓународното право во вооружени судири во учебникот „Меѓународно јавно право“, Љ. Д. Фрчкоски, С. Георгиевски и Т. Петрушевска, „Магор“, Скопје, 2012.

Кандидатката наведува дека има објавено повеќе текстови во домашни и странски списанија како: „Мултикултурните општества и концептот на човековата безбедност“, Форум АНАЛИТИКА, број 9, есен 2007; „Женското обрежување и човековите права“, Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, том 43, 2007 година; „The Universalism of Human Rights“, UNESCO Chair & Institute of Comparative Human Rights, University of Connecticut, 2008; „Концептот на универзална надлежност на државите во современото меѓународно право“, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, 2009 година; „За толеранцијата“, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, 2009 година; „Улогата на „признавањето на културната различност и човековите права“, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, 2009 година; „Говорот на омраза и слободата на изразување“, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, 2010 година; „За Дијалогот“, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, 2010 година; „Концептот на „повреда“ од говорот на омраза, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, 2011 година; „Говорот на омраза во политичките искуства на САД, Канада и Германија“, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, 2011

година; „The Concept of “Human Security” and Multicultural and Transitional Societies”, Iustinianus Primus Law Review No.02, volume II, Winter 2011.

Од увидот во овие трудови, Комисијата заклучи дека најголемиот дел од нив се во областа на меѓународното јавно право и потесната област на меѓународното право за правото на човекот и меѓународното хуманитрано право.

2.4. Научноистражувачка и стручно-апликативна дејност

Кандидатката Елена Михајлова наведува дека остварила студиски престои на:

- Катедрата за меѓународно право при Универзитетот во Фиренца во 2000 година;
- Duke-Geneva - институтот за транснационално право на Правниот факултет во Женева во 2000 година;
- Институтот за меѓународна социологија-ISIG, Гориција и Универзитетот во Трст во 2000 и 2001 година;
- Меѓународниот универзитетски институт за европски студии - IUIES во Гориција во 2004 година;
- Хашката академија за меѓународно право во Хаг во 2004 година;
- Школата за меѓународен тренинг (SIT) - Трансформација на конфликтите помеѓу културите (CONTACT) во Вермонт, САД, во 2007 година;
- Универзитетот во Бон во 2007 година;
- Raoul Wallenberg - институтот за човекови права и хуманитарно право (RWI) во Лунд и Стокхолм во 2008 година;
- La Sapienza - универзитетот во Рим во 2009 година и;
- Европскиот универзитетски институт (EUI), Академија за европско право (AEL) во Фиезоле, Фиренца, во 2010 година.

Исто така, учествувала на голем број семинари, школи, програмиза обука и други стручни усовршувања за кои има добиено дипломи, како:

- VI меѓународна летна школа за проблемите на нова Европа: „Човекови права за мир: Средства за градење на мирно општество“, во организација на Институтот за меѓународна социологија – Гориција ((ISIG), Гориција, Италија, 2000;
- Европски тренинг и истражувачки центар за човекови права и демократија – Грац (ETC Human Rights & Democracy), Летна школа „Human rights and human wrongs“, Милочер, Црна Гора, 2001;
- VII меѓународна летна школа за проблемите на нова Европа: „Миграциите во Европа: Интеграцијата на емигрантите преку легислативните модели и улогата на

- регулациите“, во организација на Институтот за меѓународна социологија – Гориција ((ISIG), Гориција, Италија, 2001;
- работилница „Внатрешно - Македонски дијалог“, во организација на ФОРУМ- центар за стратемски истражувања и документација, Институтот за социолошки, политички и правни истражувања и Фондацијата „Глигоров“, во соработка со Амбасадата на Швајцарија во Скопје, Интерлакен, Швајцарија, 2001;
  - Конференција во организација на 21st Century Trust - Лондон: „Безбедност, независност и слобода по 11 септември: компетитивни барања“, Клинтентал, Франција, 2002;
  - Меѓународен летен семинар „НАТО и Југоисточна Европа“, во организација на Атлантскиот совет на Хрватска, остров Шипан, Хрватска, 2004;
  - Регионален - курс по меѓународно хуманитарно право, во организација на Меѓународниот комитет на Црвен крст (ICRC), Белград, 2004;
  - Европски тренинг и истражувачки центар за човекови права и демократија – Грац (ETC Human Rights & Democracy), Летна академија „Човекови права и човекова безбедност“, Грац, Австрија, 2005;
  - Меѓународен институт за хуманитарно право (IHL) – Санремо, 35 курс по меѓународно право за бегалци, Санремо, Италија, 2005;
  - Посета на НАТО HQ и SHAPE за “young opinion formers” од Р. Македонија, во организација на Отсек за јавна дипломатија при НАТО, Брисел, 2005;
  - Меѓународна конференција Via Egnatia (патот Исток-Запад) во времето на Јустинијан и денес“, во организација на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје и Универзитетот „S. Pio V” во Рим, Ректорат на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2005;
  - Школа за човекови права за идни носители на одлуки, во организација на Балканската мрежа за човекови права (BHRN), Дубровник, Хрватска, 2006;
  - Меѓународен летен семинар „НАТО и Југоисточна Европа“, во организација на Отсекот за јавна дипломатија при НАТО и Атлантскиот совет на Хрватска, остров Шипан, Хрватска, 2006;
  - Меѓународна школа за разоружување и истражување на конфликти (ISODARCO) – Рим, 20 ISODARCO - зимски курс: „Тероризам, контратероризам и човекови права“, во организација на (ISODARCO) – Рим и Универзитетот „Корнел“ во САД, Андало (Тренто), Италија, 2007;

- Меѓународна конференција во рамките на проектот “Via Egnatia”, која се одржа на Универзитетот Bigli во Истанбул, 2008;
- Меѓународна летна школа за меѓународни трговски договори, Правен факултет при Универзитетот во Болоња, Равена, Италија, 2008;
- Летна академија за ОБСЕ, во организација на Австриски студиски центар за мир и решавање на конфликти и Дипломатската академија на Виена, под патронажа на ОБСЕ, Мировен центар Burg Schlaining, Австрија, 2009;
- конференција „Преку границите 2020: предвидување на безбедносните предизвици, можности и дилеми во Западен Балкан“, во организација на НВО Fractal, Белград, 2009;
- Европска регионална програма за меѓународно лидерство: глобален интергенерационски форум, во организација на УНЕСКО - институтот за компаративни човекови права, Сан Марчело - Пистоезе, Италија, 2011;
- CEU - летен универзитет: „Медијација и други методи за гаење на демократски дијалог“, во организација на: Бенџамин Н. Кардозо Правен факултет при Јешива Универзитетот во Њујорк, Централен европски универзитет CEU- Будимпешта и Правен факултет при Универзитетот Хамлин - Минесота, CEU – Будимпешта, 2011.

Кандидатката наведува дека со свои писмени и усни излагања учествувала и на:

- меѓународниот форум во организација на УНЕСКО - институтот за компаративни човекови права – учество со научен труд на тема: „Универзализмот на човековите права“, Универзитет на Конетикат, Конетикат, САД, 2008;
- јавната расправа на тема: „Предлог-закон за антидискриминација“, во организација на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје - учесник со воведен осврт, Правен факултет „Јустинијан Први“ - Скопје, 2010;
- конференцијата “Цивилно-воени односи во мировните мисии“, во организација на Американското друштво за меѓународно право (ASIL) и Академскиот совет на системот на Обединетите нации (ACUNS), одржана при Центарот за безбедносна политика на Женева (GCSP) - учество со научен труд и пленарно предавање на тема: „Мултикултурните транзициони општества и безбедноста – случајот Македонија“, Женева, 2010;

- тркалезната маса на мрежата ПЛАТФОРМА, на тема: „Автономијата на Универзитетот под закана“- учесник со воведен осврт, х. „Александар палас“, Скопје, 2010;

- меѓународниот семинар „Секуларизам, либерализам и идентитет“, во организација на Интер-универзитетскиот центар (IUC- Дубровник) – учество со пленарно предавање на тема: „Кратка генеза на модерниот идентитет“, Дубровник, 2012.

А во својство на експерт била ангажирана во едукативни програми и работилници, стручни расправи и проекти, како:

- предавач во Едукативната програма за меѓународна трговија со луѓе за студенти на Правниот факултет во Скопје, во организација на Меѓународната организација за миграција (ИОМ), Правен факултет „Јустинијан Први“ - Скопје, 2004;

- учесник во својство на експерт на јавната расправа по Предлог - законот за спречување и заштита од дискриминација, во организација на Постојаната анкетна комисија за заштита на слободите и правата на граѓанинот на Собранието на Република Македонија, Собрание на Република Македонија, 2010;

- ангажирана како експерт на проектот на Хелсиншкиот комитет за човекови права на Република Македонија: „Подобрување на учеството во демократските процеси на заедниците под 20%“, финансиран од Инструментот за демократија и човекови права (ЕИДХР) на Европската унија и кофинансиран од Чешката амбасада во Скопје, јануари 2012 – јануари 2013;

- учество во мега-проектот: Евроинтеграцијата на општествениот, правниот и политичкиот систем на Република Македонија на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Кандидатката Елена Михајлова наведува дека активно придонесува во промоција на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје на меѓународен план. Како дел од тие активности ги набројува:

- учеството во делегацијата на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, која оствари посета на Универзитетот „Св. Пио V“ во Рим за проширување на соработката меѓу овие две високообразовни установи, Рим, 2005;

- Членувањето во организациониот одбор на меѓународната конференција „Via Egnatia (патот Исток-Запад) во времето на Јустинијан и денес“, која се одржа во Скопје, 2005;

- претставник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје при делегацијата организирана од Меѓународниот комитет на Црвен крст (ICRC) за гостување на реномираниот светски натпревар по хуманитарно право „Jean- Pictet“, Врњачка Бања, Србија, 2006;
- дел од делегацијата на Правниот факултет на меѓународната конференција во рамките на проектот “Via Egnatia”, која се одржа на Универзитетот Bigli во Истанбул, 2008;
- членувањето во организациониот одбор на меѓународната конференција „Процесите на интеграција и деволуција во регионот на Виа Игнација“, која се одржа во Охрид, 2011;
- иницијатор и координатор на зачленувањето на Институтот за меѓународно право и меѓународни односи на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во Евромедитеранскиот универзитет (EMUNI), кое се случи на 4-тото заседание на Генералното собрание на EMUNI на 25 ноември 2011 година во Лисабон.

Исто така, кандидатката била член и на Редакцискиот одбор на Зборникот на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на проф. д-р Годор Џунов, Скопје, 2009, како и член на неколку факултетски комисии.

Кандидатката Елена Михајлова наведува дека е еден од основачите на Институтот за човекови права „Партениј Зографски“ во Скопје.

Член е на Академскиот совет на системот на ООН.

Alumna е на: „21st Century Trust” – Лондон (од скоро припоен кон Salzburg Seminars), Меѓународниот институт за хуманитарно право во Санремо, Школата за меѓународен тренинг (SIT) и UNESCO - институтот за компаративни човекови права во САД.

Соработник е на Oxford University Press (online-публикацијата: Меѓународното право во домашните судови).

II Заклучна оцена и предлог

По целосното разгледување на сите пристигнати пријави, Комисијата едногласно одлучи на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје да му предложи за местото наставник во сите наставно - научни звања на научната област меѓународно јавно право да ја избере кандидатката Елена Михајлова.

Оваа одлука Комисијата ја донесе земајќи го предвид увидот во приложните досиеја на кандидатите, од кои Комисијата заклучи дека кандидатката д-р Елена Михајлова има значајно порелевантни трудови во научната област меѓународно јавно право за која е распишан конкурсот. Исто така заклучок се изведува и од увидот на релевантноста на учестовото на кандидатката на научни и стручни конференции и студиски престои. Посебен акцент Комисијата стави врз квалитетот на научната, образовната и педагошката работа на кандидатката д-р Елена Михајлова која ја оценува како еден од најнадарените и вредни помлади научни работници на Факултетот. Ова посебно земајќи предвид дека уште во самите почетоци на образовниот процес во областа на меѓународното право и меѓународните односи (на додипломските и постдипломските студии) просечната оценка и е 10. Како посебно квалитетни научни трудови Комисијата ги оцени магистерскиот труд и докторската дисертација на кандидатката кои се сериозни научни придонеси во областа на меѓународното право.

Комисијата заклучи дека педагошката работа на кандидатката Елена Михајлова на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје (како демонстратор од 1999, и како избран соработник од 2006) е исклучително успешна и продуктивна како во образувањето на студентите, така и во промовирањето на институцијата Правен факултет „Јустинијан први“ во земјата и во странство.

За пофалба е и ангажманот на кандидатката Елена Михајлова во стручните расправи во медиумите и стручната јавност во Републиката за актуелни теми.

Врз основа на сето погоре изложено, а согласно со законските одредби и одредбите од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје, Комисијата има задоволство на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје да му го достави следниов

ПРЕДЛОГ

д-р ЕЛЕНА МИХАЈЛОВА да биде избрана за наставник во наставно-научно звање доцент на научната област меѓународно јавно право.

Резидентска комисија

1. Проф. д-р Љубомир Данаилов Фрчкоски с.р.
2. Проф. д-р Сашо Георгиевски с.р.
3. Проф. д-р Татјана Петрушевска с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Елена Стојан Михајлова

Институција: Правен факултет „Јустинијан Први“ - Скопје

Научна област: меѓународно јавно право

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Настава во школи и работилници	
1.1.	Проект: „Подобрување на учеството во демократските процеси на заедниците под 20%“ на Хелсиншкиот комитет за човекови права на Република Македонија, финансиран од Инструментот за демократија и човекови права (ЕИДХР) на Европската унија и ко-финансиран од Чешката амбасада во Скопје, предавач на работилниците од март до септември 2012	1
1.2.	Едукативна програма за меѓународна трговија со луѓе за студенти на Правниот факултет во Скопје во организација на Меѓународната организација за миграција (ИОМ), Правен факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, предавач на работилниците во 2004	1
2.	Одржување на вежби (лабораториски, клинички, аудиториски или изработка на семинарски труд)	
2.1.	од прв циклус на студии Меѓународно јавно право 2006/07 8*15*0,03= 3,6 2007/08 12*15*0,03=5,4 2008/09 8*15*0,03= 3,6 2009/10 10*15*0,03=4,5 2010/11 10*15*0,03=4,5 2011/12 10*15*0,03=4,5 Слобода на изразување 2010/11 0,875*15*0,03=0,39 2011/12 0,875*15*0,03=0,39	26,88

2.2.	<p>од втор циклус на студии</p> <p>Меѓународно право за правата на човекот 2008/09 $2,5 \cdot 15 \cdot 0,03 = 1,125$ 2009/10 $2,5 \cdot 15 \cdot 0,03 = 1,125$ 2010/11 $2,5 \cdot 15 \cdot 0,03 = 1,125$ 2011/12 $2,5 \cdot 15 \cdot 0,03 = 1,125$</p> <p>Меѓународно јавно право – применета програма 2008/09 $2,5 \cdot 15 \cdot 0,03 = 1,125$ 2009/10 $2,5 \cdot 15 \cdot 0,03 = 1,125$ 2010/11 $2,5 \cdot 15 \cdot 0,03 = 1,125$ 2011/12 $2,5 \cdot 15 \cdot 0,03 = 1,125$</p> <p>Мирно решавање на спорови 2008/09 $1,75 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,79$ 2009/10 $1,75 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,79$ 2010/11 $1,75 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,79$ 2011/12 $1,75 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,79$</p> <p>Меѓународно воено и хуманитарно право 2008/09 $1,75 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,79$ 2009/10 $1,75 \cdot 15 \cdot 0,03 = 0,79$ 2010/11 $5,25 \cdot 0,03 = 0,157$ 2011/12 $5,25 \cdot 0,03 = 0,157$</p> <p>Меѓународни организации 2008/09 $5,25 \cdot 0,03 = 0,157$ 2009/10 $5,25 \cdot 0,03 = 0,157$ 2010/11 $5,25 \cdot 0,03 = 0,157$ 2011/12 $5,25 \cdot 0,03 = 0,157$</p> <p>Меѓународна дипломатија, спогодување и преговарање 2009/10 $2,5 \cdot 15 \cdot 0,03 = 1,125$ 2010/11 $2,5 \cdot 15 \cdot 0,03 = 1,125$ 2011/12 $2,5 \cdot 15 \cdot 0,03 = 1,125$</p>	18.06
3.	<p>Подготовка на нов предмет</p> <p>Меѓународна дипломатија, спогодување и преговарање</p>	0,5

4.	Консултации со студенти 2006/07 400*0,002=0,8 2007/08 600*0,002=1,2 2008/09 460*0,002=0,92 2009/10 580*0,002=1,16 2010/11 580*0,002=1,16 2011/12 600*0,002=1,2	6,44
5.	Пакет материјали за одреден предмет Мирно решавање на спорови Меѓународна дипломатија, спогодување и преговарање Меѓународно воено и хуманитарно право Слобода на изразување	4
	Вкупно	57,88

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Учесник во национален научен проект	
1.1.	Проект: „Подобрување на учеството во демократските процеси на заедниците под 20%“ на Хелсиншкиот комитет за човекови права на Република Македонија, финансиран од Инструментот за демократија и човекови права (ЕИДХР) на Европската Унија и ко-финансиран од Чешката амбасада во Скопје, јануари 2012 – јануари 2013	3
1.2.	Мега-проект: Евроинтеграцијата на општествениот, правниот и политичкиот систем на Република Македонија, Правен факултет „Јустинијан Први“ - Скопје	3
2.	Монографија „Говорот на омраза и културната различност“, во издание на „Темплум“, Скопје, 2010.	8
3.	Дел од монографија	

3.1.	Автор е на делот за меѓукултурната евалуација во учебникот, монографија: „Меѓународно право за правата на човекот“ на проф. д-р Љ. Д. Фрчкоски, второ дополнето издание, „Магор“, Скопје, 2005.	4
3.2.	Автор е на деловите: сукцесија на држави; универзалната надлежност на државите и меѓународното право во вооружени судири во учебникот „Меѓународно јавно право“, Љ. Д. Фрчкоски, С. Георгиевски и Т. Петрушевска, „Магор“, Скопје, 2012.	4
4.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание	
4.1.	Мултикултурните општества и концептот на човековата безбедност, Форум АНАЛИТИКА, број 9, есен 2007	4
4.2.	Женското обрежување и човековите права, Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на Борислав Благоев, том 43, Скопје, 2007 година	4
4.3.	„The Concept of “Human Security” and Multicultural and Transitional Societies”, Iustinianus Primus Law Review No.02, volume II, Winter 2011. http://www.law-review.mk	4
5.	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир	
5.1.	„The Universalism of Human Rights”, во Зборникот на трудови од меѓународниот форум на UNESCO Chair & Institute of Comparative Human Rights, University of Connecticut, 2008	2
5.2.	„Осврт со коментари на предлозите на Законот за антидискриминација“, во Предлог-закон за спречување и заштита од дискриминацијата, Forum Europeum, бр.11, Скопје, јуни 2010 – од јавната расправа одржана на на 15.3.2010 година на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје	2
6.	Трудови објавени во зборник на трудови на в.о. институција	
6.1.	„Концептот на универзална надлежност на државите во современото меѓународно право“, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на проф. д-р Стефан Георгиевски, Скопје, 2009.	2
6.2.	„За толеранцијата“, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на проф. д-р Тодор Џунов, Скопје, 2009	2
6.3.	„Улогата на признавањето на културната различност и човековите права“, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на проф. д-р Тодор Рушков, Скопје, 2009	2
6.4.	„Говорот на омраза и слободата на изразување“, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на проф. д-р Владимир Митков, Скопје, 2010.	2
6.5.	„За дијалогот“, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“	2

	во Скопје во чест на проф. д-р Томислав Чокревски, Скопје, 2010	
6.6.	„Концептот на повреда од говорот на омраза“, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на проф. д-р Никола Матовски, Скопје, 2011	2
6.7.	„Говорот на омраза во политичките искуства на САД, Канада и Германија“, Зборник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на проф. д-р Ѓорѓи Марјановиќ, Скопје, 2011.	2
7.	Пленарни предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	
7.1.	Конференцијата „Цивилно-воени односи во мировните мисии“, во организација на Американското друштво за меѓународно право (ASIL) и Академскиот совет на системот на Обединетите нации (ACUNS), одржана при Центарот за безбедносна политика на Женева (GCSP) - учество со пленарно предавање на тема: „Мултикултурните транзициони општества и безбедноста – случајот Македонија“, Женева, 2010.	3
7.2.	Меѓународниот семинар „Секуларизам, либерализам и идентитет“, во организација на Интер-универзитетскиот центар (IUC-Дубровник) – учество со пленарно предавање на тема: „Кратка генеза на модерниот идентитет“, Дубровник, 2012.	3
8.	Учество на научен/стручен собир со реферат Тркалезната маса на мрежата ПЛАТФОРМА, на тема: „Автономијата на универзитетот под закана“- учесник со воведен осврт, х. „Александар палас“, Скопје, 2010.	1
	Вкупно	59

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. Број	Назив на активноста:	Поени
1.	<p>Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, проценка на капитал, систематизација, методологија</p> <p>Евалуација на Предлог-законот за антидискриминација и учество во својство на експерт на Јавната расправа по Предлог-законот за спречување и заштита од дискриминација, во организација на Постојаната анкетна комисија за заштита на слободите и правата на</p>	1

	граѓанинот на Собранието на Република Македонија, Собрание на Република Македонија, 2010.	
2.	Учество во промотивни активности на Факултетот/Институтот	
2.1.	Дел од делегацијата на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, која оствари посета на Универзитетот „Св. Пио V“ во Рим за проширување на соработката меѓу овие две високообразовни установи, Рим, 2005.	0,5
2.2.	Иницијатор и координатор на зачленувањето на Институтот за меѓународно право и меѓународни односи на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во Евромедитеранскиот универзитет (EMUNI), кое се случи на 4-тото заседание на Генералното Собрание на EMUNI на 25ти ноември 2011 година во Лисабон.	0,5
2.3.	Континуирана повеќегодишна соработка со Факултетот за политички науки во Белград, во рамките на која спаѓа и редовната подготовка и селекција на студенти од Правниот факултет „Јустинијан Први“ за учество на Регионалниот курс по меѓународно хуманитарно право, во организација на Меѓународниот комитет на Црвен крст (ICRC), кој од 2004 година се одржува секоја година на Факултетот за политички науки во Белград.	0,5
2.4.	Промоција на Правниот факултет во рамките на континуирана соработка со Институтот за меѓународна социологија во Гориција и Универзитетот во Трст, во рамките на која спаѓа и подготовка и селекција на студенти од Правниот факултет „Јустинијан Први“ за учество на Меѓународната летна школа за проблемите на нова Европа која се одржува секоја година на Институтот во Гориција.	0,5
2.5.	Промоција на Правниот факултет во рамките на повеќегодишна соработка со Меѓународниот комитет на Црвен крст (ICRC) во Босна и Херцеговина, која подразбира селекција и обука на студенти за годишниот Moot Court-натпревар по меѓународно хуманитарно право (во 2010 година, селектираните студенти како претставници на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје го освоија второто место на овој натпревар и поради покажаниот исклучителен успех добија стипендија за учество на светскиот натпревар по хуманитарно право „Jean- Pictet“, кој таа година се одржа во Франција).	0,5
3.	Уредник на зборник на трудови на високообразовна и научна институција Член на Редакциски одбор на Зборникот на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје во чест на проф. д-р Тодор Цунов,	2

	Скопје, 2009.	
4.	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	
4.1.	Член на организациониот одбор на меѓународната конференција „Via Egnatia (патот Исток-Запад) во времето на Јустинијан и денес“ во организација на Правен Факултет „Јустинијан Први“ во Скопје и Универзитетот „S. Pio V“ во Рим, Ректорат на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2005.	1
4.2.	Член на организациониот одбор на меѓународната конференција „Процесите на интеграција и деволуција во регионот на Виа Игнација“, која се одржа во Охрид, 2011.	1
5.	Студиски престој во странство до три месеци	
5.1.	Едномесечен студиски престој на Катедрата за меѓународно јавно право при Универзитетот во Фиренца во 2000 година (Темпус-PHARE, ЕУ-програма за универзитетски наставен кадар)	0,5
5.2.	Duke-Geneva-институтот за транснационално право на Правниот факултет во Женева во 2000 година (едномесечен студиски престој на Правниот факултет во Женева)	0,5
5.3.	Едномесечен студиски престој на Институтот за меѓународна социологија-ISIG, Гориција и Универзитетот во Трст во 2000 година	0,5
5.4.	Едномесечен студиски престој на Институтот за меѓународна социологија-ISIG, Гориција и Универзитетот во Трст во 2001 година	0,5
5.5.	Пет-неделен студиски престој на Меѓународниот универзитетски институт за европски студии - IUIES во Гориција во 2004 година	0,5
5.6.	Хашка академија за меѓународно право, сесија: меѓународно јавно право, Палата на мир, Хаг	0,5
5.7.	Едномесечен студиски престој на Школата за меѓународен тренинг (SIT) - Трансформација на конфликтите помеѓу културите (CONTACT) во Вермонт, САД, во 2007 година	0,5
5.8.	Едномесечен студиски престој на Школата за меѓународен тренинг (SIT) - Трансформација на конфликтите помеѓу културите (CONTACT) во Вермонт, САД, во 2007 година	0,5
5.9.	Едномесечен студиски престој во центарот за студии по европски интеграции при Универзитетот во Бон, 2007	0,5
5.10.	Едномесечен студиски престој на Raoul Wallenberg - институтот за човекови права и хуманитарно право (RWI) во Лунд и Стокхолм во 2008 година	0,5
5.11.	Едномесечен студиски престој на La Sapienza- универзитетот во Рим во 2009 година (Basileus - ЕУ- програма за академски кадар)	0,5

5.12.	Двонеделен студиски престој на Европскиот универзитетски институт (EUI), во Фиезоле, Фиренца, во 2010 година	0,5
6.	Член на факултетска комисија	
6.1.	Комисија за спроведување на уписите според Конкурсот за запишување на студенти од вториот циклус за учебната 2008/09	0,5
6.2.	Комисија за спроведување на уписите според Конкурсот за запишување на студенти од вториот циклус за учебната 2009/10	0,5
6.3.	Комисија за спроведување на уписите според Конкурсот за запишување на студенти од вториот циклус за учебната 2010/11	0,5
6.4.	Комисија за дисциплинска одговорност, 2007	0,5
	Вкупно	15,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	ПОЕНИ
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	56,88
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	48
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	15,5
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	132,38
ВКУПНО	

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Љубомир Данаилов Фрчкоски с.р.

Проф. д-р Сашо Георгиевски с.р.

Проф. д-р Татјана Петрушевска с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Дејан Маринчо Маролов

Институција: Правен факултет „Јустинијан Први“ - Скопје

Научна област: меѓународно јавно право

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Настава во школи и работилници	
1.1.	Предавач на работилницата „Имплементација на меѓународното хуманитарно право во современи воени операции“, организирана од Министерството за одбрана на РМ, 16 - 17.12.2010	1
1.2.	Предавач на работилницата „Имплементација на меѓународното хуманитарно право во современи воени операции“, организирана од Министерството за одбрана на РМ, 26 - 27.3.2012	1
2.	Одржување на вежби (лабораториски, клинички, аудиториски или изработка на семинарски труд)	
	Вкупно	2

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Учесник во национален научен проект Проект: „Вежбаме демократија“, во организација на НВО АНИ-Штип, во соработка со Европскиот центар за малцински прашања	3

2.	Монографија „EU relations with Macedonia in the context of the EU – Western Balkan policy”, LAP Lambert Academic Publishing, Berlin, 2010.	12
3.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание “The EU policy towards the dissolution of Yugoslavia. Special emphasis on the EU policy towards the Republic of Macedonia”, Analytical Journal Vol. 4. issue 2, 2011 online издание на Аналитика (think-tank), Скопје, 2012.	4
4.	Труд со оригинални научни резултати во стручно/научно популарно списание „Услови и постапка за полноважност на брак според измените на Законот за семејството од 2010 година“, Стручно списание „Правник“, бр. 239, Скопје, 2012	2
5.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во стручно/научно популарно списание со меѓународен уредувачки одбор	
5.1.	“Macedonian accession in the UN”, European Scientific Journal, Vol. 22., July 2011.	3
5.2.	“The Policy of the USA and EU towards Disintegration of Yugoslavia, online International journal of social science tomorrow, Vol.1, No.2, 2012.	3
6.	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор “The Foreign Policy of the USA towards Yugoslavia”, International Congress on Social & Cultural Studies – Book of proceedings, Vol.1, Port Harcourt, Nigeria, 2012.	3
	Вкупно	30

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Член на уредувачки одбор на меѓународно научно/стручно списание	
1.1.	Americas Journal of Applied Psychology	1

1.2.	European Scientific Journal (рецензент во списанието)	1
1.3.	E-International Scientific Research Journal (рецензент во списанието)	1
2.	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир Рецензент е на Меѓународната е-научна конференција организирана од СТИЕ- Пербанас, 2012.	1
	Вкупно	4

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	ПОЕНИ
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	2
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	30
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	4
ВКУПНО	36

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Љубомир Данаилов Фрчкоски с.р.

Проф. д-р Сашо Георгиевски с.р.

Проф. д-р Татјана Петрушевска с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР НА ИНСТИТУТОТ ЗА
ХЕМИЈА ПРИ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО
СКОПЈЕ

Врз основа на објавениот конкурс во весниците “Дневник” и “Коха” од 25.VI 2012 година, на својата седница одржана на 23. VIII 2012 година, Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје нè избра за членови на Рецензентската комисија во врска со пријавата на д-р Петре Макрески, насловен доцент на Институтот за хемија при Природно-математичкиот факултет во Скопје, за избор во звањето вонреден професор. По прегледот на доставената документација, како и врз основа на личното познавање на кандидатот, чест ни е на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Петре Макрески е роден 1977 год. во Скопје. Основно и средно образование завршил во Скопје и во учебната 1996/97 година се запишал на студии по хемија (препаративна насока) на Природно-математичкиот факултет. Дипломирал во 2001 година, како најдобар студент во генерацијата, со просечен успех на студиите од 9,53. Уште како студент бил вклучен во научноистражувачкиот проект под наслов „Метални минерали од Македонија – спектроскопска и структурна карактеризација“. По дипломирањето, во учебната 2001/2002 година, е задржан како демонстратор на Заводот за физичка хемија на Институтот за хемија. Во истата учебна година се запишал на постдипломските студии на Институтот за хемија при Природно-математичкиот факултет. Откако сите предвидени испити ги положил со средна оценка 10, во јули 2004 година ја одбрал магистерската работа под наслов „Карактеризација и идентификација на карбонатни и сулфидни минерали од Република Македонија со инфрацрвена и раманска вибрациона спектроскопија“, под менторство на проф. д-р Глигор Јовановски. Повторно под менторство на проф. Јовановски, во јули 2006 година ја одбрал докторската дисертација под наслов “Изучување на вибрационите спектри на некои оксидни, сулфатни и силикатни минерали” со што се здобил со звањето доктор на хемиски науки. Во февруари 2002 година е избран за помлад асистент на Институтот за хемија при ПМФ, а во мај 2004 година е преизбран во истото звање. Во јануари 2005 година е избран во звањето асистент, а во декември 2007 година за насловен доцент на Институтот за хемија при ПМФ во Скопје.

По изборот за насловен доцент, во неколку наврати ги водел лабораториските вежби по физичка хемија I, физичка хемија II, кристалохемија, минералологија 1 и минералологија 2 (во 2010 г. фузирани во предметот геохемија и минералологија), извори и користење на хемиски информации за студентите по хемија, потоа физичка хемија за студентите на Институтот за биологија (насоки: биохемиско-физиолошка и молекуларна биологија), како и физичка хемија за студентите на двопредметните студии по биологија-хемија. Од нумеричките вежби во периодот 2007–2012 г. ги водел вежбите по предметите физичка хемија I и физичка хемија II.

По изборот за насловен доцент, во рамките на наставните задолженија за студентите по хемија досега ги водел предметите: физичка хемија 2 (2008 г.), примена на компјутерите во хемијата и молекуларно моделирање (2009 г.),

минералологија 1 и минералологија 2 (2009 г., 2010 г.), геохемија и минералологија (2010 г., 2011 г.), кристалохемија (2011 г., 2012 г.). За студентите по молекуларна биологија како наставник го водел предметот физичка хемија (2010 г., 2011 г., 2012 г.). При изведувањето на сите, мошне разнородни, вежби, како и при реализирањето на наставните обврски од наведените предмети, Макрески имал сериозен и темелен пристап кон работата, осовременувајќи ги експерименталните вежби и начинот на изведување на наставата и приспособувајќи ги кон постојните услови на работа. Петре Макрески секогаш имал коректен однос кон студентите и покажувал извонредна спремност да соработува со нив.

Во извештајниот период (2010 година), Петре Макрески подготвил интерна скрипта за предметот геохемија за студентите по хемија на ПМФ во Скопје, а учествувал и во тимот за преведување на македонски јазик на оригинално издание од P. Atkins, J. de Paula, ATKINS' PHYSICAL CHEMISTRY, Eight edition, Oxford University Press, 2006 (M. Буклески, В. Ивановски, Г. Јовановски, П. Макрески, Б. Минчева-Шукарова, П. Наумов, Љ. Пејов, В. Петрушевски, Т. Рунчевски, В. Стефов, превод на македонски; Б. Шоптрајанов, стручна и јазична редакција); П. Аткинс, Ж. де Паула, АТКИНСОВА ФИЗИЧКА ХЕМИЈА, Просветно дело, Скопје, 2011.

Бил ментор на 1 дипломска работа и една магистерска работа, а во моментот е ментор на двајца кандидати за изработка на докторска дисертација. Во извештајниот период бил член во три комисии за одбрана на магистерски работи и 10 комисии за одбрана на дипломски работи.

Во периодот од 2009 до 2011 година бил секретар на уредувачкиот одбор на списанието Macedonian Journal of Chemistry and Chemical Engineering, а во моментот е член во уредувачките одбори на списанијата: Journal of Spectroscopy and Dynamics, Spectroscopy: An International Journal и Macedonian Journal of Chemistry and Chemical Engineering.

Д-р Петре Макрески во извештајниот период има остварено неколку престои во странство од кои би ги издвоиле оние на Ecole Normale Supérieure de Cachan, Франција (октомври 2008; ноември 2009); Institut de Chimie Moléculaire et des Matériaux d'Orsay, Université Paris Sud – Orsay, Франција (октомври 2008; ноември 2009) и Institut für Mineralogie, Kristallographie und Materialwissenschaft, Fakultät für Chemie und Mineralogie, Universität Leipzig, Германија (декември, 2010).

Во периодот од последниот избор, Макрески има рецензирано 32 труда во списанијата *Vibrational Spectroscopy*, *Journal of Raman Spectroscopy*, *Journal of Molecular Structure*, *Spectrochimica Acta Part A*, *Physics and Chemistry of Minerals*, *Journal of Physics and Chemistry of Solids* и *American Mineralogist*.

Учествувал во обработката на 17 научноистражувачки проекти (6 по изборот за насловен доцент), од кои 6 меѓународни (3 по изборот за насловен доцент) и 11 домашни (3 по изборот за насловен доцент). Во 2010 година бил член на Организациониот одбор на XXI конгрес на хемичарите и технолозите на Македонија одржан во Охрид.

Петре Макрески е раководител на Лабораторијата за структурна карактеризација на материјали која во текот на 2012 година во рамките на проектот на Владата на Р. Македонија за осовременување на постојните лабораториски капацитети е опремена со современ рендгенски дифрактометар за спрашени обрасци.

Во периодот помеѓу двата избора, заедно со академик Глигор Јовановски, извршил ажурирање на постојната минералошка збирка поставена на

Институтот за хемија при ПМФ со нови примероци од минерали кои претходно не беа ставени на увид на целата заинтересирана јавност.

Макрески е добитник на наградата, „Млад научник за 2009 година“ од Фондот за млади научници „Вита Поп-Јорданова“ при Македонската академија за науките и уметностите, Скопје, 2010, како и на наградата на Европската минералозна унија за одличен труд презентирани на Седмата европска конференција за минералологија и спектроскопија (4–7 септември), одржана во Потсдам, Германија, во 2011 година.

И покрај мошне големите и разнообразни наставни задолженија, Петре Макрески интензивно, континуирано и успешно се занимавал со научноистражувачка работа, при што досега има објавено вкупно 49 труда, од кои 30 во списанија со фактор на влијание (21 од последниот избор досега), 13 труда во домашни и меѓународни списанија (4 од последниот избор досега), 3 труда во зборници на трудови, како и еден стручен труд. На домашни и меѓународни конференции досега има презентирани 49 соопштенија (21 од последниот избор досега), при што на Македонско-украинската научна конференција одржана во 2010 година во Штип одржал секциско предавање.

Според најреномираната научна база на податоци Web of science, неговите трудови заклучно со 12.9.2012 се цитирани вкупно 212 пати.

Од вкупниот број на објавени 49 труда, 23 биле рецензирани при неговиот избор за насловен доцент, во 2007 година, така што во овој реферат тие веќе нема да бидат спомнувани. Подолу следува список на трудовите објавени во извештајниот период:

1. Печатени трудови

- 1.24. P. Naumov, P. Makreski, G. Jovanovski, DIRECT ATOMIC SCALE OBSERVATION OF LINKAGE ISOMERIZATION OF As_4S_4 CLUSTERS DURING THE PHOTOINDUCED TRANSITION OF REALGAR TO PARAREALGAR, *Inorg. Chem.*, 46 (2007) 10624–10631.
- 1.25. G. Jovanovski, P. Makreski, B. Šoptrajanov, VIBRATIONAL STUDY AND SPECTRA-STRUCTURE CORRELATIONS IN MAGNESIUM DISACCHARINATE HEPTAHYDRATE, $Mg(sac)_2 \cdot 7H_2O$, *Maced. J. Chem. Chem. Eng.*, 27 (2008) 1–8.
- 1.26. P. Makreski, G. Jovanovski, MINERALS FROM MACEDONIA. XXII. LASER-INDUCED FLUORESCENCE BANDS IN THE FT-RAMAN SPECTRUM OF ALMANDINE MINERAL, *J. Raman Spectrosc.*, 39 (2008) 1210–1213.
- 1.27. P. Makreski, R. Jaćimović, V. Stibilj, T. Stafilov, G. Jovanovski, DETERMINATION OF TRACE ELEMENTS IN IRON MINERALS BY INSTRUMENTAL AND RADIOCHEMICAL NEUTRON ACTIVATION ANALYSIS, *Radiochim. Acta*, 96 (2008) 855–862.
- 1.28. M. Taseska, P. Makreski, V. Stibilj, R. Jaćimović, T. Stafilov, G. Jovanovski, DETERMINATION OF TRACE ELEMENTS IN CHALCOPYRITE ($CuFeS_2$) BY NEUTRON ACTIVATION ANALYSIS AFTER MATRIX ELEMENTS REMOVAL, *Maced. J. Chem. Chem. Eng.*, 27 (2008) 141–147.
- 1.29. R. Jaćimović, P. Makreski, V. Stibilj, T. Stafilov, DETERMINATION OF MAJOR AND TRACE ELEMENTS IN IRON REFERENCE MATERIALS USING k_0 -NAA, *J. Radioanal. Nucl. Chem.*, 278 (2008) 795–799.

- 1.30. V. Šontevska, G. Jovanovski, P. Makreski, A. Raškavska, B. Šoptrajanov, MINERALS FROM MACEDONIA. XXI. VIBRATIONAL SPECTROSCOPY AS IDENTIFICATIONAL TOOL FOR SOME MICA MINERALS, *Acta Chim. Slov.*, 55 (2008) 757–766.
- 1.31. P. Makreski, G. Jovanovski, MINERALS FROM MACEDONIA. XXIII. SPECTROSCOPIC AND STRUCTURAL CHARACTERIZATION OF SCHORL AND BERYL CYCLOSILICATES, *Spectrochim. Acta Part A*, 73 (2009) 460–467.
- 1.32. P. Makreski, G. Jovanovski, B. Kaitner, MINERALS FROM MACEDONIA. XXIV. SPECTROSCOPIC AND STRUCTURAL CHARACTERIZATION OF TECTOSILICATES, *J. Mol. Struct.*, 924–926 (2009) 413–419.
- 1.33. B. Boev, G. Jovanovski, P. Makreski, MINERALS FROM MACEDONIA. XX. GEOLOGIC SETTING, LITHOLOGIES AND IDENTIFICATION OF THE MINERALS FROM RŽANOVO Fe-Ni DEPOSIT, *Turk. J. Earth Sci.*, 18 (2009) 631–652.
- 1.34. G. Jovanovski, P. Makreski, B. Kaitner, B. Boev, SILICATE MINERALS FROM MACEDONIA. COMPLEMENTARY USE OF VIBRATIONAL SPECTROSCOPY AND X-RAY POWDER DIFFRACTION FOR IDENTIFICATION AND DETECTION PURPOSES, *Croat. Chem. Acta*, 82 (2009) 363–386. (review)
- 1.35. P. Makreski, R. Jaćimović, V. Stibilj, T. Stafilov, DETERMINATION OF MAJOR AND TRACE ELEMENTS IN IRON-NICKEL-COPPER-COBALT ORE REFERENCE MATERIALS USING k_0 -NAA, *Radiochim. Acta*, 97 (2009) 643–649.
- 1.36. Z. Tomić, P. Makreski, B. Gajić, IDENTIFICATION AND SPECTRA-STRUCTURE DETERMINATION OF SOIL MINERALS. RAMAN STUDY SUPPORTED BY IR SPECTROSCOPY AND X-RAY POWDER DIFFRACTION, *J. Raman Spectrosc.*, 41 (2010) 582–586.
- 1.37. P. Naumov, P. Makreski, G. Petruševski, T. Runčevski, G. Jovanovski, VISUALIZATION OF A DISCRETE SOLID-STATE PROCESS WITH STEADY-STATE X-RAY DIFFRACTION: OBSERVATION OF HOPPING OF SULFUR ATOMS IN SINGLE CRYSTALS OF REALGAR, *J. Am. Chem. Soc.*, 132 (2010) 11398–11401.
- 1.38. M. Taseska, R. Jaćimović, T. Stafilov, V. Stibilj, P. Makreski, G. Jovanovski, IS COPPER REMOVAL BY ELECTROLYSIS FROM COPPER MINERALS APPROPRIATE METHOD FOR DETERMINATION OF TRACE ELEMENTS?, *Nucl. Instrum. Meth. Phys. Res. A*, 622 (2010) 449–452.
- 1.39. P. Makreski, T. Runčevski, G. Jovanovski, MINERALS FROM MACEDONIA. XXVI. CHARACTERIZATION AND SPECTRA-STRUCTURE CORRELATIONS FOR GROSSULAR AND UVAROVITE. RAMAN STUDY SUPPORTED BY IR SPECTROSCOPY, *J. Raman Spectrosc.*, 42 (2011) 72–77.
- 1.40. N. Stamatovska, P. Makreski, L. Pejov, G. Jovanovski, MINERALS FROM MACEDONIA. XXVII. THEORETICAL AND EXPERIMENTAL STUDY OF THE VIBRATIONAL SPECTRA OF ENDEMIC NEŽILOVITE, *J. Mol. Struct.*, 993 (2011) 104–108.
- 1.41. G. Petruševski, S. Ugarkovic, P. Makreski, SOLID-STATE TRANSFORMATION OF THE PSEUDOPOLYMORPHIC FORMS OF CODEINE PHOSPHATE HEMIHYDRATE AND CODEINE PHOSPHATE SESQUIHYDRATE

MONITORED BY VIBRATIONAL SPECTROSCOPY AND THERMAL ANALYSIS, *J. Mol. Struct.*, 993 (2011) 328–335.

- 1.42. V. J. Lozanovski, Z. Gucev, V. Avramoski, I. Kirovski, P. Makreski, V. Tasic, CEFTRIAXONE INDUCED UROLITHIASIS IN PEDIATRIC PATIENT, *Hippokratia*, 15 (2011) 181–183.
- 1.43. Z. P. Tomić, V. P. Logar, B. M. Babic, J. R. Rogan, P. Makreski, COMPARISON OF STRUCTURAL, TEXTURAL AND THERMAL CHARACTERISTICS OF PURE AND ACID TREATED BENTONITES FROM ALEKSINAC AND PETROVAC (SERBIA), *Spectrochim. Acta Part A*, 82 (2011) 389–395.
- 1.44. P. Makreski, G. Jovanovski, T. Runčevski, R. Jaćimović, SIMPLE AND EFFICIENT METHOD FOR DETECTION OF TRACES OF RARE EARTH ELEMENTS IN MINERALS BY RAMAN SPECTROSCOPY INSTRUMENTATION, *Maced. J. Chem. Chem. Eng.*, 30 (2011) 241–250.
- 1.45. R. Jaćimović, M. Taseska, V. Stibilj, P. Makreski, T. Stafilov, G. Jovanovski, CHARACTERIZATION OF SOME COPPER MINERALS USING INSTRUMENTAL NEUTRON ACTIVATION ANALYSIS, *Geologica Macedonica*, 21 (2007) 87–91.
- 1.46. M. Taseska, P. Makreski, V. Stibilj, R. Jaćimović, T. Stafilov, DETERMINATION OF TRACE ELEMENTS IN HEMATITE'S IRON REFERENCE MATERIAL JSS-804-1 USING k_0 -INAA, *Geologica Macedonica*, 22 (2008) 43–48.
- 1.47. G. Jovanovski, P. Makreski, B. Kaitner, B. Šoptrajanov, MINERALS FROM MACEDONIA. X-RAY POWDER DIFFRACTION vs. VIBRATIONAL SPECTROSCOPY IN MINERAL IDENTIFICATION, *Contributions, Sec. Math. Tech. Sci., MANU*, 30 (2009) 7–34. (review)
- 1.48. M. Jankulovska, K. Colanceska-Ragenovik, V. Dimova, I. Spirevska, P. Makreski, SYNTHESIS AND CHARACTERIZATION OF NEW *p*-SUBSTITUTED AROMATIC HYDRAZONES, *Org. Chem. Ind. J.*, 8 (2012) 326–334.
- 1.49. Г. Јовановски, Б. Боев, П. Макрески, МИНЕРАЛИТЕ ОД МАКЕДОНИЈА, *Македонско Рударство и Геологија*, 8 (2008) 14–17.

2. Презентираны трудовы

- 2.29. R. Jacimovic, P. Makreski, V. Stibilj, T. Stafilov, G. Jovnovski, DETERMINATION OF MAJOR AND TRACE ELEMENTS IN IRON REFERENCE MINERALS USING k_0 -INAA, *12th International Conference on Modern Trends in Activation Analysis, Book of Abstracts*, p. 54, Tokyo, Japan, 2007.
- 2.30. M. Kajdžanoska, P. Makreski, G. Jovanovski, IDENTIFICATION OF THE FELDSPAR MINERALS ORIGINATING FROM MACEDONIA BY INFRARED SPECTROSCOPY, *Seventh Congress of Pure and Applied Chemistry for the Students of Macedonia, Book of Abstracts*, pp. 42–43, Skopje, Macedonia, 2007.
- 2.31. P. Makreski, G. Jovanovski, B. Kaitner, I. Petrovski, MINERALS FROM MACEDONIA. XXIII. SPECTROSCOPIC AND STRUCTURAL CHARACTERIZATION OF CYCLOSILICATES, *8th International Conference on*

- Raman Spectroscopy Applied to the Earth Sciences – Sensu Latu, *Book of Abstracts*, p. 96, Ghent, Belgium, 2008.
- 2.32. P. Makreski, P. Naumov, G. Jovanovski, DIRECT ATOMIC SCALE OBSERVATION OF PHOTOINDUCED ISOMERIZATION OF REALGAR TO PARAREALGAR, *XXI Congress of the International Union of Crystallography, Book of Abstracts*, p. C431, Osaka, Japan, 2008.
- 2.33. P. Makreski, G. Jovanovski, B. Kaitner, MINERALS FROM MACEDONIA. XXIV. SPECTROSCOPIC AND STRUCTURAL CHARACTERIZATION OF TECTOSILICATES, *XXIX European Congress on Molecular Spectroscopy, Book of Abstracts*, p. 270, Opatija, Croatia, 2008.
- 2.34. M. Taseska, P. Makreski, R. Jacimovic, V. Stibilj, T. Stafilov, G. Jovanovski, DETERMINATION OF TRACE ELEMENTS IN CHALCOPYRITE BY NEUTRON ACTIVATION ANALYSIS AFTER MATRIX ELEMENTS SEPARATION, *20th Congress of Chemists and Technologists of Macedonia, Book of Abstracts*, p. 79–80, Ohrid, Macedonia, 2008.
- 2.35. G. Jovanovski, P. Makreski, B. Kaitner, X-RAY POWDER DIFFRACTION vs VIBRATIONAL SPECTROSCOPY IN MINERAL IDENTIFICATION, *17th Croatian-Slovenian Crystallographic Meeting, Book of Abstracts*, p. 24, Varaždin, Croatia, 2009.
- 2.36. P. Makreski, T. Runčevski, G. Jovanovski, MINERALS FROM MACEDONIA. XXVI. VIBRATIONAL SPECTROSCOPIC CHARACTERIZATION OF GROSSULAR AND UVAROVITE, *5th International Congress on the Application of Raman Spectroscopy in Art and Archaeology, Book of Abstracts*, p. 97, Bilbao, Spain, 2009.
- 2.37. P. Makreski, G. Petruševski, G. Jovanovski, P. Naumov, MINERALS FROM MACEDONIA. XXV. *IN SITU* RAMAN SPECTROSCOPIC STUDY OF THE KINETICS OF PHASE TRANSITION REALGAR–PARAREALGAR, *5th International Congress on the Application of Raman Spectroscopy in Art and Archaeology, Book of Abstracts*, p. 160, Bilbao, Spain, 2009.
- 2.38. M. Taseska, R. Jaćimović, V. Stibilj, T. Stafilov, P. Makreski, G. Jovanovski, IS COPPER REMOVAL BY ELECTROLYSIS FROM COPPER MINERALS APPROPRIATE METHOD FOR DETERMINATION OF TRACE ELEMENTS?, *5th International k_o-Users Workshop, Book of Abstracts*, Belo Horizonte, Minas Gerais, Brazil, 2009.
- 2.39. N. Stamatovska, P. Makreski, G. Jovanovski, B. Kaitner, MINERALS FROM MACEDONIA. IDENTIFICATION AND CHARACTERIZATION OF SOME TECTOSILICATE MINERALS, *VIIIth Congress of Pure and Applied Chemistry for the Students of Macedonia, Book of Abstracts*, pp. 84–85, Skopje, Macedonia, 2009.
- 2.40. M. Taseska, P. Makreski, V. Stibilj, R. Jaćimović, T. Stafilov, IS EXTRACTION OF Fe FROM IRON BASED MINERALS AN APPROPRIATE METHOD FOR DETERMINING TRACE ELEMENTS?, *16th Radiochemical Conference, Book of Abstracts*, pp. 128–129, Mariánské Lázně, Czech Republic, 2010.
- 2.41. N. Stamatovska, P. Makreski, L. Pejov, G. Jovanovski, MINERALS FROM MACEDONIA. XXVII. THEORETICAL AND EXPERIMENTAL STUDY ON THE

- VIBRATIONAL SPECTRA OF NEŽILOVITE, *XXX European Congress on Molecular Spectroscopy, Book of Abstracts*, p. 34, Florence, Italy, 2010.
- 2.42. G. Petrusovski, S. Ugarkovic, P. Makreski, SOLID-STATE TRANSFORMATION OF THE PSEUDOPOLYMORPHIC FORMS OF CODEINE PHOSPHATE HEMIHYDRATE AND CODEINE PHOSPHATE SESQUIHYDRATE MONITORED BY FTIR SPECTROSCOPY AND TGA/DSC, *XXX European Congress on Molecular Spectroscopy, Book of Abstracts*, p. 115, Florence, Italy, 2010.
- 2.43. N. Stamatovska, P. Makreski, G. Jovanovski, IDENTIFICATION AND CHARACTERIZATION OF SOME HYDROXIDE MINERALS BY VIBRATIONAL SPECTROSCOPY, *XXI Congress of Chemists and Technologists of Macedonia, Book of Abstracts*, p. 21, Ohrid, Macedonia, 2010.
- 2.44. G. Petruševski, G. Bogoeva-Gaceva, L. Raka, D. Kostovski, S. Ugarkovic, G. Jovanovski, P. Makreski, TEMPERATURE AND SOLVENT MEDIATED PHASE TRANSITIONS OF VARIOUS SOLID STATE MODIFICATIONS OF ARIPIRAZOLE, *XXI Congress of Chemists and Technologists of Macedonia, Book of Abstracts*, p. 29, Ohrid, Macedonia, 2010.
- 2.45. M. Jankulovska, K. Čolančevska-Rađenovic, I. Spirevska, P. Makreski, SYNTHESIS AND CHARACTERIZATION OF NEW AROMATIC HYDRAZONES, *XXI Congress of Chemists and Technologists of Macedonia, Book of Abstracts*, p. 100, Ohrid, Macedonia, 2010.
- 2.46. T. Runčevski, P. Makreski, G. Jovanovski, RAMAN SPECTROSCOPY METHOD FOR DETECTION OF TRACE OF RARE EARTH ELEMENTS IN MINERAL SAMPLES, *Workshop "From Molecules to Functionalised Materials"*, p. 26, Skopje, Macedonia, 2011.
- 2.47. T. Runčevski, P. Makreski, G. Jovanovski, COMPLEMENTARY USE OF X-RAY POWDER DIFFRACTION AND VIBRATIONAL SPECTROSCOPY FOR IDENTIFICATION AND CHARACTERIZATION OF GARNETS FROM MACEDONIA, *20th Croatian-Slovenian Crystallographic Meeting, Book of Abstracts*, p. 59, Baška, Croatia, 2011.
- 2.48. P. Makreski, S. Jovanovski, L. Pejov, G. Kloess, H.-J. Hoebler, G. Jovanovski, THEORETICAL AND EXPERIMENTAL STUDY OF THE VIBRATIONAL SPECTRA OF SARKINITE $[\text{Mn}^{2+}_2(\text{AsO}_4)(\text{OH})]$ AND ADAMITE $[\text{Zn}_2(\text{AsO}_4)\text{OH}]$, *7th European Conference on Mineralogy and Spectroscopy, Book of Abstracts*, p. 49, Potsdam, Germany, 2011.
- 2.49. M. Taseska, P. Makreski, V. Stibilj, R. Jaćimović, T. Stafilov, DETERMINATION OF TRACE ELEMENTS IN SOME IRON BASED REFERENCE MATERIALS BY k_0 -INAA, *IXth Congress of Pure and Applied Chemistry for the Students of Macedonia, Book of Abstracts*, p. 58, Skopje, Macedonia, 2011.

Од списокот на објавени и реферирани трудови се гледа дека д-р Петре Макрески во изминатиов период главно работел на изучување на сулфидни, оксидни и силикатни минерали од Република Македонија. Притоа, тој продолжил активно и континуирано да учествува во собирањето на минералите од разни локалитети во Македонија, потоа во оформувањето и средувањето на збирката поставена на Институтот за хемија при ПМФ, како и во систематизацијата на неизложените примероци од минералите во специјално

наменетата за таа цел лабораторија на Институтот за хемија. Овде е даден кус осврт на постигнатите резултати на кандидатот во изминатив период.

Трудовите 1.24 и 1.37 се однесуваат на изучување на сулфидните минерали реалгар и парареалгар. Имено, во трудот 1.24 е изучуван реакциониот механизам на фотоиндуцирана изомеризација на дискретни арсен-сулфурни кластери од реалгарната форма (α -As₄S₄), во неговата парареалгарна форма. Изучувањата се правени на природен примерок од минералот со помош на рендгенска фотодифракција на монокристал и фурие-трансформна инфрацрвена спектроскопија. Притоа, со помош на фотодифракционата техника е добиен директен доказ дека се формира интермедијарна фаза As₄S₅ во која половина од молекулите на реалгар ја задржуваат својата првобитна конформација, додека другата половина се трансформираат, преку промена на позициите на по еден атом на сулфур и арсен, во трансформираниите молекули. Трансформацијата на природен реалгар во парареалгар е следена во временски период од околу една година и со помош на инфрацрвена спектроскопија. Во трудот 1.37 е извршено набљудување, со помош на рендгенска дифракција, на прескокнување на сулфурните атоми кај монокристали од реалгар во цврста состојба. Имено, експериментално е докажана миграцијата на атоми од сулфур при фотоиндуцираната трансформација на неоргански молекули од реалгар (во цврста состојба) во неговиот изомер – парареалгар. Досега, фотоиндуцираната изомеризација на реалгар е единствен пример за неоргански систем во цврста состојба којшто се одвива автокаталитички (со самоодржлива динамика). Покрај тоа, ова е прв случај на иницирање на изомеризација во цврста состојба со помош на атмосферски кислород. Притоа, за да се процени ефектот на екситација врз реакционата кинетика, монокристали од реалгар се континуирано екситирани со ласерски зраци со континуирани бранови (на 1,96 eV), а зависноста на конверзијата од густината на екситационата моќ е следена преку интегрираниот интензитет на лентата на 274 cm⁻¹ во спектарот на парареалгар што се должи на предимно чистиот S-As-S деформационен рамански мод (89 %) во спектарот на парареалгар. Екситационите густини од 0,11, 0,77 и 1,81 mW cm⁻² покажале дека кинетиката може лесно да се следи со варирање на интензитетот на упадниот сноп и дека реакционата брзина може да се дотера за со рендгенска дифракција да се соберат потребните комплетни податоци (при определен број на временски точки во текот на реакциониот период). Во трудот 1.40 е изучуван ендемичниот минерал нежиловит (присутен само кај месноста Нежилово – Р. Македонија), со помош на вибрациона спектроскопија, потоа со квантно-теоретски методи и со рендгенска дифракција на спрашен образец. Најдено е дека, во најголем број случаи, асигнацијата на спектрите е во согласност со теоретските резултати добиени со помош на познатите DFT-пресметки. Регистрирани и дискутирани се сличностите помеѓу спектралните карактеристики на изучуваниот минерал со оние од минерали структурно слични со нежиловит. Идентификацијата на минералот е потврдена и со помош на рендгенска дифракција на спрашен образец, при што се определени и периодите на елементарната ќелија на ендемичниот нежиловит.

Истражувањето на FT-раманските спектри на минералот алмандин, [Fe₃Al₂(SiO₄)₃], (труд 1.26) покажало дека регистрираните две ленти на 446 и 607 cm⁻¹ добиени со екситационата линија 1064 nm се отсутни во соодветните дисперзни рамански спектри добиени со екситационите линии 488, 514,5 и 532 nm. Овие две силни ленти не се регистрирани ниту во антистоксовската страна од раманскиот спектар, поради што се припишани на ласерски индуцирани

флуоресцентни ленти кои потекнуваат од траги од ретки елементи присутни како нечистотии во испитуваниот примерок. За да се потврди природата на овие две ленти, снимени се FT и дисперзни рамански спектри на изоморфниот минерал спесартин $[\text{Mn}_3\text{Al}_2(\text{SiO}_4)_3]$, при што се покажало дека во наведеното подрачје не се појавуваат никакви флуоресцентни ленти. Оттука е заклучено дека кога се анализира појавата на неочекувани ленти во FT-раманските спектри на минерали треба да се преземат сите мерки на претпазливост. Во спротивно, лентите можат погрешно да бидат припишани на фундаментални вибрации. Затоа, кога при изучување на минерали се користи FT раманска техника, потребно е да се сними спектар и во антистоксовското подрачје, како и да се изучат и т.н. дисперзни рамански спектри.

Во трудот 1.39, со помош на вибрациона спектроскопија е извршена карактеризација и спектар-структурна корелација на минералите гросулар и уваровит. Притоа, особено внимание е обрнато на објаснувањето на спектралните разлики помеѓу овие два минерала, како од структурна, така и од гледна точка на нивниот состав, имајќи го предвид фактот дека тие се изоморфни и имаат заедничка хемиска формула од типот $[\text{Ca}_3\text{Y}_2(\text{SiO}_4)_3]$; $\text{Y} = \text{Al}$ (гросулар) и Cr (уваровит)]. Утврдено е дека раманската спектроскопија овозможува разликување на овие два изоморфни минерала. Покажано е дека битните спектрални разлики се главно резултат на присуството на различни Y^{3+} катјони и на можноста за нивна замена на еден со друг. Најдено е дека замената на Al^{3+} со Cr^{3+} доведува до снижување на фреквенцијата на раманските ленти што се должат на валентните SiO_4 вибрации, додека, пак, лентите што се должат на истиот тип вибрации во инфрацрвените спектри се поместуваат кон повисоки фреквенции. Овој необичен феномен е објаснет преку два различни ефекта кои доведуваат до поместување на фреквенцијата на лентите во различни насоки – ефектот на различните стабилизациони енергии на катјоните наспроти ефектот на различните катјонски маси и радиуси.

Во трудот 1.31 се изучувани вибрационите спектри на циклосиликатните минерали шерл (од турмалинската група, $\text{Na}(\text{Fe},\text{Mg})_3\text{Al}_6(\text{BeO}_3)_3\text{Si}_6\text{O}_{18}(\text{OH},\text{F})_4$, и берил, $(\text{Be},\text{MgFe})_3\text{Al}_2\text{Si}_6\text{O}_{18}$. Иако берилот (според прифатената хемиска формула) е безводен минерал, вибрационите резултати силно укажуваат дека молекули вода се присутни во неговите структурни канали. Бројот на вибрационите ленти и нивните фреквенции откриваат присуство на молекули вода од тип II, чија оска на симетрија од втор ред е паралелна со структурните канали (и со оската од берилот). Од друга страна, најдено е дека регистрираните ленти од ОН-валентните вибрации во инфрацрвените и раманските спектри на другите турмалински вариетети се појавуваат како резултат на катјонските комбинации кои вклучуваат доминантно присуство на Mg и Fe-катјоните во Y-структурните сајтови. Силната спектроскопска индикација дека изучуваниот минерал припаѓа на вариететот шерл е во сосема добра согласност со резултатите добиени со помош на рендгенска дифракција на спрашени обрасци и со рендгенската микроскопска анализа. Инфрацрвените спектри на двата минерала покажуваат изразена сличност во подрачјето под 1500 cm^{-1} , додека сличноста помеѓу раманските спектри ($1500\text{--}100\text{ cm}^{-1}$) е послабо изразена. Тоа покажува дека раманските спектри се почувствителни на промени на составот, како и на постоење на структурен неред. Идентификацијата на двата минерала е дополнително потврдена со помош на изучувањето на нивните рендгенограми на спрашени обрасци.

Во трудот 1.30 се изучувани инфрацрвените и раманските вибрациони спектри на слоестите минерали: биотит, $\text{K}(\text{Mg},\text{Fe}^{2+})_3\text{AlSi}_3\text{O}_{10}(\text{OH},\text{F})_2$; мусковит,

$KAl_2(Si_3Al)O_{10}(OH,F)_2$; флогопит, $KMg_3(Si_3Al)O_{10}(F,OH)_2$ и шериданит (клинохлор), $(Mg,Al)_6(Si,Al)_4O_{10}(OH)_8$. Најдено е дека изразената сличност на нивните ИЦ-спектри во подрачјето под 1200 cm^{-1} главно се должи на нивните слични структурни карактеристики. Сличноста помеѓу нивните рамански спектри ($1200\text{--}100\text{ cm}^{-1}$), пак, е многу послабо изразена, што упатува на фактот дека оваа техника е почувствителна на промени на составот на изучуваните минерали. Показано е дека вибрационата спектроскопија дава прелиминарни, но многу значајни информации за изучуваните геолошки важни филосиликатни минерали. Треба, меѓутоа, да се нагласи дека во случај на лискунските минерали што се карактеризираат со значителна супституција на едни елементи со други, па според тоа и со комплицирана кристална структура, вибрационата спектроскопија не овозможува нивно брзо и едноставно разликување едни од други. Поради тоа, идентификацијата на овој тип минерали не треба да се засновува само на нивните морфолошки карактеристики или, пак, само на нивните вибрациони спектри, поради тоа што со примена единствено на овие методи може да дојде до погрешна идентификација. Таков бил, на пример, случајот со пробата на мусковитот од Нежилово, за којашто првично се сметало дека претставува парагонит. Показано е дека раманската спектроскопија (споредена со инфрацрвената спектроскопија) е погодна метода за детектирање на изоморфните калцитни и доломитни нечистотии. Автентичноста на изучуваните природни цврсти супстанции е потврдена и со рендгенска дифракција на спршени проби, како и со определување на нивниот хемиски состав со помош на рендгенска флуоресцентна анализа.

Извршената спектар-структурна карактеризација на алкалните фелдспати: албит, $NaAlSi_3O_8$, микроклин, $KAlSi_3O_8$, и санидин, $(K,Na)(Al,Si)_4O_8$, како и на зеолитниот минерал стилбит, $NaCa_4Al_8Si_{28}O_{72}\cdot 30H_2O$ е презентирани во трудот 1.32. Показано е дека, и покрај заедничките структурни карактеристики, раманските ($1200\text{--}100\text{ cm}^{-1}$) и особено инфрацрвените спектри ($1600\text{--}370\text{ cm}^{-1}$) овозможуваат меѓусебно разликување помеѓу албит, микроклин и санидин. Најдено е дека раманските и инфрацрвените ленти се зависни од среденоста на Si/Al позициите во структурата, при што нивниот интензитет е поголем во спектарот на микроклинот (чијашто структура е средена), а значително послаб во спектарот на санидин (со несредена структура). Фреквентното поместување, како и зголемувањето на полуширината на лентите во спектрите на алкалните фелдспати е, исто така, во корелација со зголемувањето на степенот на Si/Al несреденоста во нивните структури. Иако несовпаѓања помеѓу спектрите се регистрирани и во Si(Al)-O подрачјето, најзначајни разлики кои овозможуваат разликување на алкалните фелдспати овозможуваат спектрите под 350 cm^{-1} каде што се појавуваат M-O вибрационите ленти.

Ржаново е едно од најголемите Fe-Ni наоѓалишта во Југоисточна Европа, во кое главни минерални типови се магнетит, хематит, талк, клинохлор и амфибол, а се наоѓаат и помали количества на стилпломелан, доломит, сепиолит, лизардит, разни сулфидни минерали и друго. Користејќи ги методите на инфрацрвената и раманската спектроскопија, во трудот 1.33 се идентификувани и карактеризирани минералите хематит, бруцит, калцит, арагонит, доломит, талк, антигорит, хризотил и оливин. Притоа, покажано е дека кога идентификацијата е заснована само на морфолошкиот изглед, понекогаш може да се донесат погрешни заклучоци. Таков бил случајот со морфолошки погрешно идентификуваните кристали на магнетит, за коишто се покажало дека всушност претставуваат талк (во асоцијација со магнетит).

Инаку, користењето на вибрационите техники покажало дека обете може да се користат за определување на минерални нечистотии.

Во рамките на прегледниот труд 1.34 презентирани се резултатите од комплементарната употреба на вибрационата спектроскопија и на рендгенската дифракција на спрашени обрасци за идентификациони и детекциони цели. Заклучено е дека интензитетот, а особено фреквенцијата на инфрацрвената лента во $\nu(\text{OH})$ подрачјето може да послужат за определување на присуството Fe^{3+} и/или Al^{3+} во минералот епидот, како и за разликување на епидотот и клинозоиситот. За разлика од изразената сличност помеѓу ИЦ-спектри на изучуваните соросиликати, нивните рамански спектри покажуваат значителни разлики, со што се потврдува чувствителноста на овие спектри на менување на составот, како и на појавата на структурен неред кај минералите. Во случајот на амфиболите, пак, интензитетот, а особено бројот на лентите во $\nu(\text{OH})$ подрачјето може да послужи за прецизна идентификација на минералите. Тоа е засновано на присуство на различни Y катјони во M1 и M3 октаедарските сајтови што се манифестира преку различен спектрален изглед. Најдено е дека и покрај присуството на центар на симетрија во просторната група на изучуваните клиноамфиболи и пироксени, регистрирано е присуство на т.н. ИЦ-рамански дублети. Нивното појавување се должи на присуство на т.н. TOT-слоеве во структурата, чијашто секвентна симетрија доминира над кристалната симетрија и ја определува активноста на нормалните модови. Покажано е дека повисоките бранови броеви на $\nu(\text{XO}_6)$ модовите во ИЦ-спектрите на пироксените, споредени со оние на соодветните модови во спектрите на пироксеноидите може да послужат за да се разликуваат пироксените од пироксеноидите. Покрај тоа, бројот на инфрацрвените ленти во $800\text{--}650\text{ cm}^{-1}$ подрачјето може да послужи како индикација за определување на бројот на различно ориентираните тетраедри подолжината определена периода од елементарната ќелија на кристалот. Анализата потврдила дека рендгенската дифракција на спрашени обрасци овозможува брза проверка на автентичноста на изучуваните силикатни минерали, овозможувајќи нивна недвосмислена карактеризација. Со тоа, методата овозможува да се надминат некои од тешкотиите при идентификацијата на минералите што се појавуваат при анализата на нивните вибрациони спектри. Иако двете техники се повеќе комплементарни одошто компетитивни, анализата на силикатните минерали потврдила дека, во споредба со вибрационата спектроскопија, методата на рендгенската дифракција на спрашени обрасци е почувствителна за определување на присуство на онечистувања кај минералите.

Во прегледниот труд 1.47 споредбено се прикажани некои од предностите и недостатоците во случаите кога рендгенската дифракција на спрашени обрасци, фурје-трансформната инфрацрвена или раманската вибрациона спектроскопија се користат како одвоени техники во процесот на детекција, идентификација, разликување и карактеризација на минералите. Изучуваните минерални примероци: рутил, TiO_2 ; хематит, Fe_2O_3 ; алмандин, $\text{Fe}_3\text{Al}_2(\text{SiO}_4)_3$; спесартин, $\text{Mn}_3\text{Al}_2(\text{SiO}_4)_3$; лимонит, $\text{FeO}(\text{OH})$; гетит, $\alpha\text{-FeO}(\text{OH})$; феројохансенит, $\text{Ca}(\text{Fe},\text{Mn})\text{Si}_2\text{O}_6$; оливин, $(\text{Mg},\text{Fe})_2\text{SiO}_4$; форстерит, Mg_2SiO_4 ; фајалит, Fe_2SiO_4 ; берил, $\text{Be}_3\text{Al}_2\text{Si}_6\text{O}_{18}$; флогопит, $\text{KMg}_3(\text{Si}_3\text{Al})\text{O}_{10}(\text{F},\text{OH})_2$ и клинохлор (шериданит), $(\text{MgFe})_5\text{Al}(\text{Si}_3\text{Al})\text{O}_{10}(\text{OH})_8$ се собрани од разни локалитети на Р. Македонија.

Д-р Петре Макрески во изминатиов период има работено и на определување на ретки елементи во разни минерали (трудови 1.27, 1.28, 1.29, 1.35, 1.38, 1.44 и 1.46, користејќи ги притоа методите на атомската апсорпциона

спектрометрија (ААС), атомската емисиона спектрометрија со индуцирана спрегната плазма (АЕС–ИСП) и неутронската активациона анализа (НАА).

Во трудовите 1.27, 1.29, 1.35 и 1.46 е развиен метод за определување на составните и ретките елементи во хематит (Fe_2O_3), пирит (FeS_2), халкопирит (CuFeS_2) и во железни референтни материјали, користејќи ги двете форми на k_0 -методата на неутронска активациона анализа и тоа: инструменталната (k_0 -INAA) и радиохемиската (k_0 -RNAA). За да се избегнат интерференциите од железото врз определувањето на елементите во траги, извршена е радиохемиска сепарација. Определувањето на изучуваните елементи во водна фаза е извршено со помош на k_0 -RNAA по екстракцијата на железото со изоамил ацетат (IAA) и диизопропил етер (DIPE) од раствор на хлороводородна киселина. Изучена е распределбата на 35 елементи во екстракциониот систем на изучуваните минерали. Најдено е дека Au, Se, Te, Mo и Sb слично се однесуваат кон железото во раствор од хлороводородна киселина и можат многу успешно да се отстранат. Најдено е дека извлекувањето на останатите 12 елементи (Ag, Ba, Cd, Co, Cr, Cs, Hg, In, Na, Nd, Sc и Zn) од водната фаза по отстранувањето на железото со DIPE е многу ефикасно.

Во трудот 1.28 е предложен метод за определување на елементи во траги во халкопирит, CuFeS_2 , со примена на k_0 -INAA. За да се избегне влијанието на железото и бакарот како матрични елементи, применет е метод на нивно сепарирање. Интерференциите од бакарот се елиминирани така што е применета негова електролитичка сепарација. Железото е елиминирано со примена на течно–течна екстракција со диизопропил етер (DIPE) од раствор на хлороводородна киселина, а потоа е извршено определување на елементите во траги во водната фаза. За определување на содржината на испитуваните елементи применет е методот на k_0 -INAA со што е овозможено следење на дистрибуцијата на скоро педесет елементи (преку соодветните радионуклиди со среден и долг полупериод на распаѓање) во испитуваниот минерал. Особено важна предност на предложениот метод е дополнителната можност за определување на содржината на некои елементи во траги по сепарирањето на Fe и на Cu.

Користејќи го k_0 -INAA методот, определено е присуството на ретките елементи во бакарниот минерал халкантит ($\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$) пред и по квантитативното отстранување на бакарот (труд 1.38). За да се избегне интерференцијата на матричните елементи, користен е методот на електролитичка сепарација на бакарот. Притоа, определено е присуството на 47 елементи во изучуваниот минерал. Главната предност на предложениот метод се состои во можноста да се определи содржината на неколку елементи (Al, Dy, K, Mg, Mn, Pt, Re и V) преку нивните краткоживеачки нуклиди по електролизата на бакарот и елиминацијата на интерференциите од матричните елементи. Покрај тоа, границите за детекција на некои елементи (Ga, K и W) во електролитичкиот раствор се пониски, споредени со оние определени со k_0 -INAA-методот. Меѓутоа, резултатите покажале дека електролизата не е погоден метод за определување на некои од ретките елементи (As, Na, Sb, Pt и Zn) при ниско концентрационо ниво. Тоа се должи на контаминацијата од Pt-електрода или неадекватното прочистување на употребените стаклени садови, потоа на процесите на адсорпција/десорпција на стаклените садови или на губење во текот на испарувањето на растворот.

За да се збогатат знаењата за изобилството, распределбата и геохемиското однесување на елементите од ретките земји, во трудот 1.44 е предложен и разработен едноставен и ефикасен метод за детекција на овие елементи во минерали со помош на раманска спектроскопија. Спореден со модерните

аналитички техники, предложениот метод заснован на раманската спектроскопија овозможува пониска долна граница на детекција на елементите од ретките земји. Тој може да се применува дури и во лаборатории опремени само со FT-рамански инструмент. Овој едноставен, евтин, брз и еднозначен рамански метод за детекција на овие елементи во минерали е погоден експеримент за лабораториски вежби.

Во трудот 1.45 се презентирани резултатите од определувањето на содржината на составните елементи како и на елементите во траги во четири бакарни минерали со примена на k_0 -инструменталната неутронска активациона анализа. Изучуваните минерали се: ковелин (CuS), брошантит, $\text{Cu}_4\text{SO}_4(\text{OH})_6$, халкантит, $\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$, и самороден Cu. Вкупниот број на определени елементи (со кратко и долго полувреме на распаѓање на радионуклидите) изнесува 39. Најдено е дека содржината на As и Se во ковелинот, As, K, Na и U во брошантитот и Ca, Na и Zn во халкантитот е поголема од другите испитувани елементи во траги. Методот е потврден со негова примена во определувањето на одредени елементи во референтен бакарен концентрат (NR-3).

Во стручниот труд 1.49 е објавен популарен текст за минералната разновидност во Р. Македонија и резултатите од нивното изучување со разни методи.

Д-р Петре Макрески инцидентно има работено и на изучувањето на некои почвени минерали (труд 1.36), потоа на некои бентонити (труд 1.43), на сахаринати (труд 1.25), на синтеза и карактеризација на некои нови супституирани ароматични хидразони (труд 1.48), како и на проблемот на уролитијаза кај педијатриските пациенти предизвикана од присуство на цефтриаксон (труд 1.42).

Во трудот 1.41 се презентирани резултатите од изучувањето на псевдополиморфизмот и трансформацијата на кодеин фосфат хемихидрат и кодеин фосфат сесквихидрат во цврста состојба со помош на вибрациона спектроскопија. Показано е дека вибрационата спектроскопија овозможува да се разликуваат овие две псевдополморфни форми. Показано е дека трансформацијата од една во друга форма во цврста состојба настанува кога соединението е изложено на зголемена влажност и/или температура. Забележано е дека стабилноста на двете псевдополморфни форми на кодеин фосфат на собна температура овозможува нивна широка примена за фармацевтски цели.

Заклучок и предлог

Од наведените податоци сосема јасно се гледа дека д-р Петре Макрески постигнал многу интересни и извонредно значајни научни резултати кои зборуваат за неговиот интензивен и континуиран растеж како научен работник во релативно кус период од неполни 12 години. Анализата на постигнатите резултати покажува дека истражувачките активности на д-р Петре Макрески битно придонесуваат во унапредувањето на научните сознанија за минералите од Македонија. Тој беше првиот млад истражувач од Институтот за хемија кој пред 12-тина години започна, а во меѓувреме продолжи систематски и континуирано да се занимава со собирање, сепарација, идентификација, карактеризација и систематизација на минералите по потекло од Македонија, анализирајќи го нивниот хемиски состав и користејќи ги методите на вибрационата (инфрацрвена и раманска) спектроскопија, потоа рендгенската дифракција на спрашени образци, како и атомската апсорпциона и емисиона

спектрометрија. Со тоа, тој продолжи да ги проширува и збогатува подрачјата на научна работа во групата за структурна хемија при Институтот за хемија, пристапувајќи кон проблемите и предизвиците на новите истражувања темелно и покажувајќи голема трпеливост и прецизност при добивањето на експерименталните резултати, но и при нивната обработка, интерпретација и систематизација, а потоа и при нивното подготвување за печатење во реномирани научни списанија.

Фактот што според Science Citation Index трудовите на д-р Макрески се (до 12 септември, 2012 година) вкупно 212 пати цитирани во Web of Science, потоа неговото учество во уредувачките одбори на три меѓународни списанија (*Journal of Spectroscopy and Dynamics*, *Spectroscopy: An International Journal* и *Macedonian Journal of Chemistry and Chemical Engineering*), како и рецензирањето на 32 труда во списанијата *Vibrational Spectroscopy*, *Journal of Raman Spectroscopy*, *Journal of Molecular Structure*, *Spectrochimica Acta Part A*, *Physics and Chemistry of Minerals*, *Journal of Physics and Chemistry of Solids* и *American Mineralogist* (во периодот по неговиот последен избор) покажуваат дека д-р Петре Макрески израснал во препознатлив научен работник во нашата земја и надвор од неа.

Д-р Макрески далеку ги надминал потребните интерни критериуми за избор во аналогното звање вонреден професор: вкупно 321,095 од потребните 80 поени, од кои 70 поени од наставно-образовна дејност (минимум потребни 20), 183,595 поени од научноистражувачка дејност (минимум потребни 20) и 67,5 поени од стручно-апликативна и организационо-развојна дејност (минимум потребни 5).

Ако кон сето она што е речено погоре во врска со постигнатите резултати на кандидатот се додаде и неговиот сериозен пристап кон изведувањето на експерименталните и пресметковните вежби со студентите, како и успешното изведување и осовременување на наставата од соодветните предмети, јасно произлегува дека д-р Петре Макрески е веќе афирмиран научен работник кој ги надминува сите формални и суштински барања за да биде избран во звањето вонреден професор. Поради тоа, членовите на Рецензентската комисија со големо задоволство му предлагаат на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје д-р Петре Макрески да биде избран во звањето вонреден професор.

Членови на Рецензентската комисија

Академик Бојан Шоптрајанов, редовен професор на ПМФ во Скопје (во пензија), с.р.

Д-р Љупчо Пејов, редовен професор на ПМФ во Скопје, с.р.

Академик Глигор Јовановски, редовен професор на ПМФ во Скопје (во пензија), с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Петре Милош Макрески
(име, татково име и презиме)
Институција: УКИМ, Природно-математички факултет
(назив на факултетот/институтот)
Научна област: физичка хемија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Настава 2. циклус студии: Методи за испитување на кристални супстанци, 2010/11, 2011/2012 (2)	3
	Настава 1. циклус студии: Примена на компјутери во биохемијата и молекулско моделирање, 2008/09 (2)	1,2
	Настава 1. циклус студии: Физичка хемија 2, 2008/09 (1.5)	0,9
	Настава 1. циклус студии: Физичка хемија (молекуларна биологија), 2009/10, 2010/11, 2011/12 (4)	7,2
	Настава 1. циклус студии: Минералологија 1, 2009/10 (2)	1,2
	Настава 1. циклус студии: Минералологија 2, 2009/10 (2)	1,2
	Настава 1. циклус студии: Геохемија и минералологија 2, 2010/11, 2011/12 (3)	5,4
	Настава 1. циклус студии: Кристалохемија, 2010/11, 2011/12 (2)	2,4
	Лабораториски вежби 2. циклус студии: Методи за испитување на кристални супстанци, 2010/11, 2011/2012 (2)	1,8
	Нумерички вежби 1. циклус студии: Физичка хемија 2, 2007/08, 2008/09 (2)	1,8
	Лабораториски вежби 1. циклус студии: Геохемија и минералологија 2, 2010/11, 2011/12 (1)	0,9
	Лабораториски вежби 1. циклус студии: Кристалохемија, 2010/11 (2)	0,9
	Лабораториски вежби 1. циклус студии: Физичка хемија 2, 2007/08, 2008/09, 2009/2010, 2010/2011 (3)	5,4
	Нумерички вежби 1. циклус студии: Физичка хемија 1, 2007/08, 2008/09 (2)	1,8
	Лабораториски вежби 1. циклус студии: Физичка хемија 1, 2007/08, 2008/09, 2009/2010, 2010/2011 (4)	7,2
	Лабораториски вежби 1. циклус студии: Физичка хемија за биохемичари, 2007/08, 2008/09, 2009/2010, 2010/2011 (3)	5,4
	Лабораториски вежби 1. циклус студии: Минералологија 1, 2007/08, 2008/09, 2009/2010, 2010/2011 (1)	1,8
	Лабораториски вежби 1. циклус студии: Минералологија 2, 2007/08, 2008/09, 2009/2010, 2010/2011 (1)	1,8
	Лабораториски вежби 1. циклус студии: Извори и користење на хемиски информации, 2007/08, 2008/09,	3,6

	2009/2010, 2010/2011 (2)	
	Настава во летни школи и работилници: P. Makreski, IDENTIFICATION OF SOME INOSILICATE AND SOROSILICATE MINERALS FROM MACEDONIA USING VIBRATIONAL SPECTROSCOPY AND POWDER X-RAY DIFFRACTION, <i>Workshop "From Molecules to Functionalised Materials"</i> , Skopje, Macedonia, 2007.	1
	Настава во летни школи и работилници: P. Makreski, G. Jovanovski, VIBRATIONAL SPECTROSCOPY AND X-RAY POWDER DIFFRACTION IN THE STUDY OF SILICATE MINERALS – ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF EACH TECHNIQUE, <i>Workshop "From Molecules to Functionalised Materials"</i> , p. 4, Skopje, Macedonia, 2011.	1
	(Ko) ментор на дипломска работа: Томче Рунчевски, Полиморфизам, фотохромизам и термохромизам кај <i>N</i> -(3,5-ди-терц-бутилсалицилиден)-4-јодобензен – нов прекинувачки материјал со можност да се контролира на повеќе начини, 2010.	0,2
	Член на Комисија за оцена или одбрана на магистратура: Виолета Шонтевска, Примена на вибрационата спектроскопија за идентификација и карактеризација на филосиликатни минерали од Република Македонија, 2010.	0,3
	Член на Комисија за оцена или одбрана на магистратура: Томче Рунчевски, Структурни изучувања на гранатни минерали од Република Македонија со инфрацрвена и раманска спектроскопија, 2011.	0,3
	Член на Комисија за оцена или одбрана на магистратура: Александра Рашковска, Карактеризација на византиска и отоманска глазирана керамика со спектроскопски и дифракциони техники, 2012.	0,3
	Член на Комисија за оцена или одбрана на дипломска работа: Дејан Цибрев, Сепарација и идентификација на некои оксидни минерали од Македонија со помош на фт-иц спектроскопија, аас, аес-исп и рендгенска дифракција на спрашени обрасци, 2007.	0,1
	Член на Комисија за оцена или одбрана на дипломска работа: Илчо Петровски, Карактеризација на циклосиликатните минерали берил и турмалин од Македонија со вибрациона спектроскопија и рендгенска дифракција на спрашени обрасци, 2008.	0,1
	Член на Комисија за оцена или одбрана на дипломска работа: Валентина Гонева, Идентификација на некои тектосиликатни минерали од Република Македонија со инфрацрвена спектроскопија, 2008.	0,1
	Член на Комисија за оцена или одбрана на дипломска работа:	0,1

	Николина Стаматовска, Идентификација и карактеризација на некои тектосиликатни минерали од Македонија со вибрациона спектроскопија и со рендгенска дифракција на спрашени обрасци, 2009.	
	Член на Комисија за оцена или одбрана на дипломска работа: Томче Рунчевски, Полиморфизам, фотохромизам и термохромизам кај <i>N</i> -(3,5-ди-терц-бутилсалицилиден)-4-јодобензен – нов прекинувачки материјал со можност да се контролира на повеќе начини, 2010.	0,1
	Член на Комисија за оцена или одбрана на дипломска работа: Жаклина Костадинова, Определување на бакар во почвата од Косовска Митровица и околината, 2011.	0,1
	Член на Комисија за оцена или одбрана на дипломска работа: Мукадесе Даути, Определување на арсен во почвата од Косовска Митровица и околината, 2011.	0,1
	Член на Комисија за оцена или одбрана на дипломска работа: Марјан Стефановски, Определување на манган и никел во бакарни минерали со атомска апсорпциона спектрометрија, 2011.	0,1
	Член на Комисија за оцена или одбрана на дипломска работа: Даниел Стефановски, Елементи во траги во вина од домашно производство од тиквешкиот регион, 2011.	0,1
	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа: Ивана Вучковиќ, Определување на содржина на Ni во мовови и почви од Република Македонија, 2011.	0,1
	Интерна скрипта од предавања: П. Макрески, Геохемија, интерна скрипта, ПМФ, Скопје, 2010.	4
	Пакет материјали за одреден предмет: Минералологија 1, Минералологија 2, Геохемија и минералологија, Физичка хемија за молекуларна биологија.	4
	Превод на учебник: П. Аткинс, Ж. де Паула, АТКИНСОВА ФИЗИЧКА ХЕМИЈА, Просветно дело, Скопје, 2011; превод на оригинално издание од P. Atkins, J. de Paula, ATKINS' PHYSICAL CHEMISTRY, Eight edition, Oxford University Press, 2006 (М. Буклески, В. Ивановски, Г. Јовановски, П. Макрески, Б. Минчева-Шукарова, П. Наумов, Љ. Пејов, В. Петрушевски, Т. Рунчевски, В. Стефов, превод на македонски; Б. Шоптрајанов, стручна и јазична редакција).	3
	Вкупно	70

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Раководител на проект: НЕОРГАНСКИ ПРИРОДНИ ЦВРСТИ СУПИСТАНЦИИ И НИВНИ СИНТЕТИЧКИ АНАЛОЗИ – СПЕКТАР-СТРУКТУРНИ КОРЕЛАЦИИ И СПОРЕДБА СО ХЕМИСКИОТ СОСТАВ, МОН, 2010–2011.	6
2	Учесник во проект: ПРИМЕНА НА ДОЛГОЖИВЕЕЧКИТЕ КОСМОГЕНИ НУКЛИДИ (^{26}Al , ^{10}Be) ВО ОДРЕДУВАЊЕТО НА СТЕПЕНОТ НА ЕРОЗИЈАТА НА ПОДРАЧЈЕТО НА НАОЃАЛИШТЕТО АЛШАР, МОН, 2010–2011.	3
3	Учесник во проект: ИЗУЧУВАЊЕ НА ПРИРОДНИ ЦВРСТИ СУПИСТАНЦИИ, МАНУ, 2010–2012	3
4	Учесник во проект: REFORMS AND UPGRADE CHEMISTRY UNDERGRADUATE STUDIES IN MACEDONIA, Tempus Joint European Project, 2007–2009.	5
5	Учесник во проект: MOLECULAR SWITCHES – SYNTHESIS AND STUDY OF THEIR STRUCTURE AND PROPERTIES, IntegraFM program of the Huber Curien Partnership, 2009–2010.	5
6	Учесник во проект: ULTRA LOW CONCETRATIONS OF THE As AND Tl IN THE SOILS OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA, Croatian–Macedonian Intergovernmental S&T Cooperation, Skopje–Zagreb, 2010–2011.	5
7	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: P. Naumov, P. Makreski, G. Jovanovski, DIRECT ATOMIC SCALE OBSERVATION OF LINKAGE ISOMERIZATION OF As_4S_4 CLUSTERS DURING THE PHOTOINDUCED TRANSITION OF REALGAR TO PARAREALGAR, <i>Inorg. Chem.</i> , 46 (2007) 10624–10631. (IF = 4.325)	8,348
8	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: G. Jovanovski, P. Makreski, B. Soptrajanov, VIBRATIONAL STUDY AND SPECTRA–STRUCTURE CORRELATIONS IN MAGNESIUM DISACCHARINATE HEPTAHYDRATE, $\text{Mg}(\text{sac})_2 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$, <i>Maced. J. Chem. Chem. Eng.</i> , 27 (2008) 1–8. (IF = 0.459)	5,1672
9	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: P. Makreski, G. Jovanovski, MINERALS FROM MACEDONIA. XXII. LASER-INDUCED FLUORESCENCE BANDS IN THE FT-RAMAN SPECTRUM OF ALMANDINE MINERAL, <i>J. Raman Spectrosc.</i> , 39 (2008) 1210–1213. (IF = 3.137)	8,2233
10	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: P. Makreski, R. Jaćimović, V. Stibilj, T. Stafilov, G. Jovanovski, DETERMINATION OF TRACE ELEMENTS IN IRON MINERALS BY INSTRUMENTAL AND RADIOCHEMICAL	4,2768

	NEUTRON ACTIVATION ANALYSIS, <i>Radiochim. Acta</i> , 96 (2008) 855–862. (IF = 1.128)	
11	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: M. Taseska, P. Makreski, V. Stibilj, R. Jaćimović, T. Stafilov, G. Jovanovski, DETERMINATION OF TRACE ELEMENTS IN CHALCOPYRITE (CuFeS ₂) BY NEUTRON ACTIVATION ANALYSIS AFTER MATRIX ELEMENTS REMOVAL, <i>Maced. J. Chem. Chem. Eng.</i> , 27 (2008) 141–147. (IF = 0.459)	3,8754
12	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: R. Jaćimović, P. Makreski, V. Stibilj, T. Stafilov, DETERMINATION OF MAJOR AND TRACE ELEMENTS IN IRON REFERENCE MATERIALS USING k ₀ -NAA, <i>J. Radioanal. Nucl. Chem.</i> , 278 (2008) 795–799. (IF = 0.777)	4,0662
13	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: V. Šontevska, G. Jovanovski, P. Makreski, A. Raškavska, B. Šoptrajanov, MINERALS FROM MACEDONIA. XXI. VIBRATIONAL SPECTROSCOPY AS IDENTIFICATIONAL TOOL FOR SOME MICA MINERALS, <i>Acta Chim. Slov.</i> , 55 (2008) 757–766. (IF = 1.011)	4,2066
14	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: P. Makreski, G. Jovanovski, MINERALS FROM MACEDONIA. XXIII. SPECTROSCOPIC AND STRUCTURAL CHARACTERIZATION OF CYCLOSILICATES, <i>Spectrochim. Acta Part A</i> , 73 (2009) 460–467. (IF = 1.77)	6,993
15	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: P. Makreski, G. Jovanovski, B. Kaitner, MINERALS FROM MACEDONIA. XXIV. SPECTROSCOPIC AND STRUCTURAL CHARACTERIZATION OF TECTOSILICATES, <i>J. Mol. Struct.</i> , 924–926 (2009) 413–419. (IF = 1.599)	6,0792
16	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: B. Boev, G. Jovanovski, P. Makreski, MINERALS FROM MACEDONIA. XX. GEOLOGIC SETTING, LITHOLOGIES AND IDENTIFICATION OF THE MINERALS FROM RŽANOVO Fe-Ni DEPOSIT, <i>Turk. J. Earth Sci.</i> , 18 (2009) 631–652. (IF = 1.031)	5,6248
17	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: G. Jovanovski, P. Makreski, B. Kaitner, B. Boev, SILICATE MINERALS FROM MACEDONIA. COMPLEMENTARY USE OF VIBRATIONAL SPECTROSCOPY AND X-RAY POWDER DIFFRACTION FOR IDENTIFICATION AND DETECTION PURPOSES, <i>Croat. Chem. Acta</i> , 82 (2009) 363–386. (review) (IF = 0.713)	5,3704
18	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: P. Makreski, R. Jaćimović, V. Stibilj, T. Stafilov, DETERMINATION OF MAJOR	4,2768

	AND TRACE ELEMENTS IN IRON-NICKEL-COPPER-COBALT ORE REFERENCE MATERIALS USING k_0 -NAA, <i>Radiochim. Acta</i> , 97 (2009) 643–649. (IF = 1.128)	
19	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: Z. Tomić, P. Makreski, B. Gajić, IDENTIFICATION AND SPECTRA-STRUCTURE DETERMINATION OF SOIL MINERALS. RAMAN STUDY SUPPORTED BY IR SPECTROSCOPY AND X-RAY POWDER DIFFRACTION, <i>J. Raman Spectrosc.</i> , 41 (2010) 582–586. (IF = 3.137)	7,3096
20	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: P. Naumov, P. Makreski, G. Petruševski, T. Runčevski, G. Jovanovski, VISUALIZATION OF A DISCRETE SOLID-STATE PROCESS WITH STEADY-STATE X-RAY DIFFRACTION: OBSERVATION OF HOPPING OF SULFUR ATOMS IN SINGLE CRYSTALS OF REALGAR, <i>J. Am. Chem. Soc.</i> , 132 (2010) 11398–11401. (IF = 9.019)	9,0114
21	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: M. Taseska, R. Jaćimović, T. Stafilov, V. Stibilj, P. Makreski, G. Jovanovski, IS COPPER REMOVAL BY ELECTROLYSIS FROM COPPER MINERALS APPROPRIATE METHOD FOR DETERMINATION OF TRACE ELEMENTS?, <i>Nucl. Instrum. Meth. Phys. Res. A</i> , 622 (2010) 449–452. (IF = 1.142)	4,2852
22	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: P. Makreski, T. Runčevski, G. Jovanovski, MINERALS FROM MACEDONIA. XXVI. CHARACTERIZATION AND SPECTRA-STRUCTURE CORRELATIONS FOR GROSSULAR AND UVAROVITE. RAMAN STUDY SUPPORTED BY IR SPECTROSCOPY, <i>J. Raman Spectrosc.</i> , 42 (2011) 72–77. (IF = 3.137)	7,3096
23	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: N. Stamatovska, P. Makreski, L. Pejov, G. Jovanovski, MINERALS FROM MACEDONIA. XXVII. THEORETICAL AND EXPERIMENTAL STUDY OF THE VIBRATIONAL SPECTRA OF ENDEMIC NEŽILOVITE, <i>J. Mol. Struct.</i> , 993 (2011) 104–108. (IF = 1.599)	4,5594
24	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: G. Petruševski, S. Ugarkovic, P. Makreski, SOLID-STATE TRANSFORMATION OF THE PSEUDOPOLYMORPHIC FORMS OF CODEINE PHOSPHATE HEMIHYDRATE AND CODEINE PHOSPHATE SESQUIHYDRATE MONITORED BY VIBRATIONAL SPECTROSCOPY AND THERMAL ANALYSIS, <i>J. Mol. Struct.</i> , 993 (2011) 328–335. (IF = 1.599)	6,0792
25	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: V. J. Lozanovski, Z. Gucev, V. Avramoski, I. Kirovski, P. Makreski, V. Tasic, CEFTRIAXONE INDUCED UROLITHIASIS IN PEDIATRIC	3,996

	PATIENT, <i>Hippokratia</i> , 15 (2011) 181–183. (IF = 0.66)	
26	Труд со оригинални научни резултати објавен во референтно меѓународно списание со IF: Z. P. Tomić, V. P. Logar, B. M. Babic, J. R. Rogan, P. Makreski, COMPARISON OF STRUCTURAL, TEXTURAL AND THERMAL CHARACTERISTICS OF PURE AND ACID TREATED BENTONITES FROM ALEKSINAC AND PETROVAC (SERBIA), <i>Spectrochim. Acta Part A</i> , 82 (2011) 389–395. (IF = 1.77)	4,062
27	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание со IF: P. Makreski, G. Jovanovski, T. Runčevski, R. Jaćimović, SIMPLE AND EFFICIENT METHOD FOR DETECTION OF TRACES OF RARE EARTH ELEMENTS IN MINERALS BY RAMAN SPECTROSCOPY INSTRUMENTATION, <i>Maced. J. Chem. Chem. Eng.</i> , 30 (2011) 241–250. (IF = 1.079)	3,8754
28	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно меѓународно списание: M. Jankulovska, K. Colanceska-Ragenovik, V. Dimova, I. Spirevska, P. Makreski, SYNTHESIS AND CHARACTERIZATION OF NEW <i>p</i> -SUBSTITUTED AROMATIC HYDRAZONES, <i>Org. Chem. Ind. J.</i> , 8 (2012) 326–334.	3,6
29	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: R. Jaćimović, M. Taseska, V. Stibilj, P. Makreski, T. Stafilov, G. Jovanovski, CHARACTERIZATION OF SOME COPPER MINERALS USING INSTRUMENTAL NEUTRON ACTIVATION ANALYSIS, <i>Geologica Macedonica</i> , 21 (2007) 87–91.	2,4
30	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: M. Taseska, P. Makreski, V. Stibilj, R. Jaćimović, T. Stafilov, DETERMINATION OF TRACE ELEMENTS IN HEMATITE'S IRON REFERENCE MATERIAL JSS-804-1 USING k_0 -INAA, <i>Geologica Macedonica</i> , 22 (2008) 43–48.	2,4
31	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: G. Jovanovski, P. Makreski, B. Kaitner, B. Šoptrajanov, MINERALS FROM MACEDONIA. X-RAY POWDER DIFFRACTION vs. VIBRATIONAL SPECTROSCOPY IN MINERAL IDENTIFICATION, <i>Contributions, Sec. Math. Tech. Sci., MANU</i> , 30 (2009) 7–34. (review)	3,6
32	Труд со оригинални научни резултати, објавен во стручно-научно популарно списание: Г. Јовановски, Б. Боев, П. Макрески, МИНЕРАЛИТЕ ОД МАКЕДОНИЈА, <i>Македонско Рударство и Геологија</i> , 8 (2008) 14–17.	3,6
	Ментор на магистерска работа: Томче Рунчевски, Структурни изучувања на гранатни минерали од Република Македонија со инфрацрвена и раманска спектроскопија, 2011.	1
	Секциско предавање на научен собир со меѓународно учество:	2

	P. Makreski, COMPLEMENTARY USE OF VIBRATIONAL SPECTROSCOPY AND POWDER X-RAY DIFFRACTION FOR DETECTION AND IDENTIFICATION OF SILICATE MINERALS, <i>Macedonian-Ukrainian Scientific Conference, Štip, Macedonia, 2010.</i>	
	Учество на научен собир со реферат: R. Jacimovic, P. Makreski, V. Stibilj, T. Stafilov, G. Jovanovski, DETERMINATION OF MAJOR AND TRACE ELEMENTS IN IRON REFERENCE MINERALS USING k_0 -INAA, <i>12th International Conference on Modern Trends in Activation Analysis, Book of Abstracts, p. 54, Tokyo, Japan, 2007.</i>	1
	Учество на научен собир со реферат: M. Kajžanoska, P. Makreski, G. Jovanovski, IDENTIFICATION OF THE FELDSPAR MINERALS ORIGINATING FROM MACEDONIA BY INFRARED SPECTROSCOPY, <i>Seventh Congress of Pure and Applied Chemistry for the Students of Macedonia, Book of Abstracts, pp. 42-43, Skopje, Macedonia, 2007.</i>	1
	Учество на научен собир со реферат: P. Makreski, G. Jovanovski, B. Kaitner, I. Petrovski, MINERALS FROM MACEDONIA. XXIII. SPECTROSCOPIC AND STRUCTURAL CHARACTERIZATION OF CYCLOSILICATES, <i>8th International Conference on Raman Spectroscopy Applied to the Earth Sciences – Sensu Latu, Book of Abstracts, p. 96, Ghent, Belgium, 2008.</i>	1
	Учество на научен собир со реферат: P. Makreski, P. Naumov, G. Jovanovski, DIRECT ATOMIC SCALE OBSERVATION OF PHOTOINDUCED ISOMERIZATION OF REALGAR TO PARAREALGAR, <i>XXI Congress of the International Union of Crystallography, Book of Abstracts, p. C431, Osaka, Japan, 2008.</i>	1
	Учество на научен собир со реферат: P. Makreski, G. Jovanovski, B. Kaitner, MINERALS FROM MACEDONIA. XXIV. SPECTROSCOPIC AND STRUCTURAL CHARACTERIZATION OF TECTOSILICATES, <i>XXIX European Congress on Molecular Spectroscopy, Book of Abstracts, p. 270, Opatija, Croatia, 2008.</i>	1
	Учество на научен собир со реферат: M. Taseska, P. Makreski, R. Jacimovic, V. Stibilj, T. Stafilov, G. Jovanovski, DETERMINATION OF TRACE ELEMENTS IN CHALCOPYRITE BY NEUTRON ACTIVATION ANALYSIS AFTER MATRIX ELEMENTS SEPARATION, <i>20th Congress of Chemists and Technologists of Macedonia, Book of Abstracts, p. 79-80, Ohrid, Macedonia, 2008.</i>	1
	Учество на научен собир со реферат: G. Jovanovski, P. Makreski, B. Kaitner, X-RAY POWDER DIFFRACTION vs VIBRATIONAL SPECTROSCOPY IN MINERAL IDENTIFICATION, <i>17th Croatian-Slovenian Crystallographic Meeting, Book of Abstracts, p. 24, Varaždin, Croatia, 2009.</i>	1

<p>Учество на научен собир со реферат: P. Makreski, T. Runčevski, G. Jovanovski, MINERALS FROM MACEDONIA. XXVI. VIBRATIONAL SPECTROSCOPIC CHARACTERIZATION OF GROSSULAR AND UVAROVITE, 5th <i>International Congress on the Application of Raman Spectroscopy in Art and Archaeology, Book of Abstracts</i>, p. 97, Bilbao, Spain, 2009.</p>	1
<p>Учество на научен собир со реферат: P. Makreski, G. Petruševski, G. Jovanovski, P. Naumov, MINERALS FROM MACEDONIA. XXV. <i>IN SITU</i> RAMAN SPECTROSCOPIC STUDY OF THE KINETICS OF PHASE TRANSITION REALGAR–PARAREALGAR, 5th <i>International Congress on the Application of Raman Spectroscopy in Art and Archaeology, Book of Abstracts</i>, p. 160, Bilbao, Spain, 2009.</p>	1
<p>Учество на научен собир со реферат: M. Taseska, R. Jaćimović, V. Stibilj, T. Stafilov, P. Makreski, G. Jovanovski, IS COPPER REMOVAL BY ELECTROLYSIS FROM COPPER MINERALS APPROPRIATE METHOD FOR DETERMINATION OF TRACE ELEMENTS?, 5th <i>International k_o-Users Workshop, Book of Abstracts, Belo Horizonte, Minas Gerais, Brazil, 2009.</i></p>	1
<p>Учество на научен собир со реферат: N. Stamatovska, P. Makreski, G. Jovanovski, B. Kaitner, MINERALS FROM MACEDONIA. IDENTIFICATION AND CHARACTERIZATION OF SOME TECTOSILICATE MINERALS, VIIIth <i>Congress of Pure and Applied Chemistry for the Students of Macedonia, Book of Abstracts</i>, pp. 84–85, Skopje, Macedonia, 2009.</p>	1
<p>Учество на научен собир со реферат: M. Taseska, P. Makreski, V. Stibilj, R. Jaćimović, T. Stafilov, IS EXTRACTION OF Fe FROM IRON BASED MINERALS AN APPROPRIATE METHOD FOR DETERMINING TRACE ELEMENTS?, 16th <i>Radiochemical Conference, Book of Abstracts</i>, pp. 128–129, Mariánské Lázně, Czech Republic, 2010.</p>	1
<p>Учество на научен собир со реферат: N. Stamatovska, P. Makreski, L. Pejov, G. Jovanovski, MINERALS FROM MACEDONIA. XXVII. THEORETICAL AND EXPERIMENTAL STUDY ON THE VIBRATIONAL SPECTRA OF NEŽILOVITE, XXX <i>European Congress on Molecular Spectroscopy, Book of Abstracts</i>, p. 34, Florence, Italy, 2010.</p>	1
<p>Учество на научен собир со реферат: G. Petrusovski, S. Ugarkovic, P. Makreski, SOLID-STATE TRANSFORMATION OF THE PSEUDOPOLYMORPHIC FORMS OF CODEINE PHOSPHATE HEMIHYDRATE AND CODEINE PHOSPHATE SESQUIHYDRATE MONITORED BY FTIR SPECTROSCOPY AND TGA/DSC, XXX <i>European Congress on Molecular Spectroscopy, Book of Abstracts</i>, p. 115, Florence, Italy, 2010.</p>	1
<p>Учество на научен собир со реферат: N. Stamatovska, P. Makreski, G. Jovanovski, IDENTIFICATION</p>	1

	AND CHARACTERIZATION OF SOME HYDROXIDE MINERALS BY VIBRATIONAL SPECTROSCOPY, <i>XXI Congress of Chemists and Technologists of Macedonia, Book of Abstracts</i> , p. 21, Ohrid, Macedonia, 2010.	
	Учество на научен собир со реферат: G. Petruševski, G. Bogoeva-Gaceva, L. Raka, D. Kostovski, S. Ugarkovic, G. Jovanovski, P. Makreski, TEMPERATURE AND SOLVENT MEDIATED PHASE TRANSITIONS OF VARIOUS SOLID STATE MODIFICATIONS OF ARIPIRAZOLE, <i>XXI Congress of Chemists and Technologists of Macedonia, Book of Abstracts</i> , p. 29, Ohrid, Macedonia, 2010.	1
	Учество на научен собир со реферат: M. Jankulovska, K. Čolančevska-Rađenovic, I. Spirevska, P. Makreski, SYNTHESIS AND CHARACTERIZATION OF NEW AROMATIC HYDRAZONES, <i>XXI Congress of Chemists and Technologists of Macedonia, Book of Abstracts</i> , p. 100, Ohrid, Macedonia, 2010.	1
	Учество на научен собир со реферат: T. Runčevski, P. Makreski, G. Jovanovski, RAMAN SPECTROSCOPY METHOD FOR DETECTION OF TRACE OF RARE EARTH ELEMENTS IN MINERAL SAMPLES, <i>Workshop "From Molecules to Functionalised Materials"</i> , p. 26, Skopje, Macedonia, 2011.	1
	Учество на научен собир со реферат: T. Runčevski, P. Makreski, G. Jovanovski, COMPLEMENTARY USE OF X-RAY POWDER DIFFRACTION AND VIBRATIONAL SPECTROSCOPY FOR IDENTIFICATION AND CHARACTERIZATION OF GARNETS FROM MACEDONIA, <i>20th Croatian-Slovenian Crystallographic Meeting, Book of Abstracts</i> , p. 59, Baška, Croatia, 2011.	1
	Учество на научен собир со реферат: P. Makreski, S. Jovanovski, L. Pejov, G. Kloess, H.-J. Hoebler, G. Jovanovski, THEORETICAL AND EXPERIMENTAL STUDY OF THE VIBRATIONAL SPECTRA OF SARKINITE $[Mn^{2+}_2(AsO_4)(OH)]$ AND ADAMITE $[Zn_2(AsO_4)OH]$, <i>7th European Conference on Mineralogy and Spectroscopy, Book of Abstracts</i> , p. 49, Potsdam, Germany, 2011.	1
	Учество на научен собир со реферат: M. Taseska, P. Makreski, V. Stibilj, R. Jaćimović, T. Stafilov, DETERMINATION OF TRACE ELEMENTS IN SOME IRON BASED REFERENCE MATERIALS BY k_0 -INAA, <i>IXth Congress of Pure and Applied Chemistry for the Students of Macedonia, Book of Abstracts</i> , p. 58, Skopje, Macedonia, 2011.	1
	ВКУПНО	183,595

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Експертски активности: Анализи и толкувања на резултати за	2

	потребите на Алкалоид АД во Скопје (2x1)	
	Експертски активности: евалуација на 32 научно-истражувачки трудови во следниве списанија со импакт фактор (American Mineralogist, Journal of Molecular Structure, Journal of Raman Spectroscopy, Physics and Chemistry of Minerals, Spectrochimica Acta Part A, Vibrational Spectroscopy, Journal of Physics and Chemistry of Solids)	32
	Воведување на нова лабораториска метода: Определување на површински напон на течности (за потребите на Царинската управа на Македонија)	4
Дејности од поширок интерес		
	Раководител на внатрешна организациона единица: Завод за физичка хемија (2009-2011)	3
	Член на Комисија за избор во звање: помлад асистент (Миха Буклески)	0,2
	Член на уредувачки одбор на научно списание: Macedonian Journal of Chemistry and Chemical Engineering (Society of the Chemists and Technologists of Macedonia)	0,5
	Член на уредувачки одбор на научно списание: Journal of Spectroscopy and Dynamics (Symplex Academic Publishers)	0,5
	Член на уредувачки одбор на научно списание: Spectroscopy: An International Journal (Hindawi Publishing Corporation)	0,5
	Член на организационен одбор на меѓународен научен собир: XXI конгрес на хемичарите и технолозите на Македонија, Охрид, 2010.	1
	Член на факултетска комисија: Претседател на пописна комисија при Заводот за физичка хемија (2007-2011).	2,5
	Државна награда за научни постигнувања: Млад научник за 2009 година, МАНУ.	5
	Награда за научни постигнувања: Европска минералозна унија за одличен труд презентирани на <i>Седмата европска конференција за минералологија и спектроскопија</i> (4-7 септември), Потсдам, Германија, 2011.	5
	Студиски престој во странство: Institute for Mineralogy and Crystallography, Faculty of Chemistry and Mineralogy, University of Leipzig, Германија (декември, 2010)	0,5
	Студиски престој во странство: Laboratory for Photophysics and Photochemistry of Supramolecules and Macromolecules, Ecole Normale Supérieure de Cachan, Франција (октомври, 2008; ноември, 2009)	1
	Студиски престој во странство: Institut de Chimie Moléculaire et des Matériaux d'Orsay, Université Paris Sud - Orsay, Франција (октомври, 2008; ноември, 2009)	1
	Изготвување и пријавување на научен билатерален проект со Институтот Јожеф Штефан, Љубљана, Словенија: Methods for trace elements presepation and determination in some inorganic substances, 2009-2010, носител	2
	Изготвување и пријавување на научен билатерален проект со Институтот Јожеф Штефан, Љубљана, Словенија: Methods for trace elements presepation and determination in some inorganic substances, 2010-2011, носител	2
	Изготвување и пријавување на билатерален проект со Институтот Јожеф Штефан, Љубљана, Словенија: Methods for	2

	trace elements pre-separation and determination in some inorganic substances, 2012-2013, носител	
	Изготвување и пријавување на билатерален проект со Природословно-математички факултет, Загреб, Хрватска: Natural solid substances – spectra-structure correlations and comparison with the chemical composition, 2010-2011, носител	2
	Изготвување и пријавување на научен национален проект: Структурни изучувања на минералите од локалитетот Алшар, МОН, 2009-2010, носител	1
	Изготвување и пријавување на научен национален проект: Неоргански природни цврсти супстанции и нивни синтетички аналози – спектар-структурни корелации и споредба со хемискиот состав, МОН, 2010-2011, носител	1
	Изготвување и пријавување на научен национален проект: Спектроскопска и структурна карактеризација на ретки минерали од Република Македонија, МОН, 2012-2012.	1
	Изготвување и пријавување на проект за набавка на опрема од Програмата на Владата на Република Македонија за опремување на лабораториите на државните универзитети и јавни научни установи: Лабораторија за структурна карактеризација на материјали, 2011.	1
	Вкупно	67,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	70
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	183,595
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	67,5
Вкупно	321,095

Членови на Рецензентската комисијата

1. Академик Бојан Шоптрајанов, редовен професор на ПМФ во Скопје (во пензија), претседател, с.р.
2. Д-р Љупчо Пејов, редовен професор на ПМФ во Скопје, член, с.р.
3. Академик Глигор Јовановски, редовен професор на ПМФ во Скопје (во пензија), член, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА СОРАБОТНИК ПО МАТЕМАТИКА НА ГРАДЕЖНИОТ
ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје, на својата 393 седница одржана на 14. 9. 2012 година, со одлука бр.02-2/91-47 од 14.9. 2012 година, нè именува за членови на Комисијата за избор на еден помлад асистент од областа на математиката.

На конкурсот објавен на 31.8.2012 година во весникот „Дневник“ се пријави кандидатот м-р Даниел Велинов, дипломиран професор по математика. На Комисијата ѝ беше доставена следнава документација: пријава, биографија, диплома за завршени додипломски, диплома за научен степен магистер на математички науки, уверение за државјанство, уверение за познавање на странски јазик и магистерски труд, во согласност со барањата во јавниот оглас. По извршениот преглед на доставената документација, Комисијата на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје му го доставува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ ЗА М-Р ДАНИЕЛ ВЕЛИНОВ

Кандидатот е роден во Кочани на 29.9.1986 година, каде што ги завршил основното и средното образование со одличен успех.

Во учебната 2004 година ги започнал студиите на Природно-математичкиот факултет во Скопје при Институтот за математика, наставна насока. Студиите ги завршил во текот на 2007/2008 година и дипломирал со дипломска тема од областа на комплексната анализа : *Теорема за апроксимација. Специјални функции*. Студиите од прв циклус ги завршил со просечна оценка 9,77.

Од 2008 година, по дипломирањето, работи како демонстратор на Градежниот факултет во Скопје, на Катедрата по математика, а истовремено и како асистент на факултетот American College во Скопје со скратено работно време.

Како демонстратор на Градежниот факултет при Катедрата за математика многу успешно ги одржувал вежбите по сите предмети од првиот циклус: математика 1 и математика 2 за студиите по градежништво и математика (студии по геодезија). На American College држел вежби по колеџ математика и виша математика.

Во учебната 2008/2009 година ги започнал студиите од втор циклус на Природно-математичкиот факултет при Институтот за математика, од областа функционална анализа и магистрирал во јули 2011 година со одбрана на магистерскиот труд *Структурни теореми за некои простори од ултрадис-трибуции и репрезентација на ултрадистрибуции преку гранични вредности на холоморфни функции*. Постдипломските студии ги завршил со просечна оценка 10.00 и се здобил со научниот степен магистер на математички науки.

За време на постдипломските студии на Природно-математичкиот факултет во Скопје ги држел семинарите “Distributions and analytic functions” и “Boundary values in ultradistribution spaces”.

Во 2010 година учествувал на семинарот “Chaos, Expansions and Itô Calculus”, а во 2011 година на семинарот “Gabor Frames and Wavelets in Local analysis” во Нови Сад.

Од 2009 до 2012 година секоја година учествува во комисиите за подготовка на задачи за регионални и републички натпревари по математика за основно и средно образование, како и во нивното спроведување. Учествува и во спроведувањето на натпреварот “Кенгур”, а исто така и во спроведувањето на македонските математички олимпијади.

Од 2011 година е запишан на докторски студии на Факултетот за математички науки при Универзитетот во Нови Сад, Србија, под менторство на академик д-р Стеван Пилипович.

Во текот на докторските студии, во периодот од 20.8.2012 до 20.9.2012 година бил на студиски престој во Нови Сад, каде што покрај другите активности од докторските студии учествувал и на конференцијата “50 Years of Seminar for Analysis and Foundations of Mathematic, led by Academician Bogoljub Stankovic - Topics in PDE, Microlocal and Time-frequency Analysis”, 3-8 Септември 2012, Нови Сад.

Како демонстратор на Градежниот факултет учествува и во подготовката на скрипта решени задачи по математика 1 и математика, објавена на веб-страницата на Катедрата, во коавторство со доц. д-р Силвана Петрушева и м-р Зоран Мисајлески.

Како резултат од научноистражувачката работа од третиот циклус студии, изработен е трудот “Multipliers and convolutors in the space of tempered ultradistributions” (Dimovski P., Prangoski B., Velinov D), прифатен за објавување во списанието од Нови Сад, Journal of Mathematics.

Кандидатот активно го говори англискиот јазик, а поседува и вештини поврзани со познавање на различни софтверски апликации, како на пример MS Access (напредно ниво), Latex (напредно ниво), пакетот Mathematica (напредно ниво), како и MS Office (напредно ниво), кои ги користи за осовременување на наставата при одржувањето на вежбите.

Членува во Друштвото на математичари на Македонија.

Кандидатот поседува извонредни карактерни особини што придонесува за одлична соработка на Катедрата во наставниот процес, како и во работата со студентите.

2.ЗАКЛУЧОК

Врз основа на изнесените податоци, како и врз основа на Законот за високото образование, Комисијата констатира дека пријавениот кандидат ги исполнува сите формални услови за избор во звањето помлад асистент.

Анализирајќи и ценејќи ја целокупната досегашна активност и ангажираност во наставно-научниот и образовниот процес на кандидатот м-р Даниел Велинов, како и имајќи го предвид фактот дека изборот се врши за области од математиката, а кандидатот воедно посетува и трет циклус на студии од областа на математичките науки, Комисијата со особено задоволство и чест му предлага на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје, да го избере кандидатот м-р Даниел Велинов, дипл. професор по математика, во звањето помлад асистент од областа на математиката.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Доц. д-р Силвана Петрушева с.р.

2. Проф. д-р Слободанка Георгиевска с.р.
(во пензија)

3. Проф. д-р Љупчо Лазаров с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ПОМЛАД АСИСТЕНТ ОД ОБЛАСТА ЕЛЕКТРИЧНИ МАШИНИ, ТРАНСФОРМАТОРИ И АПАРАТИ НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии – ФЕИТ во Скопје, на XXXVIII седница одржана на 26.9.2012 година, не избра за членови на Рецензентската комисија за избор на помлад асистент во сите звања во областа електрични машини, трансформатори и апарати.

На конкурсот за избор на помлади асистенти на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, објавен во дневниот весник “Дневник” (стр. 28) на 5.9.2012 година, за позицијата под реден број 2 – помлад асистент по предметите од наставно научната област електрични машини, трансформатори и апарати, се пријави само еден кандидат м-р Михаил Дигаловски (досегашен демонстратор при Институтот за електрични машини, трансформатори и апарати).

Врз основа на поднесените документи и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија на Наставно-научниот совет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

Михаил Дигаловски е роден на 16.9.1980 година во Скопје. Основно и средно образование завршил во Скопје со одличен успех во сите години на школувањето. Во текот на школувањето учествувал на три натпревари од градски и републички ранг, од областа на физиката и електротехниката, на кои освоил три први места (едно на градски натпревар и две на републички натпревари).

Студиите на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје ги започнал во учебната 1999/2000 година, на насоката индустриска електроенергетика и автоматизација. Во 2004 година ја одбрал својата дипломска работа од областа на електричните машини и на тој начин се стекнал со диплома за завршен Факултет за електротехника и информациски технологии, односно со звањето дипломиран инженер по електротехника.

Од 29.4.2009 година е вработен на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје како демонстратор на наставно-научната област електрични машини, трансформатори и апарати.

Во 2005 година се запишал на постдипломски студии на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, на насоката електрични машини, трансформатори и апарати. По положувањето на испитите предвидени со наставниот план за постдипломски студии, го изработил својот магистерски труд со наслов “Придонес кон анализата на преодните режими и мониторинг на трифазен трансформатор”, под менторство на проф. Лидија Петковска. На 11.2.2010 година со успех го одбрал магистерскиот труд и со тоа се стекнал со звањето магистер на електротехнички науки.

На полето на научноистражувачката дејност учествувал во изработка на неколку проекти, а на полето на апликативната дејност, како соработник, заедно со други членови на Институтот учествувал во изработка на елаборати и анализи од испитувања на електрични машини и трансформатори.

Михаил Дигаловски е член на неколку професионални здруженија на електроинженери, и тоа на МАКО-СИГРЕ од 2009 година (секретар на студискиот комитет А2 – ТРАНСФОРМАТОРИ), на IEEE од 2011 година и др.

II. НАСТАВНА ДЕЈНОСТ

По вработувањето, активно се вклучил во активностите на Институтот за електрични машини, трансформатори и апарати, и тоа во наставата, научно-истражувачката и апликативната дејност. Во досегашниот период држел аудиторски вежби и лабораториски вежби по предметите: основи на електрични машини и трансформатори, машини за наизменична струја, електроенергетски уреди, електрични машини 1, електрични машини 2, современа теорија на електрични машини, инженерски и софтверски алатки, нисконапонски апарати, трансформатори и машини за наизменична струја, еднонасочни машини и трансформатори, испитување на електрични машини и трансформатори.

III. НАУЧНО ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Во досегашниот период, како автор или коавтор, Михаил Дигаловски ги изработил следниве научни трудови:

- [1] Mihail Digalovski, Lidija Petkovska, Krste Najdenkoski: "Determination of three-phase transformer reactances with 3D finite element method", *International Journal on Information Technologies and Security*, No. 2/2012, ISSN 1313-8251, pp. 65-72, Sofia, Bulgaria.
- [2] Mihail Digalovski, Lidija Petkovska, Krste Najdenkoski: "Determination of three-phase transformer reactances with 3D finite element method", *Proceedings of the Thirteenth International Conference on Electrical Machines, Drives and Power Systems – ELMA 2011*, pp. 234-238, 21-23 October 2011, Varna, Bulgaria.
- [3] Михаил Дигаловски, Лидија Петковска: "Определување на реактансите на трифазен трансформатор Yz_n5 со метод на конечни елементи", *Зборник на куси содржини од 7. Советување Мако-Сигре 2011*, А2-033R-МК стр. А2-2; Рефератот А2-033R е публикуван во *Зборникот на трудови на CD*, стр. 1/7-7/7, 2-4 октомври 2011, Охрид, Република Македонија.
- [4] М. Дигаловски, "Симпатетичка интеракција помеѓу трифазни трансформатори", *Зборник на куси содржини од 7. Советување Мако-Сигре 2011*, А2-032R-МК стр. А2-1–А2-2; Рефератот А2-032R е публикуван во *Зборникот на трудови на CD*, стр. 1/8-8/8, 2-4 октомври 2011, Охрид, Република Македонија.
- [5] M. Digalovski, L. Petkovska, "Impact of the three-phase transformer topology on the leakage inductance", *Proceedings of XXI Symposium PS&E'2011*, pp. 56-58, 5-8 June 2011, Lublinec, Poland.

- [6] M.Digalovski, "MATLAB/Simulink analysis of no-load start-up regime on a three-phase transformer, under different start-up conditions", *Proceedings of the XLV International Scientific Conference on Information, Communication and Energy Systems and Technology ICEST-2010*, pp. 431-435, 23-26 June 2010, Ohrid, R. Macedonia.
- [7] M.Digalovski, "Transient analyses of three-phase transformer with MATLAB/Simulink", *Proceedings of the XI International PhD Workshop OWD 2009*, pp. 444-449, 17-20 October 2009, Gliwice, Poland.
- [8] М. Дигаловски, Л. Петковска, "Придонес кон анализата на електромагнетните појави во трифазните трансформатори со МКЕ (Метод на конечни елементи)", *Зборник на куси содржини од 6. Советување Мако-Сигре 2011*, А2-4R-МК стр. А2-2-А2-3; Рефератот А2-4R е публикуван во *Зборникот на трудови на CD*, стр. 1-8, 4-6 октомври 2009, Охрид, Република Македонија.
- [9] Г. Цветковски, Л. Петковска, В. Стоилков, К. Најденкоски, В. Шарац, З. Колонцовски, М. Дигаловски et al., "Истражување и примена на современи методи за компјутерски поддржана анализа на електричните машини", научно-истражувачки проект под раководство на проф. Гога Цветковски, финансиран од Министерството за образование и наука на Република Македонија, 1.7.2006-30.6.2009 година, Факултет за електротехника и информациски технологии, Завршен елаборат стр. 465, Скопје, септември 2009.
- [10] M.Digalovski, L.Petkovska, "Finite elements analysis of electromagnetic phenomena in a small three-phase transformer", *Proceedings of XII International Conference on Electrical Machines, Drives and Power Systems – ELMA'2008*, Vol. 1, pp. 14-19, 16-18 October 2008, Sofia, Bulgaria.
- [11] L.Petkovska, M.Digalovski, "Finite element analysis of electromagnetic phenomena in a small three-phase transformer", *Journal "Elektrotehnika & Elektronika E+E"*, Vol. XLIII, No. 11-12/2008, pp.7-12, Sofia, Bulgaria.

IV.ЗАКЛУЧОК

Врз основа на изложените податоци во овој извештај, членовите на Рецензентската комисија констатираат дека кандидатот м-р Михаил Дигаловски, дипл. ел. инж., демонстратор при Институтот за електрични машини, трансформатори и апарати, во изминатиот период постигнал забележителен успех и резултати во наставата, научноистражувачката и апликативната дејност. Кандидатот кон работата се однесува совесно, односот кон колегите на Институтот и студентите му е коректен и покажува постојан интерес за понатамошно усовршување во структурата.

Според сето изложено во овој извештај, Рецензентската комисија со задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, кандидатот м-р Михаил Дигаловски, дипл. ел. инж., да биде избран во звањето помлад асистент во наставно-научната област електрични машини, трансформатори и апарати.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Крсте Најденкоски, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Влатко Стоилков, член, с.р.
3. Проф. д-р Горан Рафајловски, член, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ПОМЛАД АСИСТЕНТ ПО ПРЕДМЕТИТЕ ОД НАСТАВНО-
 НАУЧНАТА ОБЛАСТ КОМПЈУТЕРСКА ТЕХНИКА И ИНФОРМАТИКА НА
 ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ
 ВО СКОПЈЕ

Со одлука бр. 02-2481/5 на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, донесена на седницата одржана на 26. IX 2012 година, одредени сме за членови на Рецензентската комисија за избор на помлад асистент, во редовен работен однос. На конкурсот објавен во весникот "Дневник" на 5. IX 2012 година, се јавија два кандидата. По проучувањето на доставените материјали, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. **М-р Ивана Арсова** е родена на 23. VIII 1985 година во Загреб. Основно и дел од средното образование завршила во Скопје, со одличен успех, а дел од средното образование го завршила во Тексас, САД, во 2003 година, со одличен успех.

По завршувањето на средното образование, во 2003 година, се запишала на Електротехничкиот факултет во Скопје, на насоката КТИА. За време на студирањето постигнала одличен успех во петта година. Дипломирала во декември 2008 година, со просечен успех 8,07.

Во периодот на студирањето не работела како демонстратор на ниту еден предмет.

Во 2009 година добила стипендија за постдипломски студии на Универзитетот во Лунд, Шведска, на студиската програма информациски системи. Во текот на постдипломските студии, согласно со програмата, слушала и положила 4 предмети, секој со по 7,5 кредити, со просечна оценка Б. Завршниот испит, кој носи 30 кредити, го положила во јануари 2011 год. со оценка Ц, со што се здобила со звањето магистер на науки по информациски системи.

Има пријавено и прифатено за изработка докторска дисертација со наслов „Моделирање на корисничка навигација на Web“, под менторство на доц. д-р Иван Чорбев, на ФИНКИ, Скопје.

Работно искуство

Од март 2011 до мај 2011 Тимел ДОО, Скопје, програмер.

Од мај 2011 до денес ИФ Креатива, како ИТ-консултант.

Од април 2011 до јануари 2012, ангажирана како асистент при Интернационалниот балкански универзитет, на Факултетот за технички науки, Скопје, за предметите: бази на податоци и менаџмент, компјутерски вештини, формални јазици и автоматика, комуникациски мрежи, податочни структури, дигитална електроника и микропроцесори и микроконтролери.

Одлично го познава и се служи со англискиот јазик.

Научни трудови – нема доставено податоци.

2. М-р Гоце Докоски е роден на 22. XII 1985 година во Скопје. Основно и средно образование завршил во Струга, со одличен успех, за што добил дипломи за првенец во генерацијата, во двата степенa на образование.

Има учествувано на повеќе државни и меѓународни натпревари и олимпијади, при што за постигнатите резултати добива соодветни признанија и дипломи.

По завршувањето на средното образование, во 2004 година, се запишал на Електротехничкиот факултет во Скопје, на насоката ИКИ. За време на студирањето бил ангажиран како демонстратор на предметите веројатност и статистика, микропроцесорски системи, компјутерски компоненти и периферии и компјутерски архитектури. Дипломирал во септември 2008 година, со просечен успех 8,83.

Во 2008 година се запишал на магистерските студии на Факултетот за електротехника и информациски технологии, на студиската програма систем во чип. Во текот на магистерските студии, согласно со програмата, слушал и положил 8 предмети, секој со по 5 кредити, со просечна оценка 8,87. Магистерскиот труд со наслов „Проектирање и реализација на оригинален 64-битен мрежен процесор“ ја одбрал во јуни 2010 година, со што се здобил со звањето магистер по електротехника и информациски технологии, потесна специјалност: систем во чип.

Во ноември 2011 се запишал на докторските студии на докторската школа на УКИМ на студиската програма Електротехника и информациски технологии. Досега има положено три предмети од вкупно 7 предвидени со програмата на школата, со просечна оценка 10.

Работно искуство

Од ноември 2008 до јануари 2009 работел како администратор во ФЛАОП, ФЕИТ.

Од јули 2009 до јануари 2010 работел како специјалист за бази на податоци во „Македонски Телеком“, АД Скопје.

Од јуни 2010 до март 2011 работи како С++ програмер во Сеавус, ДООЕЛ Скопје. Од март 2011 досега е ангажиран како демонстратор, избран на ННС, при Институтот за КТИ, по предметите: микропроцесорски системи, логички кола и дискретни автомати, компјутерски архитектури и вградливи компјутерски компоненти.

Од јули до септември 2011 престојувал, на стручно усовршување, во Институтот за микроелектроника за високи перформанси (ИНР), во Франкфурт на Одра, Германија, во рамките на DAAD-проектот “Embedded Systems Design”.

Досега ги објавил следниве трудови:

- [1] D. Jakimovska, G. Dokoski, A. Tentov, M. Kalendar, “Network processors: evolution and trends”, IXth National Conference with International Participation, 26-29 September 2009, Ohrid, R. Macedonia, Pages: IE2-4

Во овој труд е дадена анализа на карактеристиките на современите мрежни процесори и прикажани се светските трендови во ова многу значајно и атрактивно подрачје.

- [2] Marija Kalendar, Aristotel Tentov, Danijela Jakimovska, **Goce Dokoski**, "A Novel Flow Based Approach In Routing Decision Mechanism", Proc. of 3rd IASTED Multi-Conference an Automation, Control, and Information Technology (ACIT2010), 15-18 June 2010, Novosibirsk, Russia, pages: 158-163.
Во овој труд е претставен нов предлог за промена на механизмот за рутирањето со интервенција во текот на пакетната комуникација помеѓу рутерите, со цел да се овозможи побрза работа на рутерите во повеќегигабитните мрежи од следната генерација.
- [3] Marija Kalendar, Aristotel Tentov, Danijela Jakimovska, **Goce Dokoski**, "Modified IP Routing Process, Supported By New Network Processor Architecture", Proc. of ETRAN 2010, 54th Conference for Electronics, Telecommunication, Computers, Automatic control and Nuclear engineering, 7-11 June, Donji Milanovac, R. Serbia, pp. RT4.4 (RT3.7-1-4).
Во овој труд е прикажан нов протокол за IP-рутирање. Дополнително, за поддршка на предложениот протокол, проектиран е процесор со специјална за таа намена архитектура.
- [4] Kalendar Marija, Jakimovska Danijela, Tentov Aristotel, **Dokoski Goce**, "Advanced Routing Concept Performance Analysis", Proc. of XVIII Telecommunications Forum – TELFOR 2010, 23-25 November, Belgrade, R. Serbia, pp. 139-142 (2.8).
Во овој труд е дадена анализа на перформансите на протоколот за рутирање предложен во претходната статија. Од анализата произлегува дека предложениот протокол има значително подобри перформанси од постојните протоколи за рутирање во поглед на времето потребно за опслужување на влезните мрежни пакети, како и во однос на обемот на максималниот број на мрежни пакети што можат да се опслужат во единица време.
- [5] Jakimovska Danijela, **Dokoski Goce**, Kalendar Marija, Tentov Aristotel, "Design and HDL Implementation of Original 64-bit network Processor Core", Proc. of XVIII Telecommunications Forum – TELFOR 2010, 23-25 November, Belgrade, R. Serbia, pp. 155-158 (2.12).
Во овој труд е прикажана внатрешната архитектура и реализацијата на сосема ново 64-битно јадро на мрежен процесор.
- [6] Marija Kalendar, Danijela Jakimovska, **Goce Dokoski**, Aristotel Tentov, "Advanced Routing Concept Supported by a Novel Processor Architecture" VIII Industrial Symposium on Industrial Electronics, INDEL 2010, 4-6 November, Banja Luka, BiH, pp. (TO-09A-2).
Во овој труд е претставен нов рутирачки протокол, дополнително поддржан со нов концепт на мрежен процесор.
- [7] Danijela Jakimovska, **Goce Dokoski**, Marija Kalendar, Aristotel Tentov, "Network Processor Architecture Design for Multi-Gigabit Networks", VIII Industrial Symposium on Industrial Electronics, INDEL 2010, 4-6 November, Banja Luka, BiH, pp. (TO-09A-3).

Во овој труд е прикажан дизајн на оригинална архитектура на мрежен процесор за повеќегигабитни мрежи од следната генерација.

- [8] Marija Kalendar, Danijela Jakimovska, Aristotel Tentov, **Goce Dokoski**, "Novel Processor Architecture for Modified Advanced Routing in NGN", 26th ACM Symposium On Applied Computing, ACM SAC 2011, 21-24 March, Taichung, Taiwan, pp. 483-488.

Во овој труд е предложена сосема нова процесорска архитектура којашто би се применувала за рутирање во брзи мрежи од следната генерација.

- [9] D. Jakimovska, A. Tentov, S. Gjorgjieska, **G. Dokoski**, M. Kalendar, "Performance Estimation of Novel 32-bit and 64-bit RISC based Network Processor Cores", Cyber Journals: Multidisciplinary Journals in Science and Technology, Journal of Selected Areas in Telecommunications (JSAT), May Edition, 2011 pp. 28-40.

Во овој труд е дадена анализата на перформанси на новопредложени архитектури на 32-битни и 64-битни процесорски јадра.

- [10] **Goce Dokoski**, Dimitar Bojchev, Aristotel Tentov, "Building an 8085 Microprocessor Module for the HADES Simulation Framework", ICEST 2012, V. Trnovo, Bulgaria.

Во овој труд е даден приказ на оригинална реализација на 8085 процесор во HADES-симулациска околина.

- [11] D. Jakimovska, A. Tentov, S. Gjorgjievaska, **G. Dokoski**, M. Kalendar, "Performance Estimation of Novel 32-bit and 64-bit RISC based Network Processor Cores", Cyber Journals: Multidisciplinary Journals in Science and Technology: Journal of Selected Areas in Telecommunications (JSAT), 02(05), 2012

Во овој труд е прикажан процесот на определување на перформансите на нови оригинални 32-битни и 64-битни RISC-базирани мрежни процесорски јадра.

Учество во научноистражувачки проекти:

- [1] A. Tentov, M. Kalendar, **Goce Dokoski**, et al., "Routing And Traffic control In Next Generation COMputer NETworks" (RATING COMNET), Факултет за електротехника и информациски технологии, Скопје, 2010-2012.

Проектот се занимава со развој на протоколи за рутирање и на процесорски архитектури за нивна поддршка во компјутерските мрежи од следната генерација.

- [2] R. Kraemer, M. Stojchev, J. Kjosev, A. Tentov, M. Kalendar, **G. Dokoski**, "Embeded Systems Design", DAAD, 2009-2011.

Во проектот се разработуваат и проектираат процесорски архитектури за системи со посебна намена.

Одлично го познава и го употребува англискиот јазик, а има добри познавања на германскиот и албанскиот јазик.

ЗАКЛУЧОК

Од претходно изнесеното може да се заклучи дека станува збор за квалитетни кандидати.

Земајќи ги предвид просечно постигнатиот успех на додипломските и магистерските студии, објавените трудови, учеството во научноистражувачки проекти, работата со студенти на аудиториски и лабораториски вежби, како и развојната кадровска политика на Институтот за компјутерска техника и информатика, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии да го избере кандидатот:

М-р Гоце Докоски,

во звањето помлад асистент на наставно-научната област компјутерска техника и информатика.

Комисија

1. Проф. д-р Аристотел Тентов, с.р.
2. Доц. д-р Марија Календар, с.р.
3. Доц. д-р Сања Велева, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ПОМЛАД АСИСТЕНТ ПО ПРЕДМЕТИТЕ ОД НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ ПРЕНОСНИ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКИ СИСТЕМИ НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО СКОПЈЕ

Во врска со конкурсот за избор на помлад асистент при Институтот за преносни електроенергетски системи, објавен од Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје (Дневник, бр. 4954 од 5.9.2012 година), со одлука на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје е определена Комисија за изготвување на Реферат за избор на еден помлад асистент при Институтот за преносни електроенергетски системи, во состав: проф. д-р Ристо Ачковски, проф. д-р Властимир Гламочанин и проф. д-р Рубин Талески.

На распишаниот конкурс се пријавија следниве кандидати: м-р Јорданчо Ангелов, дипл. ел. инж. и м-р Јовица Вулетиќ, дипл. ел. инж.

По разгледувањето на доставената документација од кандидатите, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Податоци за кандидатите

1. *М-р Јорданчо Ангелов, дипл. ел. инж.*

Јорданчо Ангелов е роден на 21.1.1978 година во Јоханезбург, Јужноафриканска Република. Основно образование завршил во Кочани. Средното образование го завршил во ДУСО „Гошо Викентиев“ – Кочани, насока: електротехничар – електроничар, со среден успех 5,00. Во учебната 1997/98 година се запишал на Електротехничкиот факултет во Скопје, на насоката електроенергетика. Дипломскиот труд на тема „Калибрација на мерниот систем за мерење на темени вредности на напон со работна фреквенција во Лабораторијата за висок напон“ под менторство на проф. д-р Ристо Миновски успешно го одбрал на 10.10.2003 година, со што студиите ги завршил со средна оценка од предметите 8,69. На 3.12.2010 година, успешно го одбрани својот магистерски труд со наслов „Проценка на преносните можности на ЕЕС на Република Македонија во рамките на регионалниот пазар на електрична енергија во регионот на југоисточна Европа“, на насоката преносни и дистрибутивни системи, со средна оценка од предметите 9,83. Во моментот работи на својата докторска дисертација со работен наслов „Методи за проценка и мерки за справување со задушувања во ЕЕС во услови на либерализиран пазар на електрична енергија“, под менторство на проф. д-р Рубин Талески.

По дипломирањето во 2003 година е ангажиран како демонстратор на лабораториските вежби по предметите: *мерење во електротехниката* и *основи на мерната техника* при ЕТФ во Скопје. Во 2004 година работел како волонтер во фирмата ЦЕР – Скопје, а потоа од септември 2004 до април 2005 година како технички соработник во Лабораторијата за висок напон при ЕТФ - Скопје. Од октомври 2006 до февруари 2007 година е повторно ангажиран во Лабораторијата за висок напон при ЕТФ - Скопје како

демонстратор на лабораториските вежби по предметите: *техника на висок напон, висок напон и материјали во електротехниката.*

Од октомври 2007 година па сè до денес е ангажиран како демонстратор при Институтот за преносни електроенергетски системи, избран/реизбран од наставно-научниот совет на ФЕИТ – Скопје. Како демонстратор, ги изведува аудиториските и лабораториските вежби по предметите: *надземни и кабелски водови, компјутерска анализа на стационарни режими на ЕЕС, техника на висок напон, техника на висок напон 1, менаџмент на ЕЕС, материјали во електротехниката, пазари на електрична енергија и управување и диспечинг во ЕЕС.* Наедно, тој активно учествува во апликативната дејност што ја изведува Лабораторијата за висок напон при разни видови испитувања на електроенергетска опрема и заштитни средства во лабораториски и теренски услови на работа. Позначајни објекти каде што ги извршувал овие испитувања се следните: РЕК Битола, ТЕЦ Осломеј, ХЕЦ Козјак, ХЕЦ Вруток, ХЕЦ Глобочица, ХЕЦ Тиквеш, ЕЛЕМ – Енергетика, ФЕНИ Индустри, ЕМО –Охрид, Скопски легури, голем број трансформаторски станици 110/35/10 kV од ЕЕС на Република Македонија и др.

Учествувал во проект од Светска банка – „Пораст на потрошувачката и климатските промени во Република Македонија“ како и во SEETSOC-проект FP7- „Предизвиците на преносните систем оператори во ЈИЕ“, под раководство на проф. д-р Рубин Талески. Учесник е и во организациониот одбор за VI и VII советување на МАКО-СИГРЕ.

Јорданчо Ангелов се јавува како автор или коавтор на следниве трудови:

- [1] **Ј. Ангелов**, Р. Ачковски, „Пресметка на индексите на доверливост на дел од дистрибутивната мрежа на Кочани“, *VI советување МАКО – СИГРЕ, Охрид, октомври 2009.*
- [2] Р. Ачковски, М. Тодоровски, Ј. Вулетиќ, **Ј. Ангелов**, „Оценка на топлинското стареење на изолацијата кај енергетските кабли“, *VI советување МАКО – СИГРЕ, Охрид, октомври 2009.*
- [3] А. Крколева, Р. Ачковски, Ј. Вулетиќ, **Ј. Ангелов**, „Моделирање на преодни процеси при комутации со Matlab/Simulink“, *VI советување МАКО – СИГРЕ, Охрид, октомври 2009.*
- [4] Р. Миновски, А. Ласков, **Ј. Ангелов**, Р. Ачковски, „Осврт кон методите за проверка на функционалноста на одводниците на пренапони“, *VI советување МАКО – СИГРЕ, Охрид, Октомври 2009.*
- [5] R. Taleski, **J. Angelov**, P. Krstevski, A. Krkoleva, A. Paunoski, K. Naumoski, „Model Creator for Day Ahead Congestion Forecast“, *15th WSEAS CSCC Multiconference, Corfu Island, Greece, July 14-17, 2011.*
- [6] **Ј. Ангелов**, А. Ласков, М. Тодоровски, „Можни начини за мерење на пренапони на електродите кај електролачните печки“, *VII Советување на МАКО – СИГРЕ, Охрид, октомври 2011.*
- [7] **Ј. Ангелов**, Р. Талески, В. Матески, „Проценка на преносните можности на ЕЕС со Power System Analyzer“, *VII советување на МАКО – СИГРЕ, Охрид, октомври 2011.*
- [8] P. Krstevski, **J. Angelov**, R. Taleski, Senior Member, IEEE, A. Krkoleva, Graduate Student Member, IEEE, K. Naumoski and A. Paunoski „Facilitating DACF by Implementation of Integrated Software Solutions“, *EEM12, 10-12 May 2012, Florence, Italy.*
- [9] P. Krstevski, R. Taleski, **J. Angelov**, A. Krkoleva, K. Naumoski, A. Paunoski, „Creation of regional electric transmission network models by using database related software solution“ „Advanced Aspects of Theoretical Electrical Engineering Sozopol '2012 07.09.12 - 09.09.12“, Sozopol, Bulgaria.

- [10] P. Krstevski, **J. Angelov**, A. Krkoleva, K. Naumoski, A. Paunoski, N. Sijakovic, R. Taleski, V. Borožan, "Regional Transmission Network Modeling for Power Flow Analysis", POEM, 19–21 November 2012, Limassol Cyprus, abstract accepted.

2. М-р Јовица Вулетик, дипл. ел. инж.

Јовица Вулетик е роден на 22.2.1982 година во Скопје. Основно образование завршил во Скопје, а средно образование во училиштето „Орце Николов“ во Скопје. Во учебната 2000/01 година се запишал на Електротехничкиот факултет во Скопје, на насоката индустриска електроенергетика и автоматизација. Последниот семестар од студиите го поминал како студент на размена на „Helsinki University of Technology“ во Финска. Дипломирал во мај 2007 година со средна оценка од предметите 9,02 и наслов на дипломскиот труд „Видови топологии на енергетски преобразувачи применети кај обновливи извори на енергија“, под менторство на проф. д-р Гога Цветковски.

Во последните четири години од своите студии добивал дипломи за завршена година на студиите со просек над 9,00. Поседува низа сертификати, признанија и дипломи за освоени високи места (прво и второ место) на републички и градски смотри од областа електроника.

Магистерскиот труд со наслов „Анализа на изворите на виши хармоници и нивната распределба во дистрибутивните мрежи“ го има успешно одбрането во август 2010 г., под менторство на проф. д-р Ристо Ачковски на насоката преносни и дистрибутивни системи, со средна оценка на предметите 10,00. Во моментот, кандидатот работи на својата докторска дисертација со наслов „Квалитет на електрична енергија од аспект на хармоници кај активни дистрибутивни мрежи“, под менторство на проф. д-р Мирко Тодоровски.

По дипломирањето работел во „ЕСКО–Фонко“. Од октомври 2007 до денес е ангажиран како демонстратор/соработник на институтот за преносни електроенергетски системи каде што е задолжен за изведување на аудиториски и лабораториски вежби по следниве предмети: *преносни и дистрибутивни системи, електрично осветление, режими на работа на ЕЕС, менаџмент на ЕЕС, дистрибутивни системи, нисконапонски енергетски инсталации и осветление, компјутерски подржано проектирање на електрични инсталации, квалитет на електрична енергија и FACTS-уреди во ЕЕС.*

Исто така, кандидатот има учествувано во бројни испитувања на високонапонска опрема во Лабораторијата за висок напон при институтот за ПЕЕС во текот на неговиот работен ангажман. Од јануари 2012, тој активно учествува и во апликативната дејност што ја изведува Лабораторијата за висок напон при теренски услови на работа. Како позначајни објекти каде што извршувал испитувања се издвојуваат: ХЕЦ Козјак, ХЕЦ Вруток, ХЕЦ Тиквеш, ХЕЦ Шпиље, ФЕНИ Индустри, ОКТА – Скопје, како и во трафостаниците 110/35/10 kV во состав на ЕЕС на Република Македонија. Во текот на учебната 2009/2010 работел на изработка на распореди за часови и испитни сесии.

Кандидатот се јавува како автор/коавтор на следниве трудови:

- [1] Р. Ачковски, М. Тодоровски, **Ј. Вулетик**, Ј. Ангелов. *Оценка на топлинското стареење на изолацијата кај енергетските кабли*, VI советување МАКО – СИГРЕ, Охрид, 2009.
- [2] Р. Ачковски, М. Тодоровски, **Ј. Вулетик**. *Избор на начинот на заземјување на металната ограда кај постројките за висок напон*, VI советување МАКО – СИГРЕ, Охрид, 2009.
- [3] А. КркOLEVA, Р. Ачковски, **Ј. Вулетик**, Ј. Ангелов. *Моделирање на преодни процеси при комутации со Matlab/Simulink*, VI советување МАКО – СИГРЕ, Охрид, 2009.
- [4] М. Тодоровски, Р. Ачковски, **Ј. Вулетик**. *Примена на Matlab за оптимизација на режимите на работа на ЕЕС*, VI советување МАКО – СИГРЕ, Охрид, 2009.

- [5] Р.Ачковски, М.Тодоровски, **Ј.Вулетик**. *Практична постапка за оптимален избор на заземјувачи на столбовите во СН дистрибутивни мрежи со заземјена неутрална точка* VI советување МАКО – СИГРЕ, Охрид, 2009.
- [6] **J. Vuletic**, R. Ackovski, M. Todorovski...*Analiza izvora visih harmonika I njihovo sirenje u distributivnim mrezama* VII Savetovanje o elektrodistributivnim mrezama Srbije – CIRED, Vrnjaska Banja 2010.
- [7] **Ј. Вулетик**, М. Тодоровски, Р. Ачковски. *Анализа и влијанија на изворите на виши хармоници во дистрибутивните мрежи-прв дел*, VII советување МАКО – СИГРЕ, Охрид, 2011.
- [8] **Ј. Вулетик**, Р. Ачковски, М. Тодоровски. *Анализа и влијанија на изворите на виши хармоници во дистрибутивните мрежи-втор дел*, VII советување МАКО – СИГРЕ, Охрид, 2011.
- [9] **Ј. Вулетик**, М. Тодоровски, Р. Ачковски. *„Влијанија на енергетските преобразувачи од аспект на хармоници кај индустриските мрежи”*, VII советување МАКО – СИГРЕ, Охрид, 2011.
- [10] **Ј. Вулетик**, С. Чундева, А. Крколева, Ж. Коколански, С. Гокиќ. *Имунитет на опремата и инсталациите на напонски пропади - Главни препораки од работната група UIE “Power quality” до мрежните оператори и регулаторните тела*, VII советување МАКО – СИГРЕ, Охрид, 2011.
- [11] А. Крколева, С. Чундева, **Ј. Вулетик**, Ж. Коколански, С. Гокиќ. *Имунитет на опремата и инсталациите на напонски пропади - Главни препораки од работната група UIE “Power quality” до институциите за стандардизација*, VII советување МАКО – СИГРЕ, Охрид, 2011.
- [12] Ж. Коколански, А. Крколева, С. Чундева, **Ј. Вулетик**, С. Гокиќ, В. Димчев. *„Имунитет на опремата и инсталациите на напонски пропади - Главни препораки од работната група UIE “Power quality” до индустриските потрошувачи и производителите на опрема*, VII советување МАКО – СИГРЕ, Охрид, 2011.
- [13] S.Cundeva, R.Neumann, M.Bollen, Z.Kokolanski, **J.Vuletic**, A.Krkoleva, S.Djokic, K.Van Reusel, K.Stockman. *„Immunity against Voltage Dips – Main recommendations to Stakeholders of the CIGRE/CIRED/UIE Joint Working Group C4.110” International Journal of Emerging Sciences (IJES) Vol.1, No.4. December 2011.*

ЗАКЛУЧОК

Обата пријавени кандидати целосно ги исполнуваат условите предвидени за изборот. Исто така, двајцата кандидати имаат подеднакво успешни постигнувања во наставниот, научноистражувачкиот и апликативниот процес. Единствено, кандидатот Јовица Вулетик има освоено повисоки просечни оценки во текот на студирањето и, со оглед на фактот дека со конкурсот е предвиден избор на само еден помлад асистент, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје за помлад асистент по предметите од наставно-научната област преносни електроенергетски системи да се избере кандидатот Јовица Вулетик, дипл. ел. инж.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Ристо Ачковски, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Властимир Гламочанин, член, с.р.
3. Проф. д-р Рубин Талески, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „НАПРЕДЕН ПРИСТАП КОН ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА КАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА ЗАЗЕМЈУВАЧИТЕ НА ВИСОКОНАПОНСКИ ПОСТРОЈКИ ОД АСПЕКТ НА НИВНА ОПТИМАЛНА ЗАШТИТА ОД АТМОСФЕРСКИ ПРАЗНЕЊА“, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р ВЛАДИМИР ТАЛЕВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, донесена на седницата одржана на 30.V 2012 година, одредени сме за членови на Комисијата за оцена и одбрана на докторската дисертација на кандидатот м-р Владимир Талевски, со наслов „Напреден пристап кон определување на карактеристиките на заземјувачите на високонапонски постројки од аспект на нивна оптимална заштита од атмосферски празнења“.

По извршениот преглед на докторската дисертација, до Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Општи податоци за докторската дисертација

Докторската дисертација со наслов „Напреден пристап кон определување на карактеристиките на заземјувачите на високонапонски постројки од аспект на нивна оптимална заштита од атмосферски празнења“ од м-р Владимир Талевски е изложена во 6 поглавја, при што заедно со воведот, заклучокот и библиографијата, дисертацијата содржи 120 страници. Покрај листата на користена литература, во дисертацијата е приложен и список на референци на кои кандидатот се јавува како автор, како и прилог со софтверските алатки кои се резултат од истражувањето.

2. Предмет на докторската дисертација

Атмосферското празнење е појава која е резултат на природните појави кои се случуваат помеѓу атмосферата и објектите на земјата, и овој феномен се истражува повеќе векови. Еволуцијата на методите за заштита од атмосферски празнења доживува експанзија во последните 50 години.

Самиот концепт на заштита во себе вклучува 3 главни компоненти:

1. Колектор на полнежи (заземјувачки систем) во земја чија намена е да ги “собере” полнежите кои се создаваат на површината од земјата, при процесот на создавањето на облакот и тоа само од површината на земјата во областа, која е предмет на заштита. Овој систем е аналоген на класичниот заземјувачки систем, со таа разлика што системот е колекторски за полнежи пред да настане ударот на атмосферското празнење во објектот.

2. Проводникот за трансфер на тие полнежи од колекторскиот систем до јонизаторот, притоа овозможувајќи нискоомски пат.
3. Јонизаторот е елементот кој е најсложен во понудениот концепт на заштита, со оглед на тоа дека тој го обезбедува трансферот на полнежите во воздухот. Неговата замисла е да ги пренесе полнежите во воздухот на принцип наречен “точкесто празнење”. Како резултат на успешноста на ова, концептот понуди решение на создавање јони во воздухот, т.е. мешавина на јонизирани и нејонизирани честички. Токму таа мешавина на честички, во концептот, беше утврдена како “штит” меѓу објектот што е предмет на заштита и облакот од каде што тргнува лидерот кон земјата.

Науката води полемика околу тоа, која е потребната количина на дополнителни полнежи која треба да се пренесе над објектот со цел тој да биде заштитен од директен удар на атмосферско празнење.

Концептот на истражувањата во оваа докторска дисертација се базира на одредување на метод на пресметка на тоа дополнително количество електричество и испитување на можноста за примена на овој систем за заштита од атмосферски празнења првенствено на разводни постројки и други енергетски и индустриски капацитети.

3. Анализа на трудот

Материјалот е поделен во шест поглавја, при што секое поглавје обработува посебно тематско подрачје.

На почетокот се претставени проблематиката и предметот на истражувањето. Претставени се досегашните конвенционални методи за заштита од атмосферски празнења, како и новите достигнувања на науката на ова поле. Во продолжение е даден осврт на формирањето на атмосферските празнења во облациите. Претставена е основата на конвенционалната заштита од атмосферските празнења, според податоците извлечени од стандардот IEC 62305, поставен според истражувањата на Berger. Претставени се основите на “системот за заштита со трансфер на полнежи”, патентиран од страна на Carpenter, воедно надополнет со неодамна поставената теорија на Rizk за услови за неформирање на нагорен лидер за објект - предмет на заштита од атмосферски празнења. Претставена е постапката за димензионирање на мрежест заземјувач во високонапонските разводни постројки.

Во докторската дисертација е разработена метода на пресметка на дополнително позитивно количество електричество, од “систем за трансфер на полнежи”, кое треба да биде генерирано над соодветна сферна електрода (јонизатор) со цел да се постигне т.н. состојба на “ултракорона”, т.е. да се формира корона над електодата без стартување на нагорен лидер од неа. Јонизаторот во пресметката влегува со константна вредност на радиус на кривина. Се прави пресметка на диференцијалот на напонот над јонизаторот во многу мал временски интервал, според условот на Rizk. Преку диференцијалот на напонот се одредува вредноста на критичното електростатско поле при кое доаѓа до создавање на дополнително позитивно количество електричество над јонизаторот во состојба на “ултракорона”. На крај се користи условот за добивање на минимално електростатско поле на земјата (Carpenter) од каде што се добива и вредноста за дополнително позитивно количество електричество

над јонизаторот, т.е. струјата на корона. Пресметките се направени со изработка на посебни функции во Matlab и тие се програмирани со цел да се симулира серија на влезни параметри: од електричниот модел на облакот (позитивните и негативните полнежи и нивните вредности за висините во однос на земјата), растојанието, на проекцијата на појавата на надолниот лидер од облакот во однос на земјата, од местото на поставеноста на јонизаторот како и различните вредности за висини на поставеност на јонизаторот над земјата, како и брзината на движење на надолниот лидер од облакот кон земјата.

Резултатите од пресметките се претставени во форма на граfiци, на кои се прикажани зависноста на дополнително позитивно количество електричество од:

- висината на поставеноста на позитивното количество електричество во облакот над земјата;
- висината на поставеноста на негативното количество електричество во облакот над земјата;
- растојанието, на проекцијата на појавата на надолниот лидер од облакот во однос на земјата, до местото на поставеноста на јонизаторот;
- висината на јонизаторот;
- просечната брзина на движење на надолниот лидер од облакот кон земјата.

Во вториот дел од дисертацијата е претставена теоретска подлога и математички метод на пресметка на дополнително количество електричество за состојба на “ултракорона”. Истражувањето спроведено во оваа докторска дисертација се состои во пресметковно одредување на потребното дополнително позитивно количество електричество, потребно да биде генерирано над сферна електрода (точка), поставена над волумен на простор на објект кој е предмет на заштита од директен удар на атмосферско празнење. Условот за постигнување на заштита на објектот е сферната електрода да биде искористена како јонизатор на “системот за трансфер на полнежи”, а да постигне состојба на “ултракорона”.

Во третиот дел е дадена постапката за решавање на поставениот модел преку софтверскиот пакет реализиран во Matlab.

Согласно со моделот за заштита од директен удар на атмосферско празнење на Карпентер, претставен е колекторски заземјувачки систем, потребен заради обезбедување на ниско омски пат на позитивните полнежи од земјата кон јонизаторот.

На крајот, согласно со резултатите од пресметките, донесен е заклучок дали “системот со трансфер на полнежи” за заштита од директни удари на атмосферско празнење може да се примени превенствено на разводни постројки, а потоа и на електрични централи, резервоари на петрохемиска индустрија и др. објекти.

4. Верификација на докторската дисертација

Како резултат од истражувањата поврзани со докторската дисертација, м-р Владимир Талевски објавил два труда на меѓународни конференции. Во врска со дисертацијата објавени се следниве трудови:

1. Vladimir Talevski; Computation of additional charge for protection against direct lightning strike by charge transfer system in ultra-corona mode – објавен на Infotech 2012 – меѓународна конференција во организација на електротехничките факултети од Сараево, Белград, Ниш и Нови Сад.
2. Vladimir Talevski; The influence of the speed of the downward leader channel in computation of additional charge for protection against direct lightning strike by charge transfer system in ultra-corona mode – ENERGETIKA 2012, May 2012 – International Conference, Tatranske Matliare, Slovakia.

5. Оригинални придонеси на дисертацијата

Концептот на истражувањето во докторската дисертација е спој на истражувањата на Carpenter и на Rizk. Изработката на добро заземјување е клучна при димензионирањето на системот за заштита од атмосферски празнења. Заштитата мора да се реализира со постигнување на услов на јонизаторот да се употреби таква форма за да тој да не емитира нагорен лидер кој би го пресретнал надолниот негативен лидер од облакот. Постигнувањето на состојбата на “ултра-корона” е клучот на успехот на еден систем за заштита од атмосферски празнења.

Последниве неколку години наназад, истражувањата на проф. Rizk, направени во Hydro Quebec, укажуваат на тоа дека употребата на дупли торуси како фаќачи поставени на системите за заштита од атмосферски празнења се покажуваат како повеќе од успешни.

Оригиналноста на докторската дисертација е реализираната метода на пресметка на дополнително позитивно количество електричество, од “систем за трансфер на полнежи”, кое треба да биде генерирано над соодветна сферна електрода (јонизатор) со цел да се постигне т.н. состојба на “ултракорона”, т.е. да се формира корона над електродата без стартување на нагорен лидер од неа.

Симулаторот, кој е оригинален на авторот, е ограничен на две димензии во просторот. Вредноста на пресметаната дополнителна количина на позитивни полнежи е направена во 2D, а како идни насоки на истражувањето може симулаторот да се надгради за 3D со помош на користење на методот монте карло, кој е ограничен на негативен удар на атмосферско празнење.

Понатамошните истражувања на надолниот канал, можат да влијаат на уточнување на самата пресметка од симулаторот со оглед на тоа дека во него, како влезни параметри, се внесени податоци за дијаметар на лидерот и густина на полнежи во него, според досегашните истражувања. Секоја новина во поглед на лидерот може да влијае на добиените резултати.

Заклучок и предлог

Во докторската дисертација „Напреден пристап кон определување на карактеристиките на заземјувачите на високонапонски постројки од аспект на нивна оптимална заштита од атмосферски празнења“, кандидатот м-р Владимир Талевски разработува актуелна и сложена проблематика од областа на заштита на високонапонските постројки од атмосферски празнења. Врз основа на претходно изнесеното, Комисијата заклучи дека во докторската дисертација е даден значаен научен придонес во областа на заштита од атмосферски празнења, а посебно во делот на моделирање со систем на трансфер на полнежи за заштита од директни удари на атмосферски празнења. Со постигнатите резултати, кандидатот м-р Владимир Талевски покажал длабоко познавање на проблематиката на дисертацијата и истражувачки дух, што резултира со научен придонес во областа на заштита на објектите од атмосферски празнења. Резултатите од работата на докторската дисертација се публикувани во научни трудови и соодветно се презентирани на конференции.

Врз основа на изложената анализа и оцена, Комисијата со задоволство му предлага на Наставно - научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје да го прифати овој извештај и на кандидатот м-р Владимир Талевски да му одобри јавна одбрана на докторската дисертација „Напреден пристап кон определување на карактеристиките на заземјувачите на високонапонски постројки од аспект на нивна оптимална заштита од атмосферски празнења“.

Комисија

1. Проф. д-р Антон Чаушевски, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Мито Златаноски, ментор, с.р.
3. Проф. д-р Арсен Арсенов, член, с.р.
4. Проф. д-р Николче Ацевски, ТФ-Битола, член, с.р.
5. Вонр. проф д-р Благоја Стевановски, ТФ-Битола, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ОПИСМЕНУВАЊЕТО НА ВОЗРАСНИТЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА – СОСТОЈБИ И ТЕНДЕНЦИИ” ОД ЕЛЕНА РИЗОВА, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ - ИНСТИТУТ ЗА ПЕДАГОГИЈА

Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата XXIX редовна седница одржана на 19. IX 2012 година, нè избра за членови на Рецензентската комисија за оцена на докторскиот труд под наслов “Описменувањето на возрасните во Република Македонија – состојба и тенденции”, изработена од м-р Елена Ризова, студент на постдипломските студии на Институтот за педагогија. Заблагодарувајќи му се на Наставно-научниот совет за укажаната доверба, слободни сме да му го доставиме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација на м-р Елена Ризова претставува самостоен труд презентираан преку текстуален и илустративен дел придружен со прилози. Текстуалниот дел на дисертацијата содржи четири заглавија (теоретски пристап, методологија, анализа и интерпретација и заклучни согледувања и препораки), поставени на вкупно 404 страници. Литературата која е користена за изработката на докторската дисертација, покрај фундаменталните андрагошки дела, содржи и голем број на актуелни, тематски соодветни ракописи и опфаќа 188 библиографски единици на македонски, англиски, српски, хрватски, словенечки и француски јазик.

Трудот е јасно и конзистентно поставен. Аналитичкиот пристап што го применил авторот гради јасна патека на запознавање со проблемот кој се истражува. Секоја глава има последователност и сопствена хомогеност. Коректно применувајќи го правилото: од општото кон посебното, кандидатката ја поставува пирамидалната конструкција која овозможува лесно читање и запознавање со истражуваниот проблем, што кулминира во последното заглавие, во делот: *Заклучни согледувања и препораки*, кои претставуваат не само завршни длабински согледувања туку и препораки за идна акција и насоки за интервенции во описменувањето на возрасните.

Структура

Докторската дисертација поседува структура која овозможува реализација на основната цел на кандидатката: да се испита состојбата и тенденциите со описменувањето на возрасните во Република Македонија. Вака поставената цел го дефинира истражувањето како применето, со посебен фокус на манифестацијата на писменоста во Република Македонија и надвор од неа. Таа состојба кандидатката ја истражува на поширок системски план како

манифестација која е одраз на влијанијата на економската и општествената состојба, состојбите во образовната сфера, мотивацијата на возрасните и сл.

Конкретните потреби на определени процеси и нивното влијание врз учењето на возрасните се третирали како суштинска системска, но и персонална компонентата на процесот на учење.

Ваквата поставеност, кандидатката ја реализира со дескриптивен и аналитичко синтетички пристап во своето истражување, со помош на методолошки дискурс кој овозможува научно фундирани и доволно практично применливи резултати. Во процесот на детектирање на квалитативните и квантитативните манифестации на (не)писменоста на возрасните, како негови клучни детерминанти, кандидатката гради конзистентна структура на истражувачкиот труд која има за цел сеопфатно третирање на проблемот на писменоста на возрасните.

Операционализацијата на вака поставените цели, кандидатката ја спроведува преку:

- теориски пристап кон проблемот на истражувањето;
- проучување на современата андрагошка литература и развојни документи од национален и интернационален карактер, која за свој предмет не ја има само постојната ситуација во образованието на возрасните, т.е. неписменоста на возрасните кај нас и во светот туку и развојните правци и модели за надминување на овој проблем, со посебен акцент на доживотното учење;
- дефинирање на индикаторите за квалитативните и квантитативните потреби на современото живеење и потребата од доживотно образование поставена како надградба на располагањето со компетенции за самоучење;
- идентификување на меѓународните и националните документи со кои се дефинира теоретската анализа на трудот, преку анализа на односите меѓу образованието и останатите сфери на човечката манифестација;
- дефинирање на проблемот на истражување од аспект на неговата манифестација кај нас и во светот;
- анализа на процесите на описменување, учење и вреднување кај возрасните;
- анализирање на нормативните, програмските и практичните решенија на постојниот систем на образование на возрасните од аспект на базичното образование;
- анализа на дидактичката заснованост на процесот на описменување.

Ваквиот сеопфатен пристап резултирал со конзистентна структура претставена во 4 посебни и функционално поврзани целини кои опстојно го третираат проблемот на истражувањето.

Во првиот дел се елаборирани теоретските основи како синтеза на различните дискурси на единствениот предмет на докторскиот труд – описменувањето на возрасните, интериоризирано во глобалниот концепт на доживотно учење. Расправата започнува со дефинирање на писменоста и нејзино третирање како цивилизациски проблем, за преку термилолошката диференцијација и видовите на писменост, да заврши со локализација на концептот на описменувањето на возрасните во контекст на општествениот развој и неговата манифестација во Република Македонија.

Во овој дел опстојно се дефинирани сите видови и нивоа на писменост кај возрастните посматрани од аспект на нивната теориска заснованост кај домашни и странски автори. Притоа, користени се современи извори кои претставуваат фундаментални документи во кампањите за образованието на возрастните во европскиот простор. Во овој дел, со право кандидатката отстапува значаен дел во анализа на трудовите на најголемиот педагог/андрагог на 20 век – Паоло Фреире. На тој начин, кандидатката успешно ја поставува фундаменталната основа на своето истражување во потребите за: нови базични вештини за сите, поголеми инвестиции во човечките ресурси, иновации во наставата и учењето, евалуација на учењето, афирмирање на важноста на описменувањето и базичното образование на возрастните, професионалната афирмација, и просторното доближување на учењето до луѓето.

Во својата анализа на писменоста, кандидатката дава цела лепеза на идејни зачетоци, почнувајќи од Месопотамија, преку Унеско, па сè до македонските преродбеници, како идејна, но и политичка рамка за состојбите со писменоста на возрастните во земјите во светот и кај нас.

Теоретскиот пристап кандидатката го гради со ситуирање на проблемот на неписменоста кај возрастните на македонско тло. Основа за анализа претставуваат единечни стручни трудови, но и државни развојни документи кои му овозможуваат на кандидатот да ја следи појавата не само како развој на идејата за образование на возрастните, туку и нејзината операционализација на институционално ниво, во процесите на описменувањето на возрастните.

Во теоретскиот пристап кандидатката се фокусира на описменувањето како манифестен феномен и продукт на наставниот процес. Намерата на кандидатката била да даде теоретска поткрепа на својата цел на истражување - описменувањето, со тоа што го третира овој проблем преку дидактичките аспекти на организацијата и реализацијата на описменувањето на возрастните. Покрај третманот на елементарната писменост (оспособеноста за читање, пишување и сметање), кандидатката врши анализа и на т.н. секундарна или функционална писменост (разбирање на она што е напишано/кажано и негово контекстуално применување, односно оспособеност за користење на читањето, пишувањето и сметањето за свој личен развој, и за развојот на својата заедница), како и на терцијарната писменост (која произлегува и се однесува на современата информациско комуникациска технологија). Со право, кандидатката заклучува дека новите видови на писменост сè повеќе ја доживуваат својата експанзија: аписменост, компјутерска писменост, критичка, дигитална, здравствена, научна, статистичка, визуелна, емоционална, еколошка, културна, информатичка и медиумска писменост.

Во второто заглавие од докторскиот труд, кандидатката ја презентира методологијата на истражување.

Во третото заглавие кандидатката врши анализа и интерпретација на резултатите од истражувањето. Акцентот во оваа анализа е ставен на добивање на одговори на следниве прашања:

1. Какво значење ѝ придаваат креаторите на образовната политика во Република Македонија на писменоста?
2. Дали постои стратегија за нивелирање (отстранување) на неписменоста во Република Македонија?
3. Дали постои одреден специфичен образовен модел според кој се реализира описменувањето на возрасните?
4. Дали постои соработка меѓу владиниот и невладиниот сектор во борбата против неписменоста?
5. Дали во Р. Македонија постои или се продуцира образовен кадар кој е оспособен за описменување на возрасни луѓе?
6. Какви начини за мотивирање на возрасните за описменување постојат?
7. Кои методи и техники се применуваат во реализацијата на наставата со возрасните учесници?
8. Дали постои поврзаност меѓу неписменоста и невработеноста на возрасната популација луѓе?
9. Дали постои поврзаност меѓу неписменоста на возрасните и нивната социјална ексклузија?
10. Кои се причините поради кои возрасните не се описмениле во минатото?
11. Кои се најчестите мотиви на возрасните за описменување?
12. Дали неписменоста на родителите влијае во предизвикување неписменост кај нивните деца?
13. Дали наставните програми од I, II, III и IV образовен циклус од основното образование на возрасните (целите, содржините и активностите) кореспондираат со карактеристиките и потребите на возрасните ученици.

Одговорите на поставените прашања кандидатката ги добиве низ призмата на:

- неписмените возрасни субјекти, кои од кои било причини не успеале да го дооформат или воопшто не биле вклучени во образовниот процес;
- наставниците и едукаторите кои работат со неписмената возрасна популација;
- креаторите на образовната политика (претставници од државните органи: Бирото за развој на образованието, Центарот за образование на возрасните и Министерството за образование и наука на Република Македонија);
- анализирањето на програмите за I, II, III и IV циклус од основното образование на возрасните кои упатуваат на оспособување со вештините за читање, пишување и сметање.

Врз основа на потврдувањето и/или отфрлувањето на поставените хипотези на истражувањето, кандидатката сосема исправно заклучува дека: „Неписмените секојдневно се соочуваат со егзистенцијални проблеми како невработеноста, општествената изолираност и ексклузираност. Тешките животни услови, немањето финансиски средства, традиционалните вредносни убедувања на родителите и негативните почетни искуства во образованието, ги доведуваат да талкаат во темниот тунел наречен живот, од кој светлото на крајот се нарекува *писменост*. Мотивите за описменување ги пронаоѓаат во зголемувањето на сопствената самоверба и вредност, во потребата за вработување, во потребата за помагање на сопствените деца во училишните задачи, во потребата за пишана комуникација со своите најблиски, едноставно,

во потребата од читање и пишување за снаоѓање во секојдневните животни ситуации“.

Исто така, кандидатката истакнува дека „потребите од засилување на напорите за вклучување на возрасните во процесот на описменување и нивно активно инволвирање во процесот на стекнување базично образование, во Република Македонија се приоритети често декларативно истакнувани во националните образовни документи, но не и практично имплементирани.“

На крајот, кандидатката заклучува дека „... во Република Македонија не ѝ се придава големо значење на писменоста на возрасните. Тоа се согледува преку ставовите на креаторите на образовната политика за возрасни, кои истакнуваат дека *не постои посебен образовен модел за описменување на возрасни*, дека има потреба за иновирање и ревидирање на постојните наставни планови и програми во основното образование на возрасните; дека *нема соодветна соработка за описменување на неписменоста*, освен само декларативните воопштени зацртани цели за вклучување на возрасните во образовниот процес, ретко истакнувани во националните образовни документи; и дека постои потреба од заедничко дејствување и обединување на сите инволвирани страни во описменувањето на возрасните, особено *формалниот и неформалниот сектор*, за постигнување на крајната цел – намалување на стапката на неписмено возрасно население и подобрување на целокупната образовна состојба во Република Македонија.

Од аспект на наставниот кадар, кандидатката заклучува дека „... наставниците во основното образование на возрасните работат со застарени наставни програми кои се скоро идентични со наставните програми од основното образование на децата, без соодветни учебни помагала кои кореспондираат со карактеристиките на возрасните слушатели, преку методи и техники несоодветни за образовна работа со возрасни, претставуваат причина повеќе за ургентна потреба од акција на полето на описменувањето на возрасните во Република Македонија.

Анализата на содржината покажува дека кандидатката вложила голем труд проблемот на истражувањето да го посматра од различни аспекти, а сè во функција на јасност и издржаност на препораките што ги дава на крајот на трудот, што на овој труд му дава дополнителен квалитет. Во одредени сегменти се чини дека кандидатката навлегува предлабоко во анализата на писменоста со цитирање на меѓународни извори, но од аспект на посебноста и актуелниот миг во кој се наоѓа основното образование за возрасни во Република Македонија и потребата од континуирано следење и целосно разоткривање на позитивните и негативните искуства во оваа сфера, се чини дека овој пристап е повеќе од неопходен. Дотолку повеќе што во последно време, иницијативите кои се преземаат во сите степени на образованието во државата малку водат сметка за состојбата со образованието на возрасните. Крајно неповолната образовна структура на возрасното население во голема мера ги проблематизира сите напори не само во образовната туку и во другите сфери, пред сè економската сфера на развојот на државата. Овој дел, дополнет со функционалното поврзување и прецизното поставување на значењето и улогата на сите клучни фактори кои го детерминираат процесот на описменувањето на возрасните и решенијата кои се јавуваат во облик на препораки во европскиот простор на

образование, а се однесуваат на истиот проблем, сочинуваат јака основа да се дадат издржани толкувања и препораки кои би биле применети во образованието на возрасните во нашата земја. Оттаму, пристапот на кандидатката е напълно оправдан и му овозможува на читателот да добие целосна слика и здрави аргументи за понудената методологија за анализа на феноментот на писменоста кај возрасните.

Трудот го карактеризира висока методолошка коректност со јасно одмерени и издржани заклучоци. Иако во одделни сегменти заклучоците се пренагласени, тоа воопшто не ја намалува нивната издржаност. Оваа појава може да се припише на искуството што го поседува кандидатката на полето на образованието на возрасните.

Методологија

Во рамките на својот пристап во анализата на проблемот на докторскиот труд, кандидатката применува издржана методологија на истражување. Со примена на методот на анализа, дескриптивниот метод, индуктивниот метод и методот на генерализација, м-р Елена Ризова ги проучува постојните теоретски аспекти на истражуваната појава и искуствата од досегашниот третман на описувањето на возрасните кај нас и во светот.

Со помош на аналитичко-синтетичкиот пристап, анализата на документација, компарацијата, неексперименталната каузална метода за утврдување на причинско-последичните односи во сферата на образованието на возрасните, кандидатката успешно ја реализирала поставената цел.

Потребните податоци и сознанија за истражуваниот проблем во овој труд се добиени со користење на:

1. проучување на релевантна домашна и странска теоретска литература од областа на педагогијата, андрагогијата, социологијата, психологијата, економијата и др.;
2. анализа на содржината на: нормативни акти, концепциски документи, програмски документи, извештајни документи, и анализа на релевантна статистичка документација од областа на образованието;
3. примерокот на истражувањето го сочинуваат 102 неписмени возрасни луѓе (над 15-годишна возраст) на територијата на Република Македонија, 28 едукатори на возрасни ученици и 15 претставници од Министерството за образование и наука, Бирото за развој на образованието и Центарот за образование на возрасни;
4. како инструмент е користен анкетен лист – скалер, протокол за интервју и протокол за фокус-група.

Заклучок:

Докторската дисертација „Описменувањето на возрасните во Република Македонија – состојби и тенденции“, изработена од Елена Ризова, претставува редок и сериозен придонес во андрагошката наука. Овој труд претставува сам по себе значаен извор, стимулација и поддршка на други истражувања од овој домен. Поради тоа, може да се заклучи дека станува збор за труд кој има аспирации да констатира, но и да отвори низа значајни прашања од доменот на образованието на возрасните во нашата земја. Трудот претставува дело кое успешно ја има споено теориската и практичната димензија. Практичните импликации што ги сугерира и ги носи како свој потенцијал го прават овој труд ексклузивен од аспект на можностите за апликација.

Аналитичкиот пристап, кој кандидатката го применила и настојувањето да се проучат каузалните односи на истражуваната појава, т.е. идентификацијата и систематизацијата на квантитативните и квалитативните аспекти на учењето во процесите на описменување на возрасните и неговата корелација со компетенциите за самоучење, му даваат специфична научна тежина и висока оригиналност на овој труд. Бездруго, овој труд ќе отвори сосема поинаков пристап не само во следење на појавата, туку и во пристапот на развојните планови и зафати во образованието на возрасните во иднина.

ПРЕДЛОГ

Врз основа на изнесените податоци и веќе потврдените квалитети на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно го оценува докторскиот труд „Описменувањето на возрасните во Република Македонија – состојби и тенденции“, изработена од Елена Ризова, и има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет да ја усвои оваа рецензија и да ѝ овозможи на кандидатката понатамошна постапка за одбрана на докторскиот труд.

Скопје,
септември 2012

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Зоран Велковски, с.р.
2. Проф. д-р Наташа Ангелоска Галевска, с.р.
3. Проф. д-р Марија Тофовиќ Камилова, с.р.
4. Проф. д-р Сузана Миовска Спасева, с.р.
5. Проф. д-р Снежана Адамческа, с.р.